

ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾ ಪಠ್ಯ

ಬಿ.ಎಸ್ಸಿ. ಮೂರನೆಯ ಸೆಮಿಸ್ಟರ್
೨೦೨೧-೨೨

ಪ್ರಧಾನ ಸಂಪಾದಕರು :
ಡಾ. ಡೋಮಿನಿಕ್

ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಾಹಕ ಸಂಪಾದಕರು :
ಡಾ. ಕೆ.ವೈ. ನಾರಾಯಣಸ್ವಾಮಿ

ಪರಿಶೀಲಕರು :
ಡಾ. ಬೆಳಕೆರೆ ಅಂಗರಾಜಯ್ಯ

ಸಂಪಾದಕರು :
ಬೊಮ್ಮೇಗೌಡ
ಡಾ. ಪದ್ಮಿನಿ ನಾಗರಾಜು
ಡಾ. ಲಕ್ಷ್ಮಿ .ಪಿ



ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ



ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾ ಪಠ್ಯ

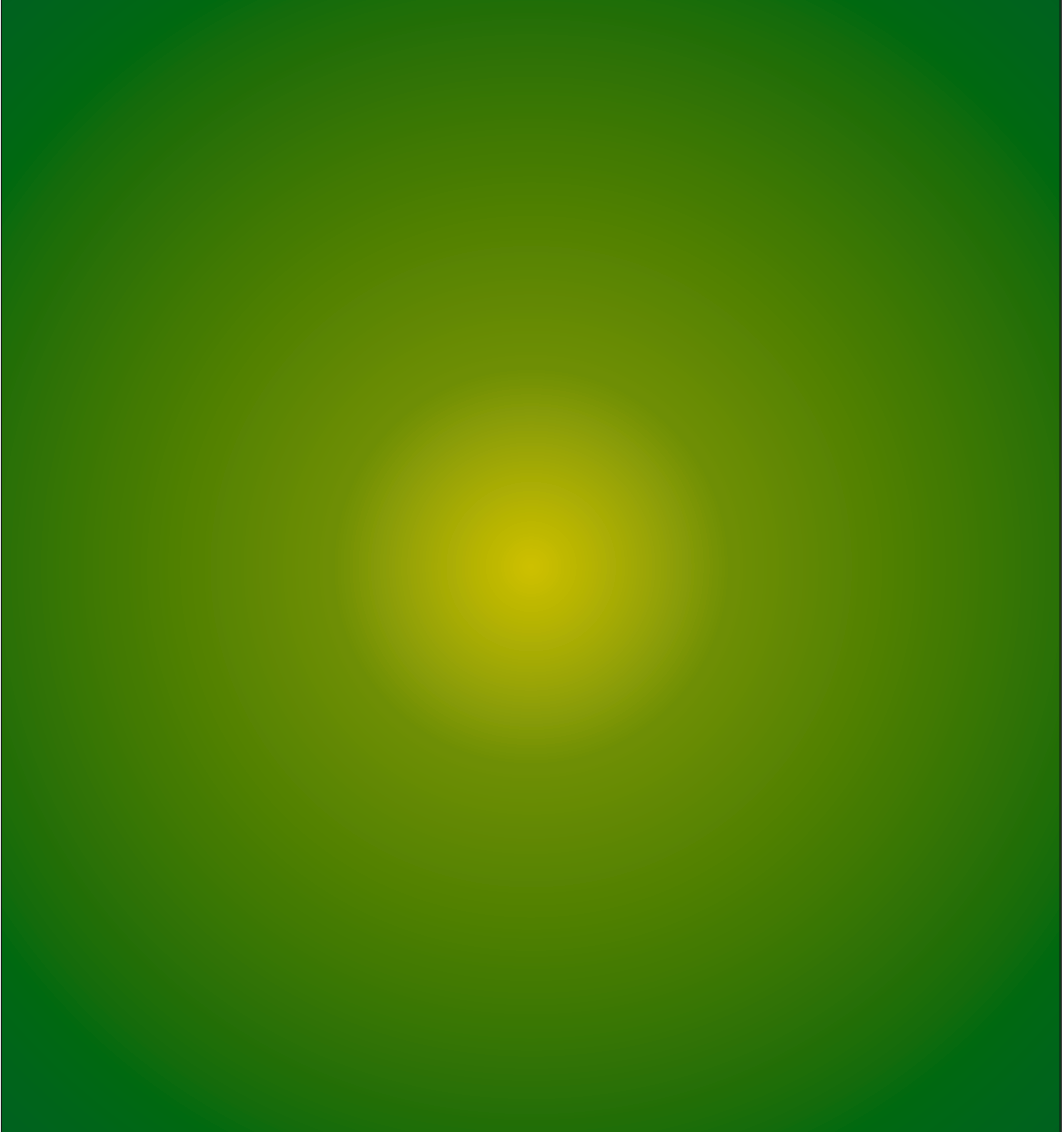
ಬಿ.ಎಸ್ಸಿ. ಮೂರನೆಯ ಸೆಮಿಸ್ಟರ್
೨೦೨೧-೨೨

ಪ್ರಧಾನ ಸಂಪಾದಕರು :
ಡಾ. ಡೋಮಿನಿಕ್

ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಾಹಕ ಸಂಪಾದಕರು :
ಡಾ. ಕೆ.ವೈ. ನಾರಾಯಣಸ್ವಾಮಿ

ಪರಿಶೀಲಕರು :
ಡಾ. ಬೆಳಕೆರೆ ಅಂಗರಾಜಯ್ಯ

ಸಂಪಾದಕರು :
ಬೊಮ್ಮೇಗೌಡ
ಡಾ. ಪದ್ಮಿನಿ ನಾಗರಾಜು
ಡಾ. ಲಕ್ಷ್ಮಿ .ಪಿ



ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ

ಪರಿವಿಡಿ

ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾ ಪಠ್ಯ

ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ

೧. ಪ್ರೇಮ :

ಆಶಯ : ಗಂಡ ಹೆಂಡತಿ - ಡಾ. ಕೆ.ಎಸ್. ನರಸಿಂಹಸ್ವಾಮಿ	೧
ಪುಟ್ಟಂಜಿ - ಡಾ. ಜಿ.ಪಿ. ರಾಜರತ್ನಂ	೩
ಎಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿ ಇದೆಯೋ ಅಲ್ಲಿ ದೇವರಿದ್ದಾನೆ - ಲೆವ್‌ಟಾಲ್ವಾಯ್	೫
ಅನುವಾದ : ಶ್ರೀನಿವಾಸ ವಿ. ಸುತ್ತಾವೆ	
ಲಲಿತಳ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ - ಎ.ಎನ್. ಮೂರ್ತಿರಾವ್	೨೨
ಓದು ಪಠ್ಯ : ಗೌತಮಿ ಹೇಳಿದ ಕಥೆ - ಡಾ. ಮಾಸ್ತಿ ವೆಂಕಟೇಶ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್	೩೩

೨. ಶಾಂತಿ :

ಆಶಯ : ಬ್ಲೆನ್‌ಹಿಮ್ ಕದನ - ಬಿ.ಎಂ.ಶ್ರೀ.	೫೬
ಹಾಲು - ಗಂಗಾಧರ ಚಿತ್ತಾಲ	೬೦
ಅಂಗುಲಿಮಾಲ - ಡಾ. ಪ್ರಭುಶಂಕರ	೬೨
ಅಹಿಂಸೆಯ ಜಯಭೇರಿ - ಗಾಂಧೀಜಿ	೧೧೦
ಓದು ಪಠ್ಯ : ಕಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಡದ್ದೇನು - ಸರಿತಾ ಕುಸುಮಾಕರ ದೇಸಾಯಿ	೧೧೬

೩. ವರ್ತಮಾನ :

ಆಶಯ : ಭೀಮಾಲಾಪ - ಡಾ. ಜಿ.ಎಸ್.ಎಸ್.	೧೩೦
ಯುದ್ಧ - ಚೆನ್ನವೀರ ಕಣವಿ	೧೩೨
ಮೂಲಿಕೆ ಬಳ್ಳಿಯ ಸುತ್ತ - ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರ ತೇಜಸ್ವಿ	೧೩೫
ಮೂಡನಂಬಿಕೆಗಳ ಬೀಡಿನಲ್ಲಿ - ಡಾ. ಭುವನೇಶ್ವರಿ ಹೆಗಡೆ	೧೪೬
ಓದು ಪಠ್ಯ : ಜಲ ಸಂವರ್ಧನೆ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಣೆ - ಶಿವಾನಂದ ಕೌಜಲಗಿ	೧೫೬

೪. ಸೌಹಾರ್ದ :

ಆಶಯ : ಎಲುಬಿನ ಹಂದರದೊಳಗೆ - ಡಾ. ಮೂಡ್ಡಾಕೂಡು ಚಿನ್ನಸ್ವಾಮಿ	೧೬೯
ರಂಗೋಲಿ ಮತ್ತು ಮಗ - ಡಾ. ಕೆ.ಎಸ್. ನಿಸಾರ್ ಅಹಮದ್	೧೭೧
ಅಲಿ ಅನಿಲ್ - ತ್ರಿವೇಣಿ	೧೭೫
ಸಂಗೀತಗಾರ, ಕವಿ, ಸಂತ ಅಮಿರ್ ಖುಸ್ರೋ-ಫಕೀರ್ ಮಹಮ್ಮದ್ ಕಟ್ಟಾಡಿ	೧೮೯
ಓದು ಪಠ್ಯ : ಕಬೀರ ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ದಿಡ್ಡಿ ಬಾಗಿಲು - ಬಂಜಗರೆ ಜಯಪ್ರಕಾಶ್	೧೯೮
ಮಾದರಿ ಪ್ರಶ್ನೆ ಪತ್ರಿಕೆ	೨೧೧

1. ಪ್ರೀಮ



ಆಶಯ :

ಗಂಡ ಹೆಂಡತಿ

ಹೆಂಡತಿಯೊಬ್ಬಳು ಮನೆಯೊಳಗಿದ್ದರೆ
ನನಗದೆ ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿ!
ಹೆಂಡತಿಯೊಬ್ಬಳು ಹತ್ತಿರವಿದ್ದರೆ
ನಾನು ಒಬ್ಬ ಸಿಪಾಯಿ.

ಹೆಂಡಿಯೊಂದಿಗೆ ಬಡತನ, ದೊರೆತನ-
ಏನೂ ಭಯವಿಲ್ಲ.
ಹೆಂಡತಿಯೊಲುಮೆಯ ಭಾಗ್ಯವನರಿಯದ
ಗಂಡಿಗೆ ಜಯವಿಲ್ಲ.

(ಸಂಗ್ರಹ ; ಗಂಡಹೆಂಡತಿ)

ಡಾ. ಕೆ.ಎಸ್. ನರಸಿಂಹಸ್ವಾಮಿ



ಪುಟ್ಟಂಜೀ ರತ್ನ

– ಡಾ. ಜಿ.ಪಿ. ರಾಜರತ್ನಂ

ನನ್ ಪುಟ್ಟಂಜೀ ರೂಪ

ಬೇವಾರ್ಸಿ! ನನ್ ಪುಟ್ಟಂಜೀನ್
ರೂಪಾನ್ ಆಡ್ತೆನ್ ಬಾಪ್!
ನಂಗ್ ಆಗಾಗ್ಗೆ ಆಡಿಸ್ತೈತೆ
ನನ್ ಪುಟ್ಟಂಜೀ ರೂಪ!

ಆಲ್ಪ್ ಕಮಲದ್ ವೂ ತೇಲ್ಪುಟ್ಟ
ಮೇಲ್ ಒಂದ್ ತೆಳ್ಳೆ ಲೇಪ
ಚಿನ್ನದ್ ನೀರ್ನಲ್ ಕೊಟ್ಟಂಗೈತೆ
ನನ್ ಪುಟ್ಟಂಜೀ ರೂಪ!

ಅಮಾಸೇಲಿ ಅತ್ತೀಸ್ತಂಗೆ
ಒಂದ್ ಅತ್ ನೂರ್ ಮಾತಾಪ
ಬೆಳಕಾಗೈತೆ ಕಂಡ್ರೆ ನನ್ನೆ
ನನ್ ಪುಟ್ಟಂಜೀ ರೂಪ!

ಔಸ್ವೀಗ್ ಇಂಕ್ರ ಬೇಕಂದ್ರೂನೆ
ಔಟ್ ತಾವ್ ಇಲ್ಲ ಕೋಪ!
ಅದಕೆ ಅಸ್ಪೊಂದ್ ಚಂದಾಗೈತೆ
ನನ್ ಪುಟ್ಟಂಜೀ ರೂಪ!

ನನಗೇನಾರ ಕೋಪ ಬಂದ್ರೆ
ನಂ ನಂ ಪ್ರೀತಿ ನೆಪ್ಪ
ಕರಕೊಂಡ್ ಬಂದಿ ಕೋಪಾನ್ ಇಕ್ತೈತ್
ನನ್ ಪುಟ್ಟಂಜೀ ರೂಪ!

ಬಟ್ಟೇ ಕಪ್ಪೀನ್ ತೊಳಿಯಾಕ್ ನಾವು
ಯೆಂಗಾಕ್ತೀವಿ ಸೋಪ
ಮನಸಿನ್ ಕೆಟ್ ಬಾವನೇಗೊಳ್ಳಂಗೇ
ನನ್ ಪುಟ್ಟಂಜೀ ರೂಪ!

ದೇವರ ತಾಕ್ ನಾನ್ ಒಯ್ಯಾಕಿಲ್ಲ
ಅಣ್ಣ ಕಾಯಿ ದೂಪ!
ದೇವರ್ಗ್ ಅಣ್ ಕಾಯ್ ದೂಪ ಎಲ್ಲಾ
ನನ್ ಪುಟ್ಟಂಜೀ ರೂಪ!

ಸಿಡಿಯೋ ಮದ್ದಿನ್ ಸುಟ್ಟಾಕ್ದಂಗೆ
ಮಡಗಿದ್ದೇನೆ ಕೇಪ-
ನನ್ ತಾಪತ್ರೇನ್ ಉಡಾಯ್ತೈತೆ
ನನ್ ಪುಟ್ಟಂಜೀ ರೂಪ!

ಚಿನ್ನದ ಬರಣೀಲ್ ತುಂಬಿಟ್ಟಂಗೆ
ಆಲು ಸಕ್ರೆ ತುಪ್ಪ-
ಒಳ್ಳೇ ಗುಣಗೊಳ್ಳೆ ಒಳಗಿಟ್ಟೈತೆ
ನನ್ ಪುಟ್ಟಂಜೀ ರೂಪ!



ಎಲ್ಲ ಪ್ರೀತಿ ಇದೆಯೋ ಅಲ್ಲ ದೇವಲಿದ್ದಾನೆ

– ಲೆವ್ ತಾಲ್‌ಸ್ತೊಯ್
ಅನುವಾದ : ಶ್ರೀನಿವಾಸ ವಿ. ಸುತ್ತಾವೆ

ಮಾರ್ಟಿನ್ ಅವ್‌ದೆಯಿಚ್ ನೆರೆಹೊರೆಯವರ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ನೋಡಿಯೇ ಅವರ ಗುರುತು ಹಿಡಿಯಬಲ್ಲವನಾಗಿದ್ದ. ತನ್ನ ಚಿಕ್ಕ ಕೋಣೆಯ ಕಿಟಕಿಯ ಬಳಿ ಕುಳಿತು ಹಳೆಯ ಹಾಗೂ ಹೊಸ ಬೂಟುಗಳನ್ನು ಹೊಲಿಯುತ್ತಿರುವಾಗ ಅವನು ಬೀದಿಯಲ್ಲಿ ಓಡಾಡುವ ಜನರ ಕಾಲುಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ನೋಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿತ್ತು. ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದ ಮನೆಯವರ ಬೂಟುಗಳನ್ನು ಅವನು ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ಸಲ ರಿಪೇರಿ ಮಾಡಿದ್ದ. ಹಾಗಾಗಿ ಕಿಟಕಿಯಿಂದ ಹೊರ ನೋಡಿದಾಗ ಅನೇಕ ಬಾರಿ ತನ್ನ ಸ್ವಂತ ಕೈಗೆಲಸವನ್ನು ಗುರುತಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಕೆಲವಕ್ಕೆ ಅಟ್ಟಿ ಕಟ್ಟಿದ್ದ, ಕೆಲವಕ್ಕೆ ತೇಪೆ ಹಾಕಿದ್ದ, ಕೆಲವಕ್ಕೆ ಹೊಲಿಗೆ ಹಾಕಿದ್ದ, ಮತ್ತೆ ಕೆಲವಕ್ಕೆ ಪಾದರಕ್ಷೆಯ ಮೇಲ್ಭಾಗಗಳನ್ನು ಕೂಡ ಹಾಕಿದ್ದ. ಅವನಿಗೆ ಕೆಲಸ ಬೇಕಾದಷ್ಟಿತ್ತು. ಏಕೆಂದರೆ ಅವನು ಕೆಲಸ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ, ಒಳ್ಳೆಯ ಸಾಮಗ್ರಿ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದ, ಹೆಚ್ಚು ಹಣ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಮೇಲಾಗಿ ಅವನನ್ನು ನಂಬಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಇಂಥ ದಿನ ಬೇಕು ಎಂದು ಹೇಳಿದಾಗ ಅವತ್ತಿನ ದಿನ ಕೊಡಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಿದ್ದರೆ ಅವನು ಕೆಲಸ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ, ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಆಗಲ್ಲ ಎಂದು ನಿಜ ಹೇಳಿಬಿಡುತ್ತಿದ್ದ. ಹೀಗಾಗಿ ಅವನು ಜನಪ್ರಿಯನಾಗಿದ್ದ ಮತ್ತು ಅವನಿಗೆ ಕೆಲಸದ ಕೊರತೆ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ಮಾರ್ಟಿನ್‌ಗೆ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವಂತಹ ಶಿಕ್ಷಣವೇನೂ ದೊರೆತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನಿಗೆ ಓದಲು ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಸ್ವಲ್ಪ ಬರೆಯಲು ಕೂಡ. ಆದರೆ ಬರೆಯುವ ಪ್ರಸಂಗವೇನೂ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವನ ತಂದೆ – ಅವನು ಕೂಡ

ಮೋಚಿಯಾಗಿದ್ದವನು – ಅವನಿಗೊಂದು ನೀತಿಯನ್ನು ಬೋಧಿಸಿದ್ದ. ಅದು ಅವನ ಬದುಕಿಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನವನ್ನು ನೀಡಿತ್ತು.

‘ಮಗ ಮಾರ್ಟಿನ್, ದೇವರು ನಿನಗೆ ಎಂಥದ್ದೆ, ಸ್ಥಾನ ಕೊಟ್ಟಿರಲಿ – ಮೋಚೀದೇ ಇರಲಿ, ರಾಜನದೇ ಇರಲಿ – ನಿನ್ನ ಕೆಲಸಾನ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಮತ್ತೆ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಮಾಡು. ಹಾಗೆ ಮಾಡೋದಿಂದ ನಿನಗೆ ಶಾಂತಿ ಮತ್ತು ದೇವರ ಪ್ರೀತಿ ಸಿಗುತ್ತದೆ’, ಎಂದು ಅವನು ಹೇಳಿದ್ದ. ಈ ಮಾತು ಅವನ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನು ಮೊರೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಇದನ್ನು ಅವನ ತಂದೆ ಕೊನೆಯುಸಿರೆಳೆಯುವಾಗ ಹೇಳಿದ್ದ. ಆಗ ಅವನ ಊನಗೊಂಡಿದ್ದ ದೇಹವನ್ನು ಭಗ್ನಾವಶೇಷದಿಂದ ತೆಗೆಯಲಾಗಿತ್ತು. ಒಂದು ಭೂಕಂಪ ಮಾರ್ಟಿನ್‌ನ ಹಳ್ಳಿಯ ಮನೆಯನ್ನು ನೆಲಸಮ ಮಾಡಿ ಅವನ ತಂದೆಯ ಸಾವಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿತ್ತು. ಉತ್ತಮ ಭವಿಷ್ಯವನ್ನರಸಿ ಈ ಊರಿಗೆ ಬಂದಂದಿನಿಂದಲೂ ಅವನು ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಮಾತನ್ನು ಯಾವ ವಿಷಾದವೂ ಇಲ್ಲದೆ ಪಾಲಿಸಿದ್ದ. ವಿನೋದಪರನಿದ್ದಾಗ ಅವನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ. ‘ನಾನು ವಿಧ್ವಂಸನಲ್ಲ. ನನ್ನ ಕೆಲಸ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲ, ಚರ್ಮಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಿದ್ದು, ಬೂಟುಗಳದು. ನನ್ನ ಪಾಲಿಗೆ ದೇವರಿರೋದು ನಾನು ತಯಾರೋ ಮತ್ತು ರಿಪೇರಿ ಮಾಡೋ ಬೂಟುಗಳಲ್ಲಿ’. ಆದರೆ ಮಾತ್ರ ಅವನು ದೇವರ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಸಂಪಾದಿಸಿದ್ದ ಎಂಬುದು ಅವನಿಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದ್ದಿಲ್ಲ.

ಪ್ರತಿದಿನ ಮತ್ತು ದಿನವಿಡೀ ಬೂಟುಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ರಿಪೇರಿ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಅವನು ತನ್ನ ಜೀವನದ ಬಹುಪಾಲು ಕಳೆದಿದ್ದ. ದಿನದ ಕೆಲಸವಾದ ನಂತರ ರಾತ್ರಿಯೂಟಕ್ಕೆ ‘ಗೆಳೆಯರ ಕುಟೀರಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದ. ಅದು ಹತ್ತಿರದಲ್ಲೇ ಇದ್ದ, ಕಡಿಮೆ ದರದಲ್ಲಿ ಊಟ ಸಿಗುತ್ತಿದ್ದ ಉಲ್ಲಾಸಕರ ಹೋಟಲಾಗಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿ ಒಂದೆರಡು ಗಂಟೆ ಕಾಲ ಸ್ನೇಹಿತರೊಡನೆ ಹರಟೆ ಹೊಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ. ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಹಾಸಿಗೆಯನ್ನು ಅಣಿ ಮಾಡಿ, ದೀಪವಾರಿಸಿ, ಮನ ಕರಗುವಂಥ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬಿಕ್ಕಿ ಬಿಕ್ಕಿ ಅಳುತ್ತಿದ್ದ.

‘ದೇವರೆ, ನಾನು ನಿನಗೆ ಏನೂ ಕೇಳಲ್ಲ, ಕೇಳೋದಿಷ್ಟೆ; ನೀನು ಕೊಟ್ಟ ಈ ಜೀವಾನ ತಗೊಂಡುಬಿಡು. ನೀನು ನನ್ನ ಮಗ ಕಪಿತಾನನ್ನು ಕರಕೊಂಬಿಟ್ಟೆ. ನನ್ನನ್ನು ಯಾಕೆ ಬಿಟ್ಟೆ, ಓ ದೇವರೆ? ಅಯ್ಯೋ, ಯಾಕೆ, ಯಾಕೆ.....?’

ಅವನು ಬಿಕ್ಕುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಬೇರೆ ಯಾರೂ ಆ ರೀತಿ ಬಿಕ್ಕಿದ್ದಿಲ್ಲ ಅನ್ನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಇದು ಅವನ ಕೊನೆಯ ಮಗು ಸತ್ತಾಗಲಿಂದಲೂ ಪ್ರತಿದಿನ ನಡೆದಿತ್ತು.

ಮಾರ್ಟಿನ್‌ಗೆ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಮಕ್ಕಳಿದ್ದವು, ಆದರೆ ಹತ್ತು ವರ್ಷಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಯಾವ ಮಗುವೂ ಬದುಕಲಿಲ್ಲ. ಕಪಿತಾನ್ ಮಾತ್ರ - ಕೊನೆಯವನು - ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷ ಬದುಕಿದ್ದ. ಅವನು ಮೂರು ವರ್ಷದವನಿದ್ದಾಗ, ಅವನ ತಾಯಿ ತೀರಿಕೊಂಡಳು. ಅಂದಿನಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಮಾರ್ಟಿನ್ನನು ತಾಯಿಯೂ ಆಗಿದ್ದ, ತಂದೆಯೂ ಆಗಿದ್ದ. ಅವನು ಪುಟ್ಟ ಕಪಿತಾನನಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಸ್ನೇಹಿತನೂ ಆಗಿದ್ದ. ಕಪಿತಾನನು ಬೇರೆಯವರಿಗಿಂತ ತನ್ನ ತಂದೆಯ ಸಹವಾಸವನ್ನೇ ಹೆಚ್ಚು ಇಷ್ಟಪಡುತ್ತಿದ್ದ. ಮಾರ್ಟಿನ್ನನಿಗೆ ಅನೇಕ ಚತುರ ಆಟಗಳು ಗೊತ್ತಿದ್ದವು. ಅವು ಕಪಿತಾನನಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಮನರಂಜನೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿದ್ದವು. ಯಾವತ್ತಾದರೂ ಒಂದು ದಿನ ಸಂಜೆ ಪೇಟೆಯಿಂದ ಬರುವಾಗ ಮಾರ್ಟಿನ್ನನು ಒಂದು ಕಾಗದದ ಮುಖವಾಡವನ್ನು ತರುತ್ತಿದ್ದ. ಅದು ಬುಸುಗುಟ್ಟುವ ಡ್ರೇಗನ್ನಿನ ಮುಖವಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಅವನು ಅದನ್ನು ಧರಿಸಿ ಬಾಗಿಲನ್ನು ತಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದ. ಹುಡುಗನು ಬಾಗಿಲು ತೆಗೆದಾಗ ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಬೆಚ್ಚಿಬೀಳುವನು, ಆದರೆ ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಅಷ್ಟೇ, ಏಕೆಂದರೆ ಮಾರ್ಟಿನ್ನನು ಆ ಮುಖವಾಡವನ್ನು ಬೇಗನೆ ತೆಗೆದುಬಿಡುತ್ತಿದ್ದ. ಆಮೇಲೆ ಇಬ್ಬರೂ ಹೊಟ್ಟೆ ಹುಣ್ಣಾಗುವಂತೆ ನಗುತ್ತಿದ್ದರು. ನಂತರ ಕಪಿತಾನನು ಮುಖವಾಡವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೊರಗೆ ಹೋಗಿ ಬಾಗಿಲನ್ನು ತಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದ - 'ಅವನ ತಂದೆ ಬಾಗಿಲು ತೆಗೆಯಲೆಂದು. ಮಾರ್ಟಿನ್ ಭಯಚಕಿತನಾದಂತೆ ನಟಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಹೀಗೆ ಅವರು ಎರಡು ಮೂರು ಸಲ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಮಾರ್ಟಿನ್ ಕಥೆಗಳನ್ನೂ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹೇಳಬಲ್ಲವನಾಗಿದ್ದ. ಅನೇಕ ಸಲ ರಾತ್ರಿ ಹೊತ್ತು ಅವರಿಬ್ಬರ ನಗು ಅವರ ಸಣ್ಣ ಮನೆಯನ್ನು ಅಲುಗಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದುದು ನೆರೆಹೊರೆಯವರಿಗೆ ಕೇಳಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

ಕಪಿತಾನನಿಗೆ ಒಮ್ಮೆ ಜ್ವರ ಬಂತು - ಸುಡು ಜ್ವರ. ಒಂದು ವಾರ ಇತ್ತು. ಆಮೇಲೆ ಅವನು ಸತ್ತ. ಬಡಪಾಯಿ ತಂದೆಗೆ ಅನ್ನಿಸಿತು - ಇನ್ನು ಯಾರಿಗೋಸ್ಕರವೂ ಅವನು ಬದುಕಿರಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ ಅಂತ. ಇದಾದ ನಂತರ

ಅನೇಕ ಸಲ ರಾತ್ರಿ ಹೊತ್ತು ಅವನು ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಾನೇ ಮಾತಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದುದು ಮತ್ತು ಕೆಲವು ಸಲ ನಗುತ್ತಿದ್ದುದು ಕೇಳಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅವನನ್ನು ಸಂತೈಸಲು ಅವರಿಗೆ ಮಾತು ಬಾರದಂತಿತ್ತು. ಅವನು ತನ್ನದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದ.

ಆಮೇಲೆ ಒಂದು ದಿನ ಒಬ್ಬ ವೃದ್ಧ ಪಾದ್ರಿಯವರು - ಮಾರ್ಟಿನ್ನನ ತಂದೆಯ ಸ್ನೇಹಿತರಾಗಿದ್ದವರು - ಒಂದು ಯಾತ್ರಾ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು ಭೇಟಿ ಮಾಡಿದರು. ಅವರಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಟಿನ್ ಮನ ಬಿಚ್ಚಿ ಮಾತಾಡಿದ.

ಅವನೆಂದ : 'ಪೂಜ್ಯರೇ, ಬದುಕಿರಬೇಕು ಎಂಬ ಇಚ್ಛೆಯೂ ನನ್ನಲ್ಲಿಗ ಉಳಿದಿಲ್ಲ. ದೇವರಲ್ಲಿ ನಾನು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುವುದೇನೆಂದರೆ ನಾನು ಬೇಗನೆ ಸಾಯಬೇಕೊಂತ ಅಷ್ಟೆ. ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ನನಗಿನ್ನು ಯಾವ ಆಸೆಯೂ ಇಲ್ಲ.'

ಆ ವೃದ್ಧರು ಉತ್ತರಕೊಟ್ಟರು : 'ಮಗು, ಹಾಗೆ ಹೇಳಬಾರದು. ದೇವರು ನಿನ್ನನ್ನು ಯಾವಾಗ ಕರೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೋ ಆವಾಗಕರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ನೀನು ಜೀವನದುದ್ದಕ್ಕೂ ನಿನ್ನ ಸ್ವಂತ ಸುಖಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಬದುಕಲು ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದೀಯೆ. ಹಾಗಾಗೇ ನಿನ್ನ ಈ ದುಃಖ.

'ಮತ್ತೆ ಬೇರೆ ಯಾತಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಬದುಕಬೇಕು?' ಎಂದು ಕೇಳಿದ ಮಾರ್ಟಿನ್.

'ದೇವರಿಗೋಸ್ಕರ, ಮಾರ್ಟಿನ್, ದೇವರಿಗೋಸ್ಕರ ಮತ್ತು ಅವನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ಜೀವಿಗಳಿಗಾಗಿ' ಎಂದು ಆ ವೃದ್ಧರು ಹೇಳಿದರು. 'ಈ ಭುಮಿಯ ಮೇಲಿನ ಬೇರೆ ಯಾವುದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮೊದಲು ಅವನ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ತಲುಪುವುದೇನೆಂದರೆ ಅವನ ಜೀವಿಗಳಿಗೆ ನಾವು ತೋರಿಸುವ ದಯೆ. ಈ ರೀತಿ ದೇವರ ಸೇವೆ ಮಾಡು, ಮಗು, ಆಗ ನಿನಗೆ ಬದುಕು ಸುಲಭವಾಗುತ್ತೆ'.

ಮಾರ್ಟಿನ್ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಸುಮ್ಮನಿದ್ದು ಆಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ : 'ಆದರೆ, ಪೂಜ್ಯ ತಂದೆಯೇ, ನಾನೊಬ್ಬ ಅಜ್ಜಾನಿ. ನನ್ನ ಜೀವಮಾನವಿಡೀ ನಾನು

ಮಗ್ಗನಾಗರೋದು ಬೂಟುಗಳಲ್ಲಿ, ದೇವರ ಸೇವೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಮಾಡೋದು ಅಂತ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ’.

ವೃದ್ಧರು ಉತ್ತರ ಕೊಟ್ಟರು : ‘ನಿಜ, ಮಗು ನಿನ್ನ ಕೈಗಳನ್ನು ನಿನ್ನ ದೇಹವನ್ನು ನಿನ್ನ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸು, ಆದರೆ ನಿನ್ನ ಹೃದಯವನ್ನು ಇದರಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸು’ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ಅವರು ಮಾರ್ಟಿನ್‌ನಿಗೆ ದಪ್ಪ ಅಕ್ಷರಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ಬೈಬಲ್ಲಿನ ಒಂದು ಪ್ರತಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟರು. ‘ಇದನ್ನು ಓದು. ನಿನಗೆ ಓದಲಿಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಲ್ಲ. ದೇವರು ನಿನಗೆ ದಾರಿ ತೋರಿಸುತ್ತಾನೆ. ನಿನ್ನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅಪಾರ ಸಂತೋಷವನ್ನು ತುಂಬುತ್ತಾನೆ.’

ಮೊದಲು ಮಾರ್ಟಿನ್‌ನು ಬೈಬಲ್ಲನ್ನು ರಜಾ ದಿನಗಳಂದು ಓದಬೇಕೆಂದುಕೊಂಡಿದ್ದ. ಆದರೆ ಮೊದಲ ಸಲ ಅದನ್ನವನು ಓದಲು ಶುರು ಮಾಡಿದಾಗ, ಅದು ಅವನ ಹೃದಯವನ್ನು ಎಷ್ಟು ಹಗುರ ಮಾಡಿತೆಂದರೆ ಅದನ್ನವನು ಪ್ರತಿದಿನ ಓದತೊಡಗಿದ. ಆಮೇಲೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ, ಓದಿದ್ದುದರ ಬಗ್ಗೆ ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಅವನು ಅದರಲ್ಲಿ ಮಗ್ಗನಾಗಿಬಿಟ್ಟ. ಅದರಲ್ಲಿನ ಮಾತುಗಳು ಅವನಿಗೋಸ್ಕರವೇ ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟವೆಯೇನೋ ಎಂದು ಅವನಿಗೆ ಅನ್ನಿಸಿತು. ಅವನ ಹೃದಯದ ಭಾರ ಕಡಿಮೆಯಾಯಿತು.

ಒಂದು ಸಲ ಹೀಗಾಯಿತು : ಮಾರ್ಟಿನ್ ರಾತ್ರಿ ತುಂಬಹೊತ್ತಿನ ತನಕ ಏಕಾಗ್ರತೆಯಿಂದ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಓದುತ್ತಾ ಕುಳಿತಿದ್ದ. ಲೂಕನ ಸುವಾರ್ತೆಯ ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಓದುತ್ತಿದ್ದ : ‘ಮತ್ತೆ ನೀವು ನನ್ನನ್ನು ದೇವರು, ದೇವರು ಎಂದು ಯಾಕೆ ಕರೆಯುತ್ತೀರ - ನಾನು ಹೇಳುವುದನ್ನೇಕೆ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ? ಯಾರು ಭಗವಂತನ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಾರೋ ಮತ್ತು ಅದರಂತೆ ನಡೆಯುತ್ತಾರೋ ಅವರು ತಮ್ಮ ಮನೆಯನ್ನು ಬಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಕಟ್ಟಿದಂತೆ. ಆದರೆ ಯಾರು ಹಾಗೆ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲವೋ ಅವರು ಮರಳಿನ ಮೇಲೆ ಮನೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿದಂತೆ.’ ಮಾರ್ಟಿನ್ ಗಾಢವಾಗಿ ಯೋಚಿಸಿದ. ‘ನನ್ನ ಮನೆ ಬಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಕಟ್ಟಿದೆಯಾ?’ ಎಂದು ತನಗೆ ತಾನೇ ಕೇಳಿಕೊಂಡ. ಅವನು ಮಲಗಿಕೊಳ್ಳುವನಿದ್ದ. ಆದರೆ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಕೆಳಗಿಡಲು ಅವನಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ, ಓದುವುದನ್ನು

ಮುಂದುವರೆಸಿದ. ಒಬ್ಬ ಶ್ರೀಮಂತ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಶರಣ ಯೆಹೂದ್ಯನು ಏಸುಕ್ರಿಸ್ತನನ್ನು ಹೇಗೆ ತನ್ನ ಮನೆಗೆ ಕರೆದ, ಆದರೆ ಹೇಗೆ ಅವನು ಆತನ ಪಾದಗಳನ್ನು ತೊಳೆಯಲಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ತಲೆಗೆ ಹಚ್ಚಲು ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ಕೊಡಲಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಏಳನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿನ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಬಂದ. ಮುಂದೆ, ಹೇಗೆ ಪಾಪಿಯಾದ ಹೆಂಗಸು ಕ್ರಿಸ್ತನ ಪಾದಗಳಿಗೆ ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ಹಚ್ಚಿದಳು ಮತ್ತು ಅವುಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಕಣ್ಣೀರಿನಿಂದ ತೊಳೆದಳು ಮತ್ತು ಹೇಗೆ ಕ್ರಿಸ್ತನು ಅವಳನ್ನು ಹರಸಿದ ಎಂಬ ಭಾಗವನ್ನು ಓದಿದ. ಆಮೇಲೆ ನಲವತ್ತನಾಲ್ಕನೆಯ ಶ್ಲೋಕವನ್ನು ಓದಿದ.

‘ಆಮೇಲೆ ಆ ಹೆಂಗಸನ್ನು ತೋರಿಸಿ, ಕ್ರಿಸ್ತನು ಸೈಮನ್‌ನಿಗೆ ಹೇಳಿದ, “ಈ ಹೆಂಗಸನ್ನು ನೋಡಿದೆಯಾ? ನಾನು ನಿನ್ನ ಮನೆಗೆ ಬಂದರೆ ನೀನು ನನ್ನ ಕಾಲಿಗೆ ನೀರು ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇವಳು ತನ್ನ ಕಣ್ಣೀರಿನಿಂದ ನನ್ನ ಪಾದಗಳನ್ನು ತೊಳೆದಿದ್ದಾಳೆ. ಅವನ್ನು ತನ್ನ ಕೂದಲಿನಿಂದ ಒರೆಸಿದ್ದಾಳೆ. ನೀನು ನನಗೆ ಗೌರವ ಸೂಚಕ ಮತ್ತು ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈಕೆ ನಾನು ಒಳಗೆ ಬಂದಾಗಿನಿಂದಲೂ ನನ್ನ ಕಾಲನ್ನು ಮುತ್ತಿಡುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿಲ್ಲ. ನೀನು ನನ್ನ ತಲೆಗೆ ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ಕೊಡಲಿಲ್ಲ, ಆದರೆ ಈಕೆ ನನ್ನ ಪಾದಗಳಿಗೆ ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ಹಚ್ಚಿದ್ದಾಳೆ”.

ಮಾರ್ಟಿನ್ ಚಿಂತನೆ ಮಾಡತೊಡಗಿದ; ‘ಅವನು ನನ್ನಂತೆಯೇ ಇದ್ದಿರಬೇಕು, ಆ ಯೆಹೂದ್ಯ. ಅವನು ಕೂಡ ತನ್ನ ಬಗ್ಗೆಯೇ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿದ್ದ - =ಹ್ಯಾಗೆ ಒಂದು ಲೋಟ ಚಹಾ ಪಡೀಬೇಕು, ಹ್ಯಾಗೆ ಮೈ ಬೆಚ್ಚಗಿಟ್ಟೊಳ್ಳೇಕು ಮತ್ತು ಆರಾಮವಾಗಿರಬೇಕು ಅಂತ. ಅವನು ಅತಿಥಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಯೋಚನೆಯೇ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಆಮೇಲೆ ಆ ಅತಿಥಿಯಾದರೂ ಯಾರು? ಸ್ವತಃ ಯೇಸುಕ್ರಿಸ್ತ! ಕ್ರಿಸ್ತ ನನ್ನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದರೆ, ನಾನೂ ಹಾಗೇ ಮಾಡಿದ್ದಾ? ಹೀಗೆ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿದ ನಂತರ ಮಾರ್ಟಿನ್ ತೋಳಲ್ಲಿ ತಲೆಯಿಟ್ಟು, ತನಗೆ ಅರಿವಾಗುವುದಕ್ಕಿಂತ ಮುಂಚೆಯೇ ನಿದ್ರೆಹೋದ.

‘ಮಾರ್ಟಿನ್!’ ಎಂದು ಒಮ್ಮೆಲೆ ಅವನಿಗೆ ಒಂದು ಧ್ವನಿ ಕೇಳಿಸಿತು, ಯಾರೋ ಹಾಗೇ ತನ್ನ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಉಸುರಿದರು ಎಂಬಂತೆ.

ಅವನು ತಕ್ಷಣ ಎಚ್ಚರಗೊಂಡ. 'ಯಾರಲ್ಲಿ?' ಎಂದು ಕೇಳಿದ. ಸುತ್ತ ತಿರುಗಿ, ಬಾಗಿಲ ಕಡೆ ನೋಡಿದ. ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಇದ್ದಿಲ್ಲ. ಅವನು ಪುನಃ ಕೂಗಿದ. ಆಗ ಅವನಿಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಕೇಳಿಸಿತು: 'ಮಾರ್ಟಿನ್ ಮಾರ್ಟಿನ್! ನಾಳೆ ಹೊರಗೆ ಬೀದಿಯ ಕಡೆ ನೋಡು, ನಾನು ಬರುತ್ತೇನೆ.'

ಮಾರ್ಟಿನ್ ಕುರ್ಚಿಯಿಂದೆದ್ದ, ಕಣ್ಣುಜ್ಜಿಕೊಂಡ. ಆದರೆ ಈ ಮಾತನ್ನು ಅವನು ಕೇಳಿದ್ದು ಕನಸಲ್ಲೋ ಅಥವಾ ಎಚ್ಚರವಿದ್ದಾಗಲೋ ಎಂಬುದು ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಅವನು ದೀಪವನ್ನಾರಿಸಿ ಮಲಗಿದ.

ಮಾರನೆಯ ದಿನ ಅವನು ಬೆಳಕು ಹರಿಯುವ ಮುನ್ನವೇ ಎದ್ದ. ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡಿದ ನಂತರ ಬೆಂಕಿ ಹೊತ್ತಿಸಿ ಕೋಸಿನ ಸಾರು ಹಾಗೂ ಗಂಜಿಯನ್ನು ಮಾಡಿದ. ಆಮೇಲೆ ಸಮವರ್ ಹಚ್ಚಿ, ಏಪ್ರನ್ನನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಕಿಟಕಿಯ ಬಳಿ ತನ್ನ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಕುಳಿತ. ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತ ಕುಳಿತಿದ್ದಾಗ ಹಿಂದಿನ ರಾತ್ರಿ ನಡೆದಿದ್ದರ ಬಗ್ಗೆ ಯೋಚಿಸಿದ. ಒಮ್ಮೆ ಅದು ಅವನಿಗೆ ಕನಸಿನಂತೆ, ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಆ ಧ್ವನಿ ಅವನಿಗೆ ಕೇಳಿಸಿದಂತೆ ಅನ್ನಿಸಿತು. ಅವನಂದುಕೊಂಡ : 'ಹೀಗೆ ಮೊದಲೇನೂ ಆಗಿದೆ.'

ಅವನು ಕಿಟಕಿಯ ಬಳಿ ಕುಳಿತು ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಹೊರಗಡೆ ಬೀದಿಯ ಕಡೆ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ. ಅವನಿಗೆ ಪರಿಚಿತವಿಲ್ಲದ ಬೂಟುಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದ. ಯಾರಾದರೂ ಆ ಕಡೆ ಹೋದರೆ ಅವನು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಬಾಗಿ ಕತ್ತೆತ್ತಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ - ಪಾದಗಳಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಮುಖವನ್ನೂ ನೋಡಲೆಂದು. ಹೊಸ ಫೆಲ್ಪು ಬೂಟುಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದ ಒಬ್ಬ ಮನೆಯಾಳು ಹಾದುಹೋದ, ಆಮೇಲೆ ಒಬ್ಬ ನೀರು ಹೊರುವವನು, ಆಮೇಲೆ ನಿಕೋಲಸ್‌ನ ಆಳ್ವಿಕೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿದ್ದ ವೃದ್ಧ ಸೈನಿಕನೊಬ್ಬ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸನಿಕೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕಿಟಕಿಯ ಬಳಿ ಬಂದು ನಿಂತ. ಹರಕಲಾದ ಅವನ ಬೂಟುಗಳಿಂದ ಮಾರ್ಟಿನ್‌ಗೆ ಅವನ ಗುರುತು ಸಿಕ್ಕಿತು. ಆ ವೃದ್ಧನ ಹೆಸರು ಸ್ಪೆಷಾನಿಚ್: ಅಲ್ಲೇ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿದ್ದ ವ್ಯಾಪಾರಿಯೊಬ್ಬ ದಯೆ ತೋರಿ ಅವನನ್ನು ತನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಕ್ಕಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದ. ಆ ವೃದ್ಧನ ಕೆಲಸವೆಂದರೆ ಮನೆಯಾಳಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವುದು. ಅವನು ಮಾರ್ಟಿನ್‌ನ ಮನೆಯ ಕಿಟಕಿಯ

ಮುಂದಿದ್ದ ಹಿಮವನ್ನು ಗುಡಿಸಲು ಶುರು ಮಾಡಿದ. ಮಾರ್ಟಿನ್ ಅವನನ್ನು ನೋಡಿ, ತನ್ನ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮುಂದುವರೆಸಿದ.

'ವಯಾಸ್ಸಾಗಿರೋದಿಂದ ನನಗೆ ಹುಚ್ಚು ಹಿಡೀತಾ ಇರಬೇಕು', ಎಂದುಕೊಂಡ ಮಾರ್ಟಿನ್ ತನ್ನ ಕಲ್ಪನೆಗಾಗಿ ನಗುತ್ತ. 'ಹಿಮ ಗುಡಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಅಂತ ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಪೆಷಾನಿಚ್ ಬಂದು ನಿಂತಿದಾನೆ, ಮತ್ತೆ ನಾನು ನೋಡಿದರೆ ನನ್ನ ಕಾಣಲಿಕ್ಕೆ ಕ್ರಿಸ್ತ ಬರ್ತಾನೆ ಅಂತ ತಿಳಕೊಂಡು ಇಲ್ಲಿ ಕೂತಿದೀನಿ, ನಾನೆಂಥ ಬೆಪ್ಪ!'

ಆದರೂ, ಕೆಲವು ಹೊಲಿಗೆಗಳನ್ನು ಹಾಕಿದ ಮೇಲೆ ಅವನಿಗೆ ಕಿಟಕಿಯ ಹೊರಗೆ ಪುನಃ ನೋಡಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆಯಾಯಿತು. ಚಳಿಯಿಂದ ನಡುಗುತ್ತಿದ್ದ ಬಡಪಾಯಿ ಸ್ಪೆಷಾನಿಚ್ ಗೋಡೆಗೆ ಸನಿಕೆಯನ್ನು ಒರಗಿಸಿದ್ದ. ಅವನು ಸ್ವಲ್ಪ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ಅಥವಾ ಸ್ವಲ್ಪ ಬೆಚ್ಚಗಿರಲು ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಆ ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ವಯಸ್ಸಾಗಿತ್ತು. ಆತ ತುಂಬ ಕುಗ್ಗಿ ಹೋಗಿದ್ದ. ಹಿಮವನ್ನು ಗುಡಿಸುವಷ್ಟು ಶಕ್ತಿಯೂ ಅವನಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ.

ಪಾದ್ರಿಗಳು ಹೇಳಿದ್ದ ಮಾತು ಅವನಿಗೆ ನೆನಪಾಯಿತು. 'ಈ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲಿನ ಬೇರೆ ಯಾವುದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಮೊದಲು ಅವನ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ತಲುಪುದೇನೆಂದರೆ ಅವನ ಜೀವಿಗಳಿಗೆ ನಾವು ತೋರಿಸುವ ದಯೆ.' ಮಾರ್ಟಿನ್ ಅಂದುಕೊಂಡ: 'ಅವನಿಗೆ ಒಳಗೆ ಕರೆದು ಸ್ವಲ್ಪ ಚಹ ಕೊಟ್ಟರೆ ಹೇಗೆ? ಸಮವರ್ ಈಗ ಬಿಸಿಯಾಗಿರಬೇಕು.'

ಅವನು ದಬ್ಬಳವನ್ನು ಅದರ ಜಾಗದಲ್ಲಿಟ್ಟು ಎದ್ದ, ಸಮವರನ್ನು ಮೇಜಿನ ಮೇಲಿಟ್ಟು ಚಹ ಮಾಡಿದ. ನಂತರ ಕಿಟಕಿಯನ್ನು ತಟ್ಟಿದ. ಸ್ಪೆಷಾನಿಚ್ ತಿರುಗಿ ನೋಡಿ ಕಿಟಕಿಯ ಸಮೀಪ ಬಂದ. ಅವನಿಗೆ ಒಳಗೆ ಬರಲು ಸನ್ನೆ ಮಾಡಿ ಮಾರ್ಟಿನ್‌ನು ತಾನೇ ಸ್ವಂತಃ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆಯಲು ನಡೆದ.

'ಒಳಗೆ ಬಾ, ಸ್ವಲ್ಪ ವೈ ಬೆಚ್ಚಗಿಟ್ಟೊಳ್ತೀಯಂತೆ, ತುಂಬ ಚಳಿಯಾಗಿರಬೇಕಲ್ಲವಾ?' ಎಂದ.

'ದೇವರು ನಿನಗೆ ಒಳ್ಳೇದು ಮಾಡಲಿ' ಎಂದ ಸ್ಪೆಷಾನಿಚ್. 'ನಿಜ ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ ಈ ಚಳಿ ನನ್ನ ಮೈ ಕೊರೀತಾ ಇದೆ.' ಅವನು ಒಳಗೆ

ಬಂದ, ಮೊದಲು ಹಿಮವನ್ನು ಕೊಡವುತ್ತ, ಆಮೇಲೆ ನೆಲ ಗಲೀಜಾಗುವುದು ಬೇಡ ಅಂತ ಕಾಲೊರೆಸತೊಡಗಿದ. ಆದರೆ ಹಾಗೆ ಮಾಡುವಾಗ ಅವನು ತತ್ತರಿಸಿ ಕೆಳಗೆ ಬೀಳುವನಿದ್ದ.

‘ಕಾಲೊರೆಸೋ ತೊಂದರೆಯೇನೂ ತಗೊಬೇಡ’, ಎಂದ ಮಾರ್ಟಿನ್. ನಾನು ಆಮೇಲೆ ನೆಲ ಒರೆಸ್ಟೇನೆ, ಅದೆಲ್ಲ ದಿನದ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿದೆ. ಬಾ ಮಿತ್ರ, ಬೆಂಕಿ ಹತ್ತಿರ ಕೂತ್ಕೊಂಡು ಸ್ವಲ್ಪ ಚಹ ಕುಡಿತೀಯಂತೆ’.

ಅವನು ಎರಡು ಲೋಟಗಳನ್ನು ತುಂಬಿ, ಒಂದನ್ನು ಬಂದವನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಇನ್ನೊಂದರಲ್ಲಿಯದನ್ನು ಸಾಸರಿನಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಹೀರಲು ಶುರುಮಾಡಿದ.

ಸ್ವೆಪಾನಿಚ್ ತನ್ನ ಲೋಟವನ್ನು ಖಾಲಿ ಮಾಡಿದ. ನಂತರ ಅದನ್ನು ತಲೆಕೆಳಕಾಗಿ ಮಾಡಿ, ಮಾರ್ಟಿನ್ನಿಗೆ ಅವನು ತೋರಿದ ದಯೆಗಾಗಿ ಧನ್ಯವಾದಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದ. ಇನ್ನೊಂದು ಲೋಟ ಕುಡಿ’ ಎಂದ ಮಾರ್ಟಿನ್ ಅತಿಥಿಯ ಮತ್ತು ತನ್ನ ಲೋಟವನ್ನು ಪುನಃ ತುಂಬುತ್ತ. ಆದರೆ ಚಹ ಕುಡಿಯುವಾಗ ಮಾರ್ಟಿನ್ ಹೊರಗಡೆ ಬೀದಿಯ ಕಡೆ ನೋಡುತ್ತಲೇ ಇದ್ದ.

‘ನೀನು ಯಾರಿಗಾದರೂ ಕಾಯ್ತಾ ಇದ್ದೀಯಾ?’ ಎಂದು ಸ್ವೆಪಾನಿಚ್ ಕೇಳಿದ.

‘ಹೇಳಲಿಕ್ಕೆ ನನಗೆ ನಿಜವಾಗೂಲ್ಲ ನಾಚಿಕೆಯಾಗುತ್ತೆ. ನಾನು ಯಾರಿಗೋ ಕಾಯ್ತಾ ಇದೇನೆ ಅಂತೇನೂ ಅಲ್ಲ, ಆದರೆ ನಿನ್ನೆ ರಾತ್ರಿ ನನಗೇನೂ ಒಂದು ಕೇಳಿಸ್ತು. ತನ್ನ ತಲೇಲಿ ಅದೇ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿಟ್ಟಿದೆ. ಅದು ಕನಸಾ ಅಥವಾ ಭ್ರಮೇನಾ ಅಂತ ನನಗೆ ಹೇಳಕಾಗಲ್ಲ. ನೋಡು ಮಿತ್ರ, ನಿನ್ನೆ ರಾತ್ರಿ ನಾನು ಸುವಾರ್ತೇನಾ ಓದ್ತಾ ಇದ್ದೆ. ಕ್ರಿಸ್ತದೇವನ ಬಗ್ಗೆ. ಹ್ಯಾಗೆ ಅವನು ನೋವು ಅನುಭವಿಸಿದ ಮತ್ತು ಹ್ಯಾಗೆ ಅವನು ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಬಾಳಿದ ಅನ್ನೋದನ್ನೆ.’

ಆಗ ಅವನು ಅತಿಥಿಗೆ ಕಳೆದ ರಾತ್ರಿಯ ಕನಸನ್ನು ವಿವರಿಸಿದ. ‘ಆ ಭಗವಂತನು ಯಾರನ್ನೂ ತುಚ್ಛವಾಗಿ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ’. ಮಾರ್ಟಿನ್ ಮುಂದುವರೆಸಿದ: ‘ಬದಲಾಗಿ, ಜನಸಾಮಾನ್ಯರೊಡನೆಯೇ ಇದ್ದ. ಸರಳ ಜನರ ಮಧ್ಯೆ. ಆಮೇಲೆ ಆತ ತನ್ನ ಶಿಷ್ಯರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದು ನಮ್ಮಂಥ ಜನರನ್ನೇ. ಪಾಪಿಗಳಾಗಿರೋ ನಮ್ಮಂಥ ಕೆಲಸಗಾರರನ್ನೇ. ಆತ ಹೇಳಿದ : ‘ಯಾರು ಉದಾತ್ತರಾಗುತ್ತಾರೋ ಅವರು ದೀನರಾಗುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಯಾರು ದೀನರಾಗುತ್ತಾರೋ ಅವರು ಉದಾತ್ತರಾಗುತ್ತಾರೆ’ : ಆತ ಹೇಳಿದ. ‘ನೀವು ನನ್ನನ್ನು ದೇವರೆಂದು ಕರೆದರೆ, ನಾನು ನಿಮ್ಮ ಪಾದಗಳನ್ನು ತೊಳೆಯುತ್ತೇನೆ.’ ಅವನೆಂದ : ‘ಯಾರು ಮೊದಲಾಗುತ್ತಾರೋ ಅವರು ಎಲ್ಲರ ಸೇವಕರಾಗಲಿ, ಏಕೆಂದರೆ ಬಡವರು, ದೀನರು, ನಮ್ಮರು ಮತ್ತು ದಯಾಮಯಿಗಳು ಪುಣ್ಯಶಾಲಿಗಳಾಗಿರುತ್ತಾರೆ’.

ಸ್ವೆಪಾನಿಚ್ ಚಹ ಕುಡಿಯುವುದನ್ನು ಮರೆತ. ಅವನು ಮುದುಕನಾಗಿದ್ದ, ಬಹಳ ಬೇಗ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ನಿರು ಬಂದುಬಿಡುವಂಥವನು. ಕುಳಿತು ಮಾತನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಅವನ ಕಣ್ಣಿಂದ ಹನಿ ತೊಟ್ಟಿಕ್ಕಿತು. ಅವನೆಂದ : ‘ತುಂಬ ಉಪಕಾರವಾಯ್ತು, ಮಾರ್ಟಿನ್ ಅವ್‌ದೇಯಿಚ್. ನೀನು ನನ್ನ ದೇಹಕ್ಕೂ ಮನಸ್ಸಿಗೂ ತುಂಬ ನೆಮ್ಮದಿಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೀಯೆ.’

‘ತುಂಬ ಸಂತೋಷ. ಮತ್ತೆ ಬಾ, ಇನ್ನೊಂದು ಸಲ ಯಾರಾದರೂ ನನ್ನ ಕಾಣಲಿಕ್ಕೆ ಬಂದರೆ ನನಗೆ ಸಂತೋಷ’, ಎಂದ ಮಾರ್ಟಿನ್.

ಮಾರ್ಟಿನ್ ಚಹಾದ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದಿಟ್ಟು ತನ್ನ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಕುಳಿತ. ಬೂಟಿನ ಹಿಂಭಾಗದ ಅಂಚುಗಳನ್ನು ಹೊಲಿದ. ಹೊಲಿಗೆ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಕಿಟಕಿಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ನೋಡುತ್ತಲೇ ಇದ್ದ. ಕ್ರಿಸ್ತನಿಗಾಗಿ ಕಾಯುತ್ತ ಆತನ ಹಾಗೂ ಆತ ಮಾಡಿದ ಕೆಲಸಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಯೋಚಿಸುತ್ತ. ಅವನ ತಲೆ ತುಂಬ ಕ್ರಿಸ್ತನ ಸೂಕ್ತಿಗಳು. ಇಬ್ಬರು ಸೈನಿಕರು ಹಾದುಹೋದರು, ನಂತರ ಮಿರುಗುತ್ತಿದ್ದ ಬೂಟುಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದ ನೆರೆಮನೆಯ ಮಾಲೀಕ. ಆಮೇಲೆ ಒಂದು ಬುಟ್ಟಿಯನ್ನು ಹೊತ್ತಿದ್ದ ಒಬ್ಬ ರೊಟ್ಟಿಯಂಗಡಿಯವ.

ಅದರ ನಂತರ ಒಬ್ಬ ಹೆಂಗಸು ಆ ಕಡೆ ಬಂದಳು. ಅವಳು ಹರಿದುಹೋಗಿದ್ದ ಜೋಡುಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದಳು. ಹಿಮ ಸುರಿಯುತ್ತಿದ್ದಾಗಿನ ಆ ಚಳಿಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಅವು ಆಕೆಗೆ ಅಂಥ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನೇನೂ ನೀಡಿರಲಿಲ್ಲ. ಮಾರ್ಟಿನ್ ಕತ್ತೆತ್ತಿ ನೋಡಿದ. ಆಕೆ ಯಾರೋ ಹೊಸಬಳು. ಅವಳ ಮೈಮೇಲೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಬಟ್ಟೆಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆಕೆ ಒಂದು ಮಗುವನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ಆದರೆ ಮೈಯನ್ನು ಮುಚ್ಚಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆಕೆಯ ಬಳಿ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವಷ್ಟು ಬಟ್ಟೆ ಇರದಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಗಾಳಿಗೆ ಬೆನ್ನು ಮಾಡಿ ಗೋಡೆಯ ಬಳಿ ಬಂದು ನಿಂತಳು. ಹರುಕಲು ಬಟ್ಟೆಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ಆಕೆ ನಡುಗುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆ ಮಗು ಅಳುತ್ತಿತ್ತು. ಅವಳು ಅದನ್ನು ಸಂತೈಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಮಾರ್ಟಿನ್ ಎದ್ದು, ಬಾಗಿಲ ಹೊರಗೆ ಹೋಗಿ, ಅವಳನ್ನು ಕರೆದ.

‘ಏನಮ್ಮ ಮಗಳೇ.....’

ಆ ಹೆಂಗಸು ಅವನ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ತಿರುಗಿ ನೋಡಿದಳು.

‘ಚಳಿಯಲ್ಲಿ ಮಗೂನ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೊರಗ್ಯಾಕಮ್ಮ ನಿಂತಿದ್ದೀಯೆ? ಬಾ ಒಳಗೆ, ಬೆಚ್ಚಗಿರೋ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಬಟ್ಟೆ ಹೊದಿಸಬಹುದು. ಹೀಗೆ ಬಾ, ಒಳಗೆ.’

ಏಪ್ರನ್ ಧರಿಸಿದ್ದ, ಕನ್ನಡಕ ಹಾಕಿದ್ದ ಮುದುಕನೊಬ್ಬ ತನ್ನನ್ನು ‘ಮಗಳೆ’ ಎಂದು, ಒಳಗೆ ಕರೆದದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ ಆ ಹೆಂಗಸಿಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತು. ಅವಳು ಅವನ ಹಿಂದೆ ಒಳ ನಡೆದಳು. ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಆ ಸಣ್ಣ ಕೋಣೆಯೊಳಗೆ ಬಂದಾಗ ಆ ಮುದುಕ ಆಕೆಯನ್ನು ಬೆಂಕಿಗೂಡಿನ ಹತ್ತಿರ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದ.

‘ಇಲ್ಲಿ ಕೂತ್ಕೊಮ್ಮ ಬೆಂಕಿ ಹತ್ತಿರ ಮಗು ಮತ್ತು ನೀನು ಬೆಚ್ಚಗಿರೋಂತೆ.’

‘ನನ್ನ ಎದೇಲಿ ಹಾಲಿಲ್ಲ. ಬೆಳಿಗ್ಗೆಯಿಂದ ಸ್ವತಃ ನಾನು ಏನೂ ತಿಂದಿಲ್ಲ’ ಎಂದು ಆಕೆ ಹೇಳಿದಳು. ಆದರೂ ಮಗುವನ್ನು ಎದೆಯ ಹತ್ತಿರ ತಂದಳು.

ಮಗುವಿಗೆ ಎದೆ ಹಾಲೇನೂ ಸಿಗಲಿಲ್ಲ. ಅದು ಅಳುವುದನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿತು. ಮಾರ್ಟಿನ್ ತಲೆ ಅಲ್ಲಾಡಿಸಿದ. ಅವನು ಸ್ವಲ್ಪ ಬ್ರೆಡ್ಡು ತಂದು ಒಂದು

ಬೋಗುಣಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಕೋಸಿನ ಸಾರನ್ನು ಸುರಿದ. ನಂತರ ಒಂದು ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಗಂಜಿ ತಂದ.

‘ನೀನು ಕೂತ್ಕೊಂಡು ತಿನ್ನಮ್ಮ, ನಾನು ಮಗುವನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳೇನೆ. ನನಗೂ ಮಕ್ಕಳಿದ್ದವು, ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹ್ಯಾಗೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳೋದು ಅಂತ ನಂಗೊತ್ತು’.

ಅವನು ಅಳುತ್ತಿದ್ದ ಮಗುವನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತ. ಮುಖಚೇಷ್ಟೆ ಮಾಡಿ ಮಗು ಅಳುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದ. ಆ ಮಗು, ಹಲ್ಲಿಲ್ಲದ ತನ್ನ ಬಾಯಿಯನ್ನು ಅಗಲ ಮಾಡಿ ನಕ್ಕು, ನಿರಿಗೆಗಳಿದ್ದ ತನ್ನ ಪುಟ್ಟ ಕೈಗಳನ್ನು ಅವನ ಮೂಗಿನೆಡೆ ಚಾಚಿತು. ಈ ಮಧ್ಯೆ ಆ ಹೆಂಗಸು ತಿನ್ನುತ್ತಾ ಮಾತಾಡುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಅವಳು ಹೇಳಿದಳು : ‘ನಾನು ಒಬ್ಬ ಸೈನಿಕನ ಹೆಂಡತಿ. ಎಂಟು ತಿಂಗಳ ಹಿಂದೆ ಸೈನ್ಯದವರು ಅವನನ್ನು ಎಲ್ಲೋ ತುಂಬ ದೂರ ಕಳಿಸಿಕೊಟ್ಟರು. ಅವತ್ತಿನಿಂದ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ನಾನವನ ಸುದ್ದಿಯೇ ಕೇಳಿಲ್ಲ. ಈ ಮಗು ಹುಟ್ಟೋತನಕ ಅಡಿಗೆಯಾಳಾಗಿ ಕೆಲಸಕ್ಕಿದ್ದೆ. ಆದರೆ ಆ ಜನರಿಗೆ ಮಗೂನ ಜೊತೆ ನನ್ನ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟ ಇದ್ದಿಲ್ಲ. ಈಗ ಮೂರು ತಿಂಗಳಿಂದ ನಾನು ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಅಂತ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡ್ತಾ ಇದ್ದೇನೆ. ಹೊಟ್ಟೆಗೇಂತ ಹೇಳಿ ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಇದ್ದದ್ದನ್ನೆಲ್ಲ ಮಾರಬೇಕಾಯ್ತು. ಮೊಲೆ ಹಾಲು ಕೊಡೋ ದಾದಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಅಂತ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದೆ, ಆದರೆ ಯಾರೂ ನನ್ನ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ತಗೊಳ್ಳಿಲ್ಲ. ನಾನು ತುಂಬ ತೆಳ್ಳಗೆ ಮತ್ತೆ ಹೊಟ್ಟೆಗಿಲ್ಲದವಳಂತೆ ಇದೀನಿ ಅಂದರು’.

ಮಾರ್ಟಿನ್ ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಟ್ಟ. ‘ನಿನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಮೈ ಬೆಚ್ಚಗಿಡೋ ಯಾವ ಬಟ್ಟೆಯೋ ಇಲ್ಲಾ?’ ಎಂದು ಕೇಳಿದ.

‘ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಅಂಥ ಬಟ್ಟೆಗಳಿರಲಿಕ್ಕೆ ಹ್ಯಾಗೆ ಸಾಧ್ಯ?’ ಎಂದಳು ಆಕೆ.

‘ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಉಳಿದಿದ್ದ ಕೊನೇ ಶಾಲನ್ನೂ ನಿನ್ನೆ ಆರು ಪೆನ್ನಿಗಳಿಗೆ ಒತ್ತೆ ಇಟ್ಟೆ’.

ಅವನು ಒಂದು ಹಳೆಯ ಟ್ರಂಕಿನಿಂದ ಮಕ್ಕಳ ಕೆಲವು ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ತೆಗೆದ. ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಅವನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು, ನಂತರ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ಮೂಡಿದ್ದ ಹನಿಯನ್ನು ಒರೆಸಿಕೊಂಡ. ಒಂದು ಹಳೆಯ ಉಣ್ಣೆಯ ಕೋಟನ್ನು ಹೊರ ತೆಗೆದ. ಹಾಸಿಗೆಯ ಮೇಲಿದ್ದ ಮಗುವಿನ ಬಳಿ ಹೋಗಿ ಅದಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪ ದೊಡ್ಡವೇ ಆಗಿದ್ದ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ತೊಡಿಸಿದ. ಆಕೆ ಊಟ ಮುಗಿಸಿ ಬಳಿ ಬಂದಳು.

‘ಇವು ನನ್ನ ಮಗೂಗಾ?’ ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು.

‘ಹೌದು’ ಎಂದ ಅವನು, ‘ಅವು ಅವನನ್ನ ಬೆಚ್ಚಗಿಡುವೆ. ನಿಂಗೆ ನೋಡು, ಈ ಹಳೇ ಕೋಟು. ಈ ಚಳಿಗಾಲದಲ್ಲಿ ಹೊದ್ದಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಕಾಗುತ್ತೆ’.

ಅವಳು ಗಳಗಳ ಅಂತ ಅತ್ತಳು. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನ ನಂತರ ಹೇಳಿದಳು. ‘ದೇವರು ನಿಂಗೆ ಒಳ್ಳೇದು ಮಾಡ್ಲಿ, ತಂದೆ. ದೇವರೇ ನನ್ನನ್ನು ನಿನ್ನ ಕಿಟಕಿ ಹತ್ತಿರ ಕಳಿಸಿರಬೇಕು, ಇಲ್ಲಾಂದರೆ ಈ ಮಗು ಹೊಟ್ಟೆಗಿಲ್ಲದೆ ಚಳಿಯಲ್ಲಿ ಸೆಡೆದುಕೊಂಡು ಬಿಡ್ತಾ ಇತ್ತು’.

ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಅವಳು ಆ ಹಳೆಯ ಕೋಟನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು, ಮಗುವನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡು, ದೇವರು ಅವನಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯದು ಮಾಡಲಿ ಎಂದು ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಹೇಳಿ ಹೊರಡಲನುವಾದಳು. ಅವನು ಆಕೆಗೆ ಒಂದು ಷಿಲಿಂಗನ್ನು ಕೊಟ್ಟ - ಅವಳು ತನ್ನ ಶಾಲನ್ನು ಮರಳಿ ಪಡೆಯಲೆಂದು. ನಂತರ ಅವಳನ್ನು ಕಳಿಸಲು ಬಾಗಿಲವರೆಗೆ ಬಂದ.

ಆ ಹೆಂಗಸು ಹೋದ ನಂತರ ಮಾರ್ಟಿನ್ನನು ಉಳಿದಿದ್ದ ಬ್ರೆಡ್ಡು ಹಾಗೂ ಕೋಸಿನ ಸಾರನ್ನು ತಾನು ಊಟ ಮಾಡಿ ಪುನಃ ತನ್ನ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಕುಳಿತ. ಆದರೆ ಅವನು ಕಿಟಕಿಯನ್ನು ಮರೆಯಲಿಲ್ಲ. ಅದರ ಮೇಲೆ ನೆರಳು ಬಿದ್ದಾಗಲೆಲ್ಲ ಆ ಕಡೆ ಹೋದವರು ಯಾರು ಅಂತ ತಕ್ಷಣ ಕತ್ತೆತ್ತಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ. ಆದರೂ, ಅವನನ್ನು ಕಾಣಲು ಕ್ರಿಸ್ತ ಹೇಗೆ ಬರುತ್ತಾನೆ ಎಂಬುದರ ಕಲ್ಪನೆ ಅವನಿಗಿರಲಿಲ್ಲ.

ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನ ಬಳಿಕ ಅವನು, ಸೇಬು ಮಾರುವ ಹೆಂಗಸೊಬ್ಬಳು ಕಿಟಕಿಯ ಮುಂದೆಯೇ ಬಂದು ನಿಂತಿದ್ದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ. ಅವಳು ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಬುಟ್ಟಿಯನ್ನು ಹೊತ್ತಿದ್ದಳು, ಆದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಹಣ್ಣುಗಳೇನೂ ಉಳಿದಿದ್ದಂತೆ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಆಕೆಯ ಬಗಲಲ್ಲಿ ಸೌದೆಯ ಒಂದು ಹೊರೆ ಇತ್ತು. ಎರಡೂ ಹೊರೆಗಳನ್ನು ಹೊರಲು ಅವಳಿಗೆ ಕಷ್ಟವಾಗಿತ್ತು. ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಸುಧಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಮತ್ತು ಒಂದು ಬಗಲಿನಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಬಗಲಿಗೆ ಸೌದೆ ಹೊರೆಯನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಲೆಂದು ಅವಳು ಅಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದಳು. ಒಬ್ಬ ಬಡ, ಹಸಿದಿದ್ದ ಹುಡುಗ ಬುಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಒಂದು ಸೇಬನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಮೆಲ್ಲಗೆ ಜಾರಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಆದರೆ ಆ ಮುದುಕಿ ಅದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಳು. ಹುಡುಗನನ್ನು ಹಿಡಿದು ಅವನ ಕೂದಲನ್ನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಅವನನ್ನು ಪೋಲೀಸಿನವರಿಗೆ ಕೊಡುವುದಾಗಿ ಬೆದರಿಸಿದಳು. ಮಾರ್ಟಿನ್ ಹೊರಗೋಡಿ ಬಂದ, ಅವರಿಬ್ಬರನ್ನೂ ಬೇರ್ಪಡಿಸಿದ ಮತ್ತು ಹುಡುಗನ ಕೈ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಹೀಗೆಂದ :

‘ಅವನು ಹೋಗಲಿ ಬಿಡು, ಅಜ್ಜಿ. ಕ್ರಿಸ್ತನಿಗೋಸ್ಕರ ಅವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡು’.

‘ಹೂಂ, ಹೋಗ್ತಾನೆ, ಪೋಲೀಸಿನವರ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗ್ತಾನೆ, ದಗಾಕೋರೆ’ ಎಂದು ಅವಳು ಇನ್ನೂ ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದಲೇ ಹೇಳಿದಳು.

ಮಾರ್ಟಿನ್ ಹುಡುಗನ ಪರವಾಗಿ ಬೇಡಿಕೊಂಡ, ಕೊನೆಗೆ ಅವಳು ಅವನನ್ನು ಬಿಡಲು ಒಪ್ಪಿದಳು. ಹುಡುಗ ಓಡಿ ಹೋಗಬೇಕೆಂದುಕೊಂಡ, ಆದರೆ ಮಾರ್ಟಿನ್ ಅವನನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದ.

‘ಅಜ್ಜಿಗೆ ಹೇಳು ತಪ್ಪಾಯ್ತು ಅಂತ’ ಎಂದು ಅವನು ಹೇಳಿದ. ‘ಆಮೇಲೆ, ಇನ್ನೊಂದ್ಲೂ ಹೀಗೆ ಮಾಡ್ಬೇಡ. ನೀನು ಹಣ್ಣು ತಗೊಂಡಿದ್ದು ನಾನು ನೋಡಿದೆ’.

ಆ ಹುಡುಗ ಅಳುವುದಕ್ಕೆ ಶುರುಮಾಡಿದ, ಕ್ಷಮೆ ಕೇಳಿದ.

‘ಸರಿ, ಇದು ತಗೋ ಈ ಸೇಬು’ ಎಂದು ಮಾರ್ಟಿನ್ ಬುಟ್ಟಿಯಿಂದ ಒಂದು ಸೇಬನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಆ ಹುಡುಗನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ, ಕೊಡುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ಹೇಳಿದ : ‘ನಾನು ನಿಂಗೆ ದುಡ್ಡು ಕೊಡ್ತೀನಿ, ಅಜ್ಜಿ’.

‘ನೀನು ಈ ಥರ ಮಾಡಿದೆ ಇವರು ಹಾಳಾಗ್ತಾರೆ, ಪೋಕರಿಗಳು’ ಎಂದು ಆ ಮುದುಕಿ ಹೇಳಿದಳು. ‘ಇವನು ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದ್ದಕ್ಕೆ ಒಂದು ವಾರ ಜ್ಞಾಪಕ ಇರೋ ಹಾಗೆ ಅವನಿಗೆ ಚಾಟಿ ಏಟು ಕೊಡೋಕು’.

‘ಅಯ್ಯೋ, ಅಜ್ಜಿ, ಅಜ್ಜಿ’ ಎಂದ ಮಾರ್ಟಿನ್, ‘ಅದು ನಿನ್ನ ರೀತಿಯಾಯ್ತು. ಆದರೆ ಅದು ದೇವರ ರೀತಿಯಲ್ಲ. ಒಂದು ಸೇಬನ್ನು ಕಡ್ಡಿದಕ್ಕೆ ಅವನಿಗೆ ಚಾಟಿ ಏಟು ಕೊಟ್ಟರೆ, ನಮ್ಮ ಪಾಪಗಳಿಗೆ ನಮಗೇನು ಶಿಕ್ಷೆಯಾಗಬೇಕು, ಹೇಳು.’

ಆ ಮುದುಕಿ ಮೌನವಾದಳು, ಯೋಚಿಸುತ್ತ ನಿಂತಳು.

‘ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದವರನ್ನು ಕ್ಷಮಿಸಿ ಅಂತಾನೆ ದೇವರು’, ಮಾರ್ಟಿನ್ ಮುಂದುವರಿಸಿದ, ‘ನಾವು ಕ್ಷಮಿಸಲಿಲ್ಲ ಅಂದರೆ ನಮ್ಮನ್ನು ಯಾರೂ ಕ್ಷಮಿಸಲ್ಲ. ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕು, ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಒಬ್ಬ ತಿಳಿದೇ ಇರೋ ಹುಡುಗನ್ನು’.

‘ಅದು ನಿಜ’ ಎಂದು ಅವಳು ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಡುತ್ತ ಹೇಳಿದಳು, ‘ಆದರೆ ನಾವು ಆ ರೀತಿ ಮಾಡಿ ಅವರನ್ನು ಹಾಳು ಮಾಡೋವೆ’.

‘ಹಾಗಿದ್ದರೆ ನಾವು ವಯಸ್ಸಾಗಿರೋರು ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಹೇಳ್ತೇಕು’ ಎಂದ ಮಾರ್ಟಿನ್. ‘ಆಮೇಲೆ ಅವರ ಬಗ್ಗೆ ನಮಗೆ ಸಹನೇನೂ ಇರೋಕು. ನಾವೂ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹೆತ್ತವರಲ್ಲವಾ, ಅಜ್ಜಿ?’

ಈ ಕೊನೆಯ ಮಾತು ಅವಳ ಸಿಟ್ಟನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿ ಅವಳ ಹೃದಯವನ್ನು ಮೃದುಗೊಳಿಸಿತು.

‘ನಾನೂ ಅದೆ ಹೇಳೋದು’ ಎಂದು ಅವಳು ಹೇಳಿದಳು. ‘ನಾನು ಕೂಡ ಏಳು ಜನ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹೆತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಈಗ ಉಳಿದಿರೋದು ಒಂದು ಹೆಣ್ಣು ಮಗು’. ಆ ವೃದ್ಧ ತನ್ನ ಕಥೆ ಹೇಳಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದಳು – ತಾನು ಹೇಗೆ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮಗಳ ಜೊತೆ ಇರುವುದು ಅಂತ ಮತ್ತು ತನಗೆಷ್ಟು ಜನ ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳಿದ್ದಾರೆ ಅಂತ. ಅವಳೆಂದಳು : ‘ಈಗ ನೋಡು, ನಂಗೂ ಶಕ್ತಿ ಇಲ್ಲ. ಆದರೂ ನನ್ನ ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳಿಗೋಸ್ಕರ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು

ದುಡೀತೀನಿ. ಅವರೂ ಬಹಳ ಒಳ್ಳೆ ಮಕ್ಕಳು. ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಬೇರೆ ಯಾರೂ ನನ್ನ ಕಾಣಲಿಕ್ಕೆ ಬರಲ್ಲ. ಪುಟ್ಟ ಹುಡುಗಿ ಆನೀ ಅಂತೂ ಬಿಡೋದೇ ಇಲ್ಲ. ಯಾವಾಗ್ಲೂ ‘ಅಜ್ಜಿ, ನನ್ನ ಮುದ್ದು ಅಜ್ಜಿ, ಪ್ರೀತಿಯ ಅಜ್ಜಿ’ ಅಂತಿರಾಳೆ. ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತ ಆ ಹಣ್ಣಿನ ಮುದುಕಿ ಕಣ್ಣು, ಮೂಗು ಒರೆಸಿಕೊಂಡಳು.

ಮಾರ್ಟಿನ್‌ನಿಂದ ಸೇಬಿನ ಹಣ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಒಪ್ಪದೆ ಆಕೆ ತನ್ನ ಹೊರೆಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾಗ, ಆ ಹುಡುಗ ಮುಂದೆ ಬಂದು ಹೇಳಿದ : ‘ನಾನು ಈ ಹೊರೇನಾ ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಬರಲ್ಲ, ಅಜ್ಜಿ? ನಾನು ಆ ಕಡೇನೇ ಹೋಗ್ತಾ ಇದೀನಿ’. ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಮಾತಾಡುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಮಾರ್ಟಿನ್ ನೋಡುತ್ತ ನಿಂತ.

ಆಗಲೇ ಸಾಯಂಕಾಲವಾಗಿತ್ತು. ಮಾರ್ಟಿನ್ ದೀಪ ಹಚ್ಚಿದ, ಅದನ್ನು ಮೇಲೆ ತೂಗಿಬಿಟ್ಟ, ನಂತರ ಪುನಃ ತನ್ನ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಕುಳಿತ. ಒಂದು ಬೂಟನ್ನು ಮುಗಿಸಿ, ಅದನ್ನು ಹಿಂದೆ ಮುಂದೆ ಪರೀಕ್ಷಿಸಿದ. ಎಲ್ಲ ಸರಿ ಇತ್ತು. ನಂತರ ಅವನು ತನ್ನ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಜೋಡಿಸಿ, ಚರ್ಮದ ಚೂರುಗಳನ್ನು ಗುಡಿಸಿ, ದೀಪವನ್ನು ಕೆಳಗೆ ತಂದು ಮೇಜಿನ ಮೇಲಿಟ್ಟ. ಬಡುವಿನಿಂದ ಬೈಬಲ್ಲನ್ನು ತೆಗೆದು ಹಿಂದಿನ ರಾತ್ರಿಯ ಕನಸಿನ ಬಗ್ಗೆ ಯೋಚಿಸತೊಡಗಿದ ‘..... ಕ್ರಿಸ್ತ ಬರಲಿಲ್ಲ’.

ಇದಕ್ಕಿದ್ದ ಹಾಗೆ, ಅವನಿಗೆ ಯಾರದೋ ಹೆಚ್ಚಿಯ ಸಪ್ಪಳ ಕೇಳಿಸಿದಂತಾಯಿತು – ಯಾರೋ ತನ್ನ ಹಿಂದೆ ಓಡಾಡುತ್ತಿರುವಂತೆ. ಮಾರ್ಟಿನ್ ಹಿಂತಿರುಗಿ ನೋಡಿದ. ಆ ಕತ್ತಲೆಯ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಜನ ನಿಂತಿದ್ದಂತೆ ಅವನಿಗೆ ಭಾಸವಾಯಿತು, ಆದರೆ ಅದು ಯಾರು ಎಂಬುದು ಅವನಿಗರ್ಥವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆಮೇಲೆ ಒಂದು ಧ್ವನಿ ಅವನ ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಉಸುರಿತು : ‘ಮಾರ್ಟಿನ್, ಮಾರ್ಟಿನ್, ನಾನು ಯಾರು ಅಂತ ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲವೇ?’

‘ಯಾರದು?’ ಎಂದು ಮಾರ್ಟಿನ್ ತಗ್ಗುದನಿಯಲ್ಲಿ ಕೇಳಿದ.

‘ನಾನು’ ಎಂದು ಆ ಧ್ವನಿ ಹೇಳಿತು. ನಂತರ, ಆ ಕತ್ತಲ ಮೂಲೆಯಿಂದೀಚೆ ಸ್ಟೆಪಾನಿಚ್ ಬಂದು ನಿಂತ, ಮುಗುಳ್ಳು ಮತ್ತು ಮೋಡದಂತೆ ಮಾಯವಾದ.

‘ನಾನು’ ಎಂದು ಆ ಧ್ವನಿ ಪುನಃ ಹೇಳಿತು. ನಂತರ, ಆ ಕತ್ತಲಿನಿಂದೀಚೆ ಕಂಕುಳಲ್ಲಿ ಮಗುವನ್ನೆತ್ತಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಹೆಂಗಸು ಬಂದು ನಿಂತಳು. ಆಕೆ ಮುಗುಳ್ಳುಕಳು, ಮಗುವೂ ಮುಗುಳ್ಳುಕಳು ಮತ್ತು ಅವರು ಕೂಡ ಮಾಯವಾದರು.

‘ನಾನು’ ಎಂದು ಆ ಧ್ವನಿ ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಹೇಳಿತು. ನಂತರ, ಮುದಿ ಹೆಂಗಸು ಹಾಗೂ ಸೇಬನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿದ್ದ ಹುಡುಗ ಮುಂದೆ ಬಂದು ನಿಂತರು. ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಮುಗುಳ್ಳುಕಳು; ಆಮೇಲೆ ಅವರು ಕೂಡ ಮಾಯವಾದರು.

ಮಾರ್ಟಿನ್ ಆನಂದಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ್ದ.



ಲಲಿತೆಯ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ

– ಎ.ಎನ್. ಮೂರ್ತಿರಾವ್

ನಮಗೆ ಮದುವೆಯಾದ ಹೊಸದರಲ್ಲಿ ಲಲಿತೆ “ಐದು ರೂಪಾಯಿನ ಪರಿಚ್ಛೇ” ಯ ಕ್ಲಾಸಿನಲ್ಲಿ ಓದುತ್ತಿದ್ದಳಂತೆ. ಆ ಕ್ಲಾಸಿನಲ್ಲಿ ಅವಳ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಸಾಂಗವಾಗಿ ನಡೆಯದೆ ನಿಂತುಹೋದದ್ದಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾದ ಕಾರಣ ಇನ್ನೂ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಾಗಿಲ್ಲ. ಮೇಷ್ಟರು ಅವಳನ್ನು ನಿಷ್ಕಾರಣವಾಗಿ ಬೆಂಚಿನ ಮೇಲೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿದರೆಂದು ಅವಳ ಹೇಳಿಕೆ. ಆ ವೇಳೆಗೆ ಅವಳಿಗೆ ಮದುವೆಯಾಗಿದ್ದರಿಂದ ತನ್ನ ಅಪಾರವಾದ ಸ್ವಂತ ಬಿಗುಮಾನದ ಜೊತೆಗೆ ನನ್ನಲ್ಲಿರಬಹುದಾದ ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ಬಿಗುಮಾನವನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಳೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಮೇಷ್ಟರು ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ವಿಧಿಸಿದೊಡನೆಯೇ ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ನೀರು ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ತಂದೆಯೊಡನೆ ದೂರು ಹೇಳಿಕೊಂಡಳು. ಅವರಲ್ಲಿ ಮಗಳ ಮೇಲಿನ ಪ್ರೇಮಕ್ಕೂ ನ್ಯಾಯದೃಷ್ಟಿಗೂ ಕದನ ನಡೆದು ವ್ಯಾಮೋಹವೇ ಗೆಲ್ಲಲು, ಅವರು ಇನ್‌ಸ್ಟೆಕ್ಷರಿಗೆ ರಿಪೋರ್ಟು ಮಾಡುತ್ತೇನೆಂದು ಮೇಷ್ಟರನ್ನು ಹೆದರಿಸಿದರಂತೆ. ಲಲಿತೆಯಂತೂ ಮತ್ತೆ ಸ್ಕೂಲಿಗೆ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಹಟಹಿಡಿದು ಅಂದಿನಿಂದಾಚೆಗೆ ತನ್ನ ಬುದ್ಧಿಶಕ್ತಿಯನ್ನೆಲ್ಲಾ ಗುಚ್ಚಿಟ್ಟು ನಕ್ಷತ್ರ ಆಡುವುದರಲ್ಲಿಯೇ ಉಪಯೋಗಿಸಿದಳು – ಈ ಕೊನೆಯ ಅಂಶ ಲಲಿತೆಯ ಹೇಳಿಕೆಯಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಈ ಕಥೆ ಲಲಿತೆಯೇ ಹೇಳಿದ್ದಾದುದರಿಂದ ನಿಶ್ಚಯವೇ ಇರಬೇಕು. ಅವಳ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಅಲ್ಲಿಗೇ ಕೊನೆಗಂಡದ್ದಕ್ಕೆ ಇದೇ ಕಾರಣವಲ್ಲದೆ ಅವಳು ತಮ್ಮ ಮೇಷ್ಟರ ವಕ್ರಚಿತ್ರವನ್ನು ಬರೆದು ಜೊತೆಗಾತಿಯರಿಗೆ ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದದ್ದಲ್ಲ. ಆ ಕುತ್ತಿತವಾದ ದೂರನ್ನು ಅವಳಿಗೆ ಆಗದವರು

ಯಾರೋ ಹರಡಿರಬೇಕೆಂದೂ, ಆ ಚಿತ್ರ ಮೇಷ್ಟರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಳಲೇ ಇಲ್ಲವೆಂದೂ ಲಲಿತೆ ಪ್ರಮಾಣ ಮಾಡಿ ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ.

ನಮ್ಮ ಮದುವೆಯಾಗಿ ಒಂದು ವರ್ಷವಾದ ಮೇಲೂ ನನಗೆ ಈ ವಿಷಯವೆಲ್ಲಾ ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವಳ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಹೇಗೆ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತೆಂಬ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಾನು ಶ್ರದ್ಧೆಯನ್ನೂ ವಹಿಸಲಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಮಾವನವರಿಗೆ ಅವಳಲ್ಲಿ ಪಕ್ಷಪಾತ ದೃಷ್ಟಿಯಾದರೆ ನನಗೆ ಪಕ್ಷಪಾತ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಅವಳು ಸರ್ವಲಕ್ಷಣಸಂಪನ್ನೆಯೆಂದೂ ಶಾರದೆಯ ಅಪರಾವತಾರವೆಂದೂ ದೃಢವಾದ ನಂಬಿಕೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವಳಿಗೆ ಇಂಗ್ಲಿಷು ಓದುವುದಕ್ಕೂ ಬರೆಯುವುದಕ್ಕೂ ಬಾರದೆಂದು ತಿಳಿದಾಗ ನನಗೆ ಬಹಳ ಆಶ್ಚರ್ಯವೂ ಖೇದವೂ ಆಯಿತು. ಆದರೂ ಅವಳದ್ದೇನೂ ತಪ್ಪಿಲ್ಲವೆಂದುಕೊಂಡೆನು; ಅದು ಹೇಗಾಗುತ್ತಿತ್ತೋ ತಿಳಿಯದು, ಲಲಿತೆ ಅಪರಾಧಿ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನಿಂತ ದಿನವೇ ಇಲ್ಲ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲೇನೋ ತಪ್ಪು ಅವಳದ್ದಲ್ಲವೆಂದು ಯಾರಾದರೂ ಒಪ್ಪಲೇಬೇಕು. ಆದರೇನು, ತಪ್ಪು ಯಾರದ್ದಾದರೂ ಆಗಲಿ, ಲಲಿತೆಗೆ “ಒಂದು ಬೆಕ್ಕು ಒಂದು ಇಲಿಯ ಕಡೆಗೆ ಓಡಿತು” ಎಂದು ಇಂಗ್ಲಿಷಿನಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲು ಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಇದು ನನಗೆ ಬಹಳ ಅಸಮಾಧಾನವುಂಟುಮಾಡಿತ್ತು. ವೇದಿಕೆಯ ಮೇಲೆ ನಿಂತು “ಈ ಇಪ್ಪತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಸಹ ನಾಗರಿಕರೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವ ನಾವು ಹೆಂಗಸರನ್ನು ಅಜ್ಞಾನ ಕೂಪದಲ್ಲಿಯೇ ಇಟ್ಟಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ರಕ್ತ ಕುದಿಯುತ್ತದೆ. ನಾವು ಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟುಬಿದ್ದ ಗುಲಾಮರು, ಹೇಡಿಗಳು” ಎಂದು ನಾನು ಗರ್ಜಿಸುತ್ತಿರುವುದು; ಇತ್ತ ನನ್ನ ಪತ್ನಿಗೇ ಇಂಗ್ಲೀಷು ಓದಿ ಬರೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಬಾರದು! ಹಾಗೆಯೇ ಯೋಚಿಸಿ ನೋಡಿ “ಇನ್ನೂ ಕಾಲ ಮೀರಿಲ್ಲ, ಈ ಕುಂದನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ ಮತ್ತೆ ನಾಲ್ಕು ಜನರಲ್ಲಿ ತಲೆಯೆತ್ತಿಕೊಂಡು ನಡೆಯಬೇಕು” ಎಂದುಕೊಂಡು ಕೂಡಲೇ ಲಲಿತೆಗೆ ಒಬ್ಬ ಉಪಾಧ್ಯಾಯಿನಿಯನ್ನು ಗೊತ್ತುಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದೆನು. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಯಾವ ಉಪಾಧ್ಯಾಯಿನಿಯೂ ಕಾಲಿಡಕೂಡದೆಂದು ಲಲಿತೆ ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟಳು. ಆ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಾನು ಹಟಹಿಡಿಯುವುದು ಉಚಿತವಲ್ಲವೆಂದು ನನ್ನ ಅಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಹಾಗೆಯೇ ನುಂಗಿಕೊಂಡೆನು. ಅನಂತರ ಹಾಗೆ ಯೋಚಿಸಿದ್ದರಲ್ಲಿ ಲಲಿತೆಗೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬರಿಂದ ಪಾಠ

ಹೇಳಿಸುವುದಕ್ಕಿಂತ ನಾನೇ ಹೇಳಿಕೊಡುವುದು ಉತ್ತಮವೆಂದು ತೋರಿತು. ಎಷ್ಟಾದರೂ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕಲಿಸಿದಾಗ ತಿಳಿಯುವಷ್ಟು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಹಣದ ಆಸೆಗೆ ಕೆಲಸಮಾಡುವ ಮೇಷ್ಟರಿಂದ ಹೇಳಿಸಿಕೊಂಡರೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆಯೇ?.... ಒಂದು ವಿಧದಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರೆ ಲಲಿತೆ ವಿದ್ಯಾವತಿಯಾಗದೆ ನಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬಂದದ್ದೇ ಒಳ್ಳೆಯದಾಯಿತು. ಈಗ ಅವಳ ಮನಸ್ಸು ಸರಳವಾಗಿದೆ ತಿಳಿಯಾಗಿದೆ, ಇನ್ನೂ ಶಿಲ್ಪಿಯ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕದ ಅಮೃತ ಶಿಲೆಯಂತಿದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ನಾನು ಯಾವ ರೂಪವನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೂ ಕೊಡಬಹುದು. ಅವಳ ಆತ್ಮಕ್ಕೆ ಪೂರ್ಣರೂಪವನ್ನು ಕೊಡುವ ಶಿಲ್ಪಿ ನಾನಾಗುವೆನು. ಮತ್ತೊಬ್ಬರು ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕಿಂತ ನಾನೇ ಶಿಲ್ಪಿಯಾಗುವುದಲ್ಲವೆ ಮಹತ್ವ! ಲಲಿತೆಯ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವು ಲಲಿತ ಕಲೆ; ಅವಳು ವಿದ್ಯಾವತಿಯಾಗುತ್ತಿರುವಾಗ ನಾನು ಕಲೆಗಾರನಾಗುತ್ತಿರುವೆನು..... ಹೀಗೆಲ್ಲಾ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿ ನಾನೇ ಉಪಾಧ್ಯಾಯ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದೆನು.

ಉಪಾಧ್ಯಾಯನಿಗೂ ಶಿಷ್ಯಗೂ ಉತ್ಸಾಹವೇನೋ ತುಂಬಿ ತುಳುಕುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಆಗ ಗೌರಿಯ ಹಬ್ಬ ಹತ್ತಿರವಿದ್ದದ್ದರಿಂದ ಪಾಠ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಿ ನಡೆಯದೆ ಹೋಗಬಹುದೆಂದು ನಮ್ಮ ಶಾಲೆಯ ಪ್ರಾರಂಭೋತ್ಸವವನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಬೇಕಾಗಿ ಬಂತು. ಅನಂತರ ಲಲಿತೆ ಖಾಯಿಲೆ ಬಿದ್ದಳು. ಹೀಗೆಯೇ ನಾಲ್ಕೈದು ತಿಂಗಳು ನಮ್ಮ ಉತ್ಸಾಹವು ಕಾರ್ಯರಂಗಕ್ಕೆ ಇಳಿಯದೆಯೆ ಜೀವಂತವಾಗಿರಬೇಕಾಯಿತು. ಇಷ್ಟು ದಿನವೇ ತಡೆದದ್ದಾಯಿತು; ಇನ್ನೆರಡು ತಿಂಗಳು ಕಳೆಯಲಿ, ಬೇಸಗೆ ರಜ ಬರುತ್ತದೆ, ಎಂದು ನಾನಷ್ಟು ಕಾಲ ತಳ್ಳಿದೆ; ನನ್ನಿಂದ ತಡವಾದದ್ದು ಎರಡು ತಿಂಗಳು ಮಾತ್ರವಾದರೂ ಕಾಲವಿಳಂಬಕ್ಕೆ ನಾನೇ ಪೂರ್ತಿ ಜವಾಬ್ದಾರನೆಂದು ಲಲಿತೆ ಇಂದಿನವರೆಗೂ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಅದು ಶುದ್ಧ ಸುಳ್ಳು.

ಕೊನೆಗೆ ಬೇಸಗೆಯ ರಜ ಬಂದಮೇಲೆ ಒಂದು ಶುಭ ದಿವಸವನ್ನು ಗೊತ್ತುಮಾಡಿ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವನ್ನಾರಂಭಿಸಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಣಯವಾಯಿತು. ನಾನು ಒಂದು ಪ್ರಥಮ ಪಾಠದ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ತಂದು ಅಂದವಾಗಿ ರಟ್ಟು ಹಾಕಿಟ್ಟೆನು. ಅದರ ಮೇಲೆ ಲಲಿತೆಯ ಹೆಸರು ಬರೆಯಬೇಕೇ ಬೇಡವೆ ಎಂಬ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನನಗೂ ಅವಳಿಗೂ ದೊಡ್ಡ ವಾಗ್ಯುದ್ಧವಾಯಿತು.

ಅವಳ ಹೆಸರು ಪುಸ್ತಕದ ಮೇಲಿದ್ದರೆ ನೋಡಿದವರಿಗೆಲ್ಲರಿಗೂ ಅವಳಿಗೆ ಇಂಗ್ಲೀಷು ಬಾರದೆಂದೂ, ಆಗತಾನೇ ಕಲಿಯುತ್ತಿರುವಳೆಂದೂ ತಿಳಿದುಹೋಗುವುದು. ಇದು ಲಲಿತೆಯ ಶಂಕೆ. ಅವಳ ಮಾತೇ ಏಕೆ ಸಾಗಬೇಕು, ಹೆಸರನ್ನು ಬರೆದೇ ತೀರುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ನನ್ನ ಹಟ. ಈ ಜಗಳ ಪೂರೈಸುವುದರೊಳಗೆಯೇ ಅವಳು ಪುಸ್ತಕದ ಮೇಲೆ ನನ್ನ ಹೆಸರು ಬರೆದಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟಳು. ನಾನು ಅದರ ಹಿಂದೆ 'ಮಿಸಸ್' ಎಂದು ಸೇರಿಸಿದ್ದನ್ನು ನೋಡಿ ಅವಳು ರೇಗಿಕೊಂಡು ನಾನು ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಕಲಿಯುವುದಿಲ್ಲವೆಂದೂ ಯಾರಾದರೂ ಮಾನಗೆಟ್ಟವರನ್ನು ಕರೆತಂದು ಪಾಠ ಹೇಳಬಹುದೆಂದೂ ಹೇಳತೊಡಗಿದಳು. ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮುಂದುವರಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಈ ಜಗಳದಲ್ಲೇ ಮೂರು ದಿನ ಕಳೆದು ಹೋಯಿತು. ಆದರೂ ಆ ಕಾಲ ತೀರ ವ್ಯರ್ಥವಾಗಲಿಲ್ಲ. 'ಸಿಲ್ಲಿ, ಸ್ಪಿಡ್' ಮುಂತಾದ ಕೆಲವು ಪದಗಳನ್ನು ನನ್ನಿಂದ ಕಲಿತು, ಅವುಗಳನ್ನು ಅಪಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಬಾರದೆಂದು ಎಷ್ಟು ಬಗೆ ಹೇಳಿದರೂ ಕಿವಿಗೆ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳದೇ ನನ್ನ ಮೇಲೆಯೇ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದಳು. ಕೊನೆಗೆ ಲಲಿತೆಯ ಹೆಸರಿನ ಕೆಳಗೆ ಐದು ವರ್ಷದ ಹಿಂದಿನ ತಾರೀಖನ್ನು ಹಾಕಿದ್ದಲ್ಲದೆ ನನ್ನ ಕೆಲವು ನೋಟ್ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನೂ ಹೊಸದಾಗಿ ಕೊಂಡಿದ್ದ ಫೌಂಟನ್‌ಪೆನ್ನನ್ನೂ ಲಂಚವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟ ಮೇಲೆ ಈ ಜಗಳ ಕೊನೆಗೊಂಡಿತು.

ಲಲಿತೆಗೆ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಪ್ರಪಂಚ ಪರಿಚಯವಾಗಬೇಕಾದರೆ ಸಾಹಿತ್ಯವೊಂದು ಬಂದರೆ ಸಾಲದೆಂದು ತೋರಿ ಭೂವಿವರಣೆ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನೂ ನನ್ನ ಪಾಠಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೆನು. ಆದರೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾದ ಮೇಲೆ ಸ್ವಲ್ಪ ದಿನಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಇವೆರಡರಿಂದ ಬಹಳ ತೊಂದರೆಯಾದ್ದರಿಂದ ನಾನಾಗಿಯೇ ಅವುಗಳನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಊಟಕ್ಕೆ ಕುಳಿತಾಗ ಅಥವಾ ಎಲೆ, ಅಡಿಕೆ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವಾಗ ನಿಮ್ಮ ಹೆಂಡತಿ - ನಿಮ್ಮನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುವುದಕ್ಕೋ ಬರಿಯ ಕುತೂಹಲದಿಂದಲೋ - "ಕಿಲಿಮಂಜೇರೋ ಎಲ್ಲಿದೆ?" ಎಂದು ಕೇಳಿದರೆ ನಿಮ್ಮ ಗತಿ ಏನಾಗಬೇಕು? ಅಂಥ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಕೊಡಲಾರದೆ ನೀವು ನಂಬರು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಈಗಾಗಲೇ ಹತ್ತು ಹದಿನೈದು ವರ್ಷಗಳಾಗಿರಬೇಕು. ಇನ್ನೂ ಅದೆಲ್ಲಾ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಬೇಕೆಂದರೆ ಹೇಗೆ! ಲಲಿತೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಹೆಜ್ಜೆ ಹೆಜ್ಜೆಗೂ ನಾನು ಭೂವಿವರಣೆ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿ

ತೋರಲಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ "ನಿನಗೆ ಮನೆಗೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಇದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಓದುವುದಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಇಂಗ್ಲೀಷೊಂದು ಸಾಕು" ಎಂದು ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟೆ.

ಇನ್ನು ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಪಾಠಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾದ ಕಾಲವನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿಯುವ ಕೆಲಸವೊಂದು ಉಳಿಯಿತು. ಉಷ್ಣವಲಯದಲ್ಲಿ ಮೆದುಳಿನ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವವರಿಗೆ ಪ್ರಾತಃಕಾಲವೇ ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದದ್ದೆಂಬ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಮೂಲೆಗೆ ತಳ್ಳಿ ಲಲಿತೆ "ನಾನು ಮೆದುಳಿನ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಕುಳಿತರೆ ಮುಸರೆ ಕೆಲಸವನ್ನು ನೀವು ಮಾಡುತ್ತೀರಾ?" ಎಂದಳು. ಬೆಳಗ್ಗೆಯೆಲ್ಲಾ ಅವಳಿಗೆ ಮನೆಗೆಲಸ ಏನಾದರೂ ಇದ್ದೇ ಇರುವುದು; ಮಧ್ಯಾಹ್ನವೆಲ್ಲಾ ನಾನು ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಸಂಜೆ ಟೆನಿಸ್ಸಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕು. ಈ ಮಧ್ಯೆ ನಮ್ಮ ಶಾಲೆಗೆ ಕಾಲ ಸಿಕ್ಕುವುದೇ ಕಷ್ಟವಾಯಿತು. "ನಿನ್ನ ಮನೆಗೆಲಸ ಅಷ್ಟರಲ್ಲೇ ಇದೆ, ಬೆಳಗ್ಗೆ ಪುರಸತ್ತು ಮಾಡಿಕೊ" ಎಂದು ಲಲಿತೆಗೆ ಹೇಳಿದರೆ ಅವಳು "ನೀವು ಟೆನಿಸ್ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡಿ, ಆಡುವುದು ಅಷ್ಟರಲ್ಲೇ ಇದೆ. ನಾನು ಬೇಕಾದರೂ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಸೋಲಿಸುತ್ತೇನೆ" ಎನ್ನುತ್ತಾಳೆ. "ಅದಾಗದಿದ್ದರೆ ಬೆಳಗಿನ ಜಾವಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದರೆ ಏಳುತ್ತೇನೆ. ನಿಮಗೆ ಎಚ್ಚರವಾಗದಿದ್ದರೆ ಮುಖಕ್ಕೆ ತಣ್ಣೀರೆರೆಚಿ ಎಚ್ಚರಿಸುತ್ತೇನೆ" ಎಂದು ಲಲಿತೆ ಭರವಸೆಯನ್ನೇನೋ ಕೊಟ್ಟಳು. ಆದರೂ ನನಗೇಕೋ ಅದು ರುಚಿಸಲಿಲ್ಲ. ಕೊನೆಗೆ ರಾತ್ರಿ ಊಟವಾದ ಮೇಲೆ ಪಾಠ ಹೇಳಿಕೊಡುವುದೆಂದು ನಿಶ್ಚಯವಾಯಿತು. ಲಲಿತೆ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಕಲಿಯುವುದು ಯಾರಿಗೂ ತಿಳಿಯಕೂಡದೆಂದು ಬೇರೆ ಗೊತ್ತುವಳಿಯಿದ್ದದ್ದರಿಂದ ರಾತ್ರಿಯೇ ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ಕಾಲವೆಂದು ಅವಳೂ ಒಪ್ಪಿದಳು. ನನಗೆ ಮಾತ್ರ ಲಲಿತೆ ಆಗ ಎಲ್ಲಿ ತೂಕಡಿಸುವಳೋ ಎಂದು ಹೆದರಿಕೆ. ಆ ತೂಕಡಿಕೆ ನನ್ನ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮಹಿಮೆಯೆಂದು ಎಲ್ಲಿ ಹೇಳುವಳೋ ಎಂದು ಮತ್ತೂ ಹೆದರಿಕೆ. "ಹಾಗೆ ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ, ಹಲ್ಲು ಕಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಸುಮ್ಮನಿರುತ್ತೇನೆ" ಎಂದು ಅವಳು ಮಾತು ಕೊಟ್ಟಮೇಲೂ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಅಷ್ಟೇನೂ ಸಮಾಧಾನವಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಪ್ರಾರಂಭೋತ್ಸವದ ದಿನ ಬಂತು. ಆ ದಿನ ಸಂಜೆ ನಾನು ಮನೆಗೆ ಬರುವ ವೇಳೆಗೆ ನನ್ನ ಮೇಜಿಗೆ ಸ್ಥಾನ ಭ್ರಷ್ಟತ್ವವಾಗಿತ್ತು. ನಾನು ಅದರ ಮೇಲೆ ಯಾವುದೋ ಕ್ರಮವನ್ನನುಸರಿಸಿ ಜೋಡಿಸಿದ್ದ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಒಂದೊಂದು ಒಂದೊಂದು ಕಡೆ ಕಿಟಕಿಯ ಗೂಡು ಮುಂತಾದ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿದ್ದುವು.

ರೂಮಿನ ಮಧ್ಯೆ ಮೇಜು, ಅದಕ್ಕೆ ಎರಡು ಕಡೆಗಳಲ್ಲೂ ಎದುರು ಬದುರಾಗಿ ಒಂದೊಂದು ಕುರ್ಚಿ, ಮೇಜಿನ ಮೇಲೆ ಲಲಿತೆಯ ನೋಟು ಪುಸ್ತಕಗಳು, ಫೌಂಟನ್ ಪೆನ್, ಮೇಜಿನ ದೀಪ ಇತ್ಯಾದಿ. ಈ ಅವಾಂತರವೆಲ್ಲಾ ಏಕೆಂದು ಕೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆ ಶಾಲೆಯ ಆವರಣ ಸರಿಯಾಗಿರಬೇಕೆಂದೂ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರಿಗೂ ಶಿಷ್ಯಗೂ ನಡುವೆ ಒಂದು ಮೇಜಿದ್ದರೆ ಒಳ್ಳೆಯದೆಂದೂ ಉತ್ತರ ಬಂತು. ಒಂದು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಲುಮಣೆಯನ್ನು ಹಾಕಿ ಅದರ ಮೇಲೆ ನಾಲ್ಕೈದು ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನಿಟ್ಟು ಪೂಜೆಮಾಡಿ ಚರಪಿಗಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದ ಕೊಬ್ಬರಿ ಸಕ್ಕರೆಯನ್ನು ನನಗೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಉಳಿಸಿದ್ದಳು. ಅದರ ಕಡೆ ನನ್ನ ಗಮನ ಹೋಗುವುದಕ್ಕಿಂತ ಮುಂಚೆ ಕಾಲುಮಣೆಯ ಮೇಲಿನ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ನೋಡಿದರೆ, ಅವೆಲ್ಲಾ ನಾನು ಲೈಬ್ರರಿಯಿಂದ ತಂದ ಬೆಲೆಬಾಳುವ ಪುಸ್ತಕಗಳು. “ಇವನ್ನೇಕೆ ತೆಗೆದೆ? ಎಲ್ಲಾ ಅರಿಶಿನ, ಕುಂಕುಮ ಆಗಿಹೋಯಿತಲ್ಲ! ನಿನ್ನ ಪುಸ್ತಕ ಇಡಬಾರದಾಗಿತ್ತೇ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆ ಲಲಿತೆ ನನ್ನ ಪಾಲಿನ ಕೊಬ್ಬರಿ ಸಕ್ಕರೆಯನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪವಾಗಿ ಬಾಯಿಗೆ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ “ನನ್ನ ಪುಸ್ತಕ ಕೊಳೆಯಾಗಿಹೋಗುತ್ತೆ ಅಂತ ಅದನ್ನೇ ಇಟ್ಟೆ” ಎಂದಳು. ಸತ್ಯಸಂಧೆ, ನನ್ನ ಲಲಿತೆ. ನನಗೆ ಏನು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೂ ತೋರಲಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗೆ ಕೊಬ್ಬರಿ ಸಕ್ಕರೆಯೆಲ್ಲಾ ಅದೃಶ್ಯವಾಗಿ ಲಲಿತೆಯ ತುಟಿಯ ಮೇಲೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಾತ್ರ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ನನಗೆ ಚರಪು ಸಿಕ್ಕಿದ್ದು ಅಷ್ಟೆ.

ಲಲಿತೆ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಇನ್ನೂ ಮರೆತಿರಲಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ನಾವು ನೇರವಾಗಿ ಪ್ರಥಮ ಪುಸ್ತಕವನ್ನೇ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದೆವು. ಆ ದಿನದ ಪಾಠ ಬಹಳ ಚೆನ್ನಾಗಿ ನಡೆಯಿತೆಂದೇ ಹೇಳಬೇಕು. ಪಾಠ ಹೇಳುವುದು ನನಗೆ ಹೊಸದು, ಕಲಿಯುವುದು ಅವಳಿಗೆ ಹೊಸದು; ಆದ್ದರಿಂದ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಹೊಸ ಅನುಭವ, ಹೊಸ ಹುರುಪು. ಆ ದಿನ ನಾಲ್ಕು ಪಾಠಗಳನ್ನು ಮುಗಿಸಿಬಿಟ್ಟೆವು. ಲಲಿತೆಗಂತೂ ಪಾಠಗಳನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡೆನೆಂದು ಮಿತಿಮೀರಿದ ಹೆಮ್ಮೆ. “ಇನ್ನು ಎರಡು ಮೂರು ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ಸಣ್ಣ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಓದಿಸಬಹುದು. ಒಂದು ವರ್ಷವಾದ ಮೇಲೆ ಅವಳೊಡನೆ ‘ರೋಮಿಯೋ ಜೂಲಿಯೆಟ್’ ನಾಟಕವನ್ನೂ ಷೆಲ್ಲಿಯ ಗೀತೆಗಳನ್ನೂ ಓದಬಹುದು” ಎಂದುಕೊಂಡು ನಾನೂ ಬಹಳ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟೆನು.

ಮಾರನೆಯ ದಿನ ಗ್ರೆಟಾಗಾರ್ಲೊ ಪಾತ್ರವಹಿಸಿದ್ದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಚಿತ್ರವೊಂದರ ಕೊನೆಯ ಪ್ರದರ್ಶನ. ಸಂಜೆ ಬೇರೆ ಕೆಲಸವಿದ್ದದ್ದರಿಂದ ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತರೆಲ್ಲರೂ ರಾತ್ರಿಯ ಪ್ರದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ ನಾನೂ ಬಂದೇತೀರಬೇಕೆಂದು ಬಲವಂತಮಾಡಿದರು. ಆದರೆ ಲಲಿತೆಯ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ದ್ವಿತೀಯ ವಿಷ್ಣುವಾಗದಂತೆ ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕಾದರೂ ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತು ಪಾಠ ಮಾಡಲೇಬೇಕು. “ನಿನ್ನೆಯ ಪಾಠಗಳನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ಮರೆತಿರುತ್ತಾಳೆ, ಒಂದೆರಡು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಮತ್ತೆ ಅದನ್ನೇ ಓದಹೇಳಬಹುದು” ಎಂದುಕೊಂಡು ನಾನು ಮನೆಗೆ ಬಂದೆ. ಹೊತ್ತಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಲಲಿತೆ ಪುಸ್ತಕ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಳು. ಒಂದು ನೋಟು ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿನ ದಿನದ ಪಾಠವನ್ನೂ ಅದರ ಅರ್ಥವನ್ನೂ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ತಪ್ಪಿಲ್ಲದೆ ಬರೆದಿದ್ದಳು. ಅದನ್ನು ಓದುತ್ತ ಓದುತ್ತ ಗ್ರೆಟಾಗಾರ್ಲೊವಿನ ಚಿತ್ರ ದೂರ ದೂರಕ್ಕೆ ಸರಿಯಿತು. ಆದರೂ ನಿರಾಶನಾಗದೆ ಒಂದೆರಡು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳಿದರೆ ಅದಕ್ಕೂ ತೃಪ್ತಿಕರವಾದ ಉತ್ತರವೇ ಬಂತು. ನಾಯಿ ಬೆಕ್ಕಿನ ಕಡೆಗೆ ಓಡಿದ್ದನ್ನೂ ಹೇಂಟೆ ಬೆಕ್ಕನ್ನೂ ಎದುರುಗೊಂಡದ್ದನ್ನೂ ಲಲಿತೆ ಬಹು ಸೊಗಸಾಗಿ ಮಂದಟ್ಟು ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ನನಗೆ ಕೆಲವು ವೇಳೆ ಮಿಲ್ಪನ್, ಡಾಂಟೆ ಮೊದಲಾದವರ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಹ ಆಸಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದೆ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಲಲಿತೆಗೆ ಇಂಥ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬಾರದ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿರುಚಿಯಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ನನಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವೂ ಬೇಸರವೂ ಆದುವು. ಈ ಬಗೆಯ ಪ್ರವರ್ತನೆಯುಳ್ಳ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಘನ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಎಲ್ಲಾದರೂ ರುಚಿಸುವುದುಂಟೆ, ಈ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡುವುದೇ ಒಳ್ಳೆಯದಲ್ಲವೇ? ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ತಲೆದೋರಿದುವು .. ದೂರದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದರೆ ಈ ಆರಂಭರತೂರತ್ವ ಖಂಡಿತ ಒಳ್ಳೆಯದಲ್ಲ. ಹೊಸದರಲ್ಲಿ ಅಗಸ ಗೋಣಿ ಒಗೆದಂತೆ. ಉತ್ತಾಹ ಹೀಗೆ ಮಿತಿಮೀರಿದೆ ಜ್ವಲಿಸಿದರೆ ಎಷ್ಟು ದಿನ ಬಾಳಿಕೆ ಬಂದೀತು!..... ಅಂತೂ ಅಂದು ಸಿನಿಮಾ ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ಲಲಿತೆ ಕಲ್ಲುಹಾಕಿದಳು.

ಅಲ್ಲಿಂದಾಚೆಗೆ ಸಹ ನಾವು ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಸುಲಲಿತವಾಗಿ ನಡೆಯಲು ಸ್ವಲ್ಪ ಕಷ್ಟವೇ ಆಯಿತು. ಎಷ್ಟೋ ವೇಳೆ ಲಲಿತೆ ಮನೆಗೆಲಸಗಳನ್ನು ತೀರಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುವ ವೇಳೆಗೆ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಆಯಾಸ ತೇಲುತ್ತಿರುವುದು.

ನನಗೆ ಉತ್ಸಾಹಭಂಗವಾಗದಿರಲೆಂದು ಅವಳು ಎಷ್ಟು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರೂ ಘಳಿಗೆಗೊಂದು ಸಲ ಆಕಳಿಕೆ ಬರುವುದು. ಆಗ ಪಾಠ ಹೇಳುವುದೆಂದರೆ ಕೇವಲ ಚಿತ್ರಹಿಂಸೆ. ಇನ್ನು ಕೆಲವು ದಿನ ತನಗೆ ಓದುವುದು ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ಲಲಿತೆ ನನ್ನ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿ ಅದರಲ್ಲಿ ನಾನು ಅನುಭವಿಸಿದ ಆಯಸವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯುವಳು. ಅವಳಿಗೆ ಬೇಕಿಲ್ಲದೆ ಮನಸ್ಸು ಸಿದ್ಧವಿಲ್ಲದೆ ಇರುವಾಗ ಬಲವಂತದ ಮಾಘಸ್ನಾನವೇಕೆಂದು ನಾನು ದಯೆತೋರಿ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಬಿಡುತ್ತಿದ್ದೆ. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಲಲಿತೆ ಕೃತಜ್ಞತೆ ತೋರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಹೇಗೋ ತಂತ್ರಮಾಡಿ ಪಾಠ ನಿಂತಿದ್ದಕ್ಕೆ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ನನ್ನ ಮೇಲೆಯೇ ಒರಗಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಹೀಗೆ ಎರಡು ಮೂರು ತಿಂಗಳು ಶಿಕ್ಷಣ ಜರುಗುವುದರಲ್ಲಿ ನಾನು ಲಲಿತೆಗೆ ವಿದ್ಯೆ ಕಲಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವೆ ಎಂಬ ಸಂದೇಹ ಬರಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಆ ಉಪಾಧ್ಯಾಯ - ಶಿಷ್ಯ ಸಂಬಂಧವೇ ಬಹು ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿ ತೋರಿತು. ಪಾಠ ಹೇಳಿಕೊಡುವಾಗ ನಗು ನಗುತ್ತಾ ಇರಬೇಕೇ ಅಥವಾ ಗಂಭೀರ ಮುದ್ರೆಯನ್ನು ತಾಳಬೇಕೆ? ನನಗೇನೋ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ತೆರೆದೊಡನೆ ಎಲ್ಲೂ ಇಲ್ಲದ ಗಾಂಭೀರ್ಯ ಬಂದುಬಿಡುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ಮುಖಮುದ್ರೆಯನ್ನು ಮುರಿದು ಎಂದಿನಂತೆ ಸಲಿಗೆಯಾಗಿದ್ದರೆ ಶಾಲೆಯ ಆವರಣವೇ ಕೆಟ್ಟು ಹೋಗಬಹುದು. ಇದಲ್ಲದೆ ಮೇಷ್ಟರ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಅರ್ಹನೆಂಬ ನಂಬಿಕೆಯೇ ನನಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಲಲಿತೆ ಅಪ್ರಬುದ್ಧಳು, ನಾನು ವಿದ್ಯಾವಂತ; ನಾನು ಹೇಳಿದ್ದೇ ಅವಳಿಗೆ ವೇದವಾಕ್ಯ. ಆದರೂ ಅವಳೆದುರಿಗೆ ಕುಳಿತಾಗ ನನಗೆ ಪರೀಕ್ಷಕನ ಮುಂದೆ ನಿಂತ ಹುಡುಗನ ಅನುಭವವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಹಾಗೆ ಲಲಿತೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಕೆಲವು ವೇಳೆ ಬಹಳ ತೊಂದರೆಕೊಡುತ್ತಿದ್ದವು. ನಾನು ಬುದ್ಧಿವಂತನೇ ಹೌದಾದರೂ ಲಲಿತೆಯ ಎದುರಿಗೆ ನನ್ನ ಬುದ್ಧಿಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವುದು ಏಕೋ ಅಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅವಳು ಈಗ ನನಗೆ ಪರಕೀಯಳಂತೆ ತೋರುತ್ತಿದ್ದಳು. ನಾವು ಯಾವಾಗಲೂ ದೂರ ದೂರ ಕುಳಿತು ಮಾತಾಡಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಈಗ ನಮ್ಮಿಬ್ಬರ ನಡುವೆ ಒಂದು ಅನಿಷ್ಟ ಮೇಜು ನಿಂತಿತ್ತು. ಅದು ಬೇಡವೆಂದರೆ ಲಲಿತೆ ಕೇಳಳು. ಎಂದಿನಂತೆ ಹಸನ್ಮುಖಿಯಾಗಿರದೆ, ಮುಖದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಭಾವವನ್ನೂ ಪ್ರಕಟಿಸದೆ ಆ ಮೇಜಿನ ಹಿಂದೆ ಪ್ರತಿಮೆಯಂತೆ ಕುಳಿತುಬಿಡುವಳು.

ಮೇಷ್ಟರು ತಾನೆ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡದೆ ಗೋಡೆಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ಮಾತಾಡುವುದಕ್ಕಾಗುತ್ತದೆಯೆ? ಲಲಿತೆ ತನ್ನ ಮುಖದ ಚೆಲುವನ್ನು ನಾನು ಕದ್ದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವೆನೆಂದು ಭಾವಿಸಿದಳೋ ಏನೋ, ನಾನು ಆ ಕಡೆ ನೋಡಿದಕ್ಷಣವೇ ಮುಖವನ್ನು ತಗ್ಗಿಸಿಬಿಡುವಳು. ಪುಸ್ತಕದ ಮರೆಯಲ್ಲಿ ಅವಳೇನು ನಗುತ್ತಿದ್ದಳೋ ಅಥವಾ ಹಿಂದಿನ ಮೇಷ್ಟರ ವಕ್ರಚಿತ್ರವನ್ನು ಬರೆದಂತೆ ನನ್ನ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದಳೋ ಎಂಬ ಸಂಶಯ ನನ್ನನ್ನು ಈಗಲೂ ಬಾಧಿಸುತ್ತಲೇ ಇದೆ. ಇಂಥ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಶಾಲೆಯ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರು ಹೇಗೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೋ! ನನ್ನ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರ ನಡವಳಿಕೆಯನ್ನು ನೆನಪಿಗೆ ತಂದುಕೊಂಡದ್ದರಿಂದ ಏನೂ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ. ಹೆಣ್ಣು ಹುಡುಗಿಯರ ಶಾಲೆಗೆ ಮೇಷ್ಟರು ತಮ್ಮ ಹೆಂಡತಿ ಕ್ಲಾಸಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದರೆ ಹೇಗೆ ಪಾಠ ಹೇಳುತ್ತಾರೋ! ಅಂಥ ಪ್ರಸಂಗ ಯಾರಿಗಾದರೂ ಒದಗಿದೆಯೋ ಇಲ್ಲವೋ ತಿಳಿಯದು. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಮನಸ್ಸಿನ ಲವಲವಿಕೆ ಅಷ್ಟೇನೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರಲಾರದೆಂದೂ, ಬುದ್ಧಿ ಚುರುಕಾಗಿ ಕೆಲಸಮಾಡಲಾರದೆಂದೂ ತೋರುತ್ತದೆ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಂಡತಿಯ ಎದುರಿಗೆ ಕುಳಿತು ಪಾಠ ಹೇಳುವುದಂತೂ ಮತ್ತೂ ಕಷ್ಟ.

ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಪಾಠ ಹೇಳಿಕೊಡುವುದು ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ಸಹ ನಾವು ಎಂದಿನಂತೆ ಇರುವುದು ಅಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಮುಚ್ಚಿದ ಕೂಡಲೆ ಲಲಿತೆ ಯಾರೋ ಅಪರಿಚಿತರನ್ನು ಕಂಡು ಒಳಗೆ ಹೋಗುವವಳಂತೆ ಎದ್ದು ಹೊರಟು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಳು. ನನ್ನ ಪೂರ್ವಪರಿಚಿತ ಲಲಿತೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತಲೇ ಇರಲಿಲ್ಲ; ಅವಳನ್ನು ನಾನು ಸಲಿಗೆಯಾಗಿ ಮಾತಾಡಿಸುವುದೇ ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಬಗೆಯ ಜೀವನ ಕೆಲವು ತಿಂಗಳು ನಡೆಯುವ ವೇಳೆಗೆ ಲಲಿತೆಗೆ ಬೇಸರವಾದದ್ದಲ್ಲದೆ ತನ್ನಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಪ್ರೀತಿ ಕಡಿಮೆಯಾಯಿತೆಂಬ ಭಾವನೆ ಸಹ ಬಂದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಈ ಉಪಾಧ್ಯಾಯ - ಶಿಷ್ಯ ಸಂಬಂಧ ತೊಲಗಿ ಹೋಗಲೆಂಬ ಇಚ್ಛೆ ನಮ್ಮಿಬ್ಬರಿಗೂ ಏಕಕಾಲದಲ್ಲೇ ಬಂದಿರಬೇಕು. ಆದರೂ ಅದನ್ನು ಬಾಯಿಬಿಟ್ಟು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಇಬ್ಬರೂ ಹಿಂಜರಿಯುತ್ತಿದ್ದೆವು. ನಾನೇನಾದರೂ ಮೊದಲು ಹೇಳಿದ್ದರೆ ಲಲಿತೆ ನನ್ನ ಪ್ರಾಣ ತೆಗೆದುಬಿಡುತ್ತಿದ್ದಳು.

ಈ ಮಧ್ಯೆ ನಮ್ಮ ಮಾವನವರು “ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ದಿನ ಇರಲಿ” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅವಳನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದರು. ನನ್ನ

ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಂತೋಷವಾಯಿತೆಂದೇ ಹೇಳಬೇಕು. ಒಂಟಿಯಾಗಿ ಜೀವಿಸುವುದೇನೋ ಕಷ್ಟವಾದರೂ ಆಗ ಇದ್ದ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಲಲಿತೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದರೂ ಇಲ್ಲದಂತೆಯೇ ಆಗಿತ್ತು. ಲಲಿತೆಗೂ ಹಾಗೆಯೇ ತೋರಿರಬೇಕು. ಆದರೂ ಅವಳು ಹೊರಡುವಾಗ “ಪಾಠ ಹೇಳುವುದು ತಪ್ಪಿತು, ನಿಮಗೆ ಬಹಳ ಸಂತೋಷವೇನೋ” ಎಂದು ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಮಾತು ಹಾಕದೆ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ನಾನು ಅವಳಿಗೆ “ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದೆಲ್ಲಾ ಮರೆತುಕೊಂಡು ಬಾ, ನಿನ್ನ ಸೋಮಾರಿತನಕ್ಕೆ ಒಳ್ಳೆಯ ನೆವ ಸಿಕ್ಕಿದ ಹಾಗಾಯಿತು” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸಿದ.

ಲಲಿತೆ ಹೋದಮೇಲೆ ಎರಡು ಮೂರು ದಿನಗಳು ಹೇಗೋ ಕಳೆದುಹೋದವು. ನನ್ನ ಮೊದಲನೆಯ ಕಾಗದದಲ್ಲಿ ನಾನು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಪಾಠದ ಮಾತೇ ಎತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದು ಆಗಲೇ ಮರೆತುಹೋಗುವುದರಲ್ಲಿತ್ತು. ನಾನು ಬಹಳ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಪ್ರೇಮ ಪತ್ರವನ್ನು ಬರೆದು ಎರಡು ದಿನ ಉತ್ತರವನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿ ಅದು ಬಂದ ಮೇಲೆ ಒಡೆದು ನೋಡಿದರೆ, ಅದರಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ನಮ್ಮ ಮಾತುಗಳೇನೂ ಇರದೆ ಎಲ್ಲಾ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆಯ ವಿಷಯವೇ ಆಗಿತ್ತು. ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ತಾನು ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಕಾಗದವನ್ನು ಕೊನೆಗಾಣಿಸುವ ರೀತಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು “ನಿಮ್ಮ ವಿಧೇಯಳಾದ ಶಿಷ್ಯೆ” ಎಂದು ಬರೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ಅವಳು ಊರು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಿ ಆಗಲೇ ನಾಲ್ಕೈದು ದಿನಗಳಾಗಿದ್ದವು. ನನಗೆ ಆಗ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷಾಂತರವು ವಿಧೇಯಳಾದ ಶಿಷ್ಯೆಯೂ ಬೇಕಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆ ಹಾಳಾಗಲೆಂದು ಕಾಗದವನ್ನು ಹರಿದು ಬಿಸುಟೆನು. ಆದರೂ ಕೋಪವನ್ನು ಹೇಗೋ ನುಂಗಿ ಜೀರ್ಣಿಸಿಕೊಂಡು ಅವಳು ಕೇಳಿದ ಪದಗಳ ಅರ್ಥವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಬರೆದು ಕಳುಹಿಸಬೇಕಾಯಿತು. ಹಾಗೆ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ “ನಿಮ್ಮಿಂದ ನಾನು ವಿದ್ಯೆ ಕಲಿಯುವುದು ತಪ್ಪಿತು” ಎಂದು ಸಾಯುವವರೆಗೂ ಕಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಇದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಯೋಚಿಸಿಕೊಂಡೇ ಅವಳು ಹಾಫೆ ಕಾಗದ ಬರೆದಿರಬೇಕು. ಈ ಬಗೆಯ ಟಪಾಲು ಬೋಧನೆ ಕೆಲವು ದಿನ ನಡೆಯಿತು. ಕೊನೆಗೆ ನನಗೆ ಬಹಳ ಅಸಹ್ಯವಾಗಿ ಒಂದು ಉಪಾಯವನ್ನು ಹುಡುಕಿದೆನು. ನಮ್ಮ ಮಾವನವರಿಗೆ ಒಂದು ಕಾಗದ ಬರೆದು ಅದರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಲಲಿತೆಯ ಭಾಷಾಂತರ ಪಾಠವನ್ನಿಟ್ಟು “ಇದನ್ನು ಚಿ.ಸೌ.

ಲಲಿತೆಗೆ ತಲುಪಿಸುವುದು” ಎಂದು ಬರೆದು ಕಳುಹಿಸಿದೆ. ಅವರು ಅದನ್ನು ನೋಡಿದ ಮೇಲೆ ಲಲಿತೆಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬೈಗುಳಾಯಿತಂತೆ. “ನಾನು ಎದುರಿಗೆ ಇಲ್ಲವೆ, ಅರ್ಥ ಕೇಳಿದ್ದರೆ ಹೇಳುತ್ತಾ ಇರಲಿಲ್ಲವೆ! ಅವರಿಗೆ ತೊಂದರೆಕೊಟ್ಟು ಅಲ್ಲಿಂದ ಕಾಗದದಲ್ಲಿ ಬರೆದು ತರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆ!” ಎಂದು ತುಂಬ ಆಕ್ಷೇಪಿಸಿದರಂತೆ. ಅದಾದ ಮೇಲೆ ಏಳೆಂಟು ದಿನ ಲಲಿತೆ ಕಾಗದವನ್ನೇ ಬರೆಯಲಿಲ್ಲ. ನಾನು ಮಾತ್ರ ಪಾಠಗಳನ್ನು ಬರೆದು ಕಳುಹಿಸಬೇಕೆಂದೂ ಸೋಮಾರಿಯಾಗಿ ಇರಕೂಡದೆಂದೂ ಎಚ್ಚರಿಸಿ ತಪ್ಪದೆ ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಕಾಗದಗಳನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದೆ. ಒಂದೆರಡು ವಾರಗಳಾದ ನಂತರ ಒಂದು ಕಾಗದಕ್ಕೂ ಉತ್ತರ ಬರದೆ ಇದ್ದದ್ದರಿಂದ ಬಹಳ ಅಸಮಾಧಾನಪಟ್ಟುಕೊಂಡು ಒಂದು ಆಕ್ಷೇಪಣೆಯ ಪತ್ರವನ್ನು ಬರೆದ ಮೇಲೆ ಉತ್ತರ ಬಂತು - ನನ್ನ ವಿಧೇಯಳಾದ ಶಿಷ್ಯೆಯಿಂದಲ್ಲ, ನನ್ನ ಪ್ರಿಯೆ ಲಲಿತೆಯಿಂದ. ಕಾಗದದಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಪಾಠದ ಮಾತೇ ಎತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ “ನಿಮ್ಮ ತಂತ್ರ ನನಗೆ ತಿಳಿಯದೆ ಇಲ್ಲ” ಎಂದು ಒಂದು ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಸೇರಿಸಿದ್ದಳು. ಅವಳು ತಂದೆಯ ಮನೆಯಿಂದ ಬಂದಮೇಲೂ ನಾನಾಗಲಿ ಅವಳಾಗಲಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಪಾಠದ ಮಾತೇ ಆಡಲಿಲ್ಲ. ಪಾಠ ತಪ್ಪಿದ್ದರಿಂದ ನಮ್ಮಿಬ್ಬರನ್ನೂ ಮುಸುಕಿದ್ದ ಮಂಜು ಹರಿದು ಮತ್ತೆ ಒಬ್ಬರ ಮುಖವನ್ನೊಬ್ಬರು ನೋಡುವ ಹಾಗಾಯಿತು. ಕೆಲವು ದಿನಗಳಾದ ಮೇಲೆ ನಾನು ಮತ್ತೆ ಮೇಷ್ಟರೊಬ್ಬರನ್ನು ಗೊತ್ತುಮಾಡಬೇಕೆಂದಾಗ ಲಲಿತೆ ಯಾವ ಆಕ್ಷೇಪಣೆಯನ್ನೂ ಮಾಡದೆ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದಳು.

ಈಗ ಲಲಿತೆಯೂ ನಾನೂ ಒಟ್ಟಿಗೆ ‘ರೋಮಿಯೋ ಜೂಲಿಯೆಟ್’ ನಾಟಕವನ್ನೂ, ಷೆಲ್ಲಿಯ ಗೀತೆಗಳನ್ನು ಓದುತ್ತೇವೆ. ಆದರೆ ಅದು ನನ್ನ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮಹಿಮೆಯಲ್ಲ.



ಓನು ಪಠ್ಯ :

ಗೌತಮಿ ಹೇಳಿದ ಕಥೆ

– ಮಾಸ್ತಿವೆಂಕಟೇಶ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್

೧

ರಾಣಿಯಾದ ಶಕುಂತಲೆ ಮಗ ಭರತನೊಂದಿಗೆ ತನ್ನ ಸಾಕು ತಂದೆಯ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬಂದ ಆ ಮೊದಲ ದಿನ ಅವಳೂ ಗೆಳತಿಯರೂ ರಾತ್ರಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ಮಾತನಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಕಳೆದರು. ಗೆಳತಿ ಬಂದಳೆಂಬ ಸಂಭ್ರಮದಲ್ಲಿ ಅನಸೂಯೆ ಪ್ರಿಯಂವದೆಯರು ತಮ್ಮ ಸಂಸಾರಗಳ ಯೋಚನೆಯನ್ನು ಮರೆತು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ತೂಗುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ತಮ್ಮ ಗಂಡಂದಿರಿಗೆ ವಹಿಸಿ ಶಕುಂತಲೆಯೊಡನೆ ಕುಳಿತುಬಿಟ್ಟರು. ಇವರ ಅಜ್ಜಿ ಗೌತಮಿ ಇತ್ತ ಇವರತ್ತ ನೋಡುತ್ತ ಅತ್ತ ಆಶ್ರಮದ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ತನ್ನ ವಯಸ್ಸಿಗೆ ಅಸಾಧ್ಯವೆಂದು ತೋರಬಹುದಾದ ಚಟುವಟಿಕೆ ಸಡಗರಗಳಿಂದ ನಡೆದಾಡಿಗಳು; ಸಂಜೆ ಕೆಲಸವೆಲ್ಲ ಮುಗಿದು ಆಶ್ರಮವಾಸಿಗಳೆಲ್ಲ ವಿಶ್ರಾಂತಿಗೆ ಹೋದ ಮೇಲೆ ತರುಣಿಯರು ಕುಳಿತಿದ್ದ ಕುಟೀರದ ಅಂಗಳಕ್ಕೆ ಬಂದು ತಾನೂ ಅವರ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಂಡಳು.

ಪ್ರಿಯಂವದೆ ಅಜ್ಜಿಯನ್ನು ಹಾಸ್ಯ ಮಾಡಿ ಶಕುಂತಲೆಗೆ, “ನೀನು ಬಂದರೂ ಬಂದೆ ನೋಡು, ಶಕುಂತಲಾ, ಅಜ್ಜಿ ಗೌತಮಿ ಈ ದಿನ ಒಂದು ತಿಂಗಳ ಓಡಾಟ ಒಂದು ದಿನದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ನೀನು ಬರುವವರೆಗೆ ಮುದುಕಿಯಾಗಿದ್ದ ಅಜ್ಜಿ ನಿನ್ನನ್ನು ನೋಡಿದೊಡನೆ ಹುಡುಗಿಯಾಗಿಬಿಟ್ಟರು” ಎಂದಳು.

ಅನಸೂಯೆ “ಅಜ್ಜಿಯನ್ನು ಮುದುಕಿಯಂತೆ ಯಾರು ಹೇಳಿದರು? ಈ ಹೊತ್ತೆ ಅಲ್ಲ ಯಾವ ಹೊತ್ತೂ ಹರೆಯದ ನಮಗಿಂತ ಈ ಮುದುಕಿ ಹೆಚ್ಚು ಚಟುವಟಿಕೆಯಿಂದ ದುಡಿಯುತ್ತಾರೆ. ಈ ಹೊತ್ತು ಸ್ವಲ್ಪ ಸಂಭ್ರಮ ಹೆಚ್ಚು ಅಷ್ಟೆ” ಎಂದಳು.

ವೃದ್ಧ ನಗುತ್ತ “ನೀವು ಇಬ್ಬರೂ ಚದುರೆಯರೇ. ಒಳ್ಳೆಯ ಮಾತು ಹೇಳಿ ಉಬ್ಬಿಸಿ ನಿಮ್ಮ ಕೆಲಸವನ್ನೆಲ್ಲ ನನಗೆ ಬಿಟ್ಟು ನಿಮ್ಮ ರಾಣಿಯ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ನೀವು ಕುಳಿತುಬಿಟ್ಟಿರಿ. ಇನ್ನು ನಾನು ಹುಡುಗಿಯಾಗದಿದ್ದರೆ ಕೆಲಸ ಹೇಗೆ ಆಗಬೇಕು” ಎಂದಳು.

ಪ್ರಿಯಂವದೆ “ಅಂತೂ ನಾನು ಅನಸೂಯೆ ಸೇರಿ ಮುಪ್ಪನ್ನು ಹರೆಯ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಔಷಧಿ ಕಂಡುಹಿಡಿದ ಹಾಗಾಯಿತು”.

ಮುದುಕಿ “ಅದೇನೂ ನಿಜ, ಆದರೆ ಅದು ನೀವು ಅಂದುಕೊಂಡಿರುವ ಔಷಧ ಅಲ್ಲ”.

ಹೀಗೆಯೇ ಮಾತನಾಡುತ್ತ ಇವರು ಅನಸೂಯೆ ಪ್ರಿಯಂವದೆಯರಿಗೆ ಮದುವೆಯಾಗುವವರೆಗೆ ಗೌತಮಿ ಅವರನ್ನು ಕಾಡಿ ಒಪ್ಪಿಸಿದ ಮಾತಿಗೆ ಬಂದರು. ಹುಡುಗಿಯರು ಮದುವೆಯಾಗಲೇಬೇಕೆಂದು ಮುದುಕಿ ಏಕೆ ಅಷ್ಟು ಹಠ ಮಾಡಿದಳು? ಶಕುಂತಲೆ ದುಷ್ಯಂತನೊಂದಿಗೆ ದುಡುಕಿದಂತೆ ಅವರೂ ಬೇರೆ ಜನರೊಂದಿಗೆ ದುಡುಕಿಯಾರು ಎಂದೋ? ಶಕುಂತಲೆ ಅಪ್ಸರೆಯ ಮಗಳು. ಯಾವನಾದರೊಬ್ಬ ರಾಜ ಪುರುಷನ ಪತ್ನಿ ಆಗಬಹುದೆಂಬ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದಿದ್ದಳು. ಅನಸೂಯೆ ಪ್ರಿಯಂವದೆಯರು ತಾಪಸ ತರುಣಿಯರು. ಅವರ ದೃಷ್ಟಿ ಸಂಸಾರದ ಕಡೆ ಹರಿದಿರಲಿಲ್ಲ. ಶಕುಂತಲೆಗೆ ಆದ ಮನೋವಿಕಾರ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಣಿಗಳಿಗೆ ಆದೀತೆಂದು ಭಯಪಡುವ ಕಾರಣವಿರಲಿಲ್ಲ. ಇತ್ಯಾದಿ ಇವರ ಮಾತು ಬೆಳೆಯಿತು. ತಾಪಸಿ ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ, “ನೀವು ಚಿಕ್ಕವರು, ನಿಮಗೆ ಈ ಮಾತೆಲ್ಲ ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವ ಮಕ್ಕಳಿಗಾದರೂ ಶಕುಂತಲೆಗೆ ಒದಗಿದ ಮನೋಧರ್ಮ ಒದಗಬಹುದು. ನನ್ನ ಚಿಕ್ಕಂದ ಒಬ್ಬ ತರುಣಿಗೆ ಆದ ಅನುಭವವನ್ನು ನಾನು ಬಲ್ಲೆನು. ಅದನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ ಕೇಳಿ. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿದ ಮೇಲೆ ನೀವು ನಿಮ್ಮನ್ನು

ಕುರಿತು ನಾನು ಭಯಪಟ್ಟದ್ದು ಸರಿಯೆಂದು ಒಪ್ಪುವಿರಿ” ಎಂದಳು. ಗೆಳತಿಯರು ಮೂವರೂ ಕಥೆ ಕೇಳಲು ಆಸೆಯಿಂದ ಪಕ್ಕ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಅಜ್ಜಿಯೆದುರು ಕುಳಿತರು. ವೃದ್ಧೆ ಕಥೆ ಹೇಳಿದಳು.

೨

ಆ ಹುಡುಗಿ ಆಶ್ರಮದ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಳು. ಈ ವನಾಂತರದ ಒಂದು ಗ್ರಾಮದಿಂದ ಬಂದವಳು. ನೀವು ಇಲ್ಲಿ ಆಮೇಲೆ ಬೆಳೆದಂತೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಳು. ತಾಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ತಂದೆಗೆ ಹೊರೆಯಾದ ಮಕ್ಕಳು, ತಂದೆಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಸಂಸಾರಕ್ಕೆ ಬೇಡ ಎನಿಸಿದ ಮಕ್ಕಳು, ಮನೆಯವರು ಧರ್ಮದ ಸೇವೆಗೆಂದು ಕಳುಹಿಸಿಕೊಟ್ಟೋ ತಾವೇ ಮನೆಗಿಂತ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಸುಖವಾಗಿರಬಹುದೆಂದು ಆಸೆಪಟ್ಟೋ, ಎಂದೂ ಇಲ್ಲಿ ಬಂದು ಸೇರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಹುಡುಗಿ ಆಗ ಆ ರೀತಿ ಬಂದು ಸೇರಿದವಳು. ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಜೊತೆಗೆ ತಾನೂ ಸೇರಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವಳ ಹೆಸರು ಮಾಲಿನಿ. ನಮ್ಮ ನದಿಯದೇ ಹೆಸರು.

ಬಂದು ಸೇರಿದಾಗ ಎಂಟೊ ಹತ್ತೊ ವರ್ಷದ ಹುಡುಗಿಯಾಗಿದ್ದವಳು, ಮಾಲಿನಿ ದಿನ ಕಳೆದಂತೆ ಮೈತುಂಬಿ ಹಿರಿಯಳಾಗುತ್ತ ಬಂದಳು. ಆಗ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಅವಳಿಗೆ ಸರಿವಯಸ್ಸಿನ ಬೇರೆ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿರಲಿಲ್ಲ. ಉಳಿದ ಹುಡುಗಿಯರು ಇವಳಿಗಿಂತ, ಇಲ್ಲ ನಾಲ್ಕಾರು ವರ್ಷ ಹಿರಿಯರು, ಇಲ್ಲ ನಾಲ್ಕಾರು ವರ್ಷ ಕಿರಿಯರು. ಹೀಗಾಗಿ ಈ ಹುಡುಗಿ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬಂದ ಮೊದಲಿನಿಂದಲೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳೊಂದಿಗೆ ಓಡಿಯಾಡಬೇಕಾಯಿತು. ಹೂ ತರುವುದು, ಹಸುರು ತರುವುದು, ದನವನ್ನು ನೋಡುವುದು, ಬಂದವರನ್ನು ವಿಚಾರಿಸುವುದು, ಇದರಲ್ಲೆಲ್ಲ ಇವಳು ಹುಡುಗರೊಡನೆ ಕಲೆತು ಒಬ್ಬ ಹುಡುಗನಂತೆ ಆಗಿದ್ದಳು.

ಇವಳಿಗೆ ಹೀಗೆ ಜೊತೆಯಾದ ಹುಡುಗರಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರು ಸಾಕಾದಷ್ಟು ದೊಡ್ಡವರಿದ್ದರು. ಒಬ್ಬನು ಭಾರದ್ವಾಜ ವಂಶದವನು. ಒಬ್ಬನು ಕಾಶ್ಯಪರಿಗೆ ದತ್ತವಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದವನು. ಭಾರದ್ವಾಜ ಹದಿನಾರು ಹದಿನೇಳು ವರ್ಷದ ತರುಣ. ದತ್ತಕಾಶ್ಯಪ ಅವನಿಗಿಂತ ವರ್ಷ ಆರೆ ಕಿರಿಯ. ಹುಡುಗಿ ಒಂಭತ್ತು

ಹತ್ತು ವರ್ಷದ ಈ ಹುಡುಗರೊಂದಿಗೆ ಬೆಳೆದು ಹಿರಿಯಳಾಗಿಯೂ ತಾನು ಹೆಣ್ಣೆಂಬುದನ್ನು ನೆನೆಯದೆ ಇದ್ದಳು. ಇಬ್ಬರು ತರುಣರೂ ಕೂಡ ಇವಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಜೊತೆಯ ಒಂದು ಗಂಡೆಂಬಂತೆ ಇವಳೊಡನೆ ನಡೆಯುತ್ತ ಇವಳು ಹಿರಿಯಳಾಗುತ್ತ ಬಂದರೂ ಯಾವ ಸಂಕೋಚವನ್ನೂ ಪಡದೆ ಇವಳೊಂದಿಗೆ ಸರಳವಾಗಿ ಸಹಜವಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು.

ಕಣ್ಣರ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಇಂಥ ನಡೆ ಹೊಸತಲ್ಲ. ಗಂಡು ಸದಾ ಗಂಡೆಂದು ಹೆಣ್ಣು ಸದಾ ಹೆಣ್ಣೆಂದು ಒಂದನ್ನು ಕುರಿತು ಒಂದು ಇಲ್ಲದ ಹುಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಬಾರದೆಂಬುದು ಇಲ್ಲಿಯ ಹಿರಿಯ ಆಸೆ. ಆದರಂತೆ ನಾವೆಲ್ಲ ಬೆಳೆದೆವು. ಹುಡುಗಿಗೆ, ಅವಳ ಜೊತೆಯ ಹುಡುಗರಿಗೆ, ಇಂಥ ನಿಸ್ಸಂಕೋಚ ಪ್ರಯತ್ನವಿಲ್ಲದೆ ಸಿದ್ಧಿಸಿತ್ತು.

ತರುಣರೊಡನೆ ನಡೆದಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಮಾಲಿನಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಈಜುಗಾತಿಯಾದಳು. ಭಾರದ್ವಾಜ ಆಗ್ಗೆ ಈಸುವುದರಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತ ಮೇಲುಗೈ ಆಗಿದ್ದ. ದತ್ತಕಾಶ್ಯಪ ಹತ್ತಿರ ಹತ್ತಿರ ಅವನಷ್ಟೇ ಗಟ್ಟಿಗ. ತೀರ ಸಮ ಎನ್ನುವಂತಿಲ್ಲ ಹೊರತಾಗಿ ಕಡಿಮೆ ಎಂದು ಹೇಳುವಂತೆಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಹುಡುಗಿ ಇವರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಳೆಯಲ್ಲಿ ಈಸಾಡಿ ತನ್ನ ಯೋಗ್ಯತೆ ಮೀರಿ ಈಜುಗಾತಿಯಾದಳು. ಹೆಂಗಸರಲ್ಲಿ ಅವಳಂತೆ ಈಜಿದವರನ್ನು ಬಹು ಜನರನ್ನು ಲೋಕ ಕಾಣಲಾರದು.

ಹುಡುಗಿ ದೊಡ್ಡವಳಾಗಿ ತರುಣರೊಡನೆ ಹೀಗೆ ಆಡುತ್ತಾ ಇರುವಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಮದ ಮಂದಿ ಎಂದೋ ಹಾಸ್ಯಕ್ಕೆ ಇವಳನ್ನು, ಆ ಇಬ್ಬರು ತರುಣರಲ್ಲಿ ಯಾರನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗುತ್ತೀಯೆ ಎಂದು ಕೇಳಿದರು. ಅವಳಿಗೆ ಅದುವರೆಗೆ ಈ ಯೋಚನೆ ತೋರಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವಳು ಅವರ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರ ಕೊಡಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ತಿರುಗಿ ಆ ತರುಣರ ಜೊತೆಗೆ ಹೋಗಿ ನಿಂತಾಗ ನಾನು ಇವರಿಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಯಾರನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಬಹುದು ಎಂಬ ಯೋಚನೆ ಮೂಡಿತು. ಮನಸ್ಸು ಪ್ರಯತ್ನವಿಲ್ಲದೆ ಭಾರದ್ವಾಜನನ್ನು ಎಂದಿತು. ಕಾಶ್ಯಪ ಬೇಡ ಎಂದಲ್ಲ; ನಿಜವಾಗಿ ಅವಳಿಗೆ ಇಬ್ಬರೂ ಸಮಾನವಾಗಿ ಪ್ರಿಯರೆನಿಸಿದರು. ಆದರೂ ಮದುವೆಯಾಗುವುದು ಯಾರನ್ನು ಎಂದರೆ ಹಿರಿಯನನ್ನು ಎನ್ನುವಂತಿತ್ತು.

ಅಷ್ಟರಲ್ಲೇ ಆಗ ಆಶ್ರಮದ ಕುಲಪತಿಗಳಾಗಿದ್ದ ಮಹರ್ಷಿ [ಅವರ ನಂತರವೇ ಈಗಿನ ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣರು ಕುಲಪತಿಗಳಾದದ್ದು [ಒಂದು ದಿನ ಭಾರದ್ವಾಜನನ್ನು ಕರೆದು, “ನೀನೂ ದತ್ತನೂ ಈ ಬಾಲೆಯೊಂದಿಗೆ ಬಹು ಸಲಿಗೆಯಿಂದ ಬೆಳೆದಿದ್ದೀರಿ. ಬಾಲೆ ಈಗ ಪ್ರೌಢಳಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ನೀನು ಅವಳನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಿ ಸಂಸಾರದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುವುದು ಕ್ಷೇಮ” ಎಂದರು.

ಭಾರದ್ವಾಜನು ಒಲ್ಲೆನೆನ್ನಲಿಲ್ಲ. ಸುಮ್ಮನೆ ಹೊರಕ್ಕೆ ನಡೆದನು. ಆಮೇಲೆ ಹುಡುಗಿ ಹತ್ತಿರ ಬಂದಾಗ ಏನೋ ತೊಡಕಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದವನಂತೆ ಅವಳ ಕಡೆ ನೋಡಿದನು. ಅದುವರೆಗೆ ಜೊತೆಯ ಹುಡುಗನಂತೆ ಕಂಡಿದ್ದ ಜೀವ ಅಂದೇ ಅವನಿಗೆ ಒಂದು ಹೆಣ್ಣಾಗಿ ಕಂಡಿರಬೇಕು. ಇದರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಎಚ್ಚರದಿಂದ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂದು ಅವನಿಗೆ ತೋರಿರಬೇಕು. ಆದರೂ ಅವನು ಏನೂ ಮಾತನಾಡಲಿಲ್ಲ.

ಹುಡುಗಿ ಮಾತ್ರ ಇಬ್ಬರು ತರುಣರೊಂದಿಗೆ ಸರಳವಾಗಿ ವರ್ತಿಸುತ್ತ ಹೋದಳು. ಆದರೂ ಅವಳಿಗೆ ಭಾರದ್ವಾಜನ ಕಡೆಗೆ ಒಲೆತ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತು.

ಭಾರದ್ವಾಜನಿಗೂ ಇವಳ ಕಡೆ ಮನಸ್ಸು ಒಲಿದಿರಬೇಕು. ಒಂದು ದಿನ ಇವರು ಹೊಳೆಯಲ್ಲಿ ಜೊತೆಯಾಗಿ ಈಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಅವನು ಹುಡುಗಿಯನ್ನು “ನಿನಗೆ ನನ್ನನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಲು ಇಷ್ಟವೇ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದನು. ಹುಡುಗಿ ಹೂಗುಟ್ಟಿದಳು. ದಡ ಸೇರಿದ ಮೇಲೆ ಇವರು ಈ ಮಾತನ್ನು ದತ್ತನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದರು. ಅವನ ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಎಲ್ಲಿಯೋ ಸ್ವಲ್ಪ ಅಸಮಾಧಾನ ಒಂದು ಮೋಡ ಹಾಯ್ದಂತೆ ಹಾಯ್ದು ಮರೆಯಿತು. ಆಶ್ರಮದೊಳಕ್ಕೆ ಬಂದು ದತ್ತನು ಆ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಇತರರಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದನು. ಅದನ್ನು ಕೇಳಿ ಗುರುಗಳು ‘ಸಂತೋಷ’ ಎಂದರು.

ಮದುವೆ ಆಗುವವರೆಂದು ಇವರು ಒಬ್ಬರಿಗೊಬ್ಬರು ಗೊತ್ತು ಆದರೇ ಹೊರತು ಭಾರದ್ವಾಜನೂ ತರುಣಿಯೂ ಎಂದಿನಂತೆಯೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದರು. ಇವರ ಬಾಳ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಆದ ಸ್ವಲ್ಪ ವ್ಯತ್ಯಾಸವೆಂದರೆ ಎಲ್ಲಿಗಾದರೂ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಇವರು ದತ್ತನಿಗೆಂದು ಕಾಯದೆ ತಾವಿಬ್ಬರೇ ಹೋಗುವರು. ಸ್ವಲ್ಪ ದಿನ ಕಳೆದಿರಲು ಇವರು ಬೆಳದಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರೇ ಜೊತೆಯಾಗಿ

ನಡೆಯುವರು. ಮಾಲಿನಿಗೆ ಬೆಳದಿಂಗಳೆಂದರೆ ತುಂಬ ಆಸೆ. ನಟ್ಟರುಳ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ವನವನ್ನೆಲ್ಲ ನೋಡಬೇಕೆಂದು ಅವಳ ಮನಸ್ಸು ಬಯಸುವುದು. ಲೋಕ ಸೂರ್ಯನ ಬೆಳಕಲ್ಲಿ ಒಂದು ರೀತಿಯ ವಸ್ತುವನ್ನುಟ್ಟಂತೆ, ತಿಂಗಳ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಬೇರೊಂದು ವಸ್ತುವನ್ನುಡುವದೆಂದು ಅವಳಿಗೆ ತೋರುವುದು. ಗಿಡ, ಮರ, ಬಳ್ಳಿ, ಹೂತ ಹೂವೊಂದು, ಯಾವುದೋ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದೋ ಮಾಯೆಯಿಂದ ಮಿರುಗುವುದೆಂದು ಅವಳ ಅನುಭವ. ಅನೇಕ ತಿಂಗಳ ರಾತ್ರಿ ಕರೆದು ವನದಲ್ಲಿ ಅಲೆದುಕೊಂಡು ಬರೋಣ ಎನ್ನುವಳು. ದತ್ತನು ಬಾರದಿದ್ದರೆ ತರುಣರಿಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಭಾರದ್ವಾಜನೊಬ್ಬನನ್ನೇ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವಳು.

ತಿಂಗಳ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಏನೂ ಮಾಯೆಯಿದೆ. ಇದು ನಿಜ. ಅದಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿದವರು ಅದನ್ನು ಬಲ್ಲರು. ಹುಡುಗಿ ಅದಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿದಳು; ಅದರಿಂದ ಮರುಳಾಗಿದ್ದಳು. ದತ್ತನು ಒಂದೆರಡು ಸಲ ಇವರೊಡನೆ ಬಂದು ಇನ್ನು ಬರುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ನಿಂತನು. ಇವಳೊಂದಿಗೆ ನಡೆದು ಭಾರದ್ವಾಜನೂ ತಿಂಗಳ ಮಾಯೆಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದನು; ಮರುಳಾದನು; ಅವನಿಗೆ ಹುಡುಗಿ ತುಂಬ ಬೇಕೆನ್ನಿಸಿದಳು. ಅವನು ತಿಂಗಳ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಸುಮ್ಮನೆ ಅವಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ನಿಲ್ಲುವನು. ಇವಳಿಗೆ ತಿಂಗಳು ಲೋಕಕ್ಕೆ ವಸ್ತುವಾಗಿ ಕಂಡಂತೆ ಅವನು ಅದು ಇವಳ ಒಂದು ವಸ್ತು ಎಂದು ಕಂಡಿತು. ಪ್ರಣಯದ ಪ್ರಚೋದಕ ಶಕ್ತಿಯೆ ತಿಂಗಳನ್ನು ಮೇಲೆ ಹೊದೆದು ತನ್ನೆದುರಿಗೆ ನಿಂತಿದೆಯೆಂದು ಅವನಿಗೆ ಅನುಭವವಾಗುವುದು.

ಎಷ್ಟೋ ತಿಂಗಳ ರಾತ್ರಿ ಹೊಳೆ ಇಳಿದ ದಿನದಲ್ಲಿ ಇವರು ನದಿಯ ಮಧ್ಯದ ಹಂಸಗಳ ದಿಬ್ಬಕ್ಕೆ ಹೋಗುವರು. ಜೊತೆಯಲ್ಲಿರುತ್ತ ದಾಂಪತ್ಯದ ಪರಮಾವಧಿಯನ್ನು ಮುಟ್ಟುವಂತೆ ತಿಂಗಳ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಜೊತೆಯಾಗಿ ಕುಳಿತು ದೇಹದ ಮೇರೆಯನ್ನು ಮೀರಿದ ಒಂದು ಸುಖದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗುವರು. ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಕಾಲ ಕಳೆದು ಇವರು ಮದುವೆ ಆಗಬಹುದಾಗಿದ್ದಿತು.

೨

ವರ್ಷಾಕಾಲ ಬಂದಿತು. ಮಾಲಿನಿ ಹೊಸ ನೀರಿನಿಂದ ಹೇಗೆ ತುಂಬಿ ಹರಿಯುತ್ತದೆ, ನೀವು ನೋಡಿದ್ದೀರಿ. ವರ್ಷಂಪ್ರತಿ ಶ್ರಾವಣದ ತುಂಬು

ಹೊಳೆಯಲ್ಲಿ ನದಿಯನ್ನು ಈಸಿ ದಾಟುವುದು ಭಾರದ್ವಾಜನದು ಒಂದು ಆಟ. ಅವನು ಬಯಸುವನೆಂಬ ಕಾರಣದಿಂದ ದತ್ತನು ಅವನೊಡನೆ ಈಸಬಿದ್ದು ಹೊಳೆಯನ್ನು ದಾಟುವನು. ಆ ಸಲ ಪ್ರವಾಹ ಬಂದಾಗ ಒಂದು ದಿನ ಹೊಳೆಯನ್ನು ಈಸಿ ದಾಟಬೇಕೆಂದು ಭಾರದ್ವಾಜನು ಮಾತೆತ್ತಿದನು. ಹುಡುಗಿಗೆ ಇದು ಏಕೋ ಬೇಡ ಎನ್ನಿಸಿತು. ಏಕೆ ಎಂದು ಅವಳು ತಾನೆ ಕಾಣಳು. ಅವಳು ಇದನ್ನು ಭಾರದ್ವಾಜನಿಗೆ ಹೇಳಿದಳು. ಅವನು ನಕ್ಕು ಹಾಸ್ಯ ಆಡಿದನು. ಮದುವೆಯಾಗದೆಯೇ ಹೆಂಡಿರ ಅಂಜಿಕೆ ಬಂದೀತೇ, ಹೋದ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಈಗ್ಗೆ ನಾನು ಮುದುಕನಾಗಿಲ್ಲ ಎಂದನು.

ಪೂರ್ಣಿಮೆಯ ಹಿಂದಿನ ದಿನ ಮೋಡ ಎಲ್ಲೋ ಸ್ವಲ್ಪ ತೆರಪಾಗಿರುವ ವೇಳೆ ಇವರಿಬ್ಬರೂ ಹೊಳೆಯ ಸಹಕಾರ ವ್ಯಕ್ತದ ಬಳಿಗೆ ಹೋದರು. ತಿಂಗಳ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ತುಂಬಿದ ಹೊಳೆಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ಎಷ್ಟೋ ಮಾತನಾಡುತ್ತ ಹೊತ್ತು ಕಳೆದರು. ಭಾರದ್ವಾಜನು ಮಾಲಿನಿಯನ್ನು ಅದುವರೆಗೂ ಪ್ರಣಯ ಭಾವದಿಂದ ಮುಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲ. ಆ ರಾತ್ರಿ ಹಠಾತ್ ಅವಳ ಮುಖವನ್ನು ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ಅವಳನ್ನು ಮುತ್ತಿಟ್ಟನು. ಹುಡುಗಿಗೆ ಇದು ಹೇಗೋ ಆಯಿತು. ಹೊಳೆಯ ಪ್ರವಾಹ ಕಾಡುಮರಗಳನ್ನು ಹೊಡೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವಂತೆ ಭಾರದ್ವಾಜನ ಪ್ರೇಮ ಇವಳ ಸಂಕೋಚವನ್ನೆಲ್ಲ ಕೊಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಹೋಯಿತು. ಅವಳು ಅವನ ತೋಳೊಳಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದಳು.

ದೇಹದ ಸಂಬಂಧ ಬೆಳೆಯಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಅಂದು ಅವರು ಗಂಡ ಹೆಂಡಿರಾದರು.

ಮರುದಿವಸ ಉದಯವಾದ ನಾಲ್ಕುಗಳಿಗೆಯ ವೇಳೆಗೆ ತರುಣರಿಬ್ಬರ ಈಸುವ ಆಟ. ಪ್ರಾಯಶಃ ಆಶ್ರಮದ ಹರೆಯದ ಮಂದಿಯೆಲ್ಲ ಹೊಳೆಯ ಮಂದಿಯೆಲ್ಲ ಹೊಳೆಯ ಕೆರೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿದರು.

ತರುಣರಿಬ್ಬರು ನೀರಿಗೆ ಹಾರಿದರು. ಹೊಳೆ ತುಂಬಿ ಹರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ನೀವು ನೋಡಿದ್ದೀರಿ, ಘಟ್ಟದ ಮೇಲಿನ ಮೆಟ್ಟಲನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದಾಗ ಹೊಳೆ ಹರಿಯುತ್ತ ಇದ್ದರೂ ನಿಂತಿರುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ನಡು ಹೊಳೆಯಂತೂ

ತೀರ ನಿಂತಿದೆಯೆಂಬ ಭ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುತ್ತದೆ. ಅದರ ಮೇಲೆ ತೇಲುವ ಕಾಯಿಕಡ್ಡಿ ಕಸದಿಂದ ಮಾತ್ರ ಅದರ ಓಟ ಕಾಣಬೇಕು. ನಡು ಹೊಳೆಯವರೆಗೆ ತರುಣರಿಬ್ಬರೂ ಜೊತೆ ಜೊತೆಯಾಗಿಯೇ ಹೋದರು. ನಡುಹೊಳೆಯಲ್ಲಿ ಅದು ಅವರ ಅಧೀನವಲ್ಲ. ನೀರು ಬಹುದೂರ ಸೆಳೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗದಂತೆ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬನೂ ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಾದಷ್ಟು ಬೇಗನೆ ಅದನ್ನು ಹಾಯಬೇಕು. ಭಾರದ್ವಾಜನು ಸ್ವಲ್ಪ ಮುಂದಾದನು. ದತ್ತನು ಸ್ವಲ್ಪ ಹಿಂದೆ ಇದ್ದನು. ನಡುಹೊಳೆ ಹಾಯ್ದ ಮೇಲೆಯೂ ಭಾರದ್ವಾಜನು ಮುಂದೆಯೇ ಹೋಗಿ ಮೊದಲು ಆಚೆಯ ಕೆರೆಯನ್ನು ಏರಿದನು. ದತ್ತನು ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಬಿಟ್ಟು. ಅವನ ಜೊತೆ ಸೇರಿದನು. ಇಬ್ಬರು ದಡದಲ್ಲಿ ಸಾವಿರ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕಿ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಮತ್ತೆ ನೀರಿಗೆ ಬಿದ್ದರು.

ಸ್ನಾನಘಟ್ಟದ ಮೇಲುಗಡೆ ಹೊಳೆಯ ಸರಿ ನಡುವೆ ಯೋಗಶೈಲವನ್ನು ಬಲಕ್ಕೆ ಬಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಇವರು ಈಸಿ ಬರಬೇಕು. ಈಗ ನದಿಯ ಶಯ್ಯೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಾರ್ಪಟ್ಟು ಯೋಗಶೈಲ ಒಂದು ಪಕ್ಕಕ್ಕೆ ಇದ್ದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಆಗ ಸರಿಯಾಗಿ ಮಧ್ಯೆ ಇರುತ್ತಿತ್ತು. ತಕ್ಕಷ್ಟು ಯತ್ನ ಮಾಡಿದರೆಯೇ ಇವರು ಬಂಡೆಯ ಕೆಳಗೆ ಹಾಯಬೇಕಾಗುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಆ ದಿನ ಭಾರದ್ವಾಜನು ಬಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಹಾಯುವ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಸೋತನೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಸಾಲದ್ದಕ್ಕೆ ಇವರು ಹೊಳೆಯಲ್ಲಿ ಆ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಬರುವವವೇಳೆಗೆ ಮೇಲಿನಿಂದ ಮರವೊಂದು ಹೊಳೆಯಲ್ಲಿ ತೇಲಿಬಂದಿತು. ದತ್ತನು ಈ ಮರ ಬರುವುದನ್ನು ಕಂಡನು. ಅದು ನೇರವಾಗಿ ಭಾರದ್ವಾಜನ ಮೇಲೆ ಹಾಯುವಂತೆ ಕಂಡದ್ದರಿಂದ ಅವನು ಕೂಗಿ ಎಚ್ಚರ ಹೇಳಿದನಂತೆ. ಸ್ನಾನಘಟ್ಟದ ಮೇಲಿಂದ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಜನರೂ ಭಾರದ್ವಾಜನಿಗೆ ಎಚ್ಚರ ಹೇಳಿ ಕೂಗಿದರು. ಈ ಕೂಗುಗಳು ಭಾರದ್ವಾಜನಿಗೆ ಕೇಳಿಸಿರಬೇಕು. ಆದರೆ ಕೂಗುವುದು ಏಕೆ ಎಂದು ಮೊದಲಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿದಿರಲಾರದು. ಇವರು ಮೇಲುಗಡೆಗೆ ಕೈ ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಅವನು ಆ ಕಡೆಗೆ ನೋಡಿದನು. ತಲೆ ತಿರುಗಿಸಿದ್ದು ನಮಗೆ ಕಂಡಿತು. ಅದರ ಮರುಕ್ಷಣ ಮರ ಇವನ ಮೇಲೆ ಹಾಯ್ದೇಬಿಟ್ಟಿತು. ಎದೆಯ ಮೇಲೆ ಈಸುತ್ತಿದ್ದ ತರುಣ ಒಂದು ಕೊಂಬೆಯ ಅಡಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ನೀರಿನೊಳಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ತಿರುಗಿ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ.

ಕಥೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ ತಾಪಸಿ ಇಲ್ಲಿ ಕಥೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿ 'ಯಾರು ಕರೆದರು' ಎಂದು ಎದ್ದಳು; ಕುಟೀರದ ಆಚೆಗೆ ಹೋದಳು.

ಪ್ರಿಯಂವದೆ, 'ಯಾರೂ ಕರೆಯಲಿಲ್ಲವಲ್ಲ. ಅಜ್ಜಿಗೆ ಏಕೆ ಯಾರೋ ಕರೆದಂತೆ ಕೇಳಿಸಿತು' ಎಂದಳು. ಅನಸೂಯೆ ಶಕುಂತಲೆಯ ಕಡೆಗೆ ನೋಡಿದಳು. ಶಕುಂತಲೆ ಹೌದು ಎಂಬಂತೆ ಸ್ವಲ್ಪವೆ ತಲೆ ಆಡಿಸಿದಳು. ಕೆಲವು ನಿಮಿಷದ ಮೇಲೆ ತಾಪಸಿ ಮತ್ತೆ ಕಥೆಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದಳು.

೪

ಏನಾಯಿತೋ ಯಾರೂ ಹೇಳುವಂತಿಲ್ಲ. ಮರ ಒಂದು ಕೋಡುಗಲ್ಲಿಗೆ ಆತುಕೊಂಡಿತು. ತರುಣ ಮರದ ಕೊಂಬೆಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಮರಕ್ಕೆ ಕಲ್ಲಿಗೆ ನಡುವೆ ನೀರಿನೊಳಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡನು. ಒಂದೊಂದು ಕ್ಷಣ ಒಂದು ಗಳಿಗೆಯಂತೆ ಆಗಿದೆ. ದತ್ತ ಭಾರದ್ವಾಜನ ಕಡೆಗೆ ಎಂದು ದಾಟುಗೈ ಹಾಕಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಇಲ್ಲಿ ದಡದಲ್ಲಿದ್ದವರು ಬಂಡೆಗೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂದರೆ ಸಾವಿರ ಹೆಜ್ಜೆ ಮೇಲೆ ಹೋಗಿ ಈಸಬೇಕು. ಕೆಲವರು ಹೋಗುವೆವೆಂದರು. ಕೆಲವರು ಬೇಡ ಎಂದರು. "ಭಾರದ್ವಾಜನಿಗೆ ಏನು ಆಗುತ್ತದೆ, ಅವನು ಪ್ರಚಂಡ" ಎಂದರು ಇತರರು.

ಕೊನೆಗೂ ಇಬ್ಬರು ದಡದ ಮೇಲೆ ಓಡಿ ನೀರಿನೊಳಗೆ ಬಿದ್ದು ಯೋಗಶೈಲವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದರು.

ಆ ಮುನ್ನವೇ ದತ್ತನು ಹುಚ್ಚನಂತೆ ತನ್ನ ಜೀವನವನ್ನು ಮೂರುಸಲ ಸಾವಿಗೆ ಒತ್ತೆಮಾಡಿ ಭಾರದ್ವಾಜನ ದೇಹವನ್ನು ಕಲ್ಲಿನ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಸೆಳೆದು ತಂದಿದ್ದನು.

ಭಾರದ್ವಾಜನು ಅಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ಇದ್ದರೆ ಬರಿಯ ಆತ್ಮವಾಗಿ ಆಕಾಶದಲ್ಲಿದ್ದನು. ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಉಳಿದದ್ದು ಅವನ ಕಳೇಬರ.

ಈ ಕಡೆಯಿಂದ ಹೊದ ಇಬ್ಬರೂ ದತ್ತನೂ ಸೇರಿ ಭಾರದ್ವಾಜನ ಶವವನ್ನು ಘಟ್ಟಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದರು. ಕುಲಪತಿಗಳು ಆ ಅನಾಹುತವನ್ನು ಕುರಿತು ಬಹಳವಾಗಿ ಪರಿತಾಪಪಟ್ಟರು. ಎಷ್ಟೋ ಅನುಭವವನ್ನು

ಪಡೆದುಕೊಡಬೇಕಾಗಿದ್ದ ದೇಹ ಇಷ್ಟು ಬೇಗ ಕಳಚಿಹೋಯಿತೇ ಎಂದು ದುಃಖಿಸಿದರು. ಹೋದವನಿಗೆ ಕರ್ಮಾಂತರಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿದರು. ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ತುಂಬಿದ ಹೊಳೆಯ ಈ ಈಸಾಟ ಬೇಡ ಎಂದು ನಿಷೇಧಿಸಿದರು.

ಅದರಾಚೆ ಈಸಾಟ ನಡೆಯಲಿಲ್ಲ. ಅದರಿಂದೇನೂ ಹೋದ ಭಾರದ್ವಾಜ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಆದ ಅನರ್ಥ ಆಗಿಯೇ ಹೋಯಿತು.

ಭಾರದ್ವಾಜನಿಗೆ ಏನೋ ಆಗುವಂತೆ ಕಂಡಾಗ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯನ್ನು ಕೂಗಿದ ಜನದೊಂದಿಗೆ ಮಾಲಿನಿಯೂ ಕೂಗಿಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ಹಿಂದಿನ ದಿನ ಇವರು ಜೊತೆಯಾಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದಾಗ ಅವನು ಧೈರ್ಯದ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳುತ್ತ "ನೀರಿನಲ್ಲಿರುವಾಗ ನಾನು ನಿನ್ನ ಕಡೆಯೇ ನೋಡುತ್ತಿರುತ್ತೇನೆ, ನಿನ್ನನ್ನು ಸೇರಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆ ನನಗೆ ಎಷ್ಟು ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು; ಇದು ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ತಿಳಿಯುವುದು ಹೇಗೆ? ನಾಳೆ ನದಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದನಾದರೆ ಆಚೆ ನಿನ್ನನ್ನು ಸಾಧಿಸಬಲ್ಲೆನೆಂದು ಜನವೊಪ್ಪುವರು. ಮೊದಲು ಹೊಳೆ. ಆಮೇಲೆ ಹೆಣ್ಣು, ಆಮೇಲೆ ಜೀವನ, ಆಚೆಗೆ ತಪಸ್ಸು" ಎಂದಿದ್ದನು. ನಾಲ್ಕು ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಬಯಸಿದ್ದ ತರುಣ ಮೊದಲ ಸಿದ್ಧಿಯೇ ಕೈಗೂಡದೆ ಮುಗಿದಿದ್ದನು. ನದಿ ಮಾಲಿನಿ, ಹುಡುಗಿ ಮಾಲಿನಿಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸವತಿಯ ಅಸೂಯೆಯಿಂದ ನಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಿತು. ತರುಣನನ್ನು ತಾನೇ ತಿಂದು ಮುಗಿಸಿದ್ದಿತು.

೫

ತರುಣನೇನೂ ಹೋದ. ಅವನ ಮಾತಾಯಿತು. ಹಿಂದುಳಿದ ಹುಡುಗಿಯ ಗತಿಯೇನು? ಇದನ್ನು ಯಾರೂ ಯೋಚಿಸಲಿಲ್ಲ. ನಿಜವಾಗಿ, ಯೋಚಿಸಬೇಕಾದ ಕಾರಣ ಇದೆಯೆಂದೇ ಯಾರಿಗೂ ತೋರಿರಲಾರದು. ಯಾಕೆ? ಇವರಿಗೆ ಮದುವೆ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಗಂಡನೇ ಆಗಿದ್ದರೂ ಅತಿಯಾಗಿ ಶೋಕಿಸುವುದು ಆಶ್ರಮಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ವಿರುದ್ಧ ವ್ಯಾಪಾರ. ಇನ್ನು ಮದುವೆಯೇ ಆಗದ ಹುಡುಗಿಗೆ ಶೋಕ ಏಕಂತೆ? ಒಬ್ಬರಿಬ್ಬರು ಹುಡುಗಿಗೆ ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳಿದರು. ಆದರೆ ಬಹುಜನ ಹೀಗೆ ಏನೂ ಆಗಲಿಲ್ಲವೆಂದೇ ಆಡಿದರು.

ಏನಾದರೂ ಆಯಿತೆಂದು ಇಂಥವರು ಗ್ರಹಿಸದಿದ್ದರೂ ಮಾಲಿನಿಗೆ ತನ್ನ ಜೀವ ಹೋದ ಹಾಗಾಯಿತು. ಇವರು ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷದ ಹಿಂದೆ

ಮದುವೆಯಾಗಬಹುದಾಗಿತ್ತು ಆಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಗಂಡ ಹೆಂಡಿರಾಗದೆ ದೇಹ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಬೆಳೆಸದೆ ಗಂಡ ಹೆಂಡಿರ ವಿಶುದ್ಧ ಪ್ರೇಮವನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಮುಡಿಯುವ ಮುನ್ನ ಹೂವನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ನೋಡಿ ಸುಖಿಸುವಂತೆ, ಈ ಸಂಜೆ ಮಗು ಭರತ ನಾವು ಕೊಟ್ಟ ಹಣ್ಣನ್ನು ತಿನ್ನುವ ಮೊದಲು ಕೈಯಿಂದ ಸವರಿ ಮೂಗಿಗೆ ಹಿಡಿದು ಮುದ್ದಿಸಿದಂತೆ, ಇವರು ಬಾಳ ಊಟವನ್ನು ಉಣ್ಣುವ ಮೊದಲು ಅನುರಾಗದಿಂದ ಸವಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಎಡೆಯ ಮೇಲೆ ಹಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಊಟಬಿಟ್ಟು ಏಳಬೇಕಾಗುವಂತೆ ಇವರ ಬಾಳ ಊಟ ಅಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತುಹೋಗಿತ್ತು ತರುಣನ ಮಾತು ಇಲ್ಲಿಯವರಿಗೆ ತಿಳಿಯದು. ದಿವದಲ್ಲಿ ಅನುಭವವಿರಬೇಕು. ಇಲ್ಲ ಇಲ್ಲವೋ. ಇಲ್ಲಿಯ ಮಾತಂತೂ ಸ್ಪಷ್ಟ. ಮಾಲಿನಿ ನಿರ್ಭಾಗ್ಯಳಾದಳು. ಅತ್ತರೆ ಜನ ನಕ್ಕಾರು ಎಂಬ ಭಯದಿಂದ ಇವಳು ಆಳುವುದಕ್ಕೂ ಇಲ್ಲವಾಗಿದ್ದಿತು. ನಿಜವಾಗಿ ಅವಳಿಗೆ ಆಳು ಬರಲೂ ಇಲ್ಲ. ಆಳುವುದಕ್ಕೇ ಆಗದಂತೆ ಅವಳು ಉಸಿರು ಕಟ್ಟಿಹೋಯಿತು.

ದಿಕ್ಕುಕೆಟ್ಟ ಹುಡುಗಿ ಇತ್ತ ಭಾರದ್ವಾಜನನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಂತೆ ಇತ್ತ ದತ್ತನನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಂತೆ ಕಂಡಿತು. ಎಳೆಯ ದಿನದಲ್ಲಿ ಮೂವರೂ ಜೊತೆಯಾಗಿದ್ದರು. ಇಬ್ಬರೂ ಗಂಡ ಹೆಂಡಿರಾಗುವುದೆಂದ ಮೇಲೆ ದತ್ತನೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಬೇರೆಯಾಗಿದ್ದನು. ಪ್ರೀತಿ ಅಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಎಂದಿನಂತೆ ಇರುವಂತಿಲ್ಲ. ಈಗ ಭಾರದ್ವಾಜ ಬಾಳಿನಿಂದ ಮರೆಯಾಗಿ ಹೋಗಿ ದತ್ತನು ಬಾಳಿನಲ್ಲಿದ್ದೂ ದೂರವಾಗಿಯೇ ನಿಂತನು. ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಜೊತೆಗೆ ನಡೆದವನು ಈಗ ಜೊತೆಗೆ ನಡೆಯುವಂತಿಲ್ಲ. ಸೋದರನಂತೆ ಇದ್ದೂ ಸೋದರ ಅಲ್ಲ.

ಮಾಲಿನ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಒಬ್ಬೊಂಟಿಯಾದಳು. ಮೊದಲು ಕೆಲವು ಕಾಲ ಹುಡುಗಿ ಹಗಲೆನ್ನದೆ ಇರುಳೆನ್ನದೆ ಭಾರದ್ವಾಜನನ್ನು ನೆನೆಯುತ್ತ ಇದ್ದಳು. ಅವನ ಎದೆ ಹರವು, ಆ ಕಣ್ಣು ಹೊಳಪು, ಧೀರವಾದ ಅವನ ನಡೆ, ಆ ನಡುವಿನ ಅಂದ, ಇವು ಅವಳ ಕಣ್ಣು ಮುಂದೆ ತಿರುತಿರುಗಿ ಹಾಯ್ದವು. ಕೊನೆಯ ಸಲ ತಾವು ಜೊತೆಯಾಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಮತ್ತೆ ನಿಜವೆಂಬಂತೆ ನೆನೆನೆನೆದು ಅವಳು ಸವೆದಳು. ಹೆಣ್ಣು ಕಿವಿಗೆ ಗಂಡ ದನಿ ಎಂದಾದರೂ ಸವಿಯೆ ಸರಿ. ಆದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಒಲುಮೆ ಬೆರೆತಾಗ ಆ ಸವಿಗೆ ಹೊಸ ಒಂದು ಪಾಕ ಬರುತ್ತದೆ. ಅಂದಿನ ಅವನ ಮಾತಿನ ಆ

ಪಾಕವನ್ನು ಅವಳು ನೆನೆದಳು. ಗಂಡಹೆಂಡಿರಾಗುವ ತರುಣ ತರುಣಿ ಇವರು ಹತ್ತಿರ ಹತ್ತಿರ ಸೋಕಿ ಕುಳಿತಿದ್ದರು. ಸುಮ್ಮನೆ ಮೈಗೆ ಮೈಸೋಕಿದ ಆ ಸುಖದ ಸುಖ. ಅದನ್ನು ನೆನೆದು ತರುಣಿ ಸುಖದಿಂದ ಉಬ್ಬುವಳು. ಈಸಿ ಬರುತ್ತ ತನ್ನನ್ನು ನೋಡಿ ತನ್ನ ಪ್ರಿಯನು ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದನೆಂದು ಅವಳು ನಂಬಬಲ್ಲಳು. ದೂರದಲ್ಲಿ ನೀರ ಮೇಲೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದ ಅವನ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಅವನ ಕಣ್ಣೆರಡು ಹೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು, ಕರೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದ ತನ್ನಲ್ಲಿ ನೆಟ್ಟಿದ್ದುದನ್ನು, ತಾನು ಕಂಡೆನೆಂದು ಅವಳು ಭಾವಿಸಿದಳು. ಪ್ರಣಯ ಅಮರವೆನ್ನುವುದು ಬರಿಯ ಅಲಂಕಾರವಲ್ಲ. ನಿಜವಾದ ಮಾತು. ಆದರೆ ಆ ಪ್ರೇಮ ನಿಜವಾದಷ್ಟೂ ಅದರ ನಷ್ಟವೂ ನಿಜವಾಗಿತ್ತು ಅಷ್ಟು ನಿಜವಾದ ಪ್ರೇಮ ಇಷ್ಟು ಸುಳ್ಳಾಯಿತಲ್ಲ ಎಂದು ಆ ತರುಣಿ ಮಾಲಿನಿ ತೀರ ಹುಚ್ಚಳಂತಾದಳು. ತಪದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಹುಚ್ಚು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಆದರೆ ತಪದ ನೆಲೆ ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿಯದಂತೆ ಏಕೆ ತಡೆಯಲಿಲ್ಲ? ತಡೆಯಲಿಲ್ಲ ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ. ಈ ತಪದ ನೆಲೆ ಅವಳ ಹುಚ್ಚನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿತು. ಅದೇ ಹಂಸದ ದಿಬ್ಬ. ಅಲ್ಲಿ ಎಂದಿನಂತೆ ಹಂಸಮಿಥುನ ಸೇರುತ್ತವೆ. ಅಲ್ಲಿ ತಾನೂ ತನ್ನ ಗಂಡನೊಂದಿಗೆ ಹೋಗಿರುತ್ತಿದ್ದಳು. ಈಗ ಅವನಿಲ್ಲ. ಹೊಳೆಯುವ ನೀರಿನ ಎರಡು ಸೀಳಿನ ಮಧ್ಯೆ ತರುಣ ತರುಣಿ ಇಬ್ಬರ ನೆರಳು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ನಿಜ ಇಲ್ಲದೆ ಹೋಗಿದೆ. ಯಾವ ಕಾಡು ಬಾಳು ಇದು! ಏಕೆ ಈ ಬಾಳು?

ದುಃಖದ ವೇಗವನ್ನು ತಡೆಯಲಾರದೆ ಅವಳು ನಿರಾಶೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ದಿನ ಒಬ್ಬಳೇ ಹೋಗಿ ಹೊಳೆಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಳು. ಈಸು ಬಂದವಳಿಗೆ ಸಾಯುವುದು ಸುಲಭವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಹೊಳೆ ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರ ಕೊಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿರಲು ಹೂವು ಪತ್ತೆಗಾಗಿ ದಡದಲ್ಲಿ ಅಲೆಯುತ್ತಿದ್ದ ದತ್ತನು ಯಾರೋ ಹೊಳೆಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದಾರೆಂದು ನೀರಿಗೆ ದುಮುಕಿ ಇವಳನ್ನು ಹೊರಕ್ಕೆ ತಂದನು. ಹುಡುಗಿಗೆ ಜೀವ ಮರಳಿತು. ಅವಳು ದತ್ತನನ್ನು ನೋಡಿ, 'ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಏಕೆ ಸಾಯಬಿಡಲಿಲ್ಲ?' ಎಂದಳು. ದತ್ತನು 'ಅದು ವಿಧಿಗೆ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲ' ಎಂದನು.

ಬೇಡವೆನಿಸಿದ್ದ ಬಾಳನ್ನು ಮತ್ತೆ ಬೇಕು ಎಂದಂತೆ ತರುಣಿ ತನ್ನ ಬಾಳನ್ನು ಬಾಳತೊಡಗಿದಳು.

ದಿನ ಕಳೆದವು, ಮಾಸ ಕಳೆದವು, ಎರಡು ಮೂರು ವರ್ಷ ಕಳೆದವು. ತರುಣಿಯ ದುಃಖದ ಉದ್ದೇಗ ಕಡಿಮೆಯಾಯಿತು; ನೆನವು ಒಂದು ರೀತಿಯ ಶಾಂತಿಗೆ ಬಂದಿತು. ಮಾಲಿನಿ ಆಶ್ರಮದ ಜನರೊಂದಿಗೆ ಬೆರೆತು ಎಲ್ಲರಂತೆ ನಡೆದುಕೊಂಡಳು. ದತ್ತನೊಡನೆ ತಕ್ಕಮಟ್ಟಿಗೆ ಸರಳವಾಗಿ ವರ್ತಿಸತೊಡಗಿದಳು.

ದತ್ತನ ತಪಸ್ಸು ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಿತು. ಕುಲಪತಿಗಳು ಅವನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಬಹು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಶ್ರಮವಾಸಿಗಳೆಲ್ಲ ಅವನನ್ನು ಮುಂದಣ ಕುಲಪತಿಯೆಂಬಂತೆ ಒಂದು ವಿಲಕ್ಷಣ ಗೌರವದಿಂದ ಕಾಣತೊಡಗಿದರು. ಒಂದು ವಸಂತಕಾಲ, ನಮ್ಮ ಸಹಕಾರ ವ್ಯಕ್ತ ಹೂತಿದೆ. ಬಳಿಯ ನವಮಲ್ಲಿಕಾಲತೆ ಅದನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಮೇಲೇರಿ ತಳಿತಿದೆ. ತರುಣಿ ಮಾಲಿನಿಗೆ ಆ ಸಲ ಏನೋ ಆಸೆಗಳು ತೋರಿದವು. ಏನು ಆಸೆ ಎಂದು ಅವಳೇ ಕಾಣಳು. ಒಂದು ದಿನ ಅವಳು ತಾನು ನಿಷ್ಕಾರಣವಾಗಿ ದತ್ತನ ಬಳಿ ಹೋಗಬಯಸುವುದನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡಳು. ಏಕೆ ತನಗೆ ಈ ಬಯಕೆ? ಅವಳು ಬಯಕೆಯನ್ನು ತಡೆದುಕೊಂಡಳು; ಮನಸ್ಸನ್ನು ಬೇರೆ ಕಡೆ ತಿರುಗಿಸಿದಳು.

ಅವಳು ತಿರುಗಿಸಿದಳು ಸರಿ. ಮನಸ್ಸು ತಿರುಗಲಿಲ್ಲ. ಬಯಕೆಯ ಸ್ವರೂಪ ಏನೆಂಬುದು ಅವಳಿಗೆ ತಿಳಿದೊಡನೆ ಅದು ಅವಳನ್ನು ಆಳಲು ಮೊದಲು ಮಾಡಿತು. ನಾಲ್ಕಾರು ದಿನ ಅವಳು ಅದರೊಡನೆ ಹೋರಾಡಿ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಸೋತಳು. ತನಗೆ ಭಾರದ್ವಾಜ ಪತಿಯಾಗಬೇಕಿತ್ತು. ಅದು ತಪ್ಪಿಹೋಯಿತು. ಈಗ ದತ್ತ ಏಕೆ ಪತಿಯಾಗಬಾರದು? ಆಗಬಹುದು. ಆಗಬೇಕು.

ಸಾಯಬೇಕೆಂದಿದ್ದವಳನ್ನು ಉಳಿಸಿ ತಂದಿದ್ದನು. ಉಳಿಸಿದ ಜೀವವನ್ನು ಸಾಕಲೊಲ್ಲನೇಕೆ?

ಕೆಲ ದಿನದ ಮೇಲೆ ಅವಳು ದತ್ತನ ಬಳಿಗೆ ಅವನು ಒಬ್ಬನೇ ಇರುವ ವೇಳೆ ಹೋದಳು. ಅವನು ಅವಳ ಕಡೆ ತಿರುಗಿ, 'ಏನಕ್ಕೆ' ಎಂದನು. ಅವನ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ವಿಸ್ಮಯ ಬೆರೆತಿತ್ತು.

ಮಾಲಿನಿ ಬಹಳವೇನೂ ಸಂಕೋಚಪಡದೆ ತನ್ನನ್ನು ಅವನು ಮದುವೆಯಾಗಬೇಕೆಂದು ಬೇಡಿದಳು. ಅವನು 'ಅಕ್ಕ, ಆ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಬೇಡ' ಎಂದನು.

ಇವರಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಮಾತು ನಡೆಯಿತು. 'ಚಿಕ್ಕಂದು ನಾವು ಜೊತೆಯಾಗಿ ನಡೆದಾಗ ಭಾರದ್ವಾಜನಿಗೆ ಪತಿಯಾಗಿ ನಿನಗೆ ಗುರುಗಳು ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದ್ದರೆ ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವೆ?' ಎಂದು ಇವಳು ಕೇಳಿದಳು. ಅವನು 'ಆಗುತ್ತಿದ್ದೇನೋ, ಅಣ್ಣ ಆಗಲಿ ಅಂದಂತೆ ನಾನೂ ಎನ್ನಬಹುದಾಗಿತ್ತು ಆದರೆ ಅದು ಈಗ ಏಕೆ ಬರುತ್ತದೆ? ನೀನು ನನಗೆ ಅತ್ತಿಗೆಯಾದೆ. ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಅತ್ತಿಗೆಯೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ಬೆಳೆದುಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ಈಗ ಅತ್ತಿಗೆಯನ್ನು ಪತ್ನಿಯೆಂದು ಭಾವಿಸಲಾರೆ' ಎಂದನು. 'ಈ ಅಣ್ಣ ಅತ್ತಿಗೆ ಎಂಬ ಮಾತು ಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲವೇ?' ಎಂದು ಇವಳು ಕೇಳಿದಳು. ಅವನು, ಹೌದು, ಕಲ್ಪನೆ' ಎಂದು ಒಪ್ಪಿದನು. ಆದರೆ ಆ ಕಲ್ಪನೆ ಬಾಳ ಆಳವನ್ನು ಸೋಕಿತ್ತು ಅದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸುವುದು ಹೇಗೆ? ಅವಳನ್ನು ನೋಡುವ ಕ್ಷಣವೆಲ್ಲ ಅವನಿಗೆ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಭಾರದ್ವಾಜನು ಕಾಣುವನು. ಭಾರದ್ವಾಜ ಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲವಲ್ಲ. ಭಾರದ್ವಾಜ ಅವಳನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗುವುದೆಂದ ಒಡನೆ ತನ್ನ ಬಾಳು ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯದಿಂದ ಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆಯುವುದು ವಿಧಿಯ ಇಚ್ಛೆಯೆಂದು ತಾನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದನು. ನಿನಗೆ ಸಂಸಾರ ಬೇಡ ಎಂದು ವಿಧಿ ಆಗ ತಿಳಿಸಿತು. ಅದರ ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ತಾನು ನಡೆಸಬೇಕು. ಅದನ್ನು ನಡೆಸುವುದಕ್ಕೆ ಅತ್ತಿಗೆ ಮಾಲಿನಿ ತನಗೆ ನೆರವಾಗಬೇಕು.

'ಮದುವೆಯಾಗಬಹುದಾಗಿದ್ದ ಇಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬನನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಿ ಇನ್ನೊಬ್ಬನನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗೆಂದು ವಿಧಿ ನನಗೆ ಹೇಳುತ್ತಿಲ್ಲವೆ?' ಎಂದು ಇವಳು ಕೇಳಿದಳು. ದತ್ತನು 'ವಿಧಿ ಏನು ಹೇಳುವುದೆಂದು ತಿಳಿಯುವುದು ಕಷ್ಟ. ನಮಗೆ ಇಷ್ಟವಾದದ್ದನ್ನು ಅದು ಹೇಳುತ್ತಿದೆಯೆಂದು ಭ್ರಮಿಸುವುದು ಸುಲಭ. ಸರಿ ಯಾವುದು ಎಂಬುದನ್ನು ನೋಡಿ ವಿಧಿ ಅದನ್ನು ವಿಧಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದು ಗ್ರಹಿಸಬೇಕು' ಎಂದನು.

'ಹಾಗಾದರೆ ವಿಧಿ ನನಗೆ ಏನು ಹೇಳುತ್ತಿದೆ?'

‘ಅಂದು ನನಗೆ ಮದುವೆ ಬೇಡ ಎಂದು ಹೇಳಿದಂತೆ ಈಗ ವಿಧಿ ನಿನಗೆ ಸಂಸಾರ ಬೇಡ ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಅಣ್ಣ ಭಾರದ್ವಾಜ ತೀರಿಕೊಂಡ ದಿನವೇ ನಿನಗೆ ವಿಧಿ ಈ ದಾರಿಯನ್ನು ಸೂಚಿಸಿತು. ಇದುವರೆಗೆ ನಾನು ಅದರ ಇಷ್ಟ ನಿನಗೆ ತಿಳಿದಿದೆ ಎಂದೇ ಇದ್ದೆ’.

‘ಹಾಗಾದರೆ ಈ ಆಸೆ? ಇದನ್ನು ವಿಧಿ ಕೊಡಲಿಲ್ಲವೆ?’

‘ಆಸೆ ಹಾವು ಎಂದು ಗುರುಗಳು ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲವೆ? ಹಾವು ಸುಳಿಯುವ ಗುಡಿಸಲೆಂದು ಜೀವ ಮೈಯಲ್ಲಿ ಎಚ್ಚರದಿಂದಿರಬೇಕು’.

‘ಹಾವಿನೊಂದಿಗೆ ಇಲಿಯನ್ನು ಒಂದೇ ಬುಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಮುಚ್ಚಿಟ್ಟು ದೈವ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಹೇಳಿ ಫಲವೇನು?’

ದತ್ತ ಮಾತನಾಡಲಿಲ್ಲ. ಮಾಲಿನಿಯೂ ಆಗ ಮಾತನ್ನು ಇಷ್ಟಕ್ಕೇ ನಿಲ್ಲಿಸಿದಳು. ತನ್ನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ವೈರಾಗ್ಯದ ದಾರಿಗೆ ತಿರುಗಿಸಿದಳು.

2

ವರ್ಷ ಹೇಗೋ ಕಳೆಯಿತು. ವಸಂತ ಮತ್ತೆ ಬಂದಿತು. ಮತ್ತೆ ವನದಲ್ಲಿ ಕೋಗಿಲೆಯ ಗಾನ ಕೇಳಿಸಿತು. ಸಹಕಾರ ತಳಿತು. ಮಲ್ಲಿಗೆ ಹೂತು. ತರುಣಿಯ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಆಸೆ ಮೊಳೆಯಿತು.

ಮರದ ತಳಿರಂತೆ ಬಳ್ಳಿಯ ಹೂವಂತೆ ಮನಸ್ಸಿನ ಆಸೆ ಒಂದು ಅನಿವಾರ್ಯ ವ್ಯಾಪಾರ, ಸಹಜ ವ್ಯಾಪಾರ. ಒಣಗದ ಮರಕ್ಕೆ ತಳಿರುವುದು ಸ್ವಭಾವ. ಬೆಳೆಯುವ ಬಳ್ಳಿಗೆ ಹೂತಳಿಯುವುದು ಸ್ವಭಾವ. ತರುಣ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಆಕಾಂಕ್ಷೆ ಸ್ವಭಾವ. ಲೋಕವೆಲ್ಲ ಆಸೆಯಿಂದ ಉಸಿರೇಳೆದು ಉದ್ಭವವಾದಾಗ ಮಾಲಿನಿಯ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಣಯ ಎಚ್ಚಿತ್ತಿತು.

ಮನುಷ್ಯರು ಒಬ್ಬರನ್ನು ಕುರಿತು ಒಬ್ಬರು ‘ಇವರು ಯಾಕೆ ಈ ಆಸೆ ಪಡುತ್ತಾರೆ?’ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಅವರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಆಸೆ ತಾವು ಪಟ್ಟದ್ದೇ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇ ಎಂದು ಯೋಚಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಮನುಷ್ಯರು ಆಸೆಪಡುವುದಿಲ್ಲ. ಅದು ಅವರನ್ನು ಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಹೊಳೆಯ ನೀರು ಹೊತ್ತು

ತರುವ ಕಾಯಿ, ಕಸ, ಕಾಷ್ಠ, ಇಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತೇನೆಂದು ತಾನು ಬಯಸುತ್ತದೆಯೇ? ಅಥವಾ ಬಯಸಿತು. ಆ ಬಯಸಿದಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತದೆಯೇ? ಜೀವನದ ಪ್ರವಾಹದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯರು ಬಹುಭಾಗ ಹೊಳೆಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ ಕಾಯಿ ಕಡ್ಡಿಯಂತೆ ನಿಸ್ಸತ್ತ್ವ ವಸ್ತುಗಳು. ಸಾವಿರಕ್ಕೆ ಒಬ್ಬ ಇಬ್ಬರು ನಾಯಿ ನರಿ ಜನದಂತೆ ಜೀವಂತ ವಸ್ತು ಜೀವಂತರಾದರೂ ಹೊಳೆಯ ಎದುರಿಗೆ ಸತ್ತ್ವವಂತ ಆಗಲಾರವು. ಭಾರದ್ವಾಜನಿಗಿಂತ ಸತ್ತ್ವವಂತರುಂಟೆ? ಅವನನ್ನು ಹೊಳೆ ನುಂಗಿತು. ಆಸೆ ಹೊಳೆಯೇರಿದರೆ ನುಂಗಬಾರದ ಜೀವ ಉಂಟೆ? ಅದು ಹೊಳೆ ಏರುವುದೂ ಮನುಷ್ಯರನ್ನು ನೋಡಿ ಅಲ್ಲ. ತಡೆಯಬಲ್ಲವರಿಗೆ ಬಹಳ ಆಸೆ ಏರುವುದಿಲ್ಲ. ತಡೆಯಲಾರದವರನ್ನೇ ಹುಡುಕಿ ಕೊಚ್ಚುತ್ತದೆ. ಬಲವಾದ ಮರ ಒಮ್ಮೆ ಹೇಗೋ ಹಾಯ್ದು ದಡ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಬಲವೇ ಇಲ್ಲದ ಹುಲ್ಲುಕಡ್ಡಿ ನಡುಹೊಳೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಯ್ದು ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಆ ಸಲ ಆಸೆಯ ಹೊಳೆಯ ಮಾಲಿನಿಯನ್ನು ಕೊಚ್ಚಿ ಕೆಡಹಿತು. ಅವಳನ್ನು ನಿರ್ದಯದಿಂದ ಒಯ್ದಿತು.

ಮಾಲಿನಿ ತಾನು ಹೇಗಾದರೂ ದತ್ತನನ್ನು ಪಡೆಯಲೇಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿಕೊಂಡಳು. ಒಂದು ದಿನ ಅವನ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗಿ, ‘ನಾನು ಮತ್ತೆ ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡಲು ಬಂದಿದ್ದೇನೆ’ ಎಂದಳು.

ದತ್ತನು ಅವಳಿಗೆ ಬಹು ವಿಧವಾಗಿ ಸಮಾಧಾನ ಹೇಳಿ, ತಾನು ಮದುವೆಯಾಗುವುದು ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲ ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದನು. ಮಾಲಿನಿ ಮತ್ತೆ ಏನೋ ಹೇಳಬೇಕು. ಬಾಯಿಗೆ ಬಂದ ಮಾತನ್ನು ತಡೆದುಕೊಂಡಳು. ತನ್ನ ಪಾಡಿಗೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಹೊರಟುಹೋದಳು.

ಮಾರನೆಯ ದಿನ ವಸಂತ ಪೂರ್ಣಿಮಾ. ಆಶ್ರಮ ಅಂದು ಹಬ್ಬವನ್ನು ಆಚರಿಸಿತು. ಹೊತ್ತಾದ ಮೇಲೆ ಎಲ್ಲ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದರು. ದತ್ತ ವಿವಿಕ್ತವಾದ ಒಂದು ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಧ್ಯಾನಕ್ಕೆಂದು ಕುಳಿತನು.

ಮಾಲಿನ ತನ್ನ ಕುಟೀರದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಕೊಂಡಳು. ಅವಳಿಗೆ ನಿದ್ರೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಅವಳಿಗೆ ತಿಂಗಳ ಬೆಳಕೆಂದರೆ ಬಹಳ ಆಸೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದನಲ್ಲ. ಬೆಳದಿಂಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯೋಣವೆಂದು ಅವಳು ಹೊರಕ್ಕೆ ಬಂದಳು. ಆಶ್ರಮದ ಆವರಣದಲ್ಲಿ

ಮರುಳಂತೆ ಸುತ್ತಾಡಿ ತಾನಾಗಿ ಉದ್ದೇಶಿಸದೆ ತನ್ನನ್ನು ಅರಿಯದೆ ದತ್ತನು ಧ್ಯಾನಕ್ಕೆ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಕಡೆಗೆ ಬಂದಳು.

ದತ್ತನು ಧ್ಯಾನವನ್ನು ಮುಗಿಸಿ ಮಲಗಿದ್ದನು. ಉಟ್ಟ ವಸ್ತ್ರದ ಮೇಲೆ ಉತ್ತರೀಯವೂ ಇದ್ದು ಅವನ ಮೇಲ್ಮೈ ತಿಂಗಳ ಬೆಳಕಿಗೆ ತೆರದೇ ಇತ್ತು. ಮುಖ ಅವನ ವಾಡಿಕೆಯ ಆಕುಟಿತವಾದ ಪ್ರಶಾಂತವಾದ ನಗೆಯ ನೆರಳಿಂದ ಮಿರುಗುತ್ತಿತ್ತು. ಮಾಲಿನಿಗೆ ಅವನು ದತ್ತನೆಂಬ ಪರಿವೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಭಾರದ್ವಾಜನೇ ಎದುರಿಗಿರುವನೋ ಎಂದು ಅವಳ ಮನ ಭ್ರಾಂತವಾಯಿತು. ಅವಳು ಅವನ ತಲೆಯ ಬಳಿ ಎದುರಿಗೆ ಕುಳಿತಳು. ತನ್ನ ಬಲಕೈಯಿಂದ ಅವನ ಕೆನ್ನೆಯನ್ನು ಸವಿ ಗಲ್ಲವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಬೆರಳಿನಿಂದ ಮುದ್ದಿಸಿದಳು.

ದತ್ತನು ಎಚ್ಚೆತ್ತನು. ತರುಣಿಯನ್ನು ನೋಡಿದನು. ಒಂದು ಸಲವೂ ಸಾವಕಾಶ ಮಾಡದೆ ತಟ್ಟನೆ ಎದ್ದು ಎದುರಿಗೆ ಕುಳಿತನು. 'ಅಕ್ಕ, ಏಕೆ ಇಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಬಂದೆ? ನಿದ್ರೆ ಬರಲಿಲ್ಲವೆ?' ಎಂದನು.

ಏಕೆ ಇಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಬಂದೆ ಎಂದವನು ಏಕೆ ಹುಚ್ಚಳಂತೆ ಆಡುತ್ತಿದೆಯೆ ಎಂದು ಕೇಳಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅವನ ಸ್ವಭಾವ ಅತಿ ಗಂಭೀರ. ಬಹು ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯಪರ. ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದವರನ್ನು ಅವರು ಮಾಡಿದ್ದು ತಪ್ಪು ಎಂಬ ಧ್ವನಿ ಬರುವ ನುಡಿಯಿಂದ ಅವನು ನುಡಿಸುವನಲ್ಲ. ಇಚ್ಛೆ ಹಾಗಿರಲಿ; ಅವನ ಅನಿಚ್ಛಾ ವ್ಯಾಪಾರಗಳೂ ಅಂತೆಯೆ. ಯಾರಾದರೂ ಅವನೆದುರಿನಲ್ಲಿ ತಪ್ಪು ಮಾಡಿ ಅದಕ್ಕೆ ನಾಚುವಂತಿದ್ದರೆ ಅವನ ಕಣ್ಣು ಆ ತಪ್ಪನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಮಾಲಿನಿ 'ಹೌದು, ನನಗೆ ನಿದ್ರೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಬರಬೇಕೆನ್ನಿಸಿತು. ಅದರಿಂದ ಬಂದೆ' ಎಂದಳು. ಅವನು 'ಸರಿ ಅಕ್ಕ, ತಿಂಗಳು ಬಹು ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ ಅಲ್ಲ? ನಾನು ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಈ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಹೊಳೆಯ ನೀರು ತೊಳಗುವುದನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ಕುಳಿತಿದ್ದೆ. ಇರುಳು ಬಹಳ ಶಾಂತವಾಗಿದೆ' ಎಂದನು.

ಮಾಲಿನಿ ಅದಕ್ಕೆ ಏನು ಉತ್ತರ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ. ಒಂದು ನಿಮಿಷಬಿಟ್ಟು, 'ನೀನು ನನಗೆ ಪುನಃ ಏನಾದರೂ ಹೇಳಬೇಕು' ಎಂದಳು.

'ಯಾವ ಮಾತಿಗೆ?'

'ನಾನು ನಿನ್ನನ್ನು ಕೇಳಿದ ಮಾತಿಗೆ'.

'ನಾ ಆಗಲೇ ಹೇಳಿದೆನಲ್ಲ'.

'ಏನೆಂದು?'

'ನನಗೆ ಮದುವೆ ಬೇಡ ಎಂದು'.

'ಮದುವೆ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಬೇಡ. ಜೊತೆಯಾಗಿರೋಣ'.

ದತ್ತನು ಈ ಮಾತಿಗೆ ಸಿದ್ಧನಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದರ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ಅವನ ಧೃತಿಯೂ ನಡುಗಿತೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನು ತಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಅವನಿಗೆ ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಬೇಕಾಯಿತು ಕ್ಷಣದ ನಂತರ ಅವನು 'ಅದಕ್ಕೇನಿಷ್ಟೆ? ಈಗ ಜೊತೆಯಾಗಿಯೇ ಇದೇವಲ್ಲ' ಎಂದನು.

ಮಾಲಿನಿ 'ನನ್ನ ಮಾತು ನಿನಗೆ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲವೆಂದು ನಟಿಸಬೇಡ. ನಿನಗೆ ತಿಳಿದರೆ ನನಗೇನೂ ಅವಮಾನವಿಲ್ಲ. ಸಂಕೋಚವಿದ್ದರೆ ಹೀಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದೇನೆ?' ಎಂದಳು.

'ಮದುವೆಯೂ ಕೂಡದ ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯೆಗೆ ನೀನು ತೋರುವ ದಾರಿ ಒಂದು ದಾರಿಯೆ ಅಕ್ಕ?'

'ನಿನ್ನ ಅಕ್ಕನಿಗೆ ಬೆಂಕಿಯಿಡು. ನಾನು ಏನೂ ಕೇಳಿದರೆ ನೀನು ಏನೋ ಹೇಳುತ್ತೀಯೆ. ನನಗೋ ಬದುಕುವುದು ಕಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಒಂದು ಸಲ ನನ್ನನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಒಂದು ಸಲ ನಿನ್ನನ್ನು ಕೊಡು. ಒಂದೇ ಸಲ, ಇನ್ನೊಂದು ಸಲ ಬೇಡ. ಅದೂ ಆಗದಿದ್ದರೆ ನಾನು ಹೊಳೆಯಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಮುಳುಗುತ್ತೇನೆ'.

'ಅದು ಕೂಡದೆಂದು ವಿಧಿ ಕಳೆದ ವರ್ಷ ತೋರಲಿಲ್ಲವೆ?'

'ವಿಧಿ ತೋರಿತೋ? ನೀನು ತೋರಿದೆಯೋ? ನೀರಿಗೆ ಬಿದ್ದು ಸಾಯುತ್ತಿದ್ದವಳನ್ನು ಏಕೆ ಉಳಿಸಿ ತಂದೆ? ಹೀಗೆ ಗೋಳಾಡಲೆಂದೋ? ಅಂದು ನಾನು ಬದುಕುತ್ತಿದ್ದೆ. ನನ್ನನ್ನು ನೀನು ಉಳಿಸಿ ಕೊಂದೆ'.

‘ಅಕ್ಕ, ಅಳಿಯುವುದು ನಿನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಉಳಿಸುವುದು ನನ್ನ ಶಕ್ತಿ ಅಲ್ಲ. ಬಾಳನ್ನು ನಡೆಸುವ ಸತ್ವ ಬೇರೆ ಒಂದಿದೆ; ಮರೆಯಬೇಡ. ನೀನು ತಿಳಿಯದವಳಲ್ಲ. ನನಗೆ ಅತ್ತಿಗೆ; ನನಗೆ ದಾರಿ ತೋರಿಸುವಳು. ವಯಸ್ಸು ಕಡಮೆ, ಯೋಗ್ಯತೆ ಕಡಿಮೆಯಲ್ಲ ತಿಳಿ. ಹಿರಿಯವಳು ಕಿರಿಯನಿಗೆ ಹಿರಿಯ ದಾರಿಯನ್ನು ತೋರು’.

ಮಾಲಿನಿ ಕೆಲವು ನಿಮಿಷ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದಳು. ತಟ್ಟನೆ ದತ್ತನ ಮುಖವನ್ನು ತನ್ನ ಎದೆಯ ಬಳಿಗೆ ಸೆಳೆಯಲು ಕೈ ಚಾಚಿದಳು.

ದತ್ತನು ಅಷ್ಟೇ ವೇಗದಿಂದ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಸರಿದನು. ನೆಲದ ಮೇಲೆ ದಂಡದಂತೆ ಬಿದ್ದು ಅವಳ ಕಾಲೆರಡನ್ನೂ ತನ್ನ ಎರಡು ಕೈಯಿಂದ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡನು. ‘ನೀನು ನನ್ನನ್ನು ಕಾಪಾಡಬೇಕು. ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಬೇಡ. ನೀನು ಹೆಣ್ಣು ಆದಿಶಕ್ತಿ. ನಿನಗೆ ಪತನವೆಂಬುದಿಲ್ಲ. ನಾನು ಹೆಣ್ಣಲ್ಲ. ನನಗೆ ನಿನಗಿರುವ ಆತ್ಮಶುದ್ಧಿಯಿಲ್ಲ ನೀನು ಅನುಗ್ರಹಿಸಿದರೆ ನಾನು ಮುಂದುಗಾಣುತ್ತೇನೆ. ಹಠ ಮಾಡಿದೆಯೋ ನಾನು ಬಟ್ಟೆಗೆಟ್ಟೆ. ನನ್ನ ಮೇಲೆ, ಅನುಗ್ರಹ ಮಾಡು. ನನ್ನನ್ನು ಕಾಪಾಡು’ ಎಂದು ದೈನ್ಯದಿಂದ ಬೇಡಿಕೊಂಡನು.

ಮಾಲಿನಿಯ ಪುಣ್ಯ ಚೆನ್ನಾಗಿತ್ತು ದತ್ತನ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಕೇಳಿದ ಒಂದು ಅಂಗಲಾಚಿಕೆಯ ಎಳೆ ಅವಳ ಬಾಳಿನ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಕಳೆಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಿತು. ಅವಳಿಗೇ ತಿಳಿಯದೆ ಅವಳನ್ನು ಆಸೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಎಳೆದಂತಂತೆ, ಅವಳಿಗೇ ತಿಳಿಯದೆ ಆ ಕಳೆ ಅವಳ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ತಡೆದಿದ್ದ ಒಂದು ತೆರೆಯನ್ನು ಹರಿಯಿತು. ತನ್ನ ಆಸೆಯನ್ನು ಸಹಿಸಬಲ್ಲ ಹಿರಿಯನೆಂದು ಕಂಡಿದ್ದ ದತ್ತ ಅವಳಿಗೆ ಆ ಕ್ಷಣ ತನ್ನ ಸಹಾಯದಿಂದ ಮಾತ್ರ ಬದುಕಬಲ್ಲ ನಿಸ್ಸಹಾಯ ಬಾಲಕನಾಗಿ ಕಂಡನು. ಗಂಡೆಂದು ಅವನನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳ ಬಯಸಿದ ತೋಳು ಆಗ ಅವನನ್ನು ಮಗುವಂತೆ ಸಂತೈಸಲು ಬಯಸಿತು. ಅವಳು ಅವನನ್ನು ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಎಳೆದುಕೊಂಡಳು; ಮಗುವಂತೆ ಕುರುಳಲ್ಲಿ ಬೆರಳಾಡಿಸಿದಳು. ಕೆನ್ನೆಯನ್ನು ಬೆನ್ನನ್ನು ಕೈಯಿಂದ ಸವರಿದಳು. ತಲೆಯನ್ನು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದು ಮುಖಕ್ಕೆ ಒಂದು ಮುತ್ತನ್ನು ಕೊಟ್ಟಳು. ಅನಂತರ ಕ್ಷಣ ಎದ್ದು ನಿಂತಳು.

ದತ್ತನೂ ನೆಲದಿಂದೆದ್ದು ಇವಳೆದುರು ನಿಂತನು. ಮಾಲಿನಿ ‘ನಿನ್ನ ಮಾತೇ ಸರಿ. ನಾನು ಬರುತ್ತೇನೆ’ ಎಂದಳು. ಎದುರುಮಾತಿಗೆ ಕಾಯದೆ ಸಾವಧಾನವಾಗಿ ತನ್ನ ಕುಟೀರಕ್ಕೆ ಹೋದಳು.

೮

ಹಿರಿಯರ ಅನುಗ್ರಹ, ದತ್ತನ ತಪಸ್ಸಿನ ಮಹಿಮೆ, ಅವಳನ್ನು ಆಸೆಯ ಸುಳಿಗೆ ಮತ್ತೆ ಸಿಲುಕದಂತೆ ಕಾದವು. ದತ್ತನ ತಪಸ್ಸು ವಿಚಿತ್ರವಾಗಿ ಬೆಳೆಯಿತು. ಕುಲಪತಿಗಳು ಅವನನ್ನು ತನ್ನ ನಂತರ ಆಶ್ರಮವನ್ನು ನಡೆಸುವನೆಂದು ಗೌರವದಿಂದ ಕಂಡರು. ಮಾಲಿನಿ ತಾನು ಅವನ ತಾಯೋ ಅಕ್ಕನೋ ಎಂಬಂತೆ, ಅವನ ಗೌರವವೆಲ್ಲ ತನ್ನದೆಂಬಂತೆ, ಹೆಮ್ಮೆಗೊಂಡಳು. ದತ್ತನು ಹಿರಿಯನಾದನು. ಮಾಲಿನಿ ಬದುಕಿಕೊಂಡಳು.

ದತ್ತನು ಹಿರಿಯನಾದ್ದರಿಂದ ಮಾಲಿನಿ ಬದುಕಿಕೊಂಡಳು. ಅವನು ಹಿರಿಯ ಆಗಿರಲಿಲ್ಲವೆನ್ನಿ. ಅವಳ ಗತಿಯೇನು? ಅವನ ಗತಿಯೇನು? ದತ್ತನ ಧೃತಿಯಿಂದ ಇಬ್ಬರೂ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ನಿಂತರು, ನಿರಯವನ್ನು ದಾಟಿದರು. ಈ ವಿಷಯ ಯೋಚಿಸಿದಾಗ ಅನೇಕ ವೇಳೆ ನನಗೆ ದತ್ತನಂಥ ಧೃತಿವಂಥ ಪುರುಷರು ಅಪೂರ್ವ ಎನ್ನುವುದು ಮನಗಂಡಿದೆ. ದತ್ತನು ದತ್ತನಾಗಿರದೆ ಬೇರೆ ಯಾರೇ ಆಗಿದ್ದರೂ ಆ ರಾತ್ರೆ ಆ ಹುಡುಗಿ ಪತಿತಳಾಗುತ್ತಿದ್ದಳು. ಅವಳು ತಾನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಹೋದದ್ದು ದತ್ತನ ಬಳಿಗೆ ಆದ್ದರಿಂದ ಬದುಕಿಕೊಂಡಳು.

ದತ್ತನ ತಪಸ್ಸಿನಂತೆ ಮಾಲಿನಿಯ ಪುಣ್ಯವೂ ದೊಡ್ಡದು. ಅಷ್ಟು ಪುಣ್ಯವಿಲ್ಲದ ಹುಡುಗಿ ಅಂಥ ಆಸೆಯ ಸುಳಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ಏನಾಗಬೇಕು? ಇದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನಾನು ಹುಡುಗಿಯರಿಗೆ ಬಹು ವಯಸ್ಸಾಗುವ ಮುನ್ನ ಮದುವೆ ಆಗಲಿ ಎನ್ನುವುದು. ಎಲ್ಲರೂ ಮಾಲಿನಿಯಲ್ಲ. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಅವಳಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದಂತೆ ಮದುವೆಯ ಆಸೆ ಹುಟ್ಟುವುದಿಲ್ಲ. ಹುಟ್ಟಿ ತಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ. ಆಸೆ ಮೂಡಿ ಒಬ್ಬೊಂಟಿಯಾಗಿ ಅಲೆಯುವ ಗತಿ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ವಯಸ್ಸು ವಯಸ್ಸೇ. ಎಳೆತನದಿಂದ ತಪವನ್ನೇ ಬಯಸಿ ನಡೆದವರ ಮಾತು ಬೇರೆ. ನಮ್ಮಂತೆ ಮದುವೆ ಆದರೂ ಆಗಬಹುದು ಎನ್ನುವ ಹೆಣ್ಣು ಸರಿಯಾದ

ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜೊತೆಯನ್ನು ಪಡೆಯಬೇಕು. ಪಡೆಯದೆ ಇದ್ದುದರಿಂದಲೇ ಶಕುಂತಲೆ, ಮಗು ನೀನು ನನ್ನ ಮಾತಿಗೆ ಬೇಸರಪಡಬೇಡ, ಅರಸನನ್ನು ಕಂಡೊಡನೆ ಮನಸೋತಳು. ನೀವಿಬ್ಬರೂ ಕೂಡ ಅವಳು ಅವನ ಇಚ್ಛೆಯಂತೆ ನಡೆಯಲು ಒಪ್ಪಿದಿರಿ. ಸಾಕಿದ ನನ್ನನ್ನು ಹೆರವಳಂತೆ ಕಂಡು ಹೊರಗಿನಿಂದ ಬಂದವರನ್ನು ನಿಮ್ಮವನೆಂದಿರಿ. ಅದಕ್ಕೇ ತಾಯಿ, ನಾನು ಆ ಸಲ ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರಿಗೂ ಮದುವೆಯಾದ ಹೊರತು ನನಗೆ ಸಮಾಧಾನವಿಲ್ಲ ಎಂದೆನು.

೯

ತಾಪಸಿ ಕಥೆಯನ್ನು ಮುಗಿಸಿದಳು. ಗೆಳತಿಯರು ಒಂದು ನಿಮಿಷ ಏನೂ ಮಾತಾಡಲಿಲ್ಲ. ಆಮೇಲೆ ಪ್ರಿಯಂವದೆ. 'ಅಜ್ಜಿ, ನೀನು ಹೇಳಿದ್ದು ಚರಿತೆಯಂತಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಕಥೆಯಂತಿದೆಯಲ್ಲ. ಚರಿತೆ ಆದರೆ ಇದರ ವಿವರವೆಲ್ಲ ನಿನಗೆ ತಿಳಿದದ್ದು ಹೇಗೆ?' ಎಂದಳು.

ಅನುಸೂಯೆ ನಕ್ಕು ಶಕುಂತಲೆಯ ಕಡೆಗೆ ನೋಡಿ, 'ಇದು ಕಥೆಯಲ್ಲ, ಚರಿತೆ. ಅಜ್ಜಿ ಅದರ ವಿವರಗಳನ್ನು ಬಲ್ಲಳು. ಅಲ್ಲವೆ ಶಕುಂತಲಾ?' ಎಂದಳು.

ಶಕುಂತಲೆ 'ಹೌದು', ಎಂದು ತಲೆ ಆಡಿಸಿದಳು. ಪ್ರಿಯಂವದೆ 'ಅದೇನು? ಇದು ನಿಮ್ಮಿಬ್ಬರಿಗೂ ತಿಳಿದು, ನನಗೆ ಮಾತ್ರ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ?' ಎಂದು ಕೇಳಿದಳು.

ಅನುಸೂಯೆ : 'ಅಜ್ಜಿ ಅನುಮತಿ ಇತ್ತರೆ, ಅದೇನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ'.

ಗೌತಮಿ : 'ಅಯ್ಯೋ ಹೇಳು ತಾಯಿ, ಸಂಕೋಚವೇಕೆ?'

ಅನುಸೂಯೆ ; 'ಮಾಲಿನಿ ಬೇರೆ ಯಾರೂ ಅಲ್ಲ ನಮ್ಮ ಅಜ್ಜಿ ಗೌತಮಿ'.

ಗೌತಮಿ : 'ಹೌದು ಮಗು'.

ಪ್ರಿಯಂವದೆ : 'ಅಯ್ಯೋ ಅಜ್ಜಿ, ನೀವು ಎಷ್ಟು ಕಷ್ಟಪಟ್ಟಿರಿ! ನನಗೆ ಮೈ ನಡುಗುತ್ತದೆ. ನಿಮಗೆ ಹೇಗಾಯಿತೆಂದು ನೆನೆದು. ಹಾಗಾದರೆ ದತ್ತ ಎಲ್ಲಿ ಅಜ್ಜಿ? ಅವನೇನಾದ? ಅದೆಂಥ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮನಮ್ಮ ಆತ'.

ಅನುಸೂಯೆ : ಅದನ್ನೂ ನಾನು ಹೇಳಬಲ್ಲೆ. ಅಜ್ಜಿಯ ಅನುಮಿತ ಬೇಕು'.

ಗೌತಮಿ : 'ಹೌದು ತಾಯಿ, ನೀನು ಬಲ್ಲೆ, ಹೇಳು. ಪ್ರಿಯಂವದೆಗೆ ತಿಳಿಯಲಿ'.

ಅನುಸೂಯೆ : 'ನಮ್ಮ ಕುಲಪತಿಗಳೇ ದತ್ತ'.

ಪ್ರಿಯಂವದೆ : 'ಹೌದೇ ಹೌದು. ಒಂದು ಕ್ಷಣ ನೀವು ಸುಮ್ಮನಿದ್ದಿದ್ದರೆ ಇದನ್ನು ನಾನೇ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೆ. ಅಜ್ಜಿ ಮಧ್ಯೆ ಹೊರಗಿದ್ದು ಹೋಗಿ ಬಂದಾಗ ಕಣ್ಣೊರಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಂತೆ ಕಂಡಿತು. ಚಿಕ್ಕಂದಿನ ಒಬ್ಬ ಗೆಳತಿಯ ಕಷ್ಟವನ್ನು ನೆನೆದು ಕಣ್ಣೀರು ಬಂದಿರಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡೆನು. ತನ್ನ ಕಥೆ ಅಲ್ಲ ಎಂಬಂತೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ. ಅಜ್ಜಿ ಮರೆಮಾಚುತ್ತಾರೆಯೆ, ಇದು ಬೇರೆಯವರದೇ ಮಾತು ಎಂದು ನಾನು ಗ್ರಹಿಸಿದೆನು. ವಿವರಗಳನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಸ್ವಂತವೆಂಬಂತಿದೆ, ಹೇಳುತ್ತಿರುವುದು ಅನ್ಯವೆಂಬಂತೆ, ಇದೇನು ಎಂದು ನನಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಮರುಳಾಯಿತು'.

ಶಕುಂತಲೆ : 'ತಾರುಣ್ಯದಲ್ಲಿ ದತ್ತನಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಮ್ಮ ತಂದೆ ಈಗ ಹೀಗಿರುತ್ತಿದ್ದರೆ? ಹೊತ್ತುಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ಹೊಳೆಯಂಥ ಆಸೆಯನ್ನು ದಿಟ್ಟವಾಗಿ ಈಸಬಲ್ಲವರು ಕುಲಪತಿಗಳು. ಭಾರದ್ವಾಜ ಶ್ರೇಷ್ಠ ತರುಣ. ಆದರೆ ಅವನು ದತ್ತನಿಗೆ ಸಮನಲ್ಲ ಕೋಟಿಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು ತಂದೆಗೆ ಸಮನಾಗಬಹುದು. ಲಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು ಸಮನಲ್ಲ'.

ಅನುಸೂಯೆ : 'ಕುಲಪತಿಗಳು ಅಜ್ಜಿಗೆ ಅಷ್ಟೊಂದು ಗೌರವ ತೋರಿಸುವರೇಕೆನ್ನುವುದು ಈಗ ನನ್ನ ಬುದ್ಧಿಗೆ ಗೋಚರಿಸುತ್ತಿದೆ. ಅಜ್ಜಿ ವಯಸ್ಸಿನಿಂದ ಕಿರಿಯರಾದರೂ ಕುಲಪತಿ ಇವರನ್ನು ಹಿರಿಯರಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಾರೆ'.

ಗೌತಮಿ : 'ಹೌದು ತಾಯಿ. ಅವರು ಅನೇಕ ಬಾರಿ, 'ಇಳಿದ ಹೊಳೆಯನ್ನು ದಾಟುವುದು ಸುಲಭ, ತುಂಬು ಹೊಳೆಯನ್ನು ದಾಟುವುದು ಕಷ್ಟ. ಆರ್ಯ ಗೌತಮಿ ತುಂಬು ಹೊಳೆಯನ್ನು ದಾಟಿ ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ದಡ ಮುಟ್ಟಿದವರು' ಎಂದಿದಾರೆ. ತಮಗೆ ಆಸೆ ಇಲ್ಲದೆ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅದು ಎಂದೂ ನನ್ನ

ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಬಂದಂತೆ ಹುಚ್ಚು ಹೊಳೆಯಾಗಿ ಬರಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ಅವರ ಗ್ರಹಿಕೆ. ಇಷ್ಟಕ್ಕೆ ಇದರ ಅಳತೆಯಲ್ಲಿ? ಬಲವುಳ್ಳವನಿಗೆ ಆಸೆ ಹೆಚ್ಚಿ ಬಂದರೂ ಕಷ್ಟವಿಲ್ಲ. ಬಲವಿಲ್ಲದವಳಿಗೆ ಅದು ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚಿದರೂ ಕಷ್ಟವಾಗಬಹುದು. ಕುಲಪತಿಗಳು ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿಗಳು. ಅದರಿಂದಲೇ ಈ ಆಶ್ರಮ ಇಷ್ಟು ಮಹಿಮಾವಂತವಾಗಿದೆ. ರಾಜರು ನಮಗೆ ಅಳಿಯನಾಗಿದಾರೆ. ನಮ್ಮ ಮೊಮ್ಮಗ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ’.

ಶಕುಂತಲೆ ‘ಇದು ದೊಡ್ಡ ಮಾತೇ ಸರಿ. ತಂದೆಯವರ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಸಾರುತ್ತದೆ. ಅದು ನನಗೆ ಪ್ರಿಯ. ಆದರೆ ನನಗೆ ಇಷ್ಟೇ ಪ್ರಿಯವಾದ ಇನ್ನೊಂದು ಸಂಗತಿ ನಿಮ್ಮ ಮೃದು ಹೃದಯ. ಅಜ್ಜಿ, ನಿಮ್ಮ ಬಾಳು ಇಂಥ ಒಂದು ನೋವನ್ನು ಕಂಡದ್ದರಿಂದಲೇ ನೀವು ನಮ್ಮ ನೋವಿಗೆ ಹೀಗೆ ಕರಗುತ್ತೀರಿ. ಆಶ್ರಮದ ಹುಲ್ಲೆಯನ್ನು ಮಗುವಿನಂತೆ ಸಾಕುತ್ತೀರಿ. ಚಕ್ರವಾಕವನ್ನು ಸಖಿಯಂತೆ ಕರೆಯುತ್ತೀರಿ. ನಿಮ್ಮ ಮನಸ್ಸು ಅದು ಎಷ್ಟು ಮೆದು, ಅಜ್ಜಿ’ ಎಂದಳು.

ಗೌತಮಿ ಎದ್ದಳು ‘ಹೊತ್ತಾಯಿತು ತಾಯಿಯರ. ಇನ್ನಾದರೂ ಮಲಗಿ’ ಎಂದು ತರುಣಿಯರಿಗೆ ಹೇಳಿ ಶಕುಂತಲೆಯ ಕೆನ್ನೆಯನ್ನು ಸವರಿ ಮುಟ್ಟಿ ಮುದ್ದಿಸಿದಳು. ಅನಸೂಯೆ ಪ್ರಿಯಂವದೆಯರ ಹೆರಳನ್ನು ಸವರಿ ಗಲ್ಲವನ್ನು ಸೋಕಿ ‘ಸುಮ್ಮನೆ ಹೊತ್ತು ಮಾಡಬೇಡಿ. ಮಲಗಿ ನಿದ್ರೆಹೋಗಿ’ ಎಂದು ಹೇಳಿ ತನ್ನ ಕುಟೀರಕ್ಕೆ ನಡೆದಳು.



2. ಶಾಂತಿ



ಆಶಯ :

ಬ್ಲೆನ್‌ಹಿಮ್ ಕದನ

ದೇಶವೆ ಹೊಗಳಿತು ಗೆದ್ದ ನಾಯಕರನು.
ಸುರಿದುವು ಹೂವು ಮಳೆಗಳು-
ಛೀ, ತೆಗೆ, ಏನದು. ಬಲು ಕೆಟ್ಟ ಕೆಲಸವು!
ಎಂದಳು ಪುಟ್ಟ ಮೊಮ್ಮಗಳು.
ಅಲ್ಲವೆ, ಅಲ್ಲವೆ, ಪುಟ್ಟ ಹುಡುಗಿ, ಕೇಳು.
ಲೋಕಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯ ಜಯವದು ಎಂದ.

ಎಲ್ಲರು ಹೊಗಳಿದರಾ ದೊಡ್ಡ ಯುದ್ಧವ
ಗೆದ್ದವರನು ಶೂರರನ್ನು-
ಒಳ್ಳೆಯದದರಿಂದ ಕಡೆಗಾದುದೇನಜ್ಜ?
ಎಂದನು ಪುಟ್ಟ ಮೊಮ್ಮಗನು.
ಅದ ನಾನು ಬಲ್ಲೆನೆ? ಯಾರನೆ ಕೇಳದು
ಲೋಕಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯ ಜಯವೆಂಬರೆಂದ.

(ಸಂಗ್ರಹ : ಬ್ಲೆನ್‌ಹಿಮ್ ಕದನ)

ಬಿ.ಎಂ.ಶ್ರೀ.

(ಇಂಗ್ಲಿಷರಿಗು - ಫ್ರೆಂಚರಿಗು ನಡೆದ ಯುದ್ಧದ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಅಜ್ಜ, ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹೇಳಿದಾಗ ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ)



ಹಾಲು

- ಗಂಗಾಧರ ಚಿತ್ತಾಲ

ಆಕಾಶದಿಬ್ಬನಿಗೆ ನೆಲವ ನೆನೆಯಲು ಬಿಟ್ಟು
ಹಸರಾಣಿ ಬೀಜಗಳ ಹವೆಯಲ್ಲಿ ತೂರಿಟ್ಟು
ಹಸೀ ಹಸೀ ಹಸಿರಾಗಿ ಹುಲ್ಲುಗಾವಲ ಬೆಳೆಸು.

ಗೋದಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಲುಕಟ್ಟಿ ಹಸುಗಳ ಹಿಂಡು
ಕೊರಳಿಗೊಂದೊಂದು ಇನಿದನಿಯ ಗಂಟೆಯ ಕೊಂಡು
ಹಗಲಿಡೀ ಹಸಿರಿನೆಳೆಗರಿಕೆ ಮೇಯಲು ಕಳಿಸು.

ಮಳೆ ಗಾಳಿ ಬಿಸಿಲ ಹಿತವಾದ ಆರೋಗಣೆಗೆ ಮೈತುಂಬುವವು ಅವು.
ಬೆದೆಯುವವು, ಈಯುವವು, ಕೆಚ್ಚಲು ಗುಮ್ಮೆ ತೊರೆಯುವವು
ಬೆಂದೊಡಲ ತಣಿಸೆ ಧಾರೆಗರೆವ ಹಾಲೊ ಹಾಲು!

ಇದು ಕನಸೆ
ನೆಮ್ಮದಿಯ ಈ ಇಂಥ ಕ್ಷೀರಪಥವೂ ಕನಸೆ
ನಮ್ಮ ಈ ಹತವೀರ್ಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ?
ದಿನವು ನಡೆದಿದೆಯಲ್ಲ ಕೊಲ್ಲು ಕೊಲ್ಲು ಕೊಲ್ಲು
ಈ ನಿರಂತರ ಹತಿಗೆ ತಡೆಯೆಂತು, ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ?

ನಿನ್ನೆ ಹೀರೋಶಿಮಾ ಕ್ಷಣಾರ್ಧದಲಿ ಹೋಮ,
ಇಂದು ವಿಯತ್ನಾಮಿನಗ್ನಿಕುಂಡ.
ನಾಳೆ ಮತ್ತೆಲ್ಲೊ ಭಗ್ನನೆ ಹೊತ್ತಿಕೊಳ್ಳುವ ಹತ್ಯಾಕಾಂಡ
ಆಹುತಿಯನಿತ್ತಷ್ಟು ಹಸಿವ ಕೆಂಡ.

ಕಂಡಕಂಡಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬಣದ ಉಬ್ಬರ ವೈರ
ಹಗೆಯ ಹೊಗೆಯಾಡಿಸುವ ಹೊಂಚುಗಣ್ಣು.
ಗುಡ್ಡದೊಲು ಬೆಳೆದ ಇಬ್ಬದಿಯ ಆಯುಧಭಾರ
ಕಿಡಿ ಹಾರೆ ಇಬ್ಬಣವು ಬೂದಿ ಮಣ್ಣು.

ಈ ವೈರತಪ್ಪ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಕೊನೆಗೂ ಸಿಗದೆ
ಹಾಲಿನುಪಚಾರ, ಹಾಲಿನದೆ ಲೇಪ?
ಕೆಡವಿ ನೆಲಸಮಗೊಳಿಸಿ ಅಸ್ತಶಸ್ತ್ರಾಗಾರ
ಹಸಿಹಸೀ ಹುಲ್ಲು ಬೆಳೆಯುವುದೊಂದೆ ಕಾಯಕ.

ದಂಡೆತ್ತಿಬರಲಿ ಹುಲ್ಲಿನ ಹಸಿರುಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ
ದಂಡೆತ್ತಿ ತೊರೆವ ಕೆಚ್ಚಲುಗಳ ಹಿಂಡು,
ದಂಡೆತ್ತಿ ಹಾಲು ಹೊನಲಾಗಿ ತಬ್ಬುತ ಬರಲಿ
ಸಮರಾಗ್ನಿ ನಂದಿಸಲಿ ಕ್ಷೀರಸಿಂಧು.



ಅಂಗುಲಮಾಲ

– ಡಾ. ಪ್ರಭುಶಂಕರ

ದೃಶ್ಯ – ೧

(ಬುದ್ಧದೇವ ತನ್ನ ಶಿಷ್ಯ ಪರಿವಾರದೊಂದಿಗೆ ಸಾವತ್ತಿ ನಗರವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತ ಮುಂದೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಶಿಷ್ಯರು ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.)

ಶಿಷ್ಯರು

ಬುದ್ಧ ಚಂದ್ರೋದಯದಿ
ಹಿಗ್ಗಿ ನಮ್ಮೆದೆ ಕಡಲು
ಶಾಂತಿ ತುಂತುರು ಚೆಲ್ಲುತ್ತಿಹುದು–
ಜಗವ ಗೆಲ್ಲುತ್ತಿಹುದು!

ಇನ್ನಿಬ್ಬರು ಶಿಷ್ಯರು

ನೂರು ಸಾಸಿಸ ದಳದ
ಬುದ್ಧ ಪದ್ಮವು ಅರಳೆ
ಭಕುತ ಭೃಂಗವು ಬಂದು ಮುತ್ತುತಿಹುದು–
ಸುತ್ತ ಸುತ್ತುತ್ತಿಹುದು!

ಮತ್ತೆ ಮೊದಲ ಶಿಷ್ಯರು

ಜ್ವಾಲೆ ಮೇಲುದ ಹೊದೆದು
ಅಗ್ನಿದೇವನೆ ನಡೆದು

ಕರ್ಮ ಕಾನನವನ್ನು ದಹಿಸಲೆಂದು–
ನಡೆದು ಬರುವನಿಂದು!

(ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧದೇವ ರಂಗದ ಮಧ್ಯಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಜತೆಯಲ್ಲಿ ಆತನ ಶಿಷ್ಯ ಆನಂದ ಇದ್ದಾನೆ.)

ಬುದ್ಧ

ಅಂತರಂಗದ ಶಾಂತಿ ಬಹಿರಂಗದಲಿ ಅರಳಿ,
ಜಗದ ಮಾಯೆಗೆ ನಿಜದ ಪೂರ್ಣ ಭ್ರಮೆಯನು ಸಲಿಸಿ,
ಚಿತ್ತಕಾನಂದವನು ನೀಡುತ್ತಿಹುದಾನಂದ!
ಆ ಅಂದು, ವೈಶಾಖ ಪೂರ್ಣಿಮಾ ರಜನಿಯಲಿ,
ಹೃದಯಾಂತರಾಳದಲಿ ಚೆಲುವೆ ಚಿಮ್ಮಿದ ಒಲುಮೆ
ಕಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ ಇಂದು. ಅದೊ ಅಲ್ಲಿ ಹೂ ತುಂಬಿ
ಕುಣಿಯುತ್ತಿಹ ಲತೆಯಲ್ಲಿ, ಮರದ ರೆಂಬೆಯ ನೆಮ್ಮಿ
ಕುಕಿಲಿಡುತೆ ಸುಪ್ರಭಾತದ ಸೂರ್ಯರಶ್ಮಿಯಲಿ
ಮೈಯೊಡ್ಡಿ ನಲಿಯುತ್ತಿಹ ಹಕ್ಕಿ ಜೋಡಿಗಳಲ್ಲಿ
ಎಲ್ಲೆಲ್ಲು ಆ ಅದೇ ಶಾಂತತೆ
ಉಕ್ಕುತ್ತಿದೆ ಮತ್ತೆ ಮೈ ನವಿರೇಳುವಂತೆ!

ಆನಂದ

ಶಾಂತಿ ತುಂಬಿದ ಹೃದಯ, ಒಲುಮೆ ತುಂಬಿದ ಹೃದಯ,
ನಿರ್ವಾಣದನುಭೂತಿ ಚಿಲುವೆ ಚಿಮ್ಮುವ ಹೃದಯ
ಒಳ ಹೊರಗೆ ಚೇತನಾಚೇತನಗಳೆಲ್ಲರಲಿ
ಶಾಂತಿ ಒಲುಮೆಯನುಳಿದು ಬೇರೇನ ಕಾಣಬಹುದು?
ಶಾಂತಿಯಲ್ಲದೆ ಜಗಕೆ ಬೇರೇನ ನೀಡಬಹುದು?

ಬುದ್ಧ

ಎಂಥ ಸುಂದರ ನಗರ ಸಾವತ್ತಿ, ಆನಂದ!
ನೋಡಲ್ಲಿ ಕೊಳದಲ್ಲಿ ಅಂಚೆಗಳ ಪರಿವಾರ

ಜೂಟಾಟವಾಡುತಿವೆ! ಇದೊ ಇಲ್ಲಿ, ವನದಲ್ಲಿ
ಸೂರ್ಯಕಾಂತಿಯ ಸುತ್ತ ಬಣ್ಣ ಬಣ್ಣದ ಚಿಟ್ಟೆ
ಒಂದನೊಂದನು ಅಟ್ಟಿ ಭ್ರಮಿಪ ಜೀವವ ಹೋಲಿ
ಎಂಥ ಚೆಲುವನು ಚೆಲ್ಲಿ ಹಾರಿಯೇ ಹಾರುತಿವೆ;
ಪಕ್ಷಿ ಕೂಜನದಿಂದ ಎದೆಯ ಶಾಂತಿಯು ಕೂಡ
ನಾದ ಮಾಧುರ್ಯದಲಿ ಮೀಯುತಿದೆ. ಓ ಕಂದ,
ಆನಂದ, ಇಂದೇಕೊ ಮತ್ತೆ ಶಿಶುವಾಗಿಹೆನು.

ಆನಂದ

ಅಹುದು ತಂದೆ, ಇಂದು ನಿಂದೆ
ಜಗದ ಸವಿಯ ಸವಿದು ಮತ್ತೆ
ಶಿಶುವಿನಂದದಿ!
ಚಲಿಪುದೆಲ್ಲ, ಜಗವು ಹೊಲ್ಲ
ಎಲ್ಲ ಮೋಹ ಎನ್ನಲಿಲ್ಲ
ಎಂದಿನಂದದಿ!
ಮುನ್ನ ನಿನ್ನ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ
ಇಂದಿನಂದದಿ!

ಬುದ್ಧ

(ಕೋಟೆಯ ಕಡೆ ಕೈದೋರುತ್ತ)

ನೋಡು ನೋಡಾನಂದ. ಆ ಸೈನಿಕರ ವೃಂದ
ಎನಿತೊಂದು ಬಗೆ ಬಗೆಯ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳ ಹಿಡಿದು
ಕೋಂಟೆ ಪಕ್ಕದಲಿ ಪಡಿ ಕೋಂಟೆಯನು ಕಟ್ಟಿದೊಲು
ದಟ್ಟಿಸಿ ನಿಂದಿಹುದು. ಅಗೊ ನೋಡು ಆನಂದ,
ಅವರ ತಲೆಯನು ನೋಡು. ಅರಮನೆಯ ಕಳಶವನು
ತಂದು ನಿಲಿಸಿಹರೆನಲು ತಲೆಯ ತೊಡುಗೆಯ ಶಿಖರ!
ಖಡ್ಗದಲಿ, ಭಲ್ಲೆಯಲಿ, ಕೈಗಳ ಗುರಾಣಿಯಲಿ

ಎನಿತೊ ಸೂರ್ಯರು ಹೊಳೆದು, ಸೂರ್ಯರನೆ ತೊಡವಾಗಿ
ರಚಿಸಿಹರೊ ಎಂಬಂತೆ ಕಾಣುತಿದೆ. ಶ್ರಾವಸ್ತಿ-
ಗೇತಕಿಂತಹ ರಕ್ಷೆ? ಪಸೆನದಿಗೆ ಶತ್ರುಗಳ
ಭೀತಿಯೆ? ಯಾರು ಆ ಶತ್ರುಗಳು ಆನಂದ?
ಬಿಂಬಸಾರಗು ಇವಗು ಯುದ್ಧ ಮೈದೋರಿದುದೆ?

ಆನಂದ

ಅಲ್ಲಲ್ಲು ಗುರುದೇವ, ಶಾಂತಿಪ್ರಿಯ ಪಸೆನದಿಗೆ
ಯುದ್ಧ ಭಯ ಇನಿತಿಲ್ಲ. ಸುತ್ತಲಿನ ರಾಜರೋ
ಆಪ್ತಮಿತ್ರರು ಇವಗೆ.

ಬುದ್ಧ

ಮತ್ತೇಕೆ ಆನಂದ, ಮೃತ್ಯು ಭೀತಿಯ ತೋರಿ
ಸೆಡೆತು ನಿಂತಿಹರಿವರು ಈ ರಾಜಭಟರು?

ಆನಂದ

ಅಂಗುಲೀಮಾಲನೆಂಬೊಂದು ಹೆಸರನು ನೀನು
ಕೇಳಿ ಬಲ್ಲೆಯ ತಂದೆ?

ಬುದ್ಧ

ಏನು ಹೆಸರದು ಕಂದ?
ಸ್ಮಿತರುಚಿಯ ಮನಮಾತ್ರ ಅಚ್ಚರಿಯ ತಳೆದರೂ
ತನುವಿದಿಗೊ ರೋಮಾಂಚ ಕಂಚುಕವ ಧರಿಸುತಿದೆ!
ಶಶಿಪ್ರಭಾತದಲಿ ಗಂಗೆ ಸಲಿಲದಿ ಮಿಂದ
ಮೊದಲಚಣದನುಭವವು ಆಗುತಿದೆ ಆನಂದ.
ಏನು ಹೆಸರದು ಕಂದ? ಕಡಿದ ಕೈಬೆರಳುಗಳ
ಮಾಲೆ ಧರಿಸಿಹನೇನು?

ಆನಂದ

(ಕಾತರದ ದನಿಯಲ್ಲಿ)

ಎಂತರಿತೆ ನೀ ತಂದೆ?

ಬುದ್ಧ

ಬಿನದಕೆಂದೆನು ನಾನು; ದಿಟವಾಯ್ತೆ ಆನಂದ?
ಮನುಜಕುಲದೆಯಲ್ಲಿ ರುದ್ರನಾಟ್ಯವ ನಟಿಪ
ಕೊಲೆಯ ಪೈಶಾಚಿಕತೆ ಅಂಗುಲೀ ಮಾಲನೋಲು
ಮೈದಳೆದು ಬಂದಿಹುದೆ? ಅವನಾರು ಆನಂದ?

ಆನಂದ

ಮನ್ನಿಸೆನ್ನನು ತಂದೆ. ಆ ನರಾಂತಕ, ಜನದ
ಶಾಂತಿಯನು ಸುಡುಗಾಡನಾಗಿಸಿಹ ವಾರ್ತೆಯನು
ಬೇಕೆಂದೆ ಬೈತಿಟ್ಟೆ ನಿನ್ನಿಂದೆ.

ಬುದ್ಧ

ಹೇಳು ಹೇಳಾನಂದ. ಕೇಳ್ವಕೌತುಕ ನನಗೆ.
ತಳುವದೆಯೆ ನುಡಿ ನೀನು. ಜನದೆಯೆ
ನನ್ನದೆಯು.

ಆನಂದ

ನಡೆ ತಂದೆ. ಉಪವನದ ಹಿರಿಯಸುಗೆ ನೆಳಲಿನಲಿ
ಕುಳಿತು ಕೇಳುವೆಯಂತೆ.

(ಇಬ್ಬರೂ ಹೊರಡುವರು. ಮೊದಲು ಹಾಡಿವರ ದನಿ ಮತ್ತು ದೂರದಿಂದ
ಕೇಳಿಬರುತ್ತದೆ.)

ಬುದ್ಧ ಚಂದ್ರೋದಯದಿ
ಹಿಗ್ಗಿ ನಮ್ಮೆದೆ ಕಡಲು
ಶಾಂತಿ ಶೀಕರವನಿದೊ ಚೆಲ್ಲುತಿಹುದು-
ಜಗವ ಗೆಲ್ಲುತಿಹುದು!

ಇನ್ನಿಬ್ಬರು ಶಿಷ್ಯರು

ಬೆಂದೆಯ ತೋಯಿಸಲು
ಬೆಳುದಿಂಗಳಿನ ಹೊನಲು
ಹರಿದು ಬರುತಿಹುದಿದಿಗೊ ಬುದ್ಧರೂಪಿ-
ಪರಮ ಶುದ್ಧರೂಪಿ!

(ತೆರೆ)

ದೃಶ್ಯ-೨

(ಸಾವತ್ತಿಯ ಚೇತವನ. ದೊಡ್ಡ ಅರಳಿಯ ಮರದಡಿಯ ಉನ್ನತಾಸನದ
ಮೇಲೆ ಬುದ್ಧದೇವ ಮಂಡಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಬಳಿಯೇ ಆನಂದ ನಿಂತಿದ್ದಾನೆ. ಸುತ್ತ ಬುದ್ಧನ
ಅನೇಕಮಂದಿ ಶಿಷ್ಯರು ಕುಳಿತಿದ್ದಾರೆ.)

ಬುದ್ಧ

ಹೇಳು ಹೇಳಾನಂದ, ಮನವಿದಿಗೊ ಕೌತುಕದ
ಸೂಜಿಮೊನೆಗೆರುತಿದೆ. ಯಾರು ಅಂಗುಲಿಮಾಲಾ?
ಇರವೆಲ್ಲಿ? ತಳುವದೆಯೆ ನುಡಿ ಕಂದ.

ಆನಂದ

ಅದೊ ಅಲ್ಲಿ, ಸನಿಹದಲಿ, ಭಯಚಕಿತ ನಾಗರಿಕ
ಹರಿಣವನು ಸೀಳುವೊಲು ಬಂಡೆಪಂಜವನೆತ್ತಿ
ವೃಕ್ಷ ಮೀಸೆಯ ಕೆದರಿ, ದೃಷ್ಟಿಯಲುಗದೆ ನೋಡಿ
ಹೊಂಚುತಿದೆ ಗಿರಿಯೊಂದು; ಅದರ ಗುಹೆ ಮನೆಯವಗೆ.
ಅವನೆಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದನೊ ಮೇಣೆಲ್ಲಿ ಬಳೆದನೋ
ಅರಿತವರ ಕಾಣೆ ನಾ. ಆದರಿನಿತೊಂದು ದಿಟ.
ಮನುಜರೆದೆ ರಕುತವನೆ ಪೀಯುಷವನೆ ಗೈದು
ಎಳಮೆಯಿಂದಲು ಅವನ ಪೋಷಿಸಿರಲೇ ಬೇಕು
ಮಾತೃರೂಪದ ಯಾವ ಕಂಟಕಿಯೊ ಆ ತಾಯಿ.
ರುಂಡ ಮೇಣೆಲಬುಗಳು ಅವನ ಕ್ರೀಡಾವಸ್ತು!

ಮೌನದಲಿ ನಿರ್ದಿಸಿಹ ಅಗ್ನಿ ಪರ್ವತವೊಮ್ಮೆ
ಹೂಂಕರಿಸಿ ಬಾಯ್ಬರೆದು ಅಗ್ನಿ ಪೂರವ ಸುರಿದು
ಕಾಡು ನಾಡೆಲ್ಲವನು ಮಸಣಗೈಯುವ ತೆರದಿ
ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆಯೇ ಗಿರಿಯ ಗುಹೆಯಿಂ ಚಿಮ್ಮಿ
ಯಾವುದೋ ನಿರ್ಭಾಗ್ಯ ನಗರಿಯನು ಮುತ್ತುವನು,
ಹಿರಿದ ಕತ್ತಿಯ ರುಳಪಿ ಕಾಲಭೈರವನಂತೆ.
ಪ್ರಳಯ ತಾಂಡವಗೈದು ವಿಲಯದೊಳಗದ್ದುವನು
ಕಂಡವರನೆಲ್ಲರನು. ತಾಯೆದೆಯನಪ್ಪಿರುವ
ಎಳೆಶಿಶುವೊ, ಒಲುಮೆಯಲಿ ಮೈಮರೆತ ಪ್ರೇಮಿಗಳೊ,
ಬಾಳ ತುದಿಗೈದಿಯೂ ಮೃತ್ಯುವಿಗೆ ಅಂಜುತಿಹ
ಮುದಿಜನರೊ ಯಾರಾದರೇನಂತೆ ಅವನಿಗೊಂದೇ.
ಬಳಿಸಾರ್ದು ಕೊಲೆಗೈದು, ಕೈಬೆರಳ ಕತ್ತರಿಸಿ
ವಿಕಟಾಟ್ಟಹಾಸದಲಿ ಮಾಲೆ ಸೂಡುವನವನು.
ನಾಳೆ ಈ ಸಾವತ್ತಿಗೈತರುವ ಸುದ್ದಿಯಿದೆ.
ಅದರಿಂದಲೇ ದೇವ, ನಗರಕಿಂದೀ ರಕ್ಷೆ.

ಬುದ್ಧ

ಅಚ್ಚರಿಯು ಜಗದಂದ ಆನಂದ. ಅಚ್ಚರಿಯು
ಚಿತ್ರಶಾಲೆಯು ಲೋಕ. ಒಂದೊಂದೆ ತೆರೆ ಸರಿಯೆ
ಅದರ ಹಿಂದಣ ದೃಶ್ಯ ದಿನದಿನವು ಹೊಸಹೊಸತು
ಅನುಭವವ ತರುತಲಿದೆ ಹೃದಯಕ್ಕೆ. ಎದೆಯಲ್ಲಿ
ಬೆಳಗುತಿಹ ಬೆಳಕೊಂದೆ. ಅದರ ಸುತ್ತಲು ಸುತ್ತಿ
ವೈವಿದ್ಯ ಭ್ರಾಂತಿಯನು ಕವಿಸುತಿಹ ಜವನಿಕೆಗ-
ಳೆನಿತೊಂದು, ಆನಂದ!

ಆನಂದ

ದುಃಖದಗಲವ ಕಂಡೆ ನಿನ್ನ ಕೃಪೆಯಿಂದ ತಂದೆ.
ಆದರೇನು? ಕಾಣೆ ನಾನ್ ಮನುಜನೆದೆ ಕ್ರೂರದೊಂ-

ದಾಳವನು. ಪಾತಾಳದಾಳವನು ಮೀರಿತದು. ನಿಲ್ಲದೆಯೆ
ಮೀರಿ ಇಳಿಯುತ್ತಿಹುದು. ನಿಲುವುದೆಂದೋ ಕಾಣೆ.
ನಿಲುವುದೋ ಇಲ್ಲವೋ ಅದುವೆ ಕಳವಳವೆನಗೆ.

ಬುದ್ಧ

ನಿಲ್ಲುವುದು ಆನಂದ. ಇಂದಲ್ಲ ನಾಳೆದಿನ,
ಅಲ್ಲದಿರೆ ಎನಿತೊ ಯುಗಗಳ ಬಳಿಕ ಕೊಲ್ಲುತಿಹ
ಕೈಗಳಿವು ಕೊಲೆಯ ಕಲೆಯನು ಮರೆತು ಒಂದೊಂದು
ಜೀವವನು ಪೂಜಿಪುದನರಿಯುವುದು ಆನಂದ.
ಇಂದಲ್ಲದಿರೆ ನಾಳೆ ತನ್ನ ಕೃತ್ಯಕೆ ತಾನೆ ನಾಚುವುದು
ಕಲಿಯುವನು ಮಾನವನು. ಅದುವರೆಗು ಶಾಂತಭಾ-
ವವತಳೆದು, ಎದೆಯೊಲವನೇ ನಂಬಿ, ಜೀವಜೀ-
ವದ ಬಳಿಗೆ ಪ್ರೇಮಯಾತ್ರೆಯ ನಡೆದು, ಒಲಿವುದನು
ಕಲಿಸುವುದು ಪರಮಪೂಜೆಯು ನಮಗೆ. ಆನಂದ
ಭಿಕ್ಷು ಪಾತ್ರೆಯನು ತಾ. ಅಂತೆ ಕಮಂಡಲನು.

ಆನಂದ

(ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾತರತೆಯನ್ನು ಸೂಸಿ)

ಪಯಣವೆಲ್ಲಿಗೆ ತಂದೆ?

ಬುದ್ಧ

ಅಂಗುಲೀಮಾಲನಿರುವಲ್ಲಿಗೆ.

ಆನಂದ

ಏನೆಂದೆ ಭಗವಂತ?

ಬುದ್ಧ

ಕೊಲೆಗಡುಕನೆಂದು ನೀನಿದುವರೆಗು ಬಣ್ಣಿಸಿದ
ಒಲುಮೆಯೆದೆಯಿರುವೆಡೆಗೆ.

ಒಬ್ಬ ಶಿಷ್ಯ

ಮೃತ್ಯುಗುಹೆಗೇನ್!

ಬುದ್ಧ

ಸಾವು ಬದುಕುಗಳಲ್ಲಿ ಭೇದವೇ ಕಂದ?

ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಶಿಷ್ಯ

ಆಗದಾಗದು ತಂದೆ. ಬೇಕೆಂದೆ ಮೃತ್ಯುವನು
ಅರಸಿ ನಡೆವುದು ತಗದು.

ಬುದ್ಧ

ಮೃತ್ಯುವೋ ಅಮೃತವೋ ಎಂತರಿವೆ ನೀನದನು?

ಶಿಷ್ಯ

ನಾ ಬಲ್ಲೆ ಗುರುದೇವ. ಅವನ ಹೆಸರನೆ ಕೇಳಿ
ಎದೆಯೊಡೆದು ಮಡಿದವರು ಎನಿತೊ ಜನ. ಸಂಶಯವೆ
ಅದರಲ್ಲಿ? ಹೋಗಲಾಗದು ತಂದೆ.

ಎಲ್ಲರೂ

ಹೋಗಲಾಗದು ತಂದೆ, ಹೋಗಲಾಗದು ತಂದೆ.

ಬುದ್ಧ

ನಡೆದೆ ನಡೆವೆನು ನಾನು: ತಾಯಿಹಸು, ಕಾಡಿನಲಿ
ಹಸುರ ಮೇಯಲು ಹೋಗಿ ಸಂಜೆಯಾದರು ಇನ್ನು
ಹಿಂದಕ್ಕೆತರದಿರುವ ಎಳೆಗರುವನರಸುತ್ತೆ
ನಡೆವಂತೆ, ನಡೆದೆ ನಡೆವೆನು ನಾನು.

ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಶಿಷ್ಯ

ಕರುವಲ್ಲು ಗುರುದೇವ, ಹಿರಿಯ ಹುಲಿ.

ಬುದ್ಧ

ನನ್ನೆದೆಯ ಆಳದಲಿ ನಡೆಯುತಿರುವದ್ಭುತವ
ಎಂತರಿಯುವೈ ಕಂದ? ಸಕಲ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಕ್ಷುಬ್ಧ
ಶಕ್ತಿ ವೈವಿಧ್ಯಗಳು ಒಂದಾಗಿ ಹಾಡುತಿವೆ
ಸಾಮಾನ್ಯ ಕರ್ಣಗಳ ಕೇಳಿಕೆಯ ಮೀರಿರುವ
ಕರುಣೆಯಾಕ್ರಂದವನು. ಚಿರಕಾಲ ಸೆರೆಯಾಗಿ
ಮುಕ್ತಿಯನು ಹಾರೈಸಿ ನರಳುತಿಹ ಸಾಗರವೋ,
ಬೆಂಕಿಯೊಡಲಿಂ ಜನಿಸಿ ದಿನದಿನವು ಬೇಯುತಲಿ
ಕರುಣೆಮಳೆಯನು ಬಯಸಿ ತಲೆಯೆತ್ತಿ ನೋಡುತಿಹ
ಮರುನೆಲವೋ, ಪಥ ತಪ್ಪಿ ಉರುಳುರುಳಿ ಇನ್ನೇನು
ಸಿಡಿಯಲಿಹ ಗಗನ ನೀಹಾರಿಕೆಯೊ, ಮೇಣಿವೆಲ್ಲವು ಸೇರಿ
ಒಂದೆ ಸಂಚನು ಹೂಡಿ ಹೊಮ್ಮಿಸಿಹ ರೋದನವೋ
ನನ್ನೆದೆಯನೆಳೆಯುತಿವೆ ತಮ್ಮೆಡೆಗೆ. ಕೇಳಿರೈ
ಕಂದರಿರ. ಜನದೆದೆಯ ಯಾತನೆಯ ಅಭೀಳ
ನಿಃಶ್ವಾಸ ಕ್ಷಣಕಾಲ ಅಲ್ಲೋಲ ಕಲ್ಲೋಲ-
ಗೊಳಿಸಿತ್ತೈ ಶಾಂತಿಸಾಗರವನ್ನು. ಚಣಕಾಲವಾದರೂ
ಒಂದಾದಮೇಲೊಂದು ಅಲೆಗಳಿವೋ ಬಡಿಯುತಿವೆ
ದಡವನ್ನು. ಹಿಂದಣೆಂದರಿಯುವಿರಿ ಇದರರ್ಥ-
ವನು ನೀವು. ಈಗಳೋ ಒಂದೆ ಜೀವದ ಮೇಲೈ
ಪರಮತಪವನಿಸುವುದು. ನಡೆದೆ ನಡೆವೆನು ನಾನು
ಆ ನನ್ನ ಸೋದರನ ವಿಪಿನದರಮನೆ ಬಳಿಗೆ.

ಒಬ್ಬ ಶಿಷ್ಯ

ಒಂದು ಜೀವದ ಮೇಲೈ. ಕೋಟಿ ಜೀವದ ಪತನ.
ಹಿರಿಯ ಜ್ಯೋತಿಯು ಈಗ ಕಾನನಕೆ ನಡೆಯುತಿದೆ.
ಬೆಳಕ ಪಡೆಯುವೆವೆಂದು ಅದರ ಬಳಿಗೈತಂದು
ಜೀವ ಸರ್ವಸ್ವವೂ ಎಣ್ಣೆ ಬತ್ತಿಗಳಾಗಿ
ಬೆಳಕ ಪಡೆದೇವೆಂದು ಕಾದು ನಿಂದಿರುವೆಂದು

ಹಿರಿಯ ಜ್ಯೋತಿಯು ಈಗ ಕಾನನಕೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ.
ಚಂದ್ರಮಂಡಲದೆಯು ರವಿಕಿರಣವನು ಬಯಸಿ
ಅಗಲಾಗಿ ತೆರೆದಂದು ಶಾಶ್ವತದ ಅಸ್ತಮಾ-
ನವ ಬಯಸಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ ನಿರ್ವಾಣ ರವಿಬಿಂಬ!

ಬುದ್ಧ

ಏನು ಮಾತಿದು ಕಂದ? ಇದುವರೆಗೆ ನೀನರಿತ
ಅರಿವಿನಾಳವು ಇದುವೆ? ಎಂಥ ಮೋಹವು ನಿನಗೆ!
ತಾಯ್ತಂದೆ ಮನೆಮಂದಿ ಪರಿವಾರ ಐಶ್ವರ್ಯ
ಅಭಿಮಾನ ಸರ್ವಸ್ವವನು ಉಳಿದು ಕೇವಲದ
ಶಾಂತಿಯನು, ಕೇವಲದ ಒಲವನ್ನು ಅರಸುತ್ತೆ
ಐತಂದ ನಿಮಗಾದರೂ ಇಂಥ ಗುರುಮೋಹ
ಕವಿದುದೇ? ಅಚ್ಚರಿಯು ಜಗದಂದ ಆನಂದ!
ನಾನು ಸಾಯುವೆನೆಂದೆ? ಮೃತ್ಯುವಿನ ಅರ್ಥವನು
ಜೀವನದ ಅರ್ಥವನು ಅರಿಯದಿಹ ಆ ಶಿಶುವು
ನನ್ನ ಕೊಲ್ಲುವುದೆಂದೆ?

ಒಬ್ಬ ಶಿಷ್ಯ

ಸಂದೇಹವೇ ತಂದೆ? ಉರಿಯ ನಾಲಗೆಯೆತ್ತಿ
ವನವೆಲ್ಲವನು ಮುತ್ತಿ ಆಪೋಶನಂಗೊಳುವ
ಕೂರ ದಾವಾನಲಕೆ ಶ್ರೀಗಂಧ-ಗೊಬ್ಬಳಿಯ
ಭೇದದರಿವಾಗುವುದೆ?

ಬುದ್ಧ

ಶ್ರೀಗಂಧ ದಹಿಸಿದರು ಕಂಪ ಸೂಸಿಯೆ ತಾನು
ಉಳಿವುದಲ್ಲವೆ ಕಂದ?

ಒಬ್ಬ ಶಿಷ್ಯ

ಆಗದಾಗದು ತಂದೆ. ಶ್ರೀಬುದ್ಧ ಜೀವರವಿ

ರಾಹುವದನವನಿಂದೆ ಹೋಗುವುದನು ಕಾಣಲಾ
ರೆವು ನಾವು. ಕಂಡು ಮೇಣ್ ಬದುಕಲಾರೆವು ನಾವು.

ಬುದ್ಧ

ಪ್ರಿಯ ಶಿಷ್ಯ ಆನಂದ. ಮಾತು ಮುಗಿಯಿತು ಇನ್ನು.
ನಡೆದೆ ನಡೆವೆನು ನಾನು. ಎಲ್ಲಿ ತಾ ಕಮಂಡಲವನು.

ಆನಂದ

ಹಿಮಗಿರಿಯ ಸುಸ್ಥಿರತೆ ನಿನ್ನೆದೆಯ ನಿರ್ಧಾರ.
ಮೇಣಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದುದೆ ಈ ಕಾರುಣ್ಯಗಂಗೆ.
ಆದರೂ..... ಆದರೂ.....

ಬುದ್ಧ

ಆದರೂ..... ಏನು ಅದು ಆನಂದ?

ಆನಂದ

ಬರಿ ಬಯಲ ಭಯದಲ್ಲಿ ಕಂಪಿಸಿತು ಭಕ್ತರೆದೆ
ಎನ್ನದಿರು ಗುರುದೇವ. ಎನಿತೂ ಸಲ ಶಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರ
ಸಜ್ಜಿತರಸಂಖ್ಯೆ ಸಂಖ್ಯೆಯಲಿ ಅಂಗುಲೀ-
ಮಾಲನನು ಹಿಡಿತರುವ ಸಾಹಸಕೆ ಜೀವವನೆ
ಪಣವಿಟ್ಟು ನಡೆದರೈ. ಆದರಯ್ಯೋ ನಡೆದರಷ್ಟೆ,
ಅಗ್ನಿ ಪರ್ವತದೊಡಲ ಸಾರ್ದಂತೆ!

ಬುದ್ಧ

ಮೃತ್ಯು ಭೀತಿಯನು ಎದೆಯ ನೆಲದಿಂದ
ಕಿತ್ತು ನಡೆದರೇ ಆನಂದ?

ಆನಂದ

ಇಲ್ಲ ತಂದೆ.

ಬುದ್ಧ

ಹೃದಯ ಕಳಶದಲಿ ಪ್ರೇಮದಮೃತವನು
ತುಂಬಿ ನಡೆದರೇ ಆನಂದ?

ಆನಂದ

ಇಲ್ಲ ತಂದೇ.....

ಬುದ್ಧ

ಇದೋ ಈಗ, ಓ ಕಂದ, ತೆರಳುತಿಹೆನೊಬ್ಬನೇ.
ನಿರ್ಭೀತ ಹೃದಯದಲಿ ಪ್ರೇಮವೊಂದನೆ ತುಂಬಿ
ಪ್ರೇಮವೊಂದನೆ ನಂಬಿ ತಾಯಿಮಡಿಲನ್ನೆಂತೋ
ಅಂತೆ ಹೊಗುವೆನು ನಾನು ಪರ್ವತಾರಣ್ಯವನು.

ಆನಂದ

ವಿಧವಿಧದ ಬಂಧನದಿ ಸಿಲುಕಿರುವ ನಮ್ಮ ಮನ
ಎಂತರಿಯಬಹುದಯ್ಯ ಮತಿಯಾಚೆಗಿರುವುದನು?
ನಿನ್ನಾಜ್ಞೆಪಾಲನೆಯೆ ಪರಮತಪವೆಮಗೆಂಬೆ.

(ಬುದ್ಧನ ಕೈಗೆ ಭಿಕ್ಷಾಪಾತ್ರೆ ಕಮಂಡಲುಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾನೆ. ಬುದ್ಧದೇವ ಅವುಗಳನ್ನು
ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಒಮ್ಮೆಯಾದರೂ ಹಿಂದಿರುಗಿ ನೋಡದೆ ಮಂದಸ್ಥಿತನಾಗಿ ಗಂಭೀರಭಾವದಿಂದ
ನಡೆಯುತ್ತಾನೆ.)

ಶಿಷ್ಯರ ಗುಂಪಿನಿಂದ ಒಂದು ದನಿ
ಬುವಿಯ ಪುಣ್ಯ ಮೈದುಳೆದು ಬಂದ ರವಿ
ಅಪರ ಸಾಗರವ ಸೇರಿತೋ.....

ಆನಂದ

ತಮದ ತಿಮಿರ ಕುಹರವನ್ನು ಬೆಳಗಲೆಂದು
ಸಾರಿತೋ.....

ಮತ್ತೊಂದು ದನಿ

ಜೀವರಾಶಿಗಳ ಪಾಪಪುಂಜವನು
ತೊಳೆವ ಗಂಗೆಯಿದು ಬತ್ತಿತೋ.....

ಆನಂದ

ನರಕದಾಳದಲ್ಲಿ ನಮೆವ ಜೀವಿಗಳನು
ಎತ್ತಿತೋ.

ಎಲ್ಲರೂ

ಓ ಕಾನೆ, ಓ ಬಾನೆ, ಓ ಗಿರಿಯೆ, ಓ ರವಿಯೆ
ಓ ದಿಗ್ಧಿಗಂತ,
ಜಗದ ಪುಣ್ಯದ ಹಣ್ಣು, ನಮ್ಮ ಹೃದಯದ ಕಣ್ಣು
ನಮ್ಮ ಭಗವಂತ,
ನಡೆವನದೊ ದೂರದಲಿ ಕಾನನದ ಸಿಂಹದೊಲು
ಶ್ರೀಪುಣ್ಯವಂತ!
ಈ ಜಗದ ಜ್ಯೋತಿಯನು ಉಜ್ವಲಿಸಿ ಕಾಪಿಡಲು
ತೊಡಿ ನೀವು ಪಂತ!

ಬುದ್ಧಗೆ ಜಯ ಶುದ್ಧಗೆ ಜಯ
ಜಯ ಜಗದಾರಾಧ್ಯನಿಗೆ!
ಮನದಾಚೆಯ ಮಹಮೋನದ
ಆನಂದ ಸುವೇದ್ಯನಿಗೆ!
ಬುದ್ಧಗೆ ಜಯ ಶುದ್ಧಗೆ ಜಯ
ಜಯ ಜಗದಾರಾಧ್ಯನಿಗೆ

(ತೆರೆ)

ದೃಶ್ಯ - ೩

(ಕಾಡು. ಸಂಜೆ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಇಳಿಯುತ್ತಿದೆ. ಗುಹೆಯ ಮುಂದೆ ಅಂಗುಲೀಮಾಲ
ಇಬ್ಬರು ಅನುಚರರೊಡನೆ ಕುಳಿತಿದ್ದಾನೆ. ನರಕವೇ ಮೈದಳೆದಂತೆ ರೂಪು. ನರರೆಲುಬಿನಿಂದ

ಮಾಡಿದ ಕಿರೀಟ. ಕೈಬೆರಳುಗಳ ಮಾಲೆ ಕತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಜೋಲಾಡುತ್ತಿದೆ. ಹಿರಿದ ಇಬ್ಬಾಯ ಕತ್ತಿಯನ್ನು ಒಮ್ಮೆ ಅತ್ತ ಒಮ್ಮೆ ಇತ್ತ ಬೀಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ.)

ಅಂಗುಲೀಮಾಲ

ನಾನಲ್ಲೆ ಚಕ್ರವರ್ತಿ, ಇಹಲೋಕ ಸಾರ್ವಭೌಮ!
ನರರೆದೆಯು ಮಣಿಯುವುದು ರಾಜರಿಗೆ. ರಾಜರೋ
ನಾ ಬರುವ ಶುಭವಾರ್ತೆಯನು ಕೇಳಿ, ನಡನಡುಗಿ,
ಕಪ್ಪಕಾಣಿಕೆವಿಡಿದು, ಕೈಬೆರಳುಗಳ ಮರೆಸಿ,
ನಿದ್ದೆ ಭೋಜನವುಳಿದು, ಮೃತ್ಯುಸೂಕ್ತವ ಪರಿಸಿ,
ತೆರೆದ ಕಣ್ ತೆರೆದಂತೆ ಅರೆಸತ್ತು ನಿಲ್ಲುವರು.
ನಾನವರ ಬಳಿಸಾರಿ ನಿಂತೊಡನೆ ಮೃತ್ಯುವನೆ
ಕಂಡಂತೆ ಚೀರುವರು.

(ಕೈಯ ಕತ್ತಿಯನ್ನು ಹಣೆಗೆ ಮುಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು)

ಈ ಖಡ್ಗಕಾಳಿಗೋ
ಅರಸುಗಳ ಕೊರಳುಗಳ ರಂಗದಲಿ ನರ್ತಿಸುವ
ವೈಭವದ ಪೆರ್ಬಯಕೆ! ಸಲಿಪೆನೌ, ಮಾತಾಯಿ,
ಅಂಗುಲೀಮಾಲನೀ ಧಮನಿ ಧಮನಿಗಳಲ್ಲಿ
ವೀರತೇಜದ ರಕ್ತ ಹರಿಯುತ್ತಿರುವನ್ನೆಗಂ,
ಆ ನಿನ್ನ ಬಯಕೆಯನು! ಅರಸರರಸಾಗಿಯೂ
ರಾಜ್ಯವನು ಕೋಶವನು ಪದವಿ ವೈಭವಗಳನು
ಅನಿತೇಕೆ, ತೃಣಕಣವನೊಂದನೂ ಒಲ್ಲೆನಾ.
ಒಂದೆ ಬಯಕೆಯು ನನಗೆ. ನರಶಿರವ ಚೆಂಡಾಡಿ
ನಿನ್ನಡಿಯಲೀಡಾಡಿ ನೋಡಿ ಸುಖಿಸುವ ಬಯಕೆ.
ಓ ದೇವಿ, ಪ್ರಸಾದವೋ ಎಂಬಂತೆ ಕೈಬೆರಳ
ಪಾಲೆನಗೆ! ಅಂಗುಲಿಯ ಕತ್ತರಿಸಿ ಮಾಲೆ ಸೂ-
ಡುವ ಸೊಗಕೆ ಸ್ವರ್ಗವು ಅಪ್ರಿಯವು ಎನಿಸುತ್ತಿದೆ.

(ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಅನುಚರನ ಕಡೆ ತಿರುಗಿ)

ಸಾವತ್ತಿಯಾಕ್ರಮಣಯಜ್ಞಕ್ಕೆ ನಾಳೆಯೆ ಮುಹೂರ್ತ;
ನೆನಪಿದೆಯೆ, ಏಕಾಕ್ಷ?

ಏಕಾಕ್ಷ

ಅಹುದೊಡೆಯ. ನಾಳೆಯೇ ಮಹನವಮಿ.

ಅಂಗುಲೀಮಾಲ

ಮಹನವಮಿ! ಗೆಲ್ಲು ತಾಯಿಯೆ ಗೆಲ್ಲು! ಪಸೆನದಿಯ
ರಾಜಶಿರ ದಾಸವಾಳದ ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲುವುದು
ನಿನ್ನ ಪಾದಕೆ ನಾಳೆ. ಇನ್ನೆನಿತೆನಿತೊ ರಾಜ-
ಮುಕುಟಗಳ ಮಣಿಕಾಂತಿ ನಿನ್ನಡಿಯ ಬಾನನ್ನು
ಇಂದ್ರಧನುವಿನೊಲು ಸಿಂಗರಿಸಲಿದೆ. ಇರು ತಾಯಿ
ಒಂದಿರುಳು. ಬಳಿಕ ಮಾರಣ ಹೋಮ. ಹಳೆಯ ಅಂ-
ಗುಲಿಮಾಲೆ ಬೇಸರಾಯಿತು ನನಗೆ. ಹೊಚ್ಚ ಹೊಸ
ಅಂಗುಲೀಮಾಲನಾಗುವೆ ನಾಳೆ.

(ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆಯೇ ಎದ್ದು ನಿಂತು ಬೆರಳು ತೋರಿಸಿ)

ಏಕಾಕ್ಷ, ನೋಡದೋ, ಯಾವುದೋ ನರಪ್ರಾಣಿ
ಇತ್ತಲೇ ಬರುತ್ತಲಿದೆ.

ಏಕಾಕ್ಷ

ಅಹುದೊಡೆಯ.

ಅಂಗುಲೀಮಾಲ

ಏಕೆ ಬಹನೋ ಏನೋ, ಈ ಅಪರ ಸಮಯದಲಿ.
ಅದೊ ನೋಡು ಬಡಗಲಲಿ ಕೆನ್ನಾಲಗೆಯ ಚಾಚಿ
ಮಾಕಾಳಿ ಸೃಷ್ಟಿಯನೆ ನೋಣೆಯವೊಲು ತೋರುತ್ತಿದೆ.
ಬೆಂಗಳೆಗೆ ಅವಳ ಮುಡಿಯನೆ ಹೋಲಿ ಕಾಳ್ಗಪ್ಪು ಕವಿಯುತ್ತಿದೆ.
ಇಂಥಲ್ಲಿ ಬಹನೇಕ? ಬದುಕು ಬೇಸರವಾಯ್ತು?

ಸಾವಾಸೆ ಹೆಚ್ಚಿರಲು ಸುಲಭದಲಿ ಮರಣವನು
ಒಲಿಸುವ ಉಪಾಯವನು ಕಾಣದಾದನೊ ಇವನು!

ಬಲಿದಾಸ

ಪಸೆನದಿಯು ಅಟ್ಟಿರುವ ಗೂಢಚಾರನೊ ಏನೊ!

ಅಂಗುಲೀಮಾಲ

(ನಗುತ್ತಾ)

ಸಿಂಹದುಗ್ರಾಣದಲಿ ಇರುವ ವಸ್ತುವನಳೆಯೆ
ಜಂಬುಕನು ವೃಷಭವನು ಅಟ್ಟಿದಂತೆಯೆ ಆಯ್ತು!

(ಮೂರು ಜನವೂ ಕೈ ಚಪ್ಪಾಳೆಯಿಕ್ಕಿ ಕೇಕೆ ಹಾಕಿ ನಗುತ್ತಾರೆ. ಬುದ್ಧದೇವ ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಾನೆ.)

ಅಂಗುಲೀಮಾಲ

ನಿಲ್ ಅಲ್ಲೆ ಓ ಮನುಜ, ಅಲ್ಲೆ ನಿಲ್.

ಬುದ್ಧ

ನಿಂತೆ ಇರುವೆನೆ ನಾನು, ನೀನಿನ್ನು ನಿಂತಿಲ್ಲ.

(ಎಂದು ಹೇಳಿ ನಡೆಯುತ್ತಲೇ ಇರುವನು. ಅಂಗುಲೀಮಾಲ ಕೆರಳಿ ಬುದ್ಧನ
ಮೇಲೆ ಏರಿ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಅವನ ಅನುಚರರೂ ಅವನನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸುತ್ತಾರೆ.)

ಅಂಗುಲೀಮಾಲ

ಅಂಗುಲೀಮಾಲನಿಗೆ ಪಡಿನುಡಿದು ಬದುಕಿರುವ

ಶೂರನೊಬ್ಬನು ಇಲ್ಲ ಎಂಬರಿವು ಇಲ್ಲದಿಹ

ಓ ಕುನ್ನಿ, ಸಾವೆ ಶಿಕ್ಷೆಯೊ ನಿನಗೆ!

(ಕತ್ತಿಯನ್ನೆತ್ತಿ ಬುದ್ಧನನ್ನು ತೀರ ಸಮೀಪಿಸಿದಾಗ ಬುದ್ಧ ತಲೆಯೆತ್ತಿ ನೋಡುತ್ತಾನೆ.
ಅಂಗುಲೀಮಾಲನ ಕಣ್ಣು ಬುದ್ಧನ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ದಿಟ್ಟಿಸಿ ನೋಡುತ್ತದೆ. ಒಡನೆಯೇ
ಕೈಯ ಕತ್ತಿ ಕೆಳಗೆ ಬೀಳುತ್ತದೆ. ಎರಡೂ ಕೈಗಳಿಂದ ಹಿಂಬಾಲಕರನ್ನು ತಡೆಯುತ್ತಾನೆ.)

ಬುದ್ಧ

ಓ ನೀನೆ ಅಂಗಲೀಮಾಲ? ನಿನ್ನನೇ

ಅರಸುತ್ತ ನಡೆದು ಬಂದುದು ನಾನು ಸಾವತ್ತಿ-
ಯುಪವನದ ಹಿರಿಯಸುಗೆ ನೆರಳಿಂದ!

ಅಂಗುಲೀಮಾಲ

(ಕಕ್ಕಾಬಿಕ್ಕಿಯಾಗಿ)

ಏನೆಂದೆ?..... ಸಾವತ್ತಿ!

ಯಾರು ನೀ ಸನ್ಯಾಸಿ?

ನಿನ್ನ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಕಡಲುಗಳು ಉರುಳುತಿವೆ,
ಕಾಣದಿಹ ಯಾವುದೋ ಲೋಕಗಳು ಅರಳುತಿವೆ!

ಬುದ್ಧ

ಎಲ್ಲವೂ ಬಯಲ ಭ್ರಾಂತಿಯು ಕಂದ.

ಅಂಗುಲೀಮಾಲ

ಕಂದ-ಕಂದ! ಹೊಸತೆನೆಗೆ ಈ ಮಾತಿನಂದ!

ಬುದ್ಧ

ಹೊಸತು ಹಳತೆಲ್ಲವೂ ಮತ್ತೆ ಭ್ರಾಂತಿಯು ಕಂದ!

ಅಂಗುಲೀಮಾಲ

ಯಾರು ನೀ ಸನ್ಯಾಸಿ? ಹೊಚ್ಚ ಹೊಸ ಅನುಭವವ
ನೀಡುತಿಹ ನೀನಾರು? ನನ್ ಖಡ್ಗದ ಕಾಳಿ
ಕೊಲೆಗಳಿಗೆಯಲ್ಲೆಂದು ಮುಷ್ಟಿ ಪೀಠವನುಳಿದು
ಧರೆಗುರುಳಿ ಹೊರಳಿದುದ ಕಾಣೆ ನಾ! ಇದೆ ಮೊದಲ್.
ಹೇಳು, ಓ ಸನ್ಯಾಸಿ, ಮಂತ್ರ ವಿದ್ಯೆಯನರಿತ
ಮಾಟಗಾರನೊ ನೀನು?.....

ಬುದ್ಧ

ದಿಟ ಕಂದ. ಪ್ರೇಮ ಮಂತ್ರವ ಜಪಿಪ ಒಲುಮೆ ಸಾ-
ಧಕ ನಾನು!

ಅಂಗುಲೀಮಾಲ

ಕವಡು ನುಡಿ ನುಡಿಯದಿರು ಓ ಭಿಕ್ಷು. ದಿಟವನೊರೆ.
ನೀನಾರು? ಏತಕ್ಕಿಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದೆ! ಅರಿತು ನುಡಿ!
ಮೃತ್ಯುವಿನ ನೆಲೆಮನೆಯ ಹೊಕ್ಕಿರುವೆ ನೀನು!

ಬುದ್ಧ

ನಿನ್ನನೇ ಅರಸುತ್ತ ಬಂದೆನೆನ್ನೆನೆ ಕಂದ?
ನಿನ್ನ ಬಯಕೆಯು ನನಗೆ, ನನ್ನ ಬಯಕೆಯು ನಿನಗೆ.

ಅಂಗುಲೀಮಾಲಾ

ನಿನ್ನ ಬಯಕೆಯು ನನಗೆ! ನಿನ್ನ ಕೈಬೆರಳುಗಳ
ಬಯಕೆಯೈ!

ಬುದ್ಧ

(ಎರಡೂ ಕೈಗಳನ್ನು ಮುಂದೆ ಚಾಚಿ)

ಇದೊ ನನ್ನ ಕೈಬೆರಳು, ಕೊಂಡು ನಲಿಯೈ ಕಂದ.
ಅದನು ನೀಡುವ ಬಯಕೆ ಇಂದೆನ್ನ ಬಗೆಯಂದ!
ಕೊಳ್ಳ ಕಂದ. ಹಳೆಯ ಅಂಗುಲಿ ಮಾಲೆ ಬೇಸರಾ-
ಯಿತು ನಿನಗೆ. ಇದೊ ಹೊಸತು ಕೈಬೆರಳು. ಕೊಳ್ಳ ಇದನ್.

ಅಂಗುಲೀಮಾಲ

ಸಾಕು ಓ ಸನ್ಯಾಸಿ, ನುಡಿಯ ಮಂಜನು ಇನ್ನು
ನನ್ನ ಮೇಲೆಸೆಯದಿರು, ಎಸೆದು ಮೂದಲಿಸದಿರು.
ಬಂದ ಕಾರ್ಯವನುಸಿರು, ಉಸಿರಿ ನಡೆ ಉಸಿರೊಡನೆ.

ಬುದ್ಧ

ಇದುವರೆಗೆ ಗೆದ್ದಿರುವ ರಾಜ್ಯವೆಲ್ಲವ ಮೀರಿ-
ದೊಂದು ರಾಜ್ಯವ ನೀನು ಗೆಲ್ಲಬೇಕಾಗಿಹುದು.
ಅದನು ತೋರಿಸಲೆಂದೆ ನಾ ಬಂದೆ.

ಅಂಗುಲೀಮಾಲ

ರಾಜ್ಯವೇ? ಎಲ್ಲವನು ಮೀರಿರುವ ರಾಜ್ಯವೇ?
ನಾ ಕಾಣದಿರುವೊಂದು ರಾಜ್ಯವೇ? ಉತ್ತರಕೆ
ದಕ್ಷಿಣಕೆ ಪೂರ್ವ ಪಶ್ಚಿಮಗಳಿಗೆ ದಿಗ್ವಿಜಯ
ಯಾತ್ರೆಯನು ಮುಗಿಸಿ ಬಂದಿಹೆ ನಾನು! ನನ್ನ ಭಯ-
ವಾಳದಿಹ ನೆಲವುಂಟೆ ಓ ಭಿಕ್ಷು?

ಬುದ್ಧ

ಇದೆ ಕಂದ.

ಅಂಗುಲೀಮಾಲ

ದಾರಿ ತೋರುವೆಯೇನು?

ಬುದ್ಧ

ಅದಕೆಂದೆ ನಾ ಬಂದೆ.

ಅಂಗುಲೀಮಾಲ

ನಾ ಬಲ್ಲೆ! ನಾ ಬಲ್ಲೆ! ಅದಕೆ ನಾ ಕೇಳೆನ್ನೆ
ಮಂತ್ರ ವಿದ್ಯೆಯನರಿತ ಮಾಟಗಾರನೊ ನೀನು!
ತ್ವರೆಮಾಡು, ಸನ್ಯಾಸಿ, ಎಲ್ಲಿಹುದು ಆ ರಾಜ್ಯ?

ಬುದ್ಧ

ತೋರಿಸುವೆನ್ನೆ ಗೆಳೆಯ, ಅದರಂಗುಲೀಮಾಲ
ನಾ ಪೇಳ್ವ ಕಜ್ಜವದು ಸಾಧ್ಯವೇ ನಿನಗೆ?

ಅಂಗುಲೀಮಾಲ

ಸಾಧ್ಯವೇ! ದಂಡುಗಳ ಕೂಡಿಸಲೆ?
ನನಗೇಕೊ ಸೈನಿಕರು-ಆದರೂ ನಿನ್ನೆದೆಯ
ಒದ್ದೆಯಕ್ಕೆ ಇದೊ ಈಗಲೇ ನಡೆದು, ಅರಸುಗಳ

ಎದೆಯನ್ನು ಖಡ್ಗದಿಂದೆಚ್ಚರಿಸಿ ಪೃಥ್ವಿಯನೆ
ಕವಿಯುವನಿತೊಂದು ಜನ ಸೈನಿಕರ, ಆನೆ ಮೇಣ್
ಕುದುರೆಗಳ ಪಡೆಯನೇ ನಿರ್ಮಿಸುವೆನೊಂದೆ ದಿನ-
ದಲಿ ನಾನು. ನಡೆ ಬೇಗ, ಕಳೆಯದಿರು ಕಾಲವನು.
ಏಕಾಕ್ಷ, ಬಲಿದಾಸ, ಏಳಿರೇಳಿ!

ಬುದ್ಧ

ಅವಸರಕೆ ಎಡೆಯಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನದೇ ಆ ರಾಜ್ಯ.
ಆನೆ ಕುದುರೆಗಳೇಕೆ? ಕಾಲಾಳು ರಥವೇಕೆ?
ನಿನ್ನನೇ ನೀಡಿದರ ಸಾಕು ಅದಕೆ. ನುಡಿ ಕಂದ
ನುಡಿದಂತೆ ನಡೆವೆಯಾ?

ಅಂಗುಲೀಮಾಲ

ನುಡಿವುದಾರೊಡನೆಂದು ಅರಿವಿರಲಿ ಸನ್ಯಾಸಿ.
ಅಂಗುಲೀಮಾಲನಲಿ ಕವಲು ನುಡಿಗಡೆಯಿಲ್ಲ.
ಒಂದೆ ಸೂರ್ಯನೊಲು ಒಂದೆ ಚಂದ್ರನೊಲು
ಒಂದೆ ಮಾತು ಅವಗೆ. ನಿನ್ನಾಸೆಯನು ನುಡಿಯೀಗೆ!

ಬುದ್ಧ

ವೈಭವದ ರಾಜ್ಯವನು ಗೆಲ್ಲ ಹೋಗುವ ಮುನ್ನ
ಗೆಲಬೇಕು ನೀನು ನಿನ್ನ!

ಅಂಗುಲೀಮಾಲ

ಗೆಲಬೇಕು ನನ್ನ ನಾನು! ಅರ್ಥವಿಲ್ಲದ ಮಾತು!
ವಜ್ರನಖವನ್ನೆತ್ತಿ ಅವ್ವಳಿಸಿ ವನರಾಜ ಮೃಗರಾಜ
ಗೆಲಬೇಕು ಕರಿಯನ್ನು. ಗೆಲಬೇಕು ತನ್ನನ್ನು
ಎಂಬುದದು ಅರ್ಥವಿಲ್ಲದ ಮಾತು ಸನ್ಯಾಸಿ.
ಅಂಗುಲೀಮಾಲನೀ ಸಮಯಕ್ಕೆ ಮೌಲ್ಯವಿದೆ.
ಸಮಯವೇ ಸರಸಕ್ಕೆ?

ಬುದ್ಧ

ದಿಟ ಕಂದ, ಹರಿಯು ಗೆಲಬೇಕು ಕರಿಯನ್ನು!
ಸಾರ್ವಭೌಮತ್ವ ಸಂಸ್ಥಾಪನೆಯ ಹಸಿಯೆದೆಯ
ಕೀಳಾಸೆಗಾಳಾಗಿ ಗೆಲಬೇಕು ಕರಿಯನ್ನು!
ಮೃಗರಾಜನೆಂದೆಂಬ ಬೇಗಡೆಯ ಮಕುಟವನು
ತಲೆಗೆರಿಸುವ ಆಸೆ ಭೂತಕೆ ಊಳಿಗದ
ಭಟನಾಗಿ ಹರಿಯು ಗೆಲಬೇಕು ಕರಿಯನ್ನು.
ಅದರಿಂದಲೇ ಕಂದ 'ಮೃಗರಾಜ' ನಾದರೂ
ಮೃಗತನವ ಮೀರದಿದೆ!

ಅಂಗುಲೀಮಾಲ

ಸಾಕು ಹೋಲಿಕೆ ಭಿಕ್ಷು. ನಾನಾರಿಗಾಳು ಪೇಳ್?
ಎನ್ನೊಡನೆ ಬಾ ಕಾಂಬೆ, ಅರಸುಗಳು ಊಳಿಗದ
ಭಟರಂತೆ ಒಂದು ಕೈಯಲಿ ಜೀವ, ಒಂದು ಕೈ-
ಯಲಿ ತಂಬುಲವ ಪಾತ್ರೆಯನು ಹಿಡಿದು ಒಡನಡೆವ
ವೈಭವದ ದೃಶ್ಯವನು. ಬಯಸಿದೆನೊ, ನಡೆಮಡಿಯ
ಹಾಸುವರು. ಈಗ ಪೇಳ್ ಸನ್ಯಾಸಿ, ರಾಜರಿಂ
ಸೇವೆಯನು ಕೈಕೊಳುವ ನಾನಾರಿಗಾಳು?

ಬುದ್ಧ

ರಾಜಸೇವೆಯ ಕೊಂಡು ಹಿರಿಯನಾಗುವೆಯೆಂದು
ಚೋದಿಸುವ ಮನದಾಶಾಪಿಶಾಚಕ್ಕೆ.
ಅದು ಕುಣಿಸಿದೊಲು ಕುಣಿವ ಮರುಳೊ ನೀನ್!

ಏಕಾಕ್ಷ

(ಬುದ್ಧನನ್ನು ಹೊಡೆಯ ಹೋಗುತ್ತಾ)

ಏಯ್ ತಿರುಕ, ನಮ್ಮೊಡೆಯನನು ಮರುಳೆನುವ
ನಿನ್ನ ಬೆನ್ನೆಲುಬಿಗೇನೋ ಬಂದಿದೆ ಹೊತ್ತು!

ಅಂಗುಲೀಮಾಲ

(ಅವನನ್ನು ತಡೆದು)

ಏಕಾಕ್ಷ ನಿಲ್, ಬಲಿದಾಸ.....

(ಕಣ್ಣು ಸನ್ನೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ.)

ನಾ ಕರೆವವರೆವಿಗೂ ಗುಹೆಯಲಿರಿ.

(ಇಬ್ಬರೂ ತಲೆತಗ್ಗಿಸಿ ನಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಅವರು ಮರೆಯಾದ ನಂತರ ಬುದ್ಧನ ಕಡೆ ತಿರುಗಿ)

ನನ್ನೆದೆಯ ಕಲಕಿದೆಯೊ ಸನ್ಯಾಸಿ; ಕವಿಯುತಿದೆ
ಮಂಕೊಂದು ಮತಿಯನ್ನು. ಹಿರಿರಾಜ್ಯವಿಹುದೆಂದೆ.
ದಾರಿತೋರುವೆನೆಂದೆ, ನನ್ನನಾ ಗೆಲ್ಲಲೇಬೇಕೆಂದೆ.
ಮನದಾಸೆಗಾಳೆಂದೆ. ಅದು ಕುಣಿಸಿದೊಲು ಕುಣಿವ
ಮರುಳು ನಾನೆನುತಿರುವೆ. ನನ್ನ ಧೈರ್ಯದ ಭೂಮಿ
ಕಾಲಡಿಯೆ ಕುಸಿಯುತಿದೆ. ನೀನೆನ್ನ ನೋಡದಿರು,
ನೋಡದಿರು ಸನ್ಯಾಸಿ, ನೋಡಿ ಎದೆ ಕಲಕದಿರು.
ನನ್ನ ಕಂಡಂಜದವ ನೀನೊಬ್ಬನೇ ಭಿಕ್ಷು.
ಕೊಲ್ಲದುಳಿಸುವ ಬಗೆಯನಾಂತೆ ನಾ
ಕಂಡು ನಿನ್ನೊಬ್ಬನನೆ!

(ಹಾಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾ ತಲೆ ತಗ್ಗಿಸುತ್ತಾನೆ. ಬುದ್ಧ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಮುಂದುವರಿದು ಆತನನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.)

ಅಂಗುಲೀಮಾಲ

ಆವುದೀ ಶೀತಲ ಸುಖ ಸ್ಪರ್ಶ!

ಉಕ್ಕುತಿದೆ ಎದೆ ಹರ್ಷ!

ನಾ ಬಳಲಿ ಬಂದೆಂದು ಎದೆಗಪ್ಪಿ ನಲಿವೆಂದು
ನನ್ನ ತಾಯ್, ನನ್ನೆದೆಯು ಹೀರಿದಾ ಮುದವನ್ನು
ಮೀರಿದಾ ಈ ಸೊದೆಯ ಹರ್ಷವನು ಸೂಸುವೀ
ಮಾತೆಯಾರ್? ಒಲುಮೆ ಬತ್ತಿದ ಎದೆಯ ಮರಳಿನಲಿ
ಪ್ರೇಮವನು ಸಿಂಚಿಸುವ ಈ ಪುಣ್ಯತೀರ್ಥನಾರ್?

ಬುದ್ಧ

ತಲೆಯೆತ್ತು ಓ ಕಂದ.

ಅಂಗುಲೀಮಾಲ

ತಲೆಯೆತ್ತಲಾರೆ ನಾ. ಎತ್ತಲಾರೆನು ತಲೆಯು.
ನಿನ್ನ ಕರುಣಾಗಂಗೆ ಕಣ್ಣಿನಿಂ ಧುಮುಕುತಿರೆ
ಮುಡಿಯೊಡ್ಡಿ ತಡೆವ ಬಲವಿನಿತಿಲ್ಲವೈ ತಂದೆ.
ಪುಡಿಗಯ್ಯದಿರು ಅಯ್ಯೊ ನನ್ನನಿತು ಶಕ್ತಿಯನು!

(ಬುದ್ಧನ ಕಾಲಬಳಿ ಕುಸಿಯುತ್ತಾನೆ. ಬುದ್ಧದೇವ ಅಂಗುಲೀಮಾಲನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರದಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತಾನೆ.)

ಬುದ್ಧ

ಸಾಕು ಈ ದೌರ್ಬಲ್ಯ! ಏಳು ಅಂಗುಲೀಮಾಲ,
ನೀನೆಂದು ಕಾಣದಿಹ ರಾಜ್ಯವನು ಸಾಧಿಸಲು
ಎದ್ದೇಳು!

ಅಂಗುಲೀಮಾಲ

(ನಿಧಾನವಾಗಿ ಎದ್ದು ಬುದ್ಧನ ಮುಂದೆ ಕೈಜೋಡಿಸಿ)

ಮರೆಮಾಚದಿರು ಇನ್ನು, ನೀನಾರು ಪೇಳಯ್ಯ.
ನಾಡಾಡಿ ಸನ್ಯಾಸಿ ನೀನಲ್ಲ. ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ನನ್ನೆದೆಯ
ಒಳಪೊಕ್ಕು ಅರಸಾಗಿ ಆಳುತಿಹ ನೀನಾರು?

ಬುದ್ಧ

ದಿಟಕು ನಾಡಾಡಿ ನಾ! ಇಂದು ಈ ಊರಿನಲಿ
ನಾಳೆ ಬೇರೊಂದರಲಿ ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಡುತ ಅಲೆವ
ಬುದ್ಧನೆಂಬರು ನನ್ನ.

ಅಂಗುಲೀಮಾಲ

ಬುದ್ಧದೇವನೆ ನೀನು!

(ಎರಡು ಕೈಗಳಿಂದಲೂ ಮುಖವನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು)

ಕೊಂದೆಯೋ ನೀನೆನ್ನ ಶಾಕ್ಯಮುನಿ, ನೀ ಕೊಂದೆ.
ರಾಜರಾಜರು ನನ್ನ ಕಾಣಲೆಂತಂಜಿದರೊ,
ಅಂತೆ ಅಂಜಿದೆ ನಾನು ನಿನ್ನ ನೋಟವನು.
ಪರ್ವತಾರಣ್ಯಗಳ ಹೃದಯದಲಿ ದಟ್ಟಿಸಿ
ರಾಜ್ಯವಾಳುವ ತಮವು ಸೂರ್ಯಕಿರಣವನೆಂತೊ,
ನಿವಾರಿಸಿದೆನಂತೆ ನಾನಿದುವರೆಗೆ ನಿನ್ನನ್ನು.
ಏಕಿಲ್ಲಿಗೈತಂದೆ? ಓ ತಂದೆ, ಪೇಳೇಕೆನ್ನ ಕೊಂದೆ?
ಇದುವರೆಗು ನಿಂದ್ರಿಸಿದ ನನ್ನ ಹೃದಯಕೆ ನಿನ್ನ
ಕರುಣೆ ಕಡೆಗೋಲಿಟ್ಟು ಮಥಿಸುತಿಹೆ ಏಕೆ?
ನಡೆ ತಂದೆ, ಕೃಪೆಯಿಟ್ಟು ನಡೆ ಈಗ ಇಲ್ಲಿಂದೆ.

ಬುದ್ಧ

ನೀನೆ ಪಡೆವೆಯೊ ಕಂದ. ಇದುವರೆಗೆ ಹೊಂದಿದ್ದ
ಶಾಂತಿ ಭ್ರಾಂತಿಯನಲ್ಲ. ದಿಟದ ಶಾಂತಿಯ ಪಡೆವೆ.
ಅದುವೆ ನಾನೊರೆದ ವೈಭವದ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಸಿರಿ.

ಅಂಗುಲೀಮಾಲ

ಪಡೆವೆನೇ ತಂದೆ? ಪಡೆಯಬಹುದೇ ಅದನು?
ನನ್ನೆದೆಯ ತಮದ ಹಿಮ ಪೆರ್ಬಂಡೆಯಾಗಿರಲು
ಅದನೊಡೆವ ಬಲವಿರುವ ಅಗ್ನಿಚಾಣವು ಇಹುದೆ?
ಏತಕೀ ಬರಿ ಬಯಲ ವಿಭ್ರಾಂತಿ? ನಡೆ ತಂದೆ,
ನನ್ನ ಬಿಡು ಹಿಂಸಾನಾಗರನ ಪರ್ಯಂಕದಲಿ
ನಿಂದ್ರಿಸಿಹ ನನ್ನ ಮನವನು ನೀನು ಕಡಡದಿರು.

ಬುದ್ಧ

(ಅಂಗುಲೀಮಾಲನನ್ನು ಸಮೀಪಿಸಿ ಅವನ ಎದೆಯನ್ನು ಮೃದುವಾಗಿ ನೇವರಿಸುತ್ತಾ.)

ಶಾಂತನಾಗಲೆ ಕಂದ. ಬೀಸುಗಾಳಿಗೆ ಇನಿತೆ
ಸರಿಯುತಿಹ ಮರದೆಲೆಯ ಜವನಿಕೆಯ

ಹಿಂದದೋ ಸಿಂಚಿಸುತೆ ಜೊನ್ನವನು ಮೂಡಿಬರು-
ತಿದೆ ನೋಡು ಶಾಂತಿಮಯದಾನಂದ ಶಶಿಬಿಂಬ.
ತುಸು ಮುಂಚೆ, ಸಂಜೆಗತ್ತಲೆ ಕವಿವ ಹೊತ್ತಿನಲಿ
ತಮವು ಜಗವೆಲ್ಲವನು ತುತ್ತುಗೊಂಡುದೊ ಎಂಬ
ಭ್ರಾಂತಿ ಮೂಡಿದುದಲ್ಲೆ? ಇದೊ ಈಗ ಈ ಜಗದ
ನೀರವ ಧ್ಯಾನದಲಿ ವಿಶ್ವಮನದಂಚಲದಿ
ಉದಯಿಸುತ್ತಿದೆ ಕಂದ, ಘನವಿಪಿನ ನೈರಾಶ್ಯ-
ದಂಧತೆಯ ಸೀಳುತಲಿ ಶಾಂತಿ ಶಶಿ. ಅಂತೆಯೇ
ನಿರ್ವಾಣ ಶಾಂತಿ ಚಂದ್ರೋದಯವು. ಮೂಡಲದು
ಎದೆತುಂಬ ಬೆಳಕು; ಬೆಳಕೋ ಬೆಳಕು. ಮಿಂಚಿನುಳಿ
ಘಟ್ಟಿಸಲು ಹೃದಯ ಗ್ರಂಥಿಗಳೆಲ್ಲ ಗಳಿಗೆಯಲಿ
ಪುಡಿಯಾಗಿ ಸ್ವಚ್ಛಂದ ಭಂದದಲಿ ನರ್ತಿಪುದು
ನಿನ್ನಿರವು. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವೇ ಅದರ ಬೆಳಕಿನೊಡಲು.
ಪಡೆ ಕಂದ. ಪಡೆದು ನಲಿ ಶಾಂತಿಯನು!

ಅಂಗುಲೀಮಾಲ

ಪಥವಾವುದೈ ತಂದೆ. ಎಂತು ಪಡೆಯುವೆನದನು?

ಬುದ್ಧ

ಏಳು, ನಡೆ.

(ಅಂಗುಲೀಮಾಲನ ಕೈಹಿಡಿದು)

ಮುಂದೆ ನಡೆಯುವೆ ನಾನು. ಹಿಂದೆ ನೀನೈತರುವೆ.
ನಡೆ ಕಂದ, ದಾರಿ ಕಾಂಬುದು ನಿನಗೆ. ನಿನ್ನದೇ
ಮನೆಯಹುದು, ಆ ಶಾಂತಿಯರಮನೆಯು.
ಸಂತಸದಿ ಮನೆಯೊಡೆಯ ತನ್ನ ಮನೆ ಹೊಗುವಂತೆ
ನೀ ನಡೆವೆ ಎದೆಯ ಶಾಂತಿಯ ಗೃಹಕೆ.

ಅಂಗುಲೀಮಾಲ

ಈಗಲೇ.....? ಇಂತೆಯೇ.....?

ಬುದ್ಧ

ಈಗಲೇ, ಇಂತೆಯೇ. ಒಂದೆ ಪರಿವರ್ತನೆಯು.
ಕಿತ್ತೆಸೆಯೊ ಅಂಗುಲೀ ಮಾಲೆಯನು,
ಆ ಕರ್ಮ ಪಾಶವನು. ಮೇಣಂತೆ ಮಕುಟವನು, ಮೃತ್ಯುವಿನ
ತೊತ್ತುತನದಪಮಾನ ಚಿಹ್ನೆಯನು!

(ಬುದ್ಧನ ಕಡೆಯೇ ದಿಟ್ಟಿಸುತ್ತಾ ಅಂಗುಲೀಮಾಲ ತನಗರಿವಿಲ್ಲದೆಯೇ ಮಾಲೆ
ಮಕುಟಗಳನ್ನು ಕಳಚುತ್ತಾನೆ. ಅವನ ಮುಖ, ಹಾಗೆ ಮಾಡುವಾಗ ಅತೀವವಾದ
ಯಾತನೆಯನ್ನು, ಆ ಬಳಿಕ ಸಮಾಧಾನದ ಭಾವವನ್ನು ತಳೆಯುತ್ತದೆ.)

ಅಂಗುಲೀಮಾಲ

ಹಗುರಾಯಿತು ಎದೆ
ತುಂಬುತ್ತಿದೆ ಸೊದೆ
ನನ್ನೀ ಜೀವನ ಕಣ ಕಣವನ್ನು
ಹರಿಯುತ್ತಿದೆ ಮುದ
ಮೈದೋರಿದೆ ಹದ
ಪಾವನಗೈದಿದೆ ಚಣ ಚಣವನ್ನು
ಬೆಳುದಿಂಗಳ ಹೊಳೆ
ಕಾನನದಳೆಯೆಳೆ
ಮೀಯಿಸಿ ತೊಳೆತಳೆದಾರೀತಿ
ಬಾಳನು ತುಂಬಿತೊ
ಪಾವನ ಗೈದಿತೊ
ನಿನ್ನೀ ದೇವಮನೋಹರ ಪ್ರೀತಿ!

ಬುದ್ಧ

ಇನ್ನು ನಡೆ. ಸಾವತ್ತಿಯನು ಸಾರಿ
ಪೇಳುವೆನು ಉಳಿದುದನು.

ಅಂಗುಲೀಮಾಲ

ಇರು ತಂದೆ. ಗುಹೆಗೈದಿ, ಪೇಳ್ವದೆಲ್ಲವ ಪೇಳ್ವ
ಅವರ ಬದುಕಿಗೆ ದಾರಿಯನು ಗೈದು ಐತರುವೆ.

ಬುದ್ಧ

ಅವರರಿವರೆಲ್ಲವನು ಪಿಂಬಳಿಕೆ, ನಡೆಕಂದ.
ಹಿಂತಿರುಗಿ ನೋಡದಯೆ ಮುಂದುವರಿ. ನಿಂತ ನಿಲು-
ವಿನಲಿ ತೊರೆದೈದುವುದೆ ಸನ್ಯಾಸ-

(ಬುದ್ಧ ಮುಂದೆ ಸರಿಯುತ್ತಾನೆ. ಅಂಗುಲೀಮಾಲ ಮಂತ್ರಮುಗ್ಧನಂತೆ ಹಿಂಬಾಲಿಸುತ್ತಾನೆ.)

(ತೆರೆ)

ದೃಶ್ಯ-ಳ

(ಸಾವತ್ತಿಯ ಉಪವನ. ಬುದ್ಧನ ಶಿಷ್ಯ ಸಮೂಹ ಚಿಂತಾಮಗ್ನವಾಗಿ ಕುಳಿತಿದೆ.
ಆನಂದ ಮತ್ತೆ ಒಬ್ಬಿಬ್ಬರು ಸಮಾಧಾನದ ಮುಖಮುದ್ರೆಯನ್ನು ತಾಳಿದ್ದಾರೆ.)

ಒಬ್ಬ ಶಿಷ್ಯ

ಹಗಲುರುಳಿ ಇರುಳಾಯ್ತು
ಇರುಳು ನಟ್ಟಿರುಳಾಯ್ತು

ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಶಿಷ್ಯ

ನಟ್ಟಿರುಳು ಉಷೆಯಾಯ್ತು
ಉಷೆಯಳಿದು ಬೆಳಗಾಯ್ತು

ಎಲ್ಲರೂ

ಮೂಡನಿನ್ನೂ ಶಾಕ್ಯ ದಿನಮಣಿ!

ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಶಿಷ್ಯ

ಹಗಲು ಕಳವಳವಾಯ್ತು
ಇರುಳು ಬೇಗುದಿಯಾಯ್ತು

ಒಬ್ಬ ಶಿಷ್ಯ

ನಟ್ಟಿರುಳು ತಪವಾಯ್ತು
ಉಷೆಯು ಆತಪವಾಯ್ತು

ಎಲ್ಲರೂ

ಬಾರನಿನ್ನೂ ನಮ್ಮ ಹೃನ್ಮಣಿ.

ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಶಿಷ್ಯ

ಬಾಳಿನ ಬನದಲಿ
ಶೂನ್ಯದ ಗಾಳಿಯು
ಚೀರುತ ಕುಣಿಯುತ್ತಿದೆ.

ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಶಿಷ್ಯ

ಭೀತಿಯ ಬೆಂಕಿಯು
ನಾಲಗೆ ಚಾಚುತೆ
ನುಂಗುತ ನೊಣೆಯುತ್ತಿದೆ.

ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಶಿಷ್ಯ

ಬರುವನೋ ಅವನು
ಬಾರನೋ ಅವನು
ಬದುಕಬೇಕು ಏಕೆ?

ಎಲ್ಲರೂ

ನಮ್ಮೀ ನಾಳೆಗೆ
ಅವನಾ ಬಾಳಿಗೆ
ಬರಿ ನೆನಪೇ ಸಾಕೆ?

ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಶಿಷ್ಯ

ಉರಿಸು ಉರಿಸು ಉರಿ

ಆ ನಿರ್ವಾಣದ ಪರಿ
ಬಾಳಿದು ಬೇಳಾಗಲಿ ಅದಕೆ.

ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಶಿಷ್ಯ

ಅವನಿಲ್ಲದ ಬಾಳೆ
ಎಂತಿರುವುದೋ ಪೇಳೆ
ಆಳಾಗಲಿ ಸಾವಿನ ಮುದಕೆ.

ಆನಂದ

ಏತಕೀ ಮೋಘದೀ ದುಮ್ಮಾನ?
ಶ್ರೀ ಗುರುವಿನ ಎದೆಯರಿವಿನ ದಾನಕೆ
ಇದುವೇ ನಾವೆಸಗುವ ಸಮ್ಮಾನ?

ಎಲ್ಲರೂ

ಬರುವನೋ ಅವನು
ಬಾರನೋ ಅವನು
ಬದುಕಬೇಕು ಏಕೆ?

ಹಿನ್ನೆಲೆಗೆ ಇಬ್ಬರು

ಮೂಡನಿನ್ನೂ ಶಾಕೃದಿನಮಣಿ
ಬಾರನಿನ್ನೂ ನಮ್ಮ ಹೃನ್ಮಣಿ!

ಆನಂದ

ರವಿಯು ಮುಳುಗಿ ಹೊಸತಾಗಿ ಇಂದು ತಾ
ಮೂಡಿ ಬಂದ ತೆರದಿ.....
ಜಗವು ತಾನಂದು ಹೊಸತು ಬೆಳಕಿನಲಿ
ಮಿಂದು ಬಂದ ತೆರದಿ
ಬಂದೆ ಬರುವನವನು-ತಾ
ನೈತಂದೆ ತರುವನವನು!

ಒಬ್ಬ ಶಿಷ್ಯ

ಬರುವನೆಂದೆಯಾ?

ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಶಿಷ್ಯ

ಬಂದನೆಂದೆಯಾ?

ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಶಿಷ್ಯ

ತಂದನೆಂದೆಯಾ?

ಆನಂದ

ನನ್ನೆದೆ ವಾಣಿಯು ನುಡಿಯಿಸುತ್ತಿರೆ
ನಾ ಬಹನೆಂದೆ
ತಹನೆಂದೇ.....

(ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಶಿಷ್ಯ ದೂರಕ್ಕೆ ಬೆರಳು ತೋರಿಸುತ್ತಾ)

ಶಿಷ್ಯ

ಯಾರದೈತರುತಿಹರು
ಅಲ್ಲಿ ಆ ದೂರದಲಿ?

ಒಬ್ಬ ಶಿಷ್ಯ

ಬುದ್ಧ ದೇವನೆ ಏನು?

ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಶಿಷ್ಯ

ಸಿದ್ಧದೇವನೆ ಏನು?

ಎಲ್ಲರೂ

ಬಂದನೇ ಶಾಕ್ಯಮುನಿ? ನಮ್ಮೆದೆಗೆ ಸೊದೆಯನ್ನು
ತಂದನೇ ಶಾಕ್ಯಮುನಿ?

ಮತ್ತೊಂದು ಶಿಷ್ಯ

ಅವನದೇ ಗಾಂಭೀರ್ಯ, ಅವನದೇ ರಾಜನಡೆ!
ಇರು, ನಿಲ್ಲು, ಅವನ ಹಿಂದುಗಡೆಗಾರೋ ಅವನನೇ
ಅನುಸರಿಸಿ ಐತರುವವೋಲಿಹುದು.

ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಶಿಷ್ಯ

ಕತ್ತಲೆಯ ಮೊತ್ತವನು ದಾಸನನ್ನಾಗಿಸುತೆ
ರವಿದೇವ ನಡೆಯುವೋಲು ಕಾಣುತಿದೆ!

(ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧದೇವ, ಅವನ ಹಿಂದೆ ತಲೆತಗ್ಗಿಸಿದ ಅಂಗುಲೀಮಾಲ ನಡೆದು ಬರುತ್ತಾರೆ.)

ಒಬ್ಬ ಶಿಷ್ಯ

ಕಾಂಬ ಹಂಬಲದ ತುಂಬು ಹೊನಲಿದೋ
ನಿನ್ನ ಕಾಣ್ಕೆ ವಾರಿಧಿಯನು,
ಸೇರಿ ಬದುಕಾಯ್ತು ಪೂರ್ಣ ಪಾವನವು
ತನ್ನ ಜೀವನದ ನಿಧಿಯನು!

ಎಲ್ಲರೂ

ಸುಸ್ವಾಗತ ಸುಸ್ವಾಗತ
ಸ್ವಾಗತ ಶ್ರೀ ಬುದ್ಧನಿಗೆ!
ಉದ್ಧಾರದ ಮಹಮಂತ್ರದ
ಕರುಣಾಸೂತ್ರ ನಿಬದ್ಧನಿಗೆ!
ಅವನತ ಮುಖಿ ಬೋಧಿಯ ಸಖಿ
ನೀಡಿದ ನಿರ್ವಾಣ ಫಲಕ್ಕೆ!
ಯುಗಯುಗಳು ಬುವಿಬಾಳನು
ಸಂಸೇಚಿಪ ಪುಣ್ಯ ಜಲಕ್ಕೆ!
ಸುಸ್ವಾಗತ ಸುಸ್ವಾಗತ
ಸ್ವಾಗತ ಶ್ರೀ ಬುದ್ಧನಿಗೆ

ಎದೆ ಬೆಳಗುವ ಮನ ತೊಳಗುವ
ದರ್ಶನ ಸಂಶುದ್ಧನಿಗೆ!

(ಬುದ್ಧದೇವ ರಂಗಮಧ್ಯಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಎಲ್ಲರೂ ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತಾರೆ.)

ಬುದ್ಧ

ಬಾ ಕಂದ, ಬಾ ತಮ್ಮ, ಬಾ ಗೆಳೆಯ, ಹತ್ತಿರಕೆ.
ಆನಂದ, ಇಗೊ ನಿಮ್ಮ ಸಂಘಕ್ಕೆ ಮತ್ತೊಂದು
ಕಾಣಿಕೆಯ ನೀಡುತಿಹೆ. ಸ್ವೀಕರಿಸಿ. ಬಹು ದೂರ
ಬಹಳ ದಿನ ನಡೆದಿದ್ದ ಕಿರಿತಮ್ಮ ಇದೊ ಇಂದು
ಮತ್ತೆ ಮನೆಗೈದಿಹನು. ಅಪ್ಪಿಕೊಳಿ.
ನಡೆ ಕಂದ, ನಿನಗಿನ್ನು ಇವರೆಲ್ಲ ಅಣ್ಣದಿರು.

ಆನಂದ

(ಸಮೀಪಿಸಿ ಅವನನ್ನು ಆಲಿಂಗಿಸಿಕೊಂಡು)

ನಿನ್ನ ಪರಿಚಯವನೊರೆ, ನಲುದಮ್ಮ.

ಅಂಗುಲೀಮಾಲ

ಅಂದು ಅಂಗುಲೀಮಾಲ, ಇಂದು ಬುದ್ಧ ಕರುಣಾಮಾಲ.

ಎಲ್ಲರೂ

(ಬೆಚ್ಚಿ ಬೀಳುತ್ತಾ)

ಇವನೆ ಅಂಗುಲೀಮಾಲ? ಇವನೆ ಅಂಗುಲೀಮಾಲ?

ಬುದ್ಧ

ಹಿಂದಷ್ಟೆ. ಇಂದಲ್ಲ. ಮುಂದಿನ್ನು ಪುಣ್ಯಾಕ್ಷ.

ಒಬ್ಬ ಶಿಷ್ಯ

ಬೆಚ್ಚುತ್ತಿದೆ ನಮ್ಮೆದೆಯು, ಓ ಗುರುವೆ. ಮನ್ನಿಸೈ.
ನರರುಧಿರದೋಕುಳಿಯ ಕೇಳಿ ನಿಮಗ್ನನಿಗೆ

ರುಚಿಸುವುದೆ ಸಂನ್ಯಾಸ? ಹರಿಣದೆದೆ ರಕುತ ಪಾ-
ನಾಸಕ್ತ ವ್ಯಾಘ್ರಕ್ಕೆ ಸವಿಯಹುದೆ ಹಾಲು ಹಣ್?

ಬುದ್ಧ

ಆಶೆ ಭೂತದ ವಿಕಟ ನೃತ್ಯಕ್ಕೆ ಎಡೆಗೊಡಲು
ಹರಿಣ, ನರ, ವ್ಯಾಘ್ರಕ್ಕೆ ಭೇದವಿನಿತೊಂದಿಲ್ಲ.
ಆಶಾವಿಮುಕ್ತನಿಗೆ ಧರ್ಮಪಥ ಬದ್ಧನಿಗೆ
ಮರುವುಟ್ಟು ದೊರೆತಂತೆ. ನಿರ್ವಾಣ ರಸಧಿಯಲಿ
ಮಿಂದು ಬಂದಾ ಬಳಿಕ, ಜೊನ್ನದಲಿ ಮಿಂದ ತರು-
ಗಳ ತೆರದಿ ಎಲ್ಲರೂ ಸೊಬಗನ್ನೆ ಸೂಸುವರು!
ಆನಂದ, ಕಾವಿಯುಡುಗೊರೆಯನ್ನು ನೀಡವಗೆ!

(ಆನಂದ ನಿಷ್ಕ್ರಮಿಸುತ್ತಾನೆ)

ಬಾ ಕಂದ. ಬಾ ಬಳಿಗೆ ಪುಣ್ಯಾಕ್ಷ.

ಅಂಗುಲೀಮಾಲ

ತಂದೆ..... ತಂದೆ.....

ಬುದ್ಧ

ಕೇಳು ಕಂದ, ಕೇಳು.

ನಿನ್ನ ಮನವನು ಕೊರೆವ ಸಂಶಯದ ಕೀಟವನು
ಈಗಲೇ ಹೊರಹಾಕು.

ಅಂಗುಲೀಮಾಲ

(ಬುದ್ಧನ ಪಾದಗಳನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ)

ಒಲುಮೆಯ ಬಾನೇ ಕರುಣೆಯ ಕಡಲೇ
ಕಲ್ಪತರುವು ನೀನು,
ನಿನ್ನೀ ಕರುಣೆಗೆ ನಿನ್ನೀ ಒಲುಮೆಗೆ
ಎಂತಹನೊ ನಾನು?
ಜೀವದ ಹಂಗನು ತೊರೆದೈ ತಂದೆಯೆ

ಎದೆಗೆ ಸೊದೆಯ ಹರಿಸಿ,
ಪಾಪಿಯನೊಪ್ಪಿದ ಹೃದಯಕೆ ಅಪ್ಪಿದೆ
ಪೀಯೂಷವನೇ ಸುರಿಸಿ.
ಇಂತಹ ಮಂಗಳ ಸನ್ನಿಧಿಯಲಿ ನಾ-
ನೆಂತಿರುವೆನೊ ತಂದೆ?
ನಿನ್ನೀ ಕರುಣೆಗೆ, ನಿನ್ನೀ ಒಲುಮೆಗೆ
ಎಂತಹರ್ನೋ ನಾನು!

ಬುದ್ಧ

ಏಳ್ ಕಂದ. ನುಡಿಯದಿರು ನೀನಿಂತು, ಮೇಲಕೇಳ್.
ಮಂಗಳಾಮಂಗಳಗಳೆರಡು ಕೇಳ್ ಒಂದೆ ಸಮ
ನಿರ್ವಾಣದಗ್ನಿಯಲಿ!

(ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಆನಂದ ಕಾವಿಯ ಅರಿವೆಯನ್ನು ತರುತ್ತಾನೆ. ಬುದ್ಧ ಅದನ್ನು ಪಡೆದು ಅಂಗುಲೀಮಾಲನಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತಾ)

ಇದೊ ಕಂದ ಇದನು ಕೊಳ್,
ಅಗ್ನಿಯುಡೆ. ಒಳಗು ಹೊರಗೆಲ್ಲವನು ದಹಿಸುತ್ತೆ
ಪರಿಶುದ್ಧಗೈಯುವುದು. ಅಂತರಂಗದ ಸಮತೆ
ನೆರವ ನೀಡಲು ಇದಕೆ ಮೋಹಕಿದು ಮಹದಸ್ತ್ರ.
ಕೊಳ್ ಕಂದ ಧರಿಸಿದನು.

(ಅಂಗುಲೀಮಾಲ ವಿನಮ್ರನಾಗಿ ಅದನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅದನ್ನು ಕಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ಒತ್ತಿಕೊಂಡು ಮತ್ತೆ ಬುದ್ಧನ ಪಾದಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತಾನೆ.)

ಅಂಗುಲೀಮಾಲ

ಪೇಳ್ ತಂದೆ, ಹಿಮಗಿರಿಯ ಮೀರಿರುವ ಪಾಪ ಭಾ-
ರವನದನು ಕಳೆಯುವೊಡೆ ಪಥವಿಹುದೆ? ಉದ್ಧರಿಸು
ಎನ್ನನುದ್ಧರಿಸು, ಓ ಗುರುದೇವ, ಪಾಪ ಕೊಪದಸಹ್ಯ
ದುವಾರದಾಳದಿಂ ಮೇಲೆತ್ತು. ಪೇಳ್ ತಂದೆ
ಇಹುದೆ ಪಥ?

ಬುದ್ಧ

ಇದೆ ಕಂದ. ಸಹನೆ ಸಾಧನೆ ಬೇಕು ಅದನರಿಯೆ.
ಕರ್ಮದಪರಂಪಾರವಾರಿಧಿಯ ವೀಚಿಗಳು
ತೆರೆಯೆದ್ದು ತೆರೆಯಿಳಿಯೆ, ತಚ್ಚಂದಕನುವಾಗಿ
ಲಾಸ್ಯ ತಾಂಡವವಾಡಿ ಬಳಲುವುವು ಜೀವಿಗಳು.
ತೋರ್ಕೆಗಪರಂಪಾರವಾದುದೀವಾರಿಧಿಯ
ಪಾರವನು ಪಡೆಯುವಾ ಹವಣಿಯೆ ಅದುವೆ ತಾನ್
ನಿರ್ವಾಣದಂಬುಧಿಯ ರೂಪವನು ಪಡೆಯುವುದು.
ಅಂದೆ ಬಿಡುಗಡೆ ನರಗೆ. ಆಸೆ ದುಃಖದ ಮೂಲ.
ಧ್ಯಾನ ಖಡ್ಗದಿನದರ ಮೂಲವನು ತರಿದೊಗೆಯೆ
ನಲುಮೆ ಕಾರಂಜಿಯಾಗುವುದು ಎದೆ. ಉಳಿದುದನು
ನೀನರಿವೆ ಈ ಪಥದಿ ಬಹುದೂರ ನಡೆದಂದು.

ಆನಂದ

ಕರ್ಮವನು ಕುರಿತೊಂದು ಸಂದೆಗವು ಮೂಡುತಿದೆ.
ಕೃಪೆಯಿಟ್ಟು ಕಳೆಯದನು ತಂದೆ.

ಬುದ್ಧ

ಕೇಳ್ ಕಂದ. ಅರಿತಿಹೆನೆ ಪೇಳುವೆನು.

ಆನಂದ

ಹೈವಾಚಲೋಪಮಂ ಬೆಳೆದು ನಿಂದಿರೆ ಕರ್ಮ,
ಒಂದೆ ಜನ್ಮದಲದನು ಸವೆಸಲಹುದೇ ಗುರುವೆ?

ಬುದ್ಧ

ಆನಂದ, ಹಿಡಿಯುಪ್ಪು ಬಟ್ಟಲಿನ ನೀರನ್ನು
ಉಪ್ಪು ಉಪ್ಪಾಗಿರುತ್ತೆ ನಾಲಗೆಯ ಮುಟ್ಟಬಾ-
ರದ ತೆರದಿ ಗೈವ ಶಕ್ತಿಯನು ಪಡೆದಿಹುದು: ಸರಿ,
ಆದರದ, ನೀ ಗಂಗೆಗೆಸೆದರೋ ಕರಗಿಸುತ

ಹರಿಯುವಳು. ಅಂತೆಯೇ ನಿರ್ವಾಣದಾನಂತ
ಸುಪ್ತ ಸಾಗರಕಿಹುದು ಎನಿತೊ ಹೈಮಾಚಲವ
ಗರ್ಭದಲಿ ಹುದುಗಿಸುತೆ ಎದೆಯ ಬಡಬಾಗ್ನಿಯಿಂ
ಹೆಸರಳಿಸಿ ಸಂಗಮಂಗೈಯುವಾ ಶಕ್ತಿ!

ಅಂಗುಲೀಮಾಲ

ಅರಿವು ದೊರಕಿತು ತಂದೆ. ನನ್ನ ಸಂಶಯಕೆಂದೆ
ಉತ್ತರವ ನೀನಿತ್ತೆ. ಪೇಳು ಗುರುವೆ, ಇನ್ನೆನಗೆ
ಕಜ್ಜವೇಂ? ನಿನ್ನಾಣತಿಯ ಪಥದಿ ನಡೆವುದೇ
ಇನ್ನೆನಗೆ ಪರಮ ನಿಶ್ಚೆಯಸಂ.

ಬುದ್ಧ

(ತುಸುಹೊತ್ತು ಮೌನದಿಂದ ಧ್ಯಾನಿಸಿ)

ಕರ್ಮಫಲದನುಭವವು ಪೂರ್ಣವಾಗುವ ಮುನ್ನ
ನಿಜಶಾಂತಿ ದೊರೆಯದೈ. ಅದರಿಂದೆ ಕೆಲಕಾಲ
ಹಳ್ಳಿ ಹಳ್ಳಿಯ ಸುತ್ತಿ ನಗರಗಳ ಸಂಚರಿಸಿ
ಹಿಂದಿರುಗು. ಒಳಿತು ಕೆಡಕುಗಳೆಲ್ಲ
ಒಂದೆಸಮ ಎಂಬುದನು ಮರೆಯದಿರು.
ನಿಂದೆ ನುತಿಗಳು ಒಂದೆ. ಬೈಗಳಿನ ಸುರಿಮಳೆಯೊ,
ಅಮೃತಾನ್ನ ದಾನವೋ, ಪುಷ್ಪಪಥ ಗಮನವೋ
ಈಟಿಗಲ ತಿವಿತವೊ ಒಂದೆ ಸಮ ಎಂಬುದನು
ಮರೆಯದಿರು. ಸಮತೆ ಹೃದಯದ ಶಕ್ತಿ. ಮೇಣದೇ
ಮುಕ್ತಿಪಥದೊರೆಗೋಲ್. ನಡೆ ಕಂದ, ಶುಭಮಕ್ಕೆ!

ಅಂಗುಲೀಮಾಲ

(ಉಕ್ಕಿ ಬರುವ ಕಣ್ಣೀರನ್ನು ತಡೆಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾ)

ತಂದೆ, ತಂದೆ..... ಉಳಿದು ನಿನ್ನನು ನಾನು
ನಡೆಯಲಾರೆ..... ನೀನೆನ್ನ ಸರ್ವಸ್ವ.

ಬುದ್ಧ

ಅಭಿಮಾನಕಿಂತ ಹಿರಿ ಶತ್ರು ಬೇರಿಲ್ಲವೈ ಕಂದ.
ಮುಕ್ತಿ ಪಥಗಮನದಲಿ ಹಿರಿಯ ಆತಂಕವದೆ.
ಯಾರ ನೆರವನೂ ಬಯಸದೆಯೆ ನಡೆ ಕಂದ.
ಸಮೀರ ಸುಳಿವಂತೆ, ನಿನ್ನ ನೀ ನೆಮ್ಮಿ ನಡೆ. ಶುಭಮಕ್ಕೆ!

ಅಂಗುಲೀಮಾಲ

ಮತ್ತೆ ನಿನ್ನನು, ಅಂತೆ ಈ ಎಲ್ಲ ಅನಿಮಿತ್ತ
ಬಂಧುಗಳ ಕಾಂಬೆನೇ ತಂದೆ?

ಬುದ್ಧ

ಕಾಂಬೆಯೆಂದೇ ತೋರುವುದು ಕಂದ.

ಅಂಗುಲೀಮಾಲ

ಇಂದಿನಿಂದೇಳು ದಿನಗಳು ನಾನು ಚರಿಸುವೆನು.
ಭಿಕ್ಷೆ ಬೇಳ್ಳುದ ಕಲಿವೆ. ಬಳಿಕ ಐತರುವೆ ನಾ.
ನೀನಿಲ್ಲೆ ಇರಬೇಕು ಕಲ್ಪತರುವೆ.

ಬುದ್ಧ

ಕರ್ಮಗತಿ ಅಂತಿರಲು ನಿನ್ನಿಚ್ಛೆ ಸಲ್ಲುವುದು.
ಪ್ರೇಮ ಭಿಕ್ಷೆಯು ನಿನ್ನ ಹೃದಯಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲುವುದು.

(ಅಂಗುಲೀಮಾಲನದ್ದು ಬುದ್ಧ ಪದಕ್ಕೆ ಪ್ರಣಾಮ ಸಲ್ಲಿಸಿ ಹೊರಡುತ್ತಾನೆ. ನಿಧಾನವಾಗಿ ಕಣ್ಮರೆಯಾಗುತ್ತಾನೆ.)

ಆನಂದ

ಎಂಥ ಸೋಜಿಗವ ನಡೆಸಿದೆ ತಂದೆ. ಬೆಟ್ಟದದೆ-
ಯಿಂ ಪೋಣಿ ವಿಲಯನರ್ತನಗೈವ ಲೋಹರಸ-
ಪೂರಕ್ಕೆ ತಂಪುಕಂಪುಗಳಿತ್ತು ನಲಿನಲಿದು
ಬುಗ್ಗೆ ಚಿಮ್ಮುವ ಚೆಲುವು ಕಾರಂಜಿಯಾಗಿಸಿದೆ.

ಬುದ್ಧ

ಮಾಣ್‌ಕಂದ. ಅವನೆ ಸೋಜಿಗಕಾರ. ನಿಸ್ಸತ್ತ್ವ-
ವೆಂದು ಜಗ ಬಗೆದ ಆ ಪ್ರೇಮಕ್ಕೆ ತನ್ನೆದೆಯ
ತ್ಯಾಗದಿಂ ಸತ್ವ ನೀಡಿದ ಜಸಕೆ ಪಾತ್ರನವ.
ಅಚ್ಚರಿಯು ಜಗದಂದ ಆನಂದ. ಮರುನೆಲದ
ಮಧ್ಯದಲಿ ತಿಳಿನೀರ ಬುಗ್ಗೆಯಿದೆ. ಒಡಲೆಲ್ಲ
ಜಲವಾದ ವಾರಿಧಿಯ ಕಣಕಣವು ಉಪ್ಪೋ ಉಪ್ಪು!
ಸಾಕು ಕಂದ. ನೀವೆಲ್ಲ ಧ್ಯಾನದಲಿ ತೊಡಗುವುದ
ಕಾಂಬಾಸೆ ನನಗಾಯ್ತು.

ಎಲ್ಲರೂ

ಬುದ್ಧಂ ಶರಣಂ ಗಚ್ಛಾಮಿ;
ಸಂಘಂ ಶರಣಂ ಗಚ್ಛಾಮಿ;
ಧಮ್ಮಂ ಶರಣಂ ಗಚ್ಛಾಮಿ.

(ಎಂದು ಹೇಳಿ ಎಲ್ಲರೂ ಧ್ಯಾನಕ್ಕೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ತೆರೆ)

ದೃಶ್ಯ - ೫

(ಏಳು ದಿನಗಳ ಬಳಿಕ. ಜೀತವನದಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧದೇವ ಶಿಷ್ಯರೊಡನೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ.)

ಆನಂದ

ಎದೆತುಂಬ ಆನಂದ. ಧ್ಯಾನದೇಹಾಗ್ರತೆಯು
ಸಾನಂದದನುಭೂತಿ ಎದೆಯ ತುಂಬಿದೆ ತಂದೆ.
ಅರಿವಿನಾಚೆಗೆ ಇರವು. ಇರವಿನಾಚೆಗೆ ಬಯಲು.
ಇದು ಮನದ ಭ್ರಾಂತಿಯೋ ಮೇಣ್ ಅಂತ್ಯ ಶಾಂತಿಯೋ
ಒಂದು ತಿಳಿಯದ ಮರುಳು ನಾನಾಗಿಹೆನ್.

ಬುದ್ಧ

ದಿಟ ಕಂಡ. ಇದೊ ನೋಡು, ಮುಂಜಾನೆ ಬಿಸಿಲಿನಲಿ
ಮಿಂದು ಕಿಲಕಿಲನಕ್ಕು ಲಾಸ್ಯವಾಡಿಹ ಲತೆಯ

ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಅರಳಿರುವ ಸುಂದರ ಸುಪುಷ್ಪದೊಲು
ಧ್ಯಾನಾಗ್ರದಲಿ ಅರಳುವುದು ಅನಂತಶಾಂತಿ.

ಒಬ್ಬ ಶಿಷ್ಯ

ಅಂಗುಲೀಮಾಲನೈತರುವ ದಿನವಿದಲ್ಲವೆ
ತಂದೆ?

ಬುದ್ಧ

ಬರಬಹುದು ಕಂದ.

ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಶಿಷ್ಯ

ಗುರುದೇವ. ರಾಜಗೃಹದತ್ತಣಿಗೆ ತೆರಳುವೆವು
ನಾಳೆ ನಾವೆಂದೆಂಬ ಆಣತಿಯನಿತ್ತಿಹಿರಿ.
ಇಂದು ನೆನಪಾಗಿಸಲು ಹೇಳಿದಿರಿ.

ಬುದ್ಧ

ಒಳಿತು ಕಂದ. ನಾಳೆ ಮುಂಜಾನೆ ರವಿಯುದಯಕಿಂ
ತುಸ ಮುನ್ನ ಧ್ಯಾನವನು ಮುಗಿಸುತ್ತೆ ಇಲ್ಲಿಂದ
ತೆರಳೋಣ.

(ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಶಿಷ್ಯ ಓಡೋಡಿ ಬರುತ್ತಾನೆ.)

ಶಿಷ್ಯ

ಗುರುದೇವ..... ಗುರುದೇವ.

ಬುದ್ಧ

ಪೇಳ್ ಕಂದ.

ಶಿಷ್ಯ

ಅಂಗುಲೀಮಾಲ ಅಂಗುಲೀಮಾಲ.....

ಬುದ್ಧ

ಶುಭಮಕ್ಕೇ. ಆದರೇತಕೀ ಉದ್ದೇಗ?

ಶಿಷ್ಯ

ತಂದೆ, ಆತನ್..... ಆತನ್.

ಬುದ್ಧ

ಆತನೇನಾಗಿಹನ್? ನುಡಿ.

ಶಿಷ್ಯ

(ಒಂದೇ ಉಸುರಿಗೆ)

ರಕ್ತದಲಿ ಮಿಂದಿಹನ್, ವಿಕೃತಾಂಗನಾಗಿಹನ್.

ದಾರಿಹೋಕರದಾರೊ ಆಸರೆಯ ನೀಡಿರಲ್

ಕರುಳು ತತ್ತರಿಪಂತೆ ನರಳುತ್ತ ಬರುತಿಹನ್.

(ಎಲ್ಲರೂ ಅಯ್ಯೊ ಎಂದು ನರಳುತ್ತಾರೆ.)

ಏತಕೀ ಉದ್ದೇಗ? ದುರ್ವಾರ ಕರ್ಮಗತಿ.

ಕರ್ಮ ಶಕಟದ ಲೋಹ ಚಕ್ರಕ್ಕೆ ತಲೆಯೊಡ್ಡಿ

ನೋವಿಲ್ಲದಿರಬಹುದೇ? ಒಡಲೊಡನೆ ಜನಿಸಿದಾ

ಕರ್ಮ ಕವಚವ ಹರಿದು ಕಿತ್ತೆಸೆದು ಬರುವಂದು

ಒಂದಿನಿತು ರಕ್ತವುಕ್ಕಲ್ಲೇಕೆ ಉಬ್ಬೆಗವೊ!

ಅವನನ್ನು ನಿರ್ಮುಕ್ತ. ಪುಣ್ಯಾಕ್ಷನೆಂದೆಂದು!

(ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರು ದಾರಿಹೋಕರನ್ನು ನೆಮ್ಮಿ ನರಳುತ್ತ ಅಂಗುಲೀಮಾಲ ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಾನೆ.)

ಅಂಗುಲೀಮಾಲ

ಎಲ್ಲಿ?..... ನನ್ನ..... ಆ..... ತಂದೆಯೆಲ್ಲಿ?

ಎದೆಗಪ್ಪಿ ನಲಿದ ಆ..... ಮಾತೆಯೆಲ್ಲಿ?

ಮಂಗಳದ..... ಕಂದೆರೆದ ಆ..... ಗುರುವದೆಲ್ಲಿ?

ನನ್ನೆದೆಯ..... ನೆಚ್ಚರಿಸಿ ಅರಿವ ಬೆಳಕನು ತಂದ
ರವಿದೇವನೆಲ್ಲಿ.....?

ಬುದ್ಧ

ಇದೊ ಇಲ್ಲಿ..... ಬಾ ಕಂದ.

(ಎಂದು ಹೇಳಿ ಪೀಠದಿಂದೆದ್ದು ಅಂಗುಲೀಮಾಲನ ಬಳಿಗೆ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಅಂಗುಲೀಮಾಲ ಬುದ್ಧನ ಪಾದದಡಿ ಕುಸಿಯುತ್ತಾನೆ. ಬುದ್ಧ ಅಲ್ಲೇ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಅಂಗುಲೀಮಾಲನ ತಲೆಯನ್ನು ತೊಡೆಯಮೇಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.)

ಬುದ್ಧ

ಏನಿದಂಗುಲೀಮಾಲ? ಏನಾಯ್ತು ಪುಣ್ಯಾಕ್ಷ?

ಅಂಗುಲೀಮಾಲ

ನೀರು..... ತಂದೇ..... ನೀರು.

ಬುದ್ಧ

ಆನಂದ. ಕಮಂಡಲನ್ನು ತಾ.

(ಆನಂದ ಕಮಂಡಲನ್ನು ತಂದು ಬುದ್ಧನ ಕೈಗೆ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಬುದ್ಧದೇವ ಅಂಗುಲೀಮಾಲನ ಬಾಯಿಗೆ ನೀರನ್ನು ಹಾಕುತ್ತಾನೆ.)

ಅಂಗುಲೀಮಾಲ

ಬದುಕಿದೆನೊ ತಂದೆ, ತವ ಕೃಪೆಯಿಂದೆ.

ಓ ನಿನ್ನ ಕರುಣೆಯ ತೆರದಿ ಅಮೃತೋಪಮಂ

ಈ ಜಲಂ!

(ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಉಳಿದ ಶಿಷ್ಯರು ಸುತ್ತ ನೆರೆದು ಅವನ ಗಾಯಗಳನ್ನು ತೊಳೆದು ಮದ್ದು ಹಾಕಿ ಬಟ್ಟೆ ಕಟ್ಟುತ್ತಾರೆ.)

ಬುದ್ಧ

ಪೇಳ್ ಕಂದ, ಪುಣ್ಯಾಕ್ಷ. ಏತಕೀಪರಿಯಾಯ್ತು?

ಹಗೆಯು ಹೊಗೆಯಾಡಿತೇ? ಜನ ನಿನ್ನ ಹೊಡೆದರೇ?

ಪುಣ್ಯಾಕ್ಷ, ಒಂದೆ ಕಣ್ ನೋಡುತಿದೆ. ಮತ್ತೊಂದಕೇನಾಯ್ತು?

ಆನಂದ

ಗುರುದೇವ, ತಲೆಯೊಡೆದು ಮತ್ತಿದೋ
ಸೋರುತಿದೆ ರಕುತ.

ಬುದ್ಧ

ಮತ್ತಷ್ಟು ಮದ್ದ ತಾ ಇಲ್ಲಿ ಆನಂದ.

(ಆನಂದ ತಂದ ಮದ್ದನ್ನು ತಾನೇ ಅಂಗುಲೀಮಾಲನ ತಲೆಯೊಡೆದ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಹಾಕಿ ಕಟ್ಟುತ್ತಾ.)

ಒರೆ ಕಂದ. ಏಕೆ ಹಿಂಜರಿಯುತ್ತಿಹೆ!

ಅಂಗುಲೀಮಾಲ

ಏನನೊರೆಯಲಿ ತಂದೆ? ಜನ ಬಡಿದರೆನ್ನಲೇ?
ಅದು ಸುಳ್ಳು. ಜನಪದದ ಬಂಧುಗಳಿಗಾನಿತ್ತ
ಕಾಣಿಕೆಯ ಇಂದು ಹಿಂದಿರುಗಿ ನೀಡಿದರವರು.
ಒಳಿತೆಂದು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಬಂದಿಹೆನು.

ಬುದ್ಧ

ಎಲ್ಲರೂ ಅರಿವಂತೆ ನುಡಿ ಕಂದ. ಏನಾಯ್ತು.

ಅಂಗುಲೀಮಾಲ

ಏನು ಆಗಲೆ ಇಲ್ಲ. ನೀನಿತ್ತ ಪಾತ್ರೆಯನು
ಹಿಡಿದು ಭಿಕ್ಷುಕೆ ನಡೆದೆ. 'ಭಿಕ್ಷು ತಾಯೀ' ಎಂದೆ.
ನಾನಂದು ಖಡ್ಗಕಾಳಿಯ ಹೊತ್ತು ನಡೆದಂದು
ಎಂತೂ ಮೂರ್ಛೆಗೆ ಸಲದೆ ಅಂತಿಂತು ಉಳಿದವರು
ಗುರುತಿಸುತೆ ನನ್ನನ್ನು, ಮೇಲೆವಾಯುತೆ ಬಂದು
ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ ಕೊಡಲಿ ಕುಡುಗೋಲುಗಳ ತಂದು
ಕಣ್ಣು ಕಿವಿಗಳ ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ, ನಡುನಡುವೆ ಶಪಿಸುತ್ತ,
ಹೇರಿದರು.

ಬುದ್ಧ

ಸುಮ್ಮನಿದ್ದೆಯ ಆಗ?

ಅಂಗುಲೀಮಾಲ

ಇಲ್ಲ. ಪೆಟ್ಟು ಪೆಟ್ಟಿಗು. 'ಜಯಬುದ್ಧ ಗುರುದೇವ'
'ಜಯಬುದ್ಧ ಗುರುದೇವ' ಎನುತ್ತಿದ್ದೆ. ಓ ಪಾಪ,
ಅದು ತಾನೆ ಏನೇಟು! ನಾಗೈದ ಕರ್ಮವನು
ನೆನೆಯುತ್ತಿರೆ ಅದರ ಮುಂದಿದು ಅಲ್ಲ ಶಿಶು.
ಒಂದೊಂದು ಘಾತಕೂ ಮೈಯುಬ್ಬುತ್ತಿತ್ತು.
ಎದೆ ನಲಿಯುತ್ತಿತ್ತು.
ಸುತ್ತಲೂ ಉನ್ನತ್ತ ರವ, ನಡುವೆ ಘಾತಗಳ ಮಾಲೆ.
ಸಂತೆ ಮಂದಿಯ ನಡುವೆ ನಿಂತು ನೋಡುವ ಶಿಶುವು
ಹೋಲಿದ್ದೆ. ಕೊಟ್ಟ ಕೊನೆಯಾಘಾತ. ಅಪೂರ್ವ-
ದನುಭೂತಿಯನು ಉಸುರಲಾರದೆ ಎದೆಯು ತ-
ಲ್ಲಣಿಸುತ್ತಿದೆ, ಬಿಕ್ಕುತ್ತಿದೆ. ಕೊಟ್ಟ ಕೊನೆಯಾಘಾತ!
ನನ್ನಸಹ್ಯದ ಮುಖಕ್ಕೆ ಕನ್ನಡಿಯ ಹಿಡಿದ ತೆರ
ದೈತ್ಯರೂಪಿನ ನರನು ಕೈಯ ಕೊಡಲಿಯನೆತ್ತಿ
ತಲೆಯ ಮೇಲಿಳುಹಿದನ್. "ಜಯ ಬುದ್ಧ ಗುರು" ಎಂದೆ;
ತಲೆ ಸುತ್ತಿ ಒರಗಿದೆನ್. ಒರಗಿದೆನ್ ಒಳಿತಕ್ಕೆ.
ಎದೆಯ ಕದ ಒಡೆದುದಯ್. ಉಕ್ಕಿ ಹರಿಯಿತು ಕಡಲು;
ಹನಿಯೆಲ್ಲ ಹಾಲು. ತೆರೆಯೆಲ್ಲ ಜೇನು!
ಸವಿದನೋ ನಾ ಸವಿದೆ, ಎಲ್ಲೆಯಿಲ್ಲದೆ ಸವಿದೆ.
ಮುಳುಮುಳುಗಿ ಮೇಲೆದ್ದು ತೆರೆತೆರೆಯಲೀಸಾಡಿ
ಮತ್ತೆ ಮತ್ತದನೆ ಸವಿದೆ. ಓ, ಮತ್ತದೋ
ಉಕ್ಕಿ ಬರುತಿದೆ ಕಡಲು, ಹನಿ ಹನಿಯು ಮುತ್ತಾಗಿ,
ಮುತ್ತು ಹಾಲ್ ಮುತ್ತಾಗಿ, ಹಾಲ ಹಿಂಗಡೆ ಜೇನು
ಜೇನ ಹಿಂಗಡೆ ಹಾಲು ಹರಿದು ಬರುತಿದೆ ತಂದೆ,
ಉಕ್ಕಿ ಬರುತಿದೆ ತಂದೆ, ನಾ ಮಿಂದನೋ ಮಿಂದೆ.

ಬುದ್ಧ

ನೀ ಧನ್ಯನೈ ಕಂದ. ಎಲ್ಲರಿಗು ಸುಲಭದಲಿ
ದೊರೆಯದೀ ಆನಂದ.

(ಎಂದು ಉತ್ತರಿಯದಿಂದ ಗಾಳಿ ಹಾಕುತ್ತಾನೆ.)

ಅಂಗುಲೀಮಾಲ

(ಕ್ಷೀಣ ಸ್ವರದಲ್ಲಿ)

ಎಲ್ಲರಿಗು ಸುಲಭದಲಿ ದೊರೆಯದೀ ಆನಂದ!
ಬುದ್ಧನಂಕದಲಿ ತಲೆಯಿಟ್ಟು ನಿದ್ರಿಪಾನಂದ!
ಬುದ್ಧಕರ ಸಂಸ್ಪರ್ಶದಮೃತ ಮಧುರಾನಂದ!
ಬುದ್ಧ ವಸ್ತ್ರಾಂಚಲದ ಮಲಯಾನಿಲಾನಂದ!
ಎಲ್ಲರಿಗು ಸುಲಭದಲಿ ದೊರೆಯದೀ ಆನಂದ!
ಧನ್ಯ ನಾನ್.
ತಂದೆ..... ಇನ್ನಿನಿತು ನೀಲ್.....

(ಬುದ್ಧದೇವ ಅವನಿಗೆ ಮತ್ತಷ್ಟು ನೀರನ್ನೆರೆಯುತ್ತಾನೆ.)

ಬುದ್ಧ

ನೀನಿನ್ನು ನುಡಿಯದಿರು ಪುಣ್ಯಾಕ್ಷ, ಬಳಲಿರುವೆ.

ಅಂಗುಲೀಮಾಲ

ಎರಡು ನುಡಿ ನುಡಿಯುವೆನ್, ನುಡಿಯಲಾರೆನು ಬಳಕೆ;
ಓ ತಂದೆ, ನೀನಂದು ಬಂದಂದು “ನೀನಿನ್ನು
ನಿಂತಿಲ್ಲ, ನಿಂತೆ ಇರುವೆನು ನಾನು” ಎಂದೊರೆದೆ.
ಉಸಿರು ಹಾರುವ ಮುನ್ನ ಅದರರ್ಥವನು ಅರಿವ
ಬಯಕೆಯಾಗಿದೆ ನನಗೆ!

ಬುದ್ಧ

ಕಂದ, ಅದು ಮುಗಿದ ಕಥೆ; ಕರ್ಮಚಕ್ರಕೆ ಸಿಲುಕಿ
ಸುತ್ತುತಲೆ ನೀನಿರುವೆ ಎಂದೆಂದೆ. ಇಂದಿನಾ
ಪರಿ ಬೇರೆ. ನೀನದನು ಮುಗಿಸಿರುವೆ,
ನಿಲುಗಡೆಯನ್ನೆದಿರುವೆ.

ಅಂಗುಲೀಮಾಲ

ಕರುಣಾಳು, ಗುರುದೇವ. ಜನರೇಕೆ ಕಣ್ಣೊಂದ
ಉಳಿಸಿದರೊ ಎಂದಾನು ಚಿಂತಿಸುತ್ತಲಿದ್ದೆ. ಅರಿ-
ವಾಗುತ್ತಿದೆ ಈಗ. ನಿನ್ನ ಮುಖದರ್ಶನವ ಮಾಡುತ್ತ
ಮಾಡುತ್ತ ಪರಮ ವಿಶ್ರಾಂತಿಯನು ಪಡೆವ ಭಾ-
ಗ್ಯವನಿತ್ತು ಪುಣ್ಯಾತ್ಮರುಳುಹಿದರು.

ಬುದ್ಧ

ಹಾಲ ತಾ. ಆನಂದ.

(ಆನಂದ ತರುತ್ತಾನೆ. ನಿಧಾನವಾಗಿ ಹಾಲೂಡುತ್ತಾನೆ.)

ಕುಡಿ ಕಂದ. ಚೇತರಿಸಿಕೋ ಈಗ. ಬಳಿಕ ನುಡಿ.

ಅಂಗುಲೀಮಾಲ

ನಿನ್ನ ಕಣ್ಣಿದೊ ತಂದೆ, ತಾಯೆದೆಯ ತೆರದಲ್ಲಿ
ಹಸಿರು ಬಯಲಾಗುತ್ತಿದೆ; ಅದೊ ನಾನು ಎಳೆಶಿಶುವು.
ಬಾ ಆಟವಾಡುವಂ..... ನೀನಾರು ಧವಳಾಂಗ?
ಓ ಮರೆತೆ, ಕೆಳೆಯನ್ನೈ.
ಹಸಿರು ಬಯಲಾಟ ಸಾಕಾಯ್ತು ಬಾ.....
ಅದೊ ಕಡಲ್ ಮೊರೆಯುತ್ತಿದೆ. ಉಕ್ಕಿ ಹರಿಯುತ್ತಿದೆ.
ಬಾ ಗೆಳೆಯ ಬಾ. ತೆರೆಯ ಕುದುರೆಯನೇರಿ
ಸುತ್ತೋಣ ಬಾ. ಬಾ ಕೆಳೆಯ ಅದೊ ಕಡಲ್.....

(ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚುತ್ತಾನೆ. ತಲೆ ಕುಸಿಯುತ್ತದೆ.)

ಬುದ್ಧ

(ಸುತ್ತಲೂ ನೋಡಿ)

ಆನಂದ, ಸೋದರರೆ, ಏಕೆ ಕಂಬನಿ ಮಾಲೆ?
ಬಗೆ ಮುಗುಳ ಮಾಲೆಯಂ ಮೇಣ್ ಜಗದ ಪೂಜೆಯಂ
ಕೈಕೊಳ್ಳುವ ಪುಣ್ಯಭಾಜನ ಮೂರ್ತಿಗಿಂತೇಕೆ
ಅಶ್ರುಮಾಲೆ ಸಮರ್ಪಣಂ?

(ಏಳುತ್ತಾ)

ಇವನಂತ್ಯ ಕರ್ಮಕೆ ಅಣಿಮಾಡಿ.

ಆನಂದ

ನಿನ್ನ ಕರುಣಾನಿಲನ ಪುಣ್ಯ ಸಂಸ್ಪರ್ಶನದಿ
ಜಾಲಿತರು ಚಂದನದ ಮರವಾಯ್ತು. ಕೆತ್ತಿದರು
ಕಂಪನೇ ಸೂಸಿತ್ತು. ಇಂದೀಗ ತನ್ನನೇ
ತಾ ದಹಿಸಿ ಜಗಕಿದಿಗೊ ಸಾರಲಿದೆ
ನಲುಮೆ ಸಂದೇಶಮಂ.

ಬುದ್ಧ

ಶುಭಮಕ್ಕೆ, ಸೊಗಮಕ್ಕೆ, ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಮಂಗಳಂ.

(ತೆರೆ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಬೀಳುತ್ತದೆ. ಕೊನೆಗೆ ಈ ಹಾಡು ಕೇಳಿಸುತ್ತದೆ.)

ಒಲುಮೆಗೆ ಕೆಳೆ ನಲುಮೆಗೆ ಕೆಳೆ
ಹಗೆಗೂ ಕೆಳೆ ಆವನ ಶ್ರೀಚರಣಂ,
ಸ್ವರ್ಶದಿ ಬಗೆ ದಳವರಳಿಪ
ಮಂದಸ್ಥಿತ ಸುಮನೋಜ್ವಲ ಕಿರಣಂ,
ಮುಗಿಲಂಚಿನ ಬಗೆಯೆತ್ತರ-
ದಿಂದೀ ಬುವಿ ಮುಟ್ಟುವವಂ,
ಜಗಬಿತ್ತರ ಮುಗಿಲೆತ್ತರ
ಸ್ವರ್ಮಾಡವ ಕಟ್ಟುವವರು,

ಜೈತನ್ಯದ ಮಂದಾನಿಲ-
ನೊಲು ಜಗವಂ ಸುತ್ತಿರುವಂ,
ಆ ಬುದ್ಧಗೆ ಶ್ರೀಶುದ್ಧಗೆ
ಬದ್ಧಾತ್ಮರ ಬುವಿ ಬಾಳಿನ ಹರಣಂ
ಇದೋ ಶರಣಂ.

|| ಓಂ ಶಾಂತಿಃ ಶಾಂತಿಃ ಶಾಂತಿಃ ||



ಅಹಿಂಸೆಯ ಜಯಭೇರಿ

- ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧೀಜಿ

(ಸಂಗ್ರಹ : ಮಹಾತ್ಮಾಗಾಂಧಿ ಕೃತಿ ಸಂಚಯ ಸಂಪುಟ - ೯)

ನೀವು ಖಡ್ಗ ತ್ಯಾಗ ಎಂದಾದರೂ ಹೇಳಿ ಅಥವಾ ಕರುಣೆಯ ಅಥವಾ ಶಾಂತಿಯ ಅಥವಾ ಅಹಿಂಸೆಯ ಮಾತನ್ನೇ ಆದರೂ ಆಡಿ ಅರ್ಥವೆಲ್ಲಾ ಒಂದೇ. ಸರ್ಕಾರದ ಇತ್ತೀಚಿನ ನಿರ್ಣಯವು ಈ ತತ್ವದ ಒಂದು ಅದ್ಭುತ ವಿಜಯ. ಪ್ರಸ್ತುತದಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರವು ಅಲಿ ಸಹೋದರರು ಮತ್ತು ನನ್ನನ್ನು ದಸ್ತಗಿರಿ ಮಾಡುವ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಕೈ ಬಿಟ್ಟಿದೆ ಹಾಗೂ ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಅಸಹಕಾರವನ್ನು ತರ್ಕದ ಬಲದಿಂದ ಅಂದರೆ ಉದಾರವಾದಿಗಳ ನೆರವಿನಿಂದ ಸೋಲಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಬೇಕು ಎಂಬುದಾಗಿ ನಿರ್ಧರಿಸಿದೆ. ಈ ನಿರ್ಧಾರಕ್ಕಾಗಿ ಸರ್ಕಾರ ಹಾಗೂ ಜನತೆ ಪರಸ್ಪರರನ್ನು ಅಭಿನಂದಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ನಾನು ಇದನ್ನು ಶಾಂತಿಯುತ ಯುದ್ಧ ಅಂದರೆ ಅಹಿಂಸೆಯು ಬಾರಿಸಿರುವ ಜಯಭೇರಿ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸುತ್ತೇನೆ. ನಾವು ನಮ್ಮ ಚಳುವಳಿಯನ್ನು ರಹಸ್ಯ ಇಲ್ಲದೇ ಬಹಿರಂಗ ಹತ್ತೆಗಳಿಂದ. ಅಥವಾ ಕಟ್ಟಡಗಳನ್ನು ಸುಟ್ಟು ಇಲ್ಲವೇ ರೈಲುಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಕೀಳುವ ಮೂಲಕ ನಡೆಸಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿದ್ದರೆ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ತಿದ್ದುವುದರಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಗಳಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಹಾಗೂ ಸತ್ಯವನ್ನು ಬಹಿರಂಗವಾಗಿ ಹೇಳುವ ಧೈರ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಂದರೆ ನಾವು ಸ್ವರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧರಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಅಥವಾ ಅರ್ಹರಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಒಂದು ವರ್ಷದ ಹಿಂದೆ ಸಹ ನಾವು ಈಗಿನಷ್ಟು ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ನಮ್ಮ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮಿಂದ ಸರ್ಕಾರ ಹೆದರಬೇಕಾದಂತಹದೇನೂ

ಇಲ್ಲ ಎಂಬ ಬಗ್ಗೆ ನಾವು ಎಚ್ಚರವಹಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ನಾವೇ ಸ್ವತಃ ಧೈರ್ಯವನ್ನು ಗಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಯಾವ ಪಾಪದ ಆಲೋಚನೆಯೂ ಇಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ, ಇತರರು ನಮಗೆ ಕೇಡು ಮಾಡಲಾರರು ಎಂಬ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ನಾವು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ. ನಾವು ಇತರರಿಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಯಾವುದೇ ಹಿಂಸೆಯನ್ನೂ ಉದ್ದೇಶಿಸುವುದಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ, ಅದೇ ರೀತಿ ಬೇರೆಯವರು ಸಹ ನಮ್ಮ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿಯೂ ಹಿಂಸೆಯನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಒಂದು ಸಹಜ ಇಂಗಿತವು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಮೂಡಿದೆ.

ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಾತಾವರಣವು ಶುದ್ಧಗೊಂಡಿದೆ. ಪ್ರೇಮ ಮತ್ತು ತರ್ಕಗಳ ಬಲದಿಂದ ಜನರ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಮಾರ್ಪಡಿಸುವ ಮೂಲಕ ಸ್ವರಾಜ್ಯವನ್ನು ಗಳಿಸಬೇಕು ಎಂದು ನಾವು ಬಯಸುತ್ತೇವೆ; ಇದು ಸರ್ಕಾರವನ್ನು ಸಹ ತರ್ಕವನ್ನೇ ನಂಬುವಂತೆ ನಿರ್ಬಂಧಪಡಿಸಿದೆ. ಯಾವಾಗ ನಾವು ಶತ್ರುವಿಗೆ ಭಯಪಟ್ಟು ಅವನ ಹಾಗೆಯೇ ಅಶುದ್ಧವಾದ ಬಲವನ್ನು ಬಳಸುತ್ತೇವೋ, ಆಗ ನಾವು ಅಶುದ್ಧ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಕಲಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ ಮತ್ತು ಆ ಕಾರಣದಿಂದ ನಿರ್ಬಲರಾಗುತ್ತೇವೆ. ಅದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಎರಡು ಪಕ್ಷಗಳೂ ನಿಶ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತವೆ. ನಾವು ಅಶುದ್ಧತೆಯನ್ನು ಶುದ್ಧತೆಯಿಂದ ಎದುರಿಸಿದರೆ, ಅದರ ಒಟ್ಟು ಫಲವಾಗಿ ಅಶುದ್ಧತೆಯು ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಅದರಿಂದಾಗಿ ಜನತೆ ಹಾಗೂ ಜಗತ್ತು ಹೆಚ್ಚು ಸಂತೋಷವನ್ನನುಭವಿಸುತ್ತವೆ. ಹೀಗೆ ಶಾಂತಿಯುತ ಅಂದರೆ ಅಹಿಂಸೆಯು ಸದಾ ಜಯಶಾಲಿ. ಸರ್ಕಾರದ ನಿರ್ಣಯವು ಇಂತಹ ವಿಜಯದ ಒಂದು ಗಮನಾರ್ಹ ನಿದರ್ಶನ.

ಆದರೆ ಇನ್ನೂ ಸಹ ನಮ್ಮೊಳಗೆ ಪರಿಶುದ್ಧ ಶಾಂತಿಭಾವವು ನೆಲೆಗೊಂಡಿಲ್ಲ. ನಾಲಿಗೆ ಇನ್ನೂ ಶುದ್ಧವಾಗಿಲ್ಲ, ಹೃದಯ ನಿರ್ಮಲವಾಗಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕೋಪವಿದೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ನಾವು ಶಾಂತಿಯುತರಾಗಿರುವುದು, ಅದು ಮಾಡಬಹುದಾದ್ದಷ್ಟು ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಮಾಡಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಚಳುವಳಿಯು ಎಲ್ಲ ಕಠೋರ ಭಾವನೆಗಳಿಂದಲೂ ಮುಕ್ತವಾದ ದಿನ ಮತ್ತು ನಮ್ಮ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರು ಶುದ್ಧ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕರಾದ ದಿನ ನಾವು ಸ್ವರಾಜ್ಯ ಪಡೆಯುತ್ತೇವೆ. ನಾವು ಏನು ಮಾಡುತ್ತೇವೋ, ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರೂ ಅದನ್ನೇ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಶ್ರೇಷ್ಠರ ಮಾರ್ಗವನ್ನೇ ಎಲ್ಲರೂ ಅನುಕರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಸರ್ಕಾರದ ನಿರ್ಣಯದ ಬಾಲದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕುಟುಕಿದೆ; ಏಕೆಂದರೆ ನಮ್ಮ ಮನೋಭಾವದ ಬಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಅಂತಹದೇ ಒಂದು ಕುಟುಕಿದೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಗೆ. ನಾನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿರುವ ಹಾಗೆ ಅಹಿಂಸೆಯನ್ನು ಒಂದು ತತ್ತ್ವಸಿದ್ಧಾಂತವಾಗಿ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಮಂದಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ? ನನ್ನ ಸ್ನೇಹಿತರಾದ ಶೌಕತ್ ಅಲಿಯವರು. ಎಲ್ಲ ಕಾಲಗಳಿಗೂ ಸಲ್ಲುವ ಒಂದು ತತ್ತ್ವ ಸಿದ್ಧಾಂತವಾಗಿ ಅಹಿಂಸೆಯನ್ನು ನಂಬುವುದಿಲ್ಲ; ಅದು ಕೇವಲ ಸಮಯೋಚಿತವಾದ ಒಂದು ಕಾರ್ಯಸಾಧನ ಎಂದು ಅವರು ನಂಬಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಅಹಿಂಸೆಯನ್ನು ಒಂದು ನೀತಿಯಾಗಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಅಹಿಂಸೆಗೆ ಅಗ್ರಸ್ಥಾನವನ್ನು ನೀಡಿ, ಅದನ್ನು ನಮ್ಮ ಏಕೈಕ ಮಾರ್ಗವನ್ನಾಗಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡರೆ, ಆ ದಿನವೇ ನಾವು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ನಾವು ಈ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಲು ಬಹಳ ತಡವಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ನಾನು ನಂಬಿರುವುದರಿಂದ, ಒಂದು ವರ್ಷದ ಒಳಗೆ ನಾವು ಸ್ವರಾಜ್ಯವನ್ನು ಗಳಿಸಬಹುದು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಅಹಿಂಸೆಯಿಲ್ಲದೆ ಸ್ವರಾಜ್ಯದ ಮೌಲ್ಯವಾದರೂ ಏನು? ಅಧರ್ಮವನ್ನು ನಾಶಮಾಡಲು ಧರ್ಮವನ್ನು ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡುವುದೇ ಮಾರ್ಗ. ಈ ಆಳ್ವಿಕೆಯು ಧರ್ಮದ ಶತ್ರು ಎಂದು ನಾವು ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ಘೋಷಿಸಿದ ಕ್ಷಣದಿಂದ, ನಾವು ಧರ್ಮಮಾರ್ಗಕ್ಕೆ ಬದ್ಧರಾಗಿರುವುದನ್ನು ಕಲಿಯಬೇಕು. ಧರ್ಮದ ಪರಿವೆ ಇಲ್ಲದಿರುವ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಇನ್ನೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯತ್ತ ತನ್ನಂತೆಯೇ ಇರುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಹೇಗೆ ತಾನೇ ಬೆಟ್ಟು ಮಾಡಿ ತೋರಿಸಿ ಆಪಾದಿಸಬಹುದು? ಮಡಿಕೆಯು ಕಪ್ಪು ಎಂದು ಕರೆಯಲು ನೀರುಕಾಸುವ ಹಂಡೆಗೆ ಏನು ಹಕ್ಕಿದೆ? ಅಧರ್ಮವನ್ನು ಧರ್ಮದಿಂದ ಮಾತ್ರವೇ ಮೂಲೋತ್ಪಾಟನ ಮಾಡಬಹುದು. ದಬ್ಬಾಳಿಕೆಗೆ ತಲೆ ಬಾಗುವವರು ಯಾರೂ ಇಲ್ಲವಾದರೆ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆಯೇ ಇರಲಾರದು.

ನಾವು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸತ್ಯವಂತರಾಗಿಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ, ಸರ್ಕಾರದ ನಿರ್ಣಯವು ಸುಳ್ಳುಗಳು ಮತ್ತು ಕಪಟಗಳಿಂದ ತುಂಬಿದೆ. ನಮ್ಮ ಆಂದೋಲನವು ಅಹಿಂಸಾತ್ಮಕವಾಗಿರುವುದರಿಂದಾಗಿ, ಪತ್ರಿಕೆಗಳ ಮೇಲಿನ ನಿರ್ಬಂಧಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಹಾಕಲಾಗಿದೆ ಎಂದು ಇದು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಇದು ಪೂರ್ತಾ ನಿಜವಲ್ಲ. ಕೆಲವು ಪತ್ರಿಕೆಗಳಿಗೆ ಈಗಲೂ ಕಿರುಕುಳ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇನ್ನು

ದಸ್ತಗಿರಿಯಾಗಿರುವವರ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ಅದಕ್ಕೆ ನೀಡಲಾಗಿರುವ ಕಾರಣ, ಅವರು ಜನರನ್ನು ಹಿಂಸೆಗೆ ಪ್ರಚೋದಿಸಿದ್ದರು ಎಂದು. ಇದು ಸಹ ನಿಜವಲ್ಲ. ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ತಾವು ಬಳಸಿದ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸಾಧುಗಳಾಗಿದ್ದರು ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗದಿದ್ದರೂ, ಅವರು ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಜನರನ್ನು ಹಿಂಸೆಗೆ ಪ್ರಚೋದಿಸಿದವರಲ್ಲ. ಅವರು ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದ್ದಿರಬಹುದಾದರೂ, ಸರ್ಕಾರವು ಅವರ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಅಪಾದನೆಗಳನ್ನು ಸಾಬೀತು ಪಡಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿಲ್ಲ. ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಅಪರಾಧಿಯಾದರೂ ಸಹ, ಅವನ ಅಪರಾಧವು ಸಾಬೀತಾದ ಹೊರತು ಅವನನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸುವಂತಿಲ್ಲ ಎಂಬುದಾಗಿ ಕಾನೂನು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಅಸಹಕಾರಕ್ಕೆ ಅಪಖ್ಯಾತಿಯನ್ನು ತರಲು ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರವು ಬಹಳಷ್ಟು ಕಪಟಕ್ಕೆ ಕೈಹಾಕಿದೆ. ಅಸಹಕಾರವು ಅರಾಜಕತೆಯನ್ನು ಹರಡುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದೆ. ಆದರೆ ಅಸಹಕಾರದ ಜೊತೆ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಒಂದು ಹೊಸ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ರೂಪು ತಳೆಯುತ್ತಿದೆ ಎಂಬುದು ಅದಕ್ಕೆ ತಿಳಿದಿದೆ. ಸರ್ಕಾರವು ಒದಗಿಸಿರುವ ಶಿಕ್ಷಣದಿಂದ ದೂರವಿರುವುದು ಎಂದರೆ, ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಅರಾಜಕತೆ ಎಂದು ಅರ್ಥವಲ್ಲ; ಅದರ ಅರ್ಥ ಸದ್ಯದ ಗುಲಾಮರಿಗಾಗಿ ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆಯುವುದು ಎಂದು ಸರ್ಕಾರಿ ಕೋಟುಗಳಿಂದ ದೂರ ಇರುವುದು ಎಂದರೆ ಅಪರಾಧಗಳ ಹೆಚ್ಚಳವಲ್ಲ. ಪಂಚರ ಮೂಲಕ ವಿವಾದಗಳ ಇತ್ಯರ್ಥ ಎಂದು; ವಿಧಾನಮಂಡಲಗಳ ಬಹಿಷ್ಕಾರದ ಅರ್ಥ ಕಾನೂನಿನ ಅಂದರೆ ಹದ್ದು ಹತೋಟಿಗಳ ತಿರಸ್ಕಾರವಲ್ಲ ಏಕಪಕ್ಷೀಯ ಕಾನೂನುಗಳಿಗೆ ಬದಲಾಗಿ ಸ್ವತಃ ವಿಧಿಸಿಕೊಂಡ ಆತ್ಮ ನಿಗ್ರಹದ ಸೂತ್ರಗಳಂತಹ ಸ್ವಭಾವದ ಕಾನೂನುಗಳಿಗೆ ಸ್ವ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ವಿಧೇಯರಾಗಿರುವುದು ಎಂದು. ಪರದೇಶಿ ವಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ದೂರವಿರುವುದೆಂದರೆ ಬತ್ತಲೆ ಓಡಾಡುವುದಲ್ಲ. ಜನರು ತಮಗೆ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಕಲೆಯಿಂದ ಉತ್ಪಾದಿಸುವ ಪವಿತ್ರ ವಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ಶರೀರವನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪವಿತ್ರ ಪ್ರಯೋಗ ಎಂದು. ಸರ್ಕಾರಿ ಸೇವೆಯ ಪೋಲೀಸ್ ಪೇದೆಯಾಗಿ ಸೇರಲು ನಿರಾಕರಿಸುವುದರ ಅರ್ಥ ಜನರು ತಮ್ಮನ್ನು ತಾನೇ ರಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಮರ್ಥರಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು ಎಂದು; ಹೀಗೆ ಸರ್ಕಾರದೊಂದಿಗೆ

ಅಸಹಕಾರ ಎಂದರೆ ಜನರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪರಿಶುದ್ಧ ಪರಸ್ಪರ ಸಹಕಾರ ಎಂದು ಅರ್ಥ.

ಸರ್ಕಾರದ ಕಪಟಕ್ಕೆ ಮಿತಿಮೀರಿದಿರುವಂತೆ, ಅದರ ದುರಹಂಕಾರಕ್ಕೂ ಮಿತಿಮೀರಿಲ್ಲ. ಪೊಳ್ಳು ಬೆದರಿಕೆಗಳನ್ನೊಡ್ಡುವುದು ಎಂದರೆ ದುರಹಂಕಾರ. ಅಸಾಧ್ಯ ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಎಂದರೆ ದುರಹಂಕಾರ. ಸರ್ಕಾರವು ತಾನು ದೇಶವನ್ನು ವಿದೇಶಿ ದಾಳಿಗಳಿಂದ ಕಾಪಾಡುವುದಾಗಿಯೂ ಅಸಹಕಾರವೇನಾದರೂ ಜಯಶಾಲಿಯಾದರೆ ಅಂದರೆ ಸರ್ಕಾರವೇನಾದರೂ ಹೊರ ಸರಿದರೆ, ದೇಶವು ಮಗುವಿನಂತೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ರಕ್ಷಣಾ ಹೀನವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆಂದೂ ಮತ್ತು ಇತರ ಯಾವುದೇ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಆಕ್ರಮಣಕ್ಕಾದರೂ ಸುಲಭವಾದ ಬಲಿಪಶುವಾಗುವುದೆಂದೂ ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಈ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ನಿಜವೇನು ಎಂದು ನೋಡಿದರೆ, ನಾವು ಹಿಂದೂಗಳು, ಮುಸ್ಲಿಮರು, ಸಿಕ್ಖರು, ಕ್ರೈಸ್ತರು ಮತ್ತು ಪಾರ್ಸಿಗಳು ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಏಕೈಕ ರಾಷ್ಟ್ರ ಎಂದು ನಂಬಿ, ಸದಾ ನಿರ್ಭೀತರಾಗಿಯೂ ಆತ್ಮ ನಿರ್ಭರರಾಗಿಯೂ ಇದ್ದರೆ, ಜನರು ತಮ್ಮ ಅಗತ್ಯಗಳಾದ ಆಹಾರ, ಬಟ್ಟೆ ಮುಂತಾದುವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿಯೇ ಉತ್ಪಾದಿಸಿಕೊಂಡರೆ, ಬೇರೆ ಯಾರೂ ತಮ್ಮ ದುರಾಶೆಯ ನೋಟವನ್ನು ಭಾರತದ ಮೇಲೆ ಹಾಯಿಸುವ ಧೈರ್ಯವನ್ನೇ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ.

ಅಹಿಂಸೆ ಅಥವಾ ಶಾಂತಿಯುತರಾಗಿರುವುದು ಎಂದರೆ ಅಂಜುಬುರುಕರಾಗಿರುವುದು ಎಂದು ಅರ್ಥವಲ್ಲ; ಪುರುಷತ್ವದ ಪರಿಶುದ್ಧ ಚೈತನ್ಯ ಎಂದು ಅದರ ಅರ್ಥ. ಅಂತಹ ಭಾರತದ ಮೇಲೆ ಯಾರಾದರೂ ದಾಳಿಮಾಡಿದ್ದೇ ಆದರೆ, ಭಾರತವು ಪರಿಶುದ್ಧ ಅಹಿಂಸೆಯಿಂದ ಶತ್ರುವನ್ನು ಸೋಲಿಸಬೇಕು; ಅಥವಾ ಶತ್ರುವಿನ ಸೊಕ್ಕನ್ನು ನಾವು ಸಹಿಸಲಾರೆವಾದರೆ, ಸಿಕ್ಖರು, ಮುಸ್ಲಿಮರು ಮತ್ತು ಇತರ ಈ ದೇಶದ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಸಮುದಾಯಗಳವರು ಆಕ್ರಮಣಕಾರನಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಪಾಠವನ್ನು ಕಲಿಸಬೇಕು. ಅಹಿಂಸೆ ಅಥವಾ ಶಾಂತಿ ಎಂದರೆ ಇತರರಿಗೆ ಶರಣಾಗತರಾಗುವುದೆಂದು ಅರ್ಥವಲ್ಲ. ನಿಶ್ಯಕ್ತೆ ಎಂದು ಅರ್ಥವಲ್ಲ. ಧೈರ್ಯವಂತನು ಮಾತ್ರ ಕ್ಷಮಿಸಬಲ್ಲ. ಈ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ವಿದಾಯ ಹೇಳುವ ಸಮಯ ಬರುವಾಗ್ಯೆ ಭಾರತವು ಈಗಿನಂತೆ ತೇಜೋಹೀನವಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ, ಅದು ಎಲ್ಲ ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲೂ ಬೆಳಕು ಬೀರುತ್ತಿರುತ್ತದೆ.

ಒಂದು ವರ್ಷದ ಅವಧಿಯೊಳಗೆ ಅಂತಹ ಒಂದು ದಿನವನ್ನು ನಾವು ಕಾಣುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾದೀತೇ ಎಂದು ಯಾರಾದರೂ ಕೇಳಿದರೆ, ಅಂತಹ ಒಬ್ಬ ಸಂದೇಹವಾದಿಗೆ ನಾವು ನೀಡಬಹುದಾದ ಉತ್ತರ ಒಂದೇ ಒಂದು. ಅಂತಹ ಒಂದು ದಿನ ಬಂದಲ್ಲದೇ ಸ್ವರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಅರ್ಹವಾಗಿರುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಅಷ್ಟು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ; ಅಂತಹ ಒಂದು ಸಂತೋಷದ ದಿನವು ಬರುವುದಾದರೆ, ಅದು ಅಹಿಂಸಾತ್ಮಕ ಅಸಹಕಾರದಿಂದ ಮಾತ್ರವೇ ಬರುತ್ತದೆ. ಅಂತಹ ದಿನವು ಸಮೀಪಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನಾನಂತೂ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದೇನೆ.

ನಮಗಿಂತ ಹಿರಿಯ ಸೌಮ್ಯವಾದಿಗಳನ್ನು, ಸರ್ಕಾರದ ಅಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕೆಂದೂ, ಅದು ಹೂಡಿರುವ ಬಲೆಯೊಲಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಬೀಳಬಾರದೆಂದೂ ನಾನು ವಿನಯಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ.

ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟಂತಹ ಸರ್ಕಾರದ ಆಪಾದನೆಗಳನ್ನು ನಾನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ತಂದೆ - ತಾಯಿಗಳಿಂದ ಸಹಕಾರವಿರಲಿಲ್ಲವಾಗಿದ್ದರೆ, ಆಂದೋಲನವು ಈಗ ಸಾಧಿಸಿರುವಷ್ಟು ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ತಂದೆ - ತಾಯಿಗಳು ವಿಶ್ವಾಸಹೀನರಾಗಿದ್ದರೆ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳು ಆತ್ಮಬಲವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದರೆ, ಆಗ ಮಾತ್ರ ಮಕ್ಕಳು ತಂದೆ - ತಾಯಿಗಳಿಗೆ ಅವಿಧೇಯರಾಗಿರಬಹುದು ಎಂದು ನಾನು ಸೂಚಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಈ ಸೂಚನೆಯ ಅನ್ಯತಿಕವಾದುದೂ ಅಲ್ಲ ಅಥವಾ ಅಲೋಚನಾರಹಿತವಾದುದೂ ಅಲ್ಲ ಅಥವಾ ನಡತೆಗೆಟ್ಟುದು ಅಲ್ಲ. ಎಲ್ಲ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳೂ ಸಹ ಕಿರಿಯರಿಗೆ ತಾವೇ ಸ್ವತಃ ಆಲೋಚನೆ ಮಾಡುವ ಹಕ್ಕನ್ನು ನೀಡಿವೆ.

ಸರ್ಕಾರದ ಈ ನಿರ್ಣಯದಿಂದ ನಾವು ಕಲಿಯಬಹುದಾದ ಪಾಠವೇನೆಂದರೆ, ನಾವು ಶಾಸ್ತ್ರಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ತ್ಯಜಿಸುವ ಮೂಲಕ, ಸರ್ಕಾರದ ಶಸ್ತ್ರಬಲವನ್ನು ಗೆಲ್ಲುವುದರಲ್ಲಿ ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಯಶಸ್ವಿಗಳಾಗಿರುವಂತೆಯೇ, ಅದರ ಕಪಟ ಹಾಗೂ ವಂಚನೆಗಳ ಜಾಲವನ್ನು ನಿರ್ಭೀತ ಸತ್ಯಸಂಧತೆಯ ಚಿನ್ನದ ಚೂರಿಯಿಂದ ಕತ್ತರಿಸಿ ಹಾಕಬೇಕು, ಅಜ್ಞತೆಯಿಂದ ಅದರೊಳಕ್ಕೇ ನಡೆದು ಹೋಗಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ಬೀಳಬಾರದು.



ಓದು ಪಠ್ಯ

ಕಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಡದ್ದೇನು?

– ಸರಿತಾ ಕುಸುಮಾಕರ ದೇಸಾಯಿ

ಶ್ರೀಧರಾಚಾರ್ಯರು ಊಟ ಮುಗಿಸಿ ತಲೆಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ಬಂದು ನಿಂತಾಗ ಸೂರ್ಯ ಆಕಾಶದ ಮಧ್ಯಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದ. ಅಂಗಳವೆಲ್ಲ ಸುಡು - ಸುಡುತ್ತಿತ್ತು. ಬಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ಬೆಲ್ಲದ ತುಂಡನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಸಣ್ಣ ಬೆಲ್ಲದ ತುಂಡನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಗಟಗಟ ನೀರುಕುಡಿದು ಆಚಾರ್ಯರು ನಿತ್ಯದ ಪರಿಪಾಟದಂತೆ, ಅಂಗಳದಲ್ಲೇ ಕಟ್ಟಿಸಿದ್ದ ಬೇವಿನಮರದ ಕಟ್ಟಿಗೆ ಕುಂಟುತ್ತ ಬರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅವರ ಬರೀ ಕಾಲುಗಳು ಬಿಸಿಲ ರುಳದಿಂದ ಭಗಭಗ ಎನ್ನುತೊಡಗಿದ್ದವು. ಬೇವಿನ ಮರದಡಿಯ ಕಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಒರಗಿ ಬೀಸಣಿಗೆಯಿಂದ ಬೀಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ 'ಉಸ್' ಎಂದು ಉಸಿರಳೆದುಕೊಂಡರು. ಬೊಜ್ಜು ಹೊಟ್ಟೆಯ ಮೇಲೆ ತೀಡಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಗಂಧದ ನಾಮ ಒಣಗಿ ಬಿಟ್ಟಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಬೆವರಿಳಿದು ಹಸಿಯಾಗಿತ್ತಷ್ಟೆ. ಆಚಾರ್ಯರು ಹೊರಳಿ ಹೊರಳಿ ಮಲಗಿದರು. ಕಣ್ಣು ತೆರೆದರೆ ಬಿಸಿಲು, ಮುಚ್ಚಿದರೆ ನಿಧ್ರೆ ಬರಲೊಲ್ಲದು. ಬರೀ ವಿಚಾರಗಳು..... ಹಾಳು ಹಾಳು ಯೋಚನೆಗಳು..... ಏನೋ ಮುಜುಗರ ಸಿಡಿಸಿಡಿ..... ಬಲವಂತದಿಂದ ಎಲ್ಲಾ ವಿಚಾರಗಳನ್ನೂ ಬದಿಗೊತ್ತಿ ನಿಧ್ರೆ ಮಾಡಲೇಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿ ಆಚಾರ್ಯರು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದಾಗ ಸ್ವಲ್ಪ ಜೊಂಪು ಹತ್ತಿತು. ನಿಧ್ರೆಗೆ ಭಂಗ ಬಂದದ್ದು ಪೋಸ್ಟ್ ಮ್ಯಾನ್‌ನ ಗೊಗ್ಗರು ಧ್ವನಿ ಗಡಬಡಿಸಿ ಎದ್ದು ಕುಳಿತ ಆಚಾರ್ಯರು ಬಂದ ಕಾಗದಗಳ ಮೇಲೆ ಕಣ್ಣೋಡಿಸಿದಾಗ ಅದರಲ್ಲಿ ತಮಗೆ ಬರಬೇಕಾದದ್ದು ಒಂದೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲ ಮಗ ಸೊಸೆಗೆ ಬಂದದ್ದೆ, ಆತುರದಿಂದ ಬಂದು ನಿಂತ ಸೊಸೆ ತುಳಸಿಗೆ ಅವೆಲ್ಲ ಒಪ್ಪಿಸಿ ಮತ್ತೆ ಅಡ್ಡಾದರು. ಈಗ ಆಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಸಿಟ್ಟು

ಡಿಗ್ರಿ ಡಿಗ್ರಿಗಳಲ್ಲಿ ಏರತೊಡಗಿತ್ತು. ಮೊದಲೇ ಗಂಟು ಸಿಡುಕು ಮುಖ ಮೇಲೆ ಸಿಟ್ಟು ಬಂದಾಗ ಮಕ್ಕಳಾಗಲಿ, ಸೊಸೆಯಾಗಲಿ ಮಾತನಾಡಿಸುವುದಿರಲಿ.... ಅವರ ಮುಂದೆ ಹಾಯ್ದು ಹೋಗುವುದೂ ದುಸ್ತರ.

ಆಚಾರ್ಯರು ಅದುಮಿ ತಡೆಹಿಡಿದಿದ್ದ ವಿಚಾರಗಳೆಲ್ಲ ಏಕಕಾಲಕ್ಕೆ ಹೊರ ಹೊಮ್ಮಿದಾಗ ಬೀಸಣಿಗೆಯಿಂದ ಬಲವಾಗಿ ಭರಭರ ಬೀಸಿಕೊಳ್ಳತೊಡಗಿದರು ಅದರ ಗಾಳಿಯಿಂದ ಅವರಿಗೇನೂ ಸಮಾಧಾನವಾಗುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ ಅದು ಒಂದು ಕ್ರಿಯೆ ಮಾತ್ರ ಆಗಿತ್ತಷ್ಟೆ!

ದೂರದ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಶ್ರೀಕಾಂತನ ಮೇಲೆ ಅವರ ಕೋಪಾಸ್ತ್ರ ಹೊರಟಿತ್ತು 'ತಂದೆ ಎಂಬ ಅಭಿಮಾನ ಬೇಡವೆ? ಪತ್ರಕ್ಕೆ ಮರುತ್ತರ ಬರುವಷ್ಟು ವ್ಯವಧಾನವಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವೇ? ಮದುವೆಗೆ ಮುನ್ನ ಸ್ವಲ್ಪ ಪರವಾಗಿದ್ದಿಲ್ಲ .. ಲಗ್ನವಾದಾಗಿನಿಂದ ಬದಲಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಆ ಬಿನ್ನಾಣಗಿತ್ತಿಯ ಬೆಡಗಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರನ್ನು ಮರತೇಬಿಟ್ಟಿ ಹಾಗೆ ಇದೆ. ಏನಂದ್ರೂ ಶ್ರೀನಾಥನೇ ವಾಸಿ..... ಬಾಯಿಯಿಂದ ಏನೂ ಮಾತನಾಡದಿದ್ದರೂ, ಗೌರವ ಇಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ..... ಇದು ಅಂತೂ ಹುಚ್ಚು..... ಗೋಪಿ..... ತಂದೆ ಎಂದರೆ ಏನೇನೂ ಅನಿಸೋದೇಯಿಲ್ಲ..... ಕಾಲು..... ನೋವಾದರೆ ನಾನೇ ಕರೆದು ಒತ್ತಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು..... ಮೂರು ಹೊತ್ತು ಅಲೆಯುವುದೇ ಅಲೆಯುವುದು ಅದೇನು ಕೆಲವೋ ಏನೋ..... ಇನ್ನು ಗೋಪಿಗೂ ಒಂದು ಮಾಡಿಬಿಡಬೇಕು..... ಆ ಬರೋ ರಮಣಿ ನನಗಾಗಿ ಎಷ್ಟು ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ ಗೊತ್ತೇ ಇದೆ. ಈಗಿನ ಕಾಲದವರ ಹಣೇಬರಹ. ಶ್ರೀಕಾಂತನ ಹೆಂಡ್ತಿ ಬರೀ ಡಾಕ್ಟರಿಕೆ ಪಾಸು ಮಾಡಿದ್ದಾಳೋ?..... ಅದರ ಜೊತೆಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಅಡಿಗೆ ಕೆಲಸ ಕಲ್ಪಿದಾಳೋ ಇಲ್ಲೋ ಅಲ್ಲಿಗೂ ಒಂದು ನಾಲ್ಕು ದಿವಸ ಹೋಗಿ ಬರೋಣಾ ಅಂದ್ರೆ, ಆ ಮೂರ್ಖನಿಂದ ಎರಡಕ್ಕರ ಕಾಗದಾನೇ ಇಲ್ಲ.....

ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಅಂದ್ರೆ ಅವಳು ಬದುಕಿ ಇದ್ದಿದ್ದರೆ.....? ಈ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಯಾಕೆ ಇರುತ್ತಿತ್ತು? ಈ ಮಕ್ಕಳ ಸೊಸೆಯರ ಮುಲಾಜೇ ಇಲ್ಲದೇ..... ಇರಬಹುದಿತ್ತು. ಪುಣ್ಯವಂತೆ ಸತ್ತು ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿದ್ದಾಳೆ..... ನನ್ನನ್ನು ಈ ನರಕದಲ್ಲೇ ಬಿಟ್ಟು! ಹೆಂಡ್ತಿ ಸತ್ತ ಮೇಲೆ..... ಈ ಮುದಿವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಪರಾಧೀನ ಆಗಿ ಹೆಚ್ಚು ದಿವಸ ಮಾತ್ರ ಬದುಕಬಾರದು.

ಈ ಹಿರಿಸೊಸೆ ತುಳಸಿ ಈ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಹನ್ನೆರಡು ವರ್ಷ ಆಯ್ತು. ಐದು ಮಕ್ಕಳ ತಾಯಿ ಆಗಿದ್ದಾಳೆ ಮೊನ್ನೆ ಮೊನ್ನೆವರೆಗೂ “ಮಾವಾ” ಅಂದ್ರೆ ಎಷ್ಟು ಮರ್ಯಾದೆ ಎಷ್ಟು ಅದರ; ಆದರೆ ಶ್ರೀಕಾಂತನ ಲಗ್ನ ಅದಾಗಿ ನಿಂದ ಇವಳ ವರ್ತನೆಯೇ ಬೇರೆ ಆಗಿದೆ. ಆ ಸೊಸಿ ಕಂಡಿದ್ದೂ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ ಅಂತ ಇರಬಹುದು ನಾನೇನು ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ತುತ್ತು ಇಡುವುದಿಲ್ಲ..... ಎಲ್ಲ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ..... ಎಲ್ಲರ ಗುಣವೂ ಗೊತ್ತಾಗಿದೆ..... ಶ್ರೀನಾಥ ಎದುರಿಗೆ ನಿಂತು ಮಾತನಾಡದಿದ್ದವನು ಮೊನ್ನೆ ಹೇಗೆ ವಾದಿಸಿದ, ಆ ಹುಚ್ಚು ಗೋಪಿನೂ ಅವರ ಕಡೆಗೇ..... ನೀನು ಸುಮ್ಮನಿದ್ದು ಬಿಡಪ್ಪ ಅನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಎಲ್ಲದಕ್ಕೂ..... ನಾನೇನು ತಪ್ಪು ಹೇಳಿದೆ? ಹೌದು ಇಷ್ಟು ವರ್ಷ ಮಡಿ ಮೈಲಿಗೆ ಆಚಾರದಲ್ಲಿ ದಿನ ಕಳೆದೋನು..... ತುಳಸಿಯ ತಾಯಿ ಮಾಡಿದ ಅಡಿಗೆ ಹೇಗೆ ಊಟಮಾಡ್ತಿ? ತುಳಸಿಗೆ ಏನಾಗಿದೆ? ಮೊದಲು ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಬೇಗ ಎದ್ದು ದೇವರ ಕಟ್ಟೆ ಸಾರಿಸಿ ರಂಗವಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಪೂಜೆಗೆ ಸಜ್ಜುಗೊಳಿಸಿ ದೇವರ ನೈವೇದ್ಯಕ್ಕೆ ಅಣಿಗೊಳಿಸಿ ಎಷ್ಟು ವಿವೇಕದಿಂದ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕುಲು ಕುಲು ಅಂತ ಇದ್ದೋಳು ಈಗ? ಎಂಟು ಗಂಟೆ ಹೊಡೆದ್ರೂ ಬಿದ್ದುಕೊಂಡೆ ಇರಾಳೆ..... ಎಲ್ಲ ಆ ಸಕೇಸಿದೇ ಓಡಾಟ..... ನನಗಂತೂ ಹೇಸಿಗೆ ಬರದೆ..... ಖಿಡಾ ಖಿಂಡಿತಾ ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟೆ..... ನನಗಾಗಿ ಯಾರೂ ಮಾಡೋದು ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲ ನಾನೇ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳೋನಿ..... ನನ್ನ ಕೈಲೇ ನಾನು ಅಡಿಗೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳೋದು ಶ್ರೀನಾಥನಿಗೇನು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲೇನು? ಗೋಪಿಗೂ ಗೊತ್ತಲ್ಲ..... ಎಲ್ಲರೂ ತೆಪ್ಪಗೆ ಇದ್ದಾರೆ ಭಾಗೂ ಬದುಕಿದ್ದಿದ್ದರೇ? ನನಗೆ ಯಾರ ಮುಲಾಜಿನೂ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಪಿತ್ರಾರ್ಜಿತ ಸ್ವಯಂ ಆಸ್ತಿ ಆ ಗದ್ದೆ ನನ್ನ ಹೆಸರಿಗೇ ಇರೋತನಕ ಈ ಮಕ್ಕಳ ಚಿಕ್ಕಾಸಿನ ಆಸೆಯೂ ನನಗಿಲ್ಲ. ಶ್ರೀನಾಥ ಪ್ರೊಫೆಸರ್, ಶ್ರೀಕಾಂತ ಡಾಕ್ಟರು..... ಅವರಿಂದ ನನಗಾಗುವ ಲಾಭವಾದರೂ ಏನು? ಯಾವ ಮಗ ಹತ್ತಿರ ಕುಳಿತು ನಾಲ್ಕು ಸುದ್ದಿ ಹೇಳ್ತೀಕಾಗಿದೆ? ಯಾವ ಮಗ ‘ಅಪ್ಪ ನಿಮಗೇನಾಗಿದೆ’ ಎಂದು ವಿಚಾರಿಸುವವ? ಏನೇ ಅಂದ್ರೂ ಭಾಗೂ ಹೋಗಿ ನನ್ನ ಪರದೇಶಿ ಮಾಡಿಬಿಟ್ಟು.

ಬಿಸಿಲಿನ ಬೇಗೆ ಕ್ರಮೇಣ ಕಡಿಮೆಯಾಗತೊಡಗಿತು. ಆಚಾರ್ಯರ ಸಿಟ್ಟೂ ಏರಿ ಏರಿ ಇಳಿಯುವ ಹಂತದಲ್ಲಿದ್ದಾಗಲೇ ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳು ಶಾಲೆಯಿಂದ

ಬಂದದ್ದು ಕಂಡ ತಕ್ಷಣ ಅವರು ಒದರಿದರು. ‘ಏ ಮಾಧು ಕಿಟ್ಟಿ. ಸಾಲ್ಯಾಗೆ ಅಂಥೋರ್ನು ಇಂಥೋರನ್ನ ಮುಟ್ಟಿರೀರಿ ಕಾಲು ಕೈ ತೊಳೆದುಕೊಳ್ಳಿ’ ಎಂದು ಗೋಪಿ ಅದೇ ತಾನೇ ಹೊರಗಿನಿಂದ ಬರುತ್ತಲೇ “ನೀನು ಸುಮ್ಮನೇ ಇರಬಾದೇನಪ್ಪ” ಎಂದ. ಸಿಟ್ಟು ನೆತ್ತಿಗೆರಿತು ಆಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಎಲ್ಲರ ಮೇಲೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಕೋಪ ಭಂಡಾರವೆಲ್ಲ ಗೋಪಿಯ ತಲೆಗೆ ಘಟ್ಟಿಸತೊಡಗಿತು. ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಒಂದರೆಡು ಬುದ್ಧಿ ಮಾತು ಹೇಳುವ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವೂ ತಮಗೆ ಇಲ್ಲವೆ? ಎಂದು ಕೆರಳಿದ ಆಚಾರ್ಯರು ಆ ಪ್ರಕರಣ ಅಲ್ಲಿಗೇ ಬಿಟ್ಟು ಬಿಡಲು ತಯಾರಾಗಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ಪತಿ ಬರುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ರೀತಿ ಹಗರಣ ಹುಟ್ಟುವುದು ತುಳಸಿಗೆ ತಲೆಬೇಸರ ತಂದಿತ್ತು. ಹೇಗಾದರೂ ಅವರನ್ನು ಸಮಾಧಾನಗೊಳಿಸಲೇಬೇಕಲ್ಲ ಎಂದು ಯೋಚಿಸತೊಡಗಿದ್ದಳು.

ಶ್ರೀಧರಾಚಾರ್ಯರು ಹಿಡಿದಿದ್ದ ಬೀಸಣಿಗೆಯನ್ನು ಒಂದು ಮೂಲೆಗೆ ಬೀಸಿ ಎಸೆದು ಕೈಲಿ ಹಿಡಿದಿದ್ದ ಒದ್ದೆ ಪಂಚೆಯಿಂದ ತಲೆ ಎದೆ ಒರಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ, ವಟಗುಟ್ಟುತ್ತ ಶತಪಥ ಹಾಕತೊಡಗಿದರು. ಬೇಕೆಂತಲೇ ಕೆದಕಿ ಜಗಳ ಬೆಳೆಸುವ ಹವಣಿಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದರು. ತುಳಸಿ ಒಳಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಬಹು ಮೆಲ್ಲಗೆ ಹೇಳಿದ್ದು ಕೇಳಿಸಿತು. “ಫಲಾಹಾರ ಆಗಿದೆ. ಅಡಿಗೆ ಮನೆಗೆ ಬರ್ತೀರಾ” ಎಂದು. ಆಚಾರ್ಯರು ಗೊಂದಲಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದರು. ಫಲಹಾರಕ್ಕೆ ಎದ್ದರೆ ಈ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಸೋಲನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಂತಲ್ಲವೇ? ಆದರೆ ಶಿರಾದ ಸುವಾಸನೆ ಅವರ ಮೂಗಿಗೆ ಬಡಿದಿತ್ತು. ತಿನ್ನುವ ಚಪಲಕ್ಕೆ ಕಡಿವಾಣ ಹಾಕಲು ಅಸಮರ್ಥರಾದ ಆಚಾರ್ಯರು ಮಡಿಯುಟ್ಟುಕೊಂಡು ಮಣೆಮೇಲೆ ಕುಳಿತೇ ಬಿಟ್ಟರು. ಬಾಳಿ ಎಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಲ್ಲಿಗೆಯಂತೆ ಅರಳಿ ಹಗುರಾಗಿ ಮಿದುವಾಗಿ ತುಪ್ಪದಲ್ಲಿ ಗದಗದ ಕಂಪಿಸುತ್ತ ಹರಡಿದ್ದ, ‘ಶಿರಾ’ ಆಚಾರ್ಯರ ಗಂಟಲಲ್ಲಿ ಇಳಿಯತೊಡಗಿದಂತೆ ಸೊಸೆ ಬಗ್ಗೆ ಆಗ ತಾಳಿದ್ದ ಭಾವನೆಗಳೆಲ್ಲ ಮರೆತೇ ಹೋಗಿತ್ತು. ಅದರ ಜೊತೆಗೇ ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ಹೀಗೇ ಯಾಕೆ ಕಾಳಜಿವಹಿಸಬಾರದು ಎಂಬ ಆತಂಕದ ನೋವೂ ಅವರನ್ನಾವರಿಸಿತ್ತು. ಮಗುವಿನ ಮುಗ್ಧತೆಯಿಂದ ಸಂತೃಪ್ತಿಯಿಂದ ‘ಶಿರಾ’ ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದ ಮಾವನವರನ್ನು ಅನುಕಂಪದಿಂದ ನೋಡುತ್ತ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದ ಸೊಸೆಯ ಮನದ ಕೋಲಾಹಲವನ್ನು ಅವರು ಗ್ರಹಿಸಲು ಅಸಮರ್ಥರಾಗಿದ್ದರು.

ಬೇವಿನ ಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಒರಗಿ ಒಳ ಪಡಸಾಲೆಯ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಸೊಸೆಗೂ ಕೇಳಿಸಲಿ ಎಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದಲೇ ತಮ್ಮ ಗೆಳೆಯ ವೆಂಕಣ್ಣನಿಗೆ ಆಚಾರ್ಯರು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹೇಳತೊಡಗಿದ್ದರು. ಸೊಸೆ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಬೈಯುವುದು, ಕ್ಷಣದಲ್ಲೇ ಹೊಗಳುವುದು, ಹೊಗಳಿದ್ದನ್ನು ಮರೆತು ತಕ್ಷಣ ತೆಗಳುವುದು ವೆಂಕಣ್ಣ ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ಕೇಳುವ ನುಡಿಮುತ್ತುಗಳೇ, ಆಚಾರ್ಯರು ಹೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆಲ್ಲ 'ಉಹೂಂ ಅಲ್ಲ' ಎಂಬ ಧೈರ್ಯ ವೆಂಕಣ್ಣ ಪಡೆದು ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಇಂದು ಸಹ, ಆಚಾರ್ಯರ ಆಂತರ್ಯ ಊಹಿಸಿ ವೆಂಕಣ್ಣ, ಆಚಾರ್ಯರು ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಗೆ ಹೋಗುವೆ ಎಂದಾಕ್ಷಣ "ಅಷ್ಟೇ ಮಾಡಿ, ಅವರ ಕಾಗದದ ದಾರಿ ಯಾಕೆ ನೋಡಿರಿ" ಎಂದು ಸಲಹೆ ಕೊಟ್ಟರು.

ನಿರ್ಧರಿಸಿದಂತೆ ಶ್ರೀಧರಾಚಾರ್ಯರು ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಗೆ ಹೊರಟು ನಿಂತಾಗ ಯಾರೂ ಬೇಡ ಎನ್ನದಿರುವುದೂ ಅವರಿಗೆ ಸಖೇದಾಶ್ಚರ್ಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು. ಕೋಪ..... ದುಃಖವು ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉದ್ಭವಿಸಿತ್ತು. ತಮ್ಮ ಇರುವಿಕೆಯಿಂದ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಬೇಸರವೇ ಎಂದು ಶಂಕಿಸಿ ಆಚಾರ್ಯರು ಬಳಲಿದರು, ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯ ಮಗನ ಮನೆಯ ಸುಖದ ಕಲ್ಪನೆಯ ಚಿತ್ರದಿಂದ ಅಲ್ಪ ಸಮಾಧಾನವಾಯಿತವರಿಗೆ ಅಲ್ಲಿ ಗಂಡ..... ಗುಂಡಿ ಇಬ್ಬರೇ..... ಏನಾದರೂ ಅಪರೂಪವಾದದ್ದು ಮಾಡಿಸಿ ತಿನ್ನಬಹುದಾ ನೋಡೋಣ..... ಅಲ್ಲೇ ಸುಖವಾಗಿದ್ದರೆ..... ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವುದೇ ಬೇಡ..... ನಾನು ಕಟ್ಟಿಸಿದ ಮನೆ ಎಂಬ ಒಂದೇ ಅಭಿಮಾನಕ್ಕೆ ಬರೆಬೇಕಷ್ಟೆ ಇಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಈ ಜಂಜಾಟ ಯಾರಿಗೆ ಬೇಕು?

ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಗೆ ಬಂದಾಗ ಆಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಎಣಿಸಿದ್ದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸ್ವಾಗತ ಸಂಭ್ರಮ ಸಿಕ್ಕಿತು. ಮನೆ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟಾಗಿ ಶಾಂತವಾಗಿತ್ತು. ತಂದೆಗೆ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಅನಾನುಕೂಲವಾಗದಂತೆ ಶ್ರೀಕಾಂತ ಕಾಳಜಿವಹಿಸಿ ಮಡಿ ಅಡೆಗೆಗಾಗಿ ಉಡುಪಿ ಕಡೆಯ ನಾರಾಯಣ ಎಂಬುವನನ್ನು ನೇಮಿಸಿದ, ದೇವರಪೂಜಾ ಸಾಮಗ್ರಿ, ಕೃಷ್ಣಾಂಜನ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ಮುದ್ರೆ, ಅಕ್ಷತಿ ಉಂಡಿ ಸಾಣಿಕೆಲ್ಲ ಎಲ್ಲವನ್ನು ಶ್ರೀಕಾಂತ ತಂದಿಟ್ಟಿರುವುದು ಕಂಡು ಆಚಾರ್ಯರು ಉಬ್ಬಿ ಹೋದರು, ಅವೆಲ್ಲ ಅಲ್ಲಿ ಇರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವೆಂದು ಆಚಾರ್ಯರು ತಮ್ಮ ಜೊತೆಗೆ ಒಯ್ದಿದ್ದರು. ಮಗ ತಮಗಾಗಿ ಮಾಡಿರುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಸೊಸೆ ಶಾಲಿನಿಯ ವಿನಯ ನೋಡಿ ಆಚಾರ್ಯರು ಎಂಟು ದಿವಸ ಹಾಯಾಗಿ ಕಳೆದರು. ಎಂಟೇ

ದಿವಸ ಅವರು ಸಮಾಧಾನ ಶಾಂತವಾಗಿದ್ದು..... ನಂತರ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು ಅವರ ಬಿಡಿಸಲಾಗದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು, 'ಮಾವನವರು ಎಷ್ಟು ಒಳ್ಳೆಯವರು' ಎಂದು ಶಾಲಿನಿ ಹಿಗ್ಗುವಷ್ಟರಲ್ಲೇ ಅವರ ಅಸಲುರೂಪ ಕಾಣುವ ಪ್ರಸಂಗ ಬಂದೆ ಬಿಟ್ಟಿತು.

ಶಾಲಿನಿ, ಶ್ರೀಕಾಂತ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಎಂಟು ಗಂಟೆಗೆ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಹೋದರೆ ಒಂದು ಗಂಟೆಗೋ ಎರಡು ಗಂಟೆಗೋ ಮರಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಅನಂತರ ಊಟ. ಅಲ್ಪ ವಿರಾಮ. ನಾಲ್ಕು ಗಂಟೆಗೆ ಪುನಃ ಹೋಗಿ ಬಿಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಮತ್ತೆ ಬರುವುದು ರಾತ್ರಿ ಎಂಟು ಅಥವಾ ಒಂಭತ್ತಕ್ಕೇ, ಪೂರಾ ಮನೆ ತಮಗೇ ಒಪ್ಪಿಸಿದಂತೆ ಇರುತ್ತಿತ್ತು. ಮೊದಲೆರಡು ದಿವಸ ಆಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಹಿಗ್ಗೇ ಎನಿಸಿತು. ಆದರೆ ನಾಲ್ಕೈದು ದಿನಗಳ ನಂತರ ಆಚಾರ್ಯರ ಅಸಮಾಧಾನ ಪರಮಾವಧಿಗೆ ತಲುಪಿತ್ತು. ಆ ಸುಟ್ಟ ಅಡಿಗೆಯವನು ಬಡಿಸೋದು ಉಂಡು ಮನೆ ಕಾಯುತ್ತ ಬಿದ್ದಿರಲು ನಾನೇನು ಇವರ ಮನೆಯ ನಾಯಿಯೇ? ತಮ್ಮ ಮೋಜು ತಮಗೆ!! ನನ್ನ ಕೇಳುವವರೇ ಇಲ್ಲ ಆಚಾರ್ಯರು ಗೊಣಗಿಕೊಂಡರು.

ಶಾಲಿನಿ ಒಮ್ಮೆ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ರೆಫ್ರಿಜರೇಟರ್‌ನಲ್ಲಿಟ್ಟ ಜ್ಯೂಸ್ ತೆಗೆದು ಶರಬತ್ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಾಗ ಆಚಾರ್ಯರು ತಮ್ಮ ಮಡಿ ಆಚಾರ - ವಿಚಾರ ಬದಿಗೊತ್ತಿ ಕುಡಿದುಬಿಟ್ಟರು. ಆದರಂತೆ ತಾವು ಮರುಳುವುದು ತಡವಾದಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಶಾಲಿನಿ ತೋರಿಸಿ ಹೋಗಿದ್ದಳು.

ಆದರೆ ಅಂದು ಬರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಮಾವನವರು ಉಗ್ರ ನರಸಿಂಹ ಅವತಾರ ತಾಳಿದ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಅವಳಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗಲಿಲ್ಲ. ನಿರರ್ಗಳವಾಗಿ ಬಯ್ಯಲು ಹೊರಬಿದ್ದವು "ಆಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯ ಮನೆ ಆಗಿದೆ..... ಕ್ರಿಶ್ಚಿಯನ್, ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಮನೆ ಮಾಡೀರಿ..... ಅದರಲ್ಲಿ ಜ್ಯೂಸ್ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಹೋದ್ರೆ ಸಾಲಾಗಿ ಕೋಳಿಮೊಟ್ಟೆ ತುಂಬಿವೆ. ಏನು ಅನ್ಯಾಯ ಏನು ಅನ್ಯಾಯ!! ನನ್ನ ಕಣ್ಣೆದುರಿಗೇ ಈ ಹೊಲಸು ನೋಡಲಾರೆ..... ನಾನು ಇವತ್ತೇ ಹೊರಟು ಹೋಗ್ತೀನಿ".

ಶ್ರೀಕಾಂತ ವಾದಿಸಿದ "ನೀನು ತಿನ್ನುವುದಿಲ್ಲ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡು..... ಆದರೆ ತಿನ್ನುವವರಿಗೆ ನಿನ್ನ ಅಭ್ಯಂತರವೇಕೆ?"

“ಬಾಯಿಮುಚ್ಚು” ಆಚಾರ್ಯರು ಗುಡುಗಿದರು, ಶಾಲಿನಿ ನಡುಗಿದಳು. ಆಚಾರ್ಯರು ಆ ಮೊಟ್ಟೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಬೀದಿಗೆ ಎಸೆದಾಗ ಶ್ರೀಕಾಂತ ತನ್ನ ಕೋಪ ತಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ.

ಆಚಾರ್ಯರು ಮೆಲ್ಲಗೆ ಶಾಲಿನಿಯ ಬಗ್ಗೆ ತಮ್ಮ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ಹೊರಪಡಿಸುತ್ತ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಬಳೆ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಲೇಬೇಕು. ಗೌರಿಪೂಜೆ, ತುಳಸೀಪೂಜೆ ಯಾಕೆ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ? ದೇವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಂದಾದೀಪ ಹಚ್ಚಬಾರದೆ? ಎಂದೆಲ್ಲ ಹೇಳಿದಾಗ ಶಾಲಿನಿ ತುಟಿ ಪಿಟಕೆನ್ನದೇ..... ತನ್ನ ತಪ್ಪು ಎಲ್ಲ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಅಂತಹ ತಪ್ಪು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡ ಅನಂತರವೇ ಆಚಾರ್ಯರು ಊಟಕ್ಕೆ ಎದ್ದದ್ದು. ಕೈತೊಳೆದು ಹೊರ ಬರುತ್ತಿದ್ದಂತೆ..... ಶ್ರೀಕಾಂತ ಶಾಲಿನಿಗೆ ಗದುರಿಸುತ್ತಿದ್ದು..... “ನೋಡಿದ್ದೆ ಅಪ್ಪ ಇವತ್ತೊಂದು ದಿವಸ ಉಪವಾಸ ಇರಿಸಿದ್ದನೇ ಅಂತ..... ಎಲ್ಲದಕ್ಕೂ ಎಲ್ಲರೂ ಜೀ, ಜೀ, ಎನ್ನುವುದರಿಂದಲೇ ಅಪ್ಪನಿಗೆ ತನ್ನ ತಪ್ಪಿನ ಅರಿವೇ ಹುಟ್ಟುವುದಿಲ್ಲ. ಬರೀ ಇತರರಿಗೆ ಉಪದೇಶ ಮಾಡಲಿಕ್ಕಾಗಿಯೇ ತನ್ನ ಅವಿಭಾವ ಎಂದು ಅಪ್ಪ ಭಾವಿಸಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ” ಎಂದು ಗೊಣಗಿದ್ದು ಕಿವಿಗೆ ಬಿದ್ದು ಆಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಸಂಕಟವೆನಿಸಿತು. ತಾವು ಏನು ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದ್ದು? ಸೊಸೆ ಯೋಗ್ಯ ಗೃಹಿಣಿ ಆಗಲಿ ಎಂದೇ ಅಲ್ಲವೇ ನಾಲ್ಕು ಮಾತು ಹೇಳಿದ್ದು..... ಓಹೋಹೋ! ಇವನೊಬ್ಬ ದೊಡ್ಡ ಡಾಕ್ಟರ್ ತಂದೆಗೆ ಕಿಮ್ಮತ್ತೇ ಬೇಡವೇ..... ಸೊಸೆಗೆ ಹೇಳುವಷ್ಟು ಅಧಿಕಾರ ನನಗಿಲ್ಲವೇ..... ಶ್ರೀಕಾಂತನಿಗೆ ಇಷ್ಟು ತಿಳಿಯದೆ..... ಹೆಂಡ್ತಿನ ತಲೆ ಮೇಲೆ ಕೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಭಾಗು ಇದ್ದಾಗ ತಾವು ಇಷ್ಟು ಸಲಿಗೆ ಎಂದಾದರೂ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರೆ? ಛೇ..... ಛೇ.....

ಎರಡು ತಿಂಗಳು ಕಳೆಯುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಆಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಆ ವಾತಾವರಣ, ಆ ಮನೆ, ಊರು ಎಲ್ಲ ಬೇಸರದ ನರಕ ಎನಿಸಿಬಿಟ್ಟಿತು. ಆಚಾರ್ಯರು ಮನದಲ್ಲೇ ಮಿಡುಕತೊಡಗಿದರು. ಮಗನೂ ಡಾಕ್ಟರ್, ಸೊಸೆಯೂ ಡಾಕ್ಟರೂ..... ಮುಪ್ಪು ಇಲ್ಲೇ ಕಳೆದರಾಯ್ತು ಎಂದು ನಾನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದೆ ಈ ಎರಡು ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಸುಮ್ಮನೇ ಅಂತ ಆದ್ರೂ ಆಗಲಿ, ಒಂದಾದರೂ ಇಂಜೆಕ್ಷನ್ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರಾ? ಹೋಗ್ಲಿ. ಏನಾದರೂ ಟಾನಿಕ್? ಬರೀ ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಇಷ್ಟು ಹಾಕಿದ್ರೆ ಗೆದ್ದೋಯ್ತು ಅಂದುಕೊಂಡು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಸಣ್ಣ ಅಕ್ಕಿ ಅನ್ನ, ಬೆಣ್ಣೆ

ಕಾಸಿದ ತುಪ್ಪು ಬಿಟ್ಟು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದೆ ತಪ್ಪು. ಸದಾ ಇವರಿಗೆ ಸಿನಿಮಾ, ನಾಟಕ, ಕ್ಲಬ್ಬು ಒಂದು ದಿನನಾದ್ರೂ ಉಪಚಾರಕ್ಕೆ ಅವ ಆದ್ರೂ, ‘ಅಪ್ಪಾ’ ‘ನೀನೂ ಬಾ’ ಅಂತ ಕರೀತಾರೇನು? ಇಲ್ಲಿಗಿಂತ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಪರವಾಯಿಲ್ಲ ಪುರಾಣಕ್ಕಾದರೂ ಹೋಗಿದ್ದೆ..... ವೆಂಕಣ್ಣ ನಿತ್ಯ ಬರಿಸಿದ್ದ..... ಗೋಪಿ ನಿತ್ಯ ಹಾಸಿಗೆ ಹಾಸಿ ಕಾಲು ಒತ್ತತ್ತಿದ್ದ. ಮಾಧು, ಕಿಟ್ಟು ಕಥೆ ಹೇಳು ಅಂತ ದುಂಬಾಲು ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದವು. ಹೊತ್ತು ಎಷ್ಟು ಸರನೇ ಕಳೆದೋಗುತ್ತಿತ್ತು. ಏನೋ ಪಾಪ..... ತುಳಸಳ ಆರೋಗ್ಯ ಏನಾಗಿತೋ ಏನೋ ಹೊತ್ತಾಗಿ ಏಳುತ್ತಿದ್ದಳು ಈಗ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ಜಡ್ಡು ನಮಗ್ಗೆಗೆ ತಿಳಿದೀತು? ಇದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಅವರಿಗೆ ಆ ಸೊಸೆಯ ಮೇಲೆ ಅಭಿಮಾನ ಉಕ್ಕಿ ಹರಿಯತೊಡಗಿತು. ತಕ್ಷಣ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಡುವ ನಿರ್ಧಾರ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಕೃಷ್ಣಾಂಜನ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ಕಟ್ಟಲು ಉದ್ಯುಕ್ತರಾದರು.

ಹೊರಟು ನಿಂತವರಿಗೆ ಉಪಚಾರಕ್ಕಾದರೂ “ಇನ್ನು ನಾಲ್ಕು ದಿವಸ ಇರಪ್ಪ” ಎಂದು ಮಗ ಹೇಳಬಹುದು ಎಂದುಕೊಂಡಿದ್ದ ಆಚಾರ್ಯರಿಗೆ ನಿರಾಶೆಯೇ ಆಯ್ತು. ಮಗನ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ಏನೆಂದು ತಿಳಿಯಲು ಆತುರರಾಗಿ ಮಗ ಸೊಸೆಯ ಸಂಭಾಷಣೆ ಆಲಿಸತೊಡಗಿದ ಆಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಆಘಾತವೇ ಕಾದಿತ್ತು. ‘ಮಾವನವರು ಹೊರಟು ಬಿಡುವರೆಂತೆ’ ಎಂದು ವ್ಯಥೆ ತುಂಬಿದ ಧ್ವನಿಯಿಂದ ಶಾಲಿನಿ ಹೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆ ಶ್ರೀಕಾಂತನ ಪರಿಹಾಸ್ಯದ ಮರುತ್ತರ ಕೇಳಿಸಿತು “ಹೋದರೆ ಹೋಗಿ ಬಿಡು ನೀನ್ಯಾಕೆ ಕೊರಗಿ’ ಆತ ಸುಖವಾಗಿರಲಿ ಅಂತ ನಾವು ಎಷ್ಟು ಒದ್ದಾಡಿದರೂ ಆತನಿಗೆ ತೃಪ್ತಿ ಎಲ್ಲಿದೆ? ಸಮಾಧಾನ ಎಲ್ಲಿದೆ? ತನ್ನ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದದ್ದೇ ನಡೆಸುತ್ತಾನೆ..... ಇಲ್ಲಿ ಏನು ಕೊರತೆಯಾಗಿತ್ತು? ಹಾಲು, ಹಣ್ಣು ತರಕಾರಿ! ಆದ್ರೂ ಸಹ ಹೋಗ್ತೀನಿ ಅಂದ್ರೆ? ಹೋಗ್ಲಿ! ಇನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ಆದ್ರೂ ಅಣ್ಣ ಎಷ್ಟು ಹೆದರಿ ಹೆದರಿ ‘ಜೀ ಜೀ’ ಅಂತಿರುತ್ತಾನೆ..... ಮಕ್ಕಳ ಮನೆ ಆದ್ರೂ ಅತ್ತಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಕಳಕಳಿಯಿಂದ ಒಂದು ಮಗುವಿನಂತೆ ಸಾಕ್ಷಾರೆ ಆದ್ರೂ ಅಲ್ಲಿಯಾದ್ರೂ ಅರಾಂ ಇತ್ತಾರೇನು? ಸ್ವರ್ಗ ಸುಖ ಹುಟ್ಟಿಸಿಕೊಟ್ಟೂ ತೃಪ್ತಿ, ನೆಮ್ಮದಿ ತಂದುಕೊಳ್ಳದೆ ಇದು ನರಕ ಅಂತಾನೇ ಗೋಳಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ”. ಮುಂದೆ ಆಲಿಸಿ ಕೇಳುವಷ್ಟು ತಾಳ್ಮೆ ಆಚಾರ್ಯರಲ್ಲಿ ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಮುಖ ಸಿಂಡರಿಸಿ ಶಪಥ ಮಾಡಿಕೊಂಡರು..... ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಈ ಶತಮೂರ್ಖನ ಮನೆಗೆ ಕಾಲು ಹಾಕಿದರೆ ಆಣೆ!”

ಹಿರಿ ಮಗನ ಕಾಗದದಿಂದ ತುಳಸಿ ಏಳು ತಿಂಗಳ ಗರ್ಭಿಣಿಯೆಂದು ತಿಳಿಯಿತು. ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯಿಂದ ಹೊರಡಬೇಕೆನ್ನುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಆ ಕಾಗದದ ಒಕ್ಕಣೆಯಿಂದ ಆಚಾರ್ಯರು ಧರೆಗಿಳಿದೇ ಹೋದರು. ಹೊಸದೊಂದು ಸಮಸ್ಯೆ ಮುಂದೆ ನಿಂತಿತ್ತು. ಏಳು ತಿಂಗಳಾದ ಮೇಲೆ ಮಡಿಯುಟ್ಟು ಅಡಿಗೆ ಮಾಡಿದರೂ ಅದು ಮೈಲಿಗೆ. ಆಚಾರ್ಯರು ವಿಲಿ ವಿಲಿ ಒದ್ದಾಡತೊಡಗಿದರು. ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂತಿರುವುದೂ ಮುಳ್ಳಿನ ಮೇಲೇ ನಿಂತ ಹಾಗೆ ಆಗಿತ್ತು. ಯಾವಾಗ ಇಲ್ಲಿಂದ ಹೊರಡಲಿ? ಎಂದು ಎದುರು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಆಚಾರ್ಯರಿಗೆ ದಿಕ್ಕೇ ತೋಚದಂತಾಯಿತು. ಕ್ಷಣಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ತಾವು 'ಪರದೇಶಿ' 'ಪರದೇಶಿ' ಎನಿಸತೊಡಗಿತ್ತು. ತಮ್ಮ ಶರೀರದ ಅಂಗಾಂಗಗಳನ್ನೇ ಯಾರೋ ಕಿತ್ತೆಸೆಯುತ್ತಿರುವರೆಂಬಷ್ಟು ನೋವು ಅವರಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಯಿತು.

ಸ್ವೆಷಲ್ ರೈಲ್ವೆ ಗಾಡಿಯಿಂದ ಕೆಲವರು ಕಾಶಿ, ಮಥುರಾ, ಗಯಾ ಮುಂತಾದ ಪವಿತ್ರ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಗೆ ಯಾತ್ರೆ ಕೈಗೊಂಡ ವರದಿ ಕೇಳಿ ಆಚಾರ್ಯರು ತಾವೂ ಯಾಕೆ ಆ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಹೋಗಬಾರದು ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿದರು. ಇದುವರೆಗೂ ಯಾತ್ರೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಯೋಚಿಸಿಯೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಈ ವಾತಾವರಣದಿಂದ ದೂರವಿರಲು ಇದೊಂದು ಸುಯೋಗ್ಯ ಅವಕಾಶವೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿ ದಿಟ್ಟ ಹೆಜ್ಜೆ ಇಡಲು ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿದರು. ಇನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಪ್ರಶ್ನೆಯಾಗಿ ಉಳಿದಿದ್ದು..... ಊಟ, ಆಹಾರ?

ತಮ್ಮ ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಶ್ರೀಕಾಂತನಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದಾಗ ಆ ವಿವಿಧ ಕಡೆಯ ಯಾತ್ರಾರ್ಥಿಗಳೊಡನೆ ಇವರಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕಾಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ ಈ ಇಳಿ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟು ದೀರ್ಘ..... ಪ್ರವಾಸದ ಆಯಾಸ ತಡೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ ಎಂದೆಲ್ಲ ಯೋಚಿಸಿ 'ಬೇಡ' ಎಂದಾಗ ಆಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಒಂದು ತರಹದ ಹಟವೇ ಹುಟ್ಟಿಬಿಟ್ಟಿತು. ನಾನೇನೂ ಈ ಮಕ್ಕಳ ಕೈಗೊಂಬೆಯೇ? ಅವರು ಹೇಳಿದ್ದೇ ನಡೆಯಬೇಕೆ? ಬಹುಶಃ ಹಣ ಕೊಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆಂದು ನನ್ನ ಆರೋಗ್ಯದ ನೆಪ ಹೂಡಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ರೇಗಾಡತೊಡಗಿದರು.

ಹದಿನೈದು ದಿವಸಗಳ ಮೊದಲೇ ಟಿಕೆಟ್ ರಿಜರ್ವ ಮಾಡಿಸಲಾಯಿತು. ಯಾತ್ರಾ ಸ್ವೆಷಲ್ ಗಾಡಿ ಮೊದಲು ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯಿಂದಲೇ ಹೊರಡಲಿದ್ದುದರಿಂದ ಶ್ರೀನಾಥ, ತುಳಸಿ, ಗೋಪಿ, ಮಕ್ಕಳು ಎಲ್ಲರೂ ಆಚಾರ್ಯರನ್ನು ಬೀಳ್ಕೊಡಲು

ಹೊರಟು ಬಂದಿದ್ದರು. ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಮರಳಲಿ ಎಂದು ಹಾರೈಸಿ ಶ್ರೀ ಸತ್ಯನಾರಾಯಣ ವ್ರತ ಆಚರಿಸಿ ಬಂಧು ಬಾಂಧವರೂ, ಆಚಾರ್ಯರ ಮಿತ್ರವೃಂದ ಎಲ್ಲರೂ ಸ್ವೇಷನ್‌ಗೆ ಅವರನ್ನು ಕಳಿಸಲು ಬಂದಿದ್ದರೂ, ಡ್ರೈ-ಪೂಟ್ಸ್‌ಗಲ ಡಬ್ಬಗಳು, ಉತ್ತತ್ತಿ, ಬಾದಾಮಿ, ಕಲ್ಲುಸಕ್ಕರೇ, ಕಾಸಿದ ತುಪ್ಪ, ಅವಲಕ್ಕಿ, ಅರಳಿಟ್ಟು, ಉಂಡಿ, ಫಲಹಾರಗಳು ಎಲ್ಲ ಆಚಾರ್ಯರ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಭದ್ರವಾಗಿ ಸೇರಿದುವು. ಚಳಿಯಾದೀತೆಂದು ರಗ್ಗು, ಸ್ವೆಟರ್, ಮಪ್ಲರ್ ಎಲ್ಲ ಶ್ರೀಕಾಂತ-ಶ್ರೀನಾಥ ತಂದು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು. ಜೊತೆಗೆ ಸಮಯಕ್ಕಾಗುತ್ತದೆಂದು ಶ್ರೀಕಾಂತ ಕೆಲವು ಔಷಧಿಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ವಿಧಾನ ವಿವರಿಸಿದ್ದ. ಗಾಡಿ ಕದಲುವವರೆಗೆ ತುಳಸಿ, ಶಾಲಿನಿ ಮಾವನವರಿಗೆ ಜಾಗ್ರತೆ ಇರಲು ಆರೋಗ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಕಾಳಜಿ ಇರಲಿ ಎಂದೂ, ಆಗಾಗ ಕಾಗದ ಬರೆಯಿರಿ ಎಂದೂ ವಿನಂತಿಸಿಕೊಂಡರು. ಆಚಾರ್ಯರ ಮನದಲ್ಲಿ ಕೋಲಾಹಲವೇ ನಡೆದಿತ್ತು ದೂರದ ಊರಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿರುವೆ - ಆದ್ದರಿಂದ ಇವರಿಗೆಲ್ಲ ಸಂತೋಷವೇ ಆಗಿದೆ. ಆದರೆ ವಿನಯ ತೋರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಮಿಡುಕಿ ಉಕ್ಕುವ ಉರಿಮೋರೆಯಿಂದಲೇ ಗಾಡಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದರು. ಮಕ್ಕಳು ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲರೂ ಕಾಲಿಗೆ ಎರಗಿ ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೂ ಅವರ ಕಡೆಗೆ ಲಕ್ಷ್ಮವೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಶ್ರೀನಾಥ, ಶ್ರೀಕಾಂತ ತಂದೆಗೆ ವಂದಿಸಿ ಹಣ ಬೇಕೆನಿಸಿದಾಗ ಕಾಗದ ಬರೆದುಬಿಡಿ ಎಂದೂ. ಪ್ರಯಾಣ ಸಾಕೆನಿಸಿದಾಗ ಯಾತ್ರಾ ಸ್ವೆಷಲ್ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಂತೆ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಅಸಾಧ್ಯವೆನಿಸಿದರೆ, ತಿಳಿಸಿದರೆ ತಕ್ಷಣ ತಾವು ಬಂದು ಕರೆದೊಯ್ಯುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿದಾಗಲೂ ಆಚಾರ್ಯರ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಸಮಾಧಾನ ಸುಳಿಯಿಲ್ಲ. ಬಿಗುಮಾನ, ಬಿಂಕದಿಂದ ಸೆಟೆದು ಕುಳಿತಿದ್ದರು.

ಯಾತ್ರೆಯ ಗಾಡಿ ಸಾಗಿತ್ತು. ಆಚಾರ್ಯರು ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಆ ವಾತಾವರಣಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳ ತೊಡಗಿದರು. ಅವರಿಗಾಗಿ ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಕೊರತೆಯಾಗದಂತೆ ಸ್ವೆಷಲ್ ಏರ್ಪಾಡಾಗಿತ್ತು. ಹಣ್ಣು ಹಂಪಲಿಗಂತೂ ಬರಗಾಲವಿರಲಿಲ್ಲ. ಕೈತುಂಬ ಹಣ ನಾಲಿಗೆ ತುಂಬ ತಿನ್ನುವ ಚಪಲ, ಊರುಬಿಟ್ಟು ತಿಂಗಳು ಸರಿದಿತ್ತು ಇಷ್ಟು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಆಚಾರ್ಯರು ಒಮ್ಮೆಯೂ ಇತರ ಯಾತ್ರಿಕರ ಸ್ನೇಹ ಬೆಳೆಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರ ಹರಟೆ ವಿನೋದದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ, ಸದಾ ತಮ್ಮ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಯ ಪ್ರದರ್ಶನ, ಗಂಭೀರತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದರು.

ಇತರ ಯಾತ್ರಿಕರು ಈ ಯಾತ್ರೆಯ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಜೀವನದ ಮೋಜನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಪರಸ್ಪರರು ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳು - ಸೊಸೆ - ತಮ್ಮ ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳು ತಮ್ಮ ಊರುಗಳ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಎಷ್ಟೋ ದಿನಗಳ ಪರಿಚಯವಿರಬಹುದೆಂಬಷ್ಟು ಪರಸ್ಪರರು ಆತ್ಮೀಯರಾಗಿದ್ದರು - ಯಾತ್ರಿಕರಲ್ಲೇ ಹೆಚ್ಚು ವಯಸ್ಕರಾಗಿದ್ದ ನಾಗೇಶರಾಯರು ರಸಿಕ. ಹಾಸ್ಯ ಚಟಾಕಿ ಹಾರಿಸುತ್ತ ಮಾತನಾಡದಿರುವವರನ್ನೂ ಎಳೆದು ಹರಟೆಗೆ ಆಹ್ವಾನವಿತ್ತುತ್ತಿರುವುದು ಅವರಿಗೆ ವಿಚಿತ್ರವೆನಿಸಿತ್ತು. ರಾಯರ ಸುದ್ದಿ ಹರಟೆಗೆ ಬೆಲ್ಲಕ್ಕೆ ಇರುವೆ ಮುತ್ತಿದಂತೆ ಇತರರು ಬಂದು ಸೇರುತ್ತಿದ್ದರೂ ಆಚಾರ್ಯರು ಮಾತ್ರ ತಮ್ಮ ಸ್ಥಳ ಬಿಟ್ಟು ಕದಲದೆ ಕುಳಿತಲ್ಲಿಂದಲೇ ದ್ರಾಕ್ಷಿ, ಕಲ್ಲು ಸಕ್ಕರೆ ಸಳಕುಬಾಯಿಗೆ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಅವರ ಹರಟೆಗೆ ಕಿವಿಗೊಡುತ್ತ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಪರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ತಮ್ಮ ಊರು, ತಮ್ಮ ಗದ್ದೆ, ತಮ್ಮ ಮನೆ, ತಮ್ಮವರ ಸಹವಾಸದಲ್ಲೇ ತಾವು ಕೂಪ ಮಂಡೂಕದಂತೆ ಇರುವುದು ಈಗ ಆಚಾರ್ಯರ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬರತೊಡಗಿತ್ತು. ಇತರರ ಜೀವನಕ್ರಮ ಸ್ವಭಾವ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಅವಕಾಶವೇ ಅವರಿಗೆ ಒದಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಈ ಕಾಶೀಯಾತ್ರೆಯ ಪ್ರಸಂಗದಿಂದ ಆಚಾರ್ಯರು ಅದೇ ತಾನೇ ಹುಟ್ಟಿದ ಶಿಶು ಕಣ್ಣು ತೆಗೆದು ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಜಗತ್ತನ್ನು ಅರಿತುಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಆಗಿದ್ದರು. ಇಳಿ ವಯಸ್ಸಿನ ನಾಗೇಶರಾಯರ ಜಿಗಿದಾಟ, ಕುಣಿದಾಟ ನಗು, ಹರಟೆ ಎಲ್ಲ ಕಣ್ಣು ಕಣ್ಣು ಬಿಟ್ಟು ಕಂಡುಕೊಂಡ ಆಚಾರ್ಯರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಬಗ್ಗೆ ಒಂದು ತರಹದ ಬೇಸರ ಎನಿಸಿತು. ಈ ಮುದುಕನಿಗೆ ಬಯಸಿದ್ದೆಲ್ಲ ಸಿಕ್ಕಿರಬಹುದು. ಅದಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟು ನಿಶ್ಚಿಂತೆಯಾಗಿ ಹಾರಾಡುತ್ತಾನೆ ಎಂದುಕೊಂಡರಾದರೂ ತಾವಾಗಿ ಅವರ ಸ್ನೇಹ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ!

ಅವಲಕ್ಕಿ ಕುಟ್ಟಿ ಕುಟ್ಟಿ ಕೂಡಿಟ್ಟ ಹಣದಿಂದ ಯಾತ್ರೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದ ವೆಂಕಮ್ಮ, ಮಂದಿ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಿಗೆ ಮಾಡಿ ಬಾಲ್ಯದ ಆಶೆ ಈಡೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಮೋಕ್ಷ ಸಿಗುವುದೆಂದು ನಂಬಿ ಈ ಕಾಶೀಯಾತ್ರೆಗಾಗಿ ಹಣ ಕೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವ ವಿಧವೆ ತಿಪ್ಪಕ್ಕನ ದೃಢತೆ, ಸಾಹಸದ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿದಾಗ ಆಚಾರ್ಯರ ಬಾಯಿ ಮೇಲೆ ಬೆರಳಿಟ್ಟುಕೊಂಡರು! ನಾಲ್ಕು ಗಂಡುಮಕ್ಕಳು ಉನ್ನತ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿದ್ದರೂ ಚಿಕ್ಕಾಸು ಕಳಿಸದಿದ್ದರೂ ತಮ್ಮ ಮಾಸ್ತರಿಕೆಯಲ್ಲೇ ಹಣ

ಕಲೆಹಾಕಿ ಯಾತ್ರೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದ ರಂಗಣ್ಣನ ಪರಿಚಯದಿಂದ ಅಂತೂ ಆಚಾರ್ಯರು ತಮ್ಮ ಜೀವನವನ್ನು ಕ್ಷಣ ಹೊತ್ತು ಇತರರ ಜೀವನೊಂದಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಷ್ಟು ಮಟ್ಟಿಗೆ ಸಮರ್ಥರಾದರೆನ್ನಬಹುದು. ಆದರೂ ಏನೂ ಅಭಾವ ಏನೋ ಕೊರತೆಯ ಆವರಣ ಸದಾ ಅವರನ್ನು ಆವರಿಸಿರುತ್ತಿತ್ತು.

ಒಮ್ಮೆ ನಾಗೇಶರಾಯರೇ ಆಚಾರ್ಯರ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಅವರ ಬಿಗುವನ್ನು ಸಡಲಿಸುವ ನೆಪ ಹೂಡಿ ಅವರ ಮನೆ, ಮಕ್ಕಳು, ಇತರರ ಮಾಹಿತಿ ಪಡೆದರು. ಆದರೆ ಆ ಎಲ್ಲ ಸುಖ ಲಭ್ಯವಿದ್ದರೂ ಅವರ ಬಾಯಿಯಿಂದ ಸಂತೃಪ್ತಿಯ ಒಂದು ಶಬ್ದವೂ ಹೊರಡದಿದ್ದುದು ರಾಯರಿಗೆ ಅಚ್ಚರಿಯೆನಿಸಿತ್ತು! ಮತ್ತೆರಡು ದಿನಗಳ ನಂತರ ನಾಗೇಶರಾಯರು ಮಾತಿಗೆ ಎಳೆಯುತ್ತ ಆಚಾರ್ಯರ ತಾಪತ್ರಯವಿಲ್ಲದ ಸುಖಬಾಳ್ವೆ, ಸುಖಾರೋಗ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಳಿ ತಿಳಿದು ಹಾಸ್ಯದಿಂದಲೇ ನುಡಿದಿದ್ದರು “ಅಲೀ, ಸಿಟ್ಟಾಗಬ್ಯಾಡಿ, ಆಚಾರ್ಯರೆ - ಒಂದು ಮಾತು - ನಿಮಗೆ ದೇವರು ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಕರುಣಿಸಿದರೂ ನೀವು ಸದಾ ಗುಡ್ಡ ಕಡಿದು ನಿಮ್ಮ ಮೇಲೇ ಉರುಳಿಬಿದ್ದವರಂತೆ ಯಾಕೆ ಹ್ಯಿಂಗ ದುಃಖದಲ್ಲೇ ಮುಳುಗಿರುತ್ತೀರಿ ಸ್ವಲ್ಪ ನಗೋದು ಕಲೀರಿ” ಎಂದಾಗ ನುಂಗಿ ಬಿಡುವರೋ ಎಂಬಂತೆ ಕೆಕ್ಕರಿಸಿ ನೋಡಿದ್ದರು ಆಚಾರ್ಯರು, ಇತರರ ಉಪದೇಶಕ್ಕೆ ಮಣಿಯುವವರೇ? ತಮಗೆ ಸರಿಕಂಡಂತೆ ತಮ್ಮ ಮೂಗಿನ ನೇರಕ್ಕೆ ಮಾತನಾಡಿ ಇತರರೂ ತಮ್ಮ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನೇ ಅನುಮೋದಿಸಬೇಕೆಂಬ ಭಲ ಪಡೆದುಬಂದವರು ಅವರು! ನಾಗೇಶರಾಯರು ಸುಮ್ಮನೆ ಎದ್ದು ಹೋಗಿ ಬಿಟ್ಟರು.

ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಸಿಡುಕು ಮುಖ ಹೊತ್ತು ತಮ್ಮಲ್ಲೇ ಮುಳುಗಿದ್ದ ಆಚಾರ್ಯರನ್ನು ನಾಗೇಶರಾಯರೇ ಆ ಮಾತು ಈ ಮಾತಿಗೆ ಎಳೆದು, ಮಾತಿನ ಮಧ್ಯೆ ಮಧ್ಯೆಯವಹಿಸಿ ಹೇಳಿಯೇ ಬಿಟ್ಟರು. ನೋಡಿ, ಆಚಾರ್ಯರೇ - ಇಷ್ಟು ದಿವಸದಾಗ ನೀವು ಒಮ್ಮೆಯೂ ನಕ್ಕಿಲ್ಲ ಒಮ್ಮೆಯೂ ಗಂಟುಮೋರೆ ಬಿಟ್ಟಿಲ್ಲ ಬೇಕಾದ್ರೆ ಕನ್ನಡಿ ಹಿಡಿದು ತೋರಿಸೇನು ನಿಮ್ಮ ಮಾರಿ.....?

ಅವರ ಮಾತು ಮುಗಿಯುವ ಮುನ್ನವೇ ಆಚಾರ್ಯರು ಗುಡುಗಿದರು . “ಏನು ನಗ್ತಾರೀ - ನಗಬೇಕಂತೆ ನಗಬೇಕು. ನಗುನಗುತ್ತ ಇರಲು ಏನಿದೆ ನನ್ನಲ್ಲಿ? ಮಕ್ಕಳು - ಇದ್ದಾರೆ ಅಂದ್ರೆ ಇದ್ದಾರೆ ತಂದೆ ಹಿರಿಯರು ಅಂತ

ಏನಾದ್ರೂ ಮಾನ ಮರ್ಯಾದೆ - ಪ್ರೇಮ - ಅಂತಃಕರಣ? ಸೊಸೆಯರೂ, ಅವರೂ ಅಷ್ಟೇ - ಮಕ್ಕಳೇ ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಅವರಂತೂ ಹೊರಗಿನಿಂದ ಬಂದೋರು....." ನಾಗೇಶರಾಯರು ಮೌನತಾಳಿದರು - ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಮನಸ್ಸಿನ ಆಳಕ್ಕೆ ಇಳಿದು ಅವರ ಅಂತರಂಗವನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸುವ ಕಲೆ ರಾಯರಿಗೆ ಸಿದ್ಧಹಸ್ತವಾಗಿದ್ದರೂ 'ತಾವೇ ತಪ್ಪಿರಬಹುದೇ?' ಎಂದು ಮನದಲ್ಲೇ ಎಣಿಸತೊಡಗಿದರು.

ಎಲ್ಲರೂ ಕಾಶಿ ತಲುಪಿದ್ದರು. ತಮ್ಮ ಸಹಯಾತ್ರಿಕರ ಅಮಿತಾನಂದ, ಭಕ್ತಿ ಭಾವ ನೋಡಿ ಆಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಒಂದು ತರಹವೆನಿಸಿತು. ವಿಶ್ವನಾಥನ ದರ್ಶನ, ತೀರ್ಥಸ್ನಾನ ಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಪುನೀತರಾದೆವೆಂಬಂತೆ ಹೆಮ್ಮೆ ಗರ್ವಗಳಿಂದ ಎಲ್ಲರೂ ಉತ್ಸಾಹದ ಬುಗ್ಗೆಗಳಾಗಿದ್ದರೆ ಆಚಾರ್ಯರು ಮಾತ್ರ ಎಲ್ಲ ಯಾಂತ್ರಿಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತೀರ್ಥಸ್ನಾನ, ದರ್ಶನ, ಮುಗಿಸಿ ದೇವಸ್ಥಾನದ ಕಂಬಕ್ಕೂರಾಗಿ ಕುಳಿತುಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ಈ ಜನಕ್ಕೆ ಯಾಕೆ ಯಾಕೆ ಇಷ್ಟು ಹಿಗ್ಗು? ಓಹೋ ಬಹುಶಃ ಇವರೆಲ್ಲರಿಗೆ ಹಣದ ಕೊರತೆ . ಬೇಕೆನಿಸಿದಾಗ ಬರಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ ಎಂದುಕೊಂಡರು. ಒಂಟಿಯಾಗಿ ಕುಳಿತ ಆಚಾರ್ಯರನ್ನು ಕಂಡರೂ ನಾಗೇಶರಾಯರು ಸುಮ್ಮನೇ ಹಾಯ್ದು ಹೋದಾಗ ಆಚಾರ್ಯರೆ ಅವರನ್ನು ಮಾತನಾಡಿಸಿ ಬಳಿಗೆ ಕರೆದರು "ಹಾಂ.....= ಮತ್ತೇನಿ ರಾಯರೆ ಯಾತ್ರೇ ಅಂತೂ ಮುಗಿತಾ ಬಂತು. ನಗು ನಗುತ್ತಾ ಇರುವಂತಹ ಸುಖಬಾಳ್ವೆ ಪಡೆದು ಬಂದವರು ನೀವು - ಪುಣ್ಯವಂತರು - ದೇವರು ನಿಮಗೆ ಎಲ್ಲ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ ನೋಡಿ. ಅದಕ್ಕೇ ಸದಾ ನಗುನಗುತ್ತಾ ಕಾಲ ಕಳೀತೀರಿ - ಇನ್ನು ಮನೆಗೆ ಸೇರಿ ಹಾಯಾಗಿ ಇರ್ತೀರಿ. ಆದ್ರೆ ನಾನು? ನಾನು ಮಾತ್ರ ಪುನಃ ಆ ಮಕ್ಕಳು, ಸೊಸೆಯರ ಜಂಜಾಟದ ನರಕಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕು ನೋಡಿ.

ನಾಗೇಶರಾಯರು ನಗೆ ಬೀರುತ್ತ ಮರು ನುಡಿದರು - "ನನಗೆಲ್ಲಿದೆ ಆಚಾರ್ಯರೆ ಮನೆ? ನನ್ನ ಹೆಂಡ್ತಿ ಸತ್ತು ನಲ್ಲತ್ತು ವರ್ಷ ಆಗಿ ಹೋಯ್ತು, ಇದ್ದೊಬ್ಬ ಮಗ ಮಹಬೂಬ್ ನಗರದ ರೈಲು ಅಪಘಾತದಲ್ಲಿ ತೀರಿಹೋಗಿ ಹದಿನೈದು ವರ್ಷವಾಯಿತು. ಈ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ನನ್ನದೆಂದು ನನಗೇನೂ ಉಳಿದಿಲ್ಲವು!!"

"ಆಂ.....!? ಎಂದು ಬಾಯಿ ತೆರೆದರು ಆಚಾರ್ಯರು ರಾಯರೇ ನುಡಿದರು, "ನೋಡಿ ಆಚಾರ್ಯರೆ - ಸುಖ ಯಾರಿಗೆ ಬೇಕೆನಿಸುವುದಿಲ್ಲ - ಆದ್ರೆ ಸುಖ ಸುಖ ಅಂತ ಹುಡುಕ್ಕೊಂತ ಹೋದ್ರೆ ಸಿಗೋವಸ್ತು ಏನಿ ಅದು? ಸುಖ ಎಂಬೋದನ್ನು ನಾವು ನಮ್ಮಲ್ಲೇ ಹುಟ್ಟಿಸೋ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ! ನಮಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದರಲ್ಲೇ ತೃಪ್ತಿ, ಸಮಾಧಾನ ತಂದುಕೊಳ್ಳೋದೇ ಸುಖ!..... ಸುಖ ದುಃಖ ಮನಸ್ಸಿನ ವಿವಿಧ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡು ವಿಧ ನಾವು ಹುಟ್ಟಿದಾಗ ಏನ ತರ್ತೀವಿ ಸಾಯೋ ಮುಂದೆ ಏನು ಒಯ್ಯುತ್ತೀವಿ, ಆದ್ರೆ ನಾವು ಹ್ಯಾಂಗ ಬಾಳ್ವೆ ಮಾಡಿದ್ದಿ ಅಂಬೋದನ್ನ ಮಾತ್ರ ನಾಲ್ಕು ಮಂದಿ ನೆನಪ್ಪಾರ ತೀರ್ತು - ನಮ್ಮಿಂದ ಒಳ್ಳೆಯದಾಯಿತು ಅಂದ್ರೆ ಅದೇ ನಮ್ಮ ಸುಖ - ಪುಣ್ಯ! ನಾವು ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಗೆ ಕೆಟ್ಟದ್ದು ಮಾಡಿದ್ದಿ ತ್ರಾಸು ಕೊಟ್ಟಿ ಅಂದ್ರೆ ಅದೇ ನಮ್ಮ ದುಃಖ ಪಾಪ, ಇದ್ದುದರಲ್ಲಿ ತೃಪ್ತಿ, ಸಹನೆ - ಇದೇ ನಮಗೆ ಶಾಂತಿ - ಇವು ಇಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕರೇನು? ಸ್ವರ್ಗ - ಮೋಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕರೇನು, ಎರಡೂ ಒಂದೇ!

ಪೆಟ್ಟು ಬಿದ್ದ ಹಾವು ಮುದುರಿ ಮಲಗುವಂತೆ ಆಚಾರ್ಯರು ನಾಗೇಶರಾಯರ ಮಾತಿನ ಸತ್ಯದ ಅರಿವಿನಿಂದ ಆಘಾತರಾಗಿ ನಿಶ್ಚೇತನರಾಗಿ ಅವರನ್ನೇ ಪಿಳಿ ಪಿಳಿ ನೋಡಿದ್ದರು!

ಹೌದು ನಿಜ ಏನೂ ಇಲ್ಲದ ನಾಗೇಶರಾಯರು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ, ಪಡೆದಿದ್ದರು ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಪಡೆದ ತಾವು?



3. ವರ್ತಮಾನ

ಭೀಮಾಲಾಪ

ಆಶಯ :

ಭೀಮಾಲಾಪ

ಸೀರೆ ಉಟ್ಟು ಬಳೆತೊಟ್ಟು
 ಗೆಜ್ಜೆ ಕಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ ಒಬ್ಬ
 ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಕಾವಿ ಉಟ್ಟು ಮೂಲೆಗೆ ಕೂತಿದ್ದಾನೆ
 ದನದ ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ, ಕುದುರೆ ಲಾಯದಲಿ
 ಮತ್ತೊಬ್ಬ

ಇದ್ದಾಳೆ ಇವಳು ಅವರಿವರ ತಲೆಯ
 ಹೇನು ಹೆಕ್ಕುತ್ತ
 ಆಗಾಗ ನಮ್ಮನ್ನು ಕುಕ್ಕುತ್ತ
 ನಾನೂ ಇದ್ದೇನೆ ಅಡುಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ
 ಉರಿವ ಸೌದೆಗಳ ಜೊತೆಗೆ
 ಪಾತ್ರೆಗಳಲಿ ಕೊತಕೊತ ಕುದಿದು

ನೋಡುತ್ತಿದ್ದೇನೆ ಸುತ್ತಲೂ ಎಂತೆಂಥವೋ
 ವಿಜೃಂಭಿಸಿ ಮಿಸೆ ತಿರುವುತ್ತವೆ
 ಏರಬಾರದ ಕಡೆಗೆ ಏರಿ ಇಳಿಯಬಾರದ ಕಡೆಗೆ
 ಇಳಿದು ಕೆಡಿಸಿ ಹೊಲಸೆಬ್ಬಿಸಿವೆ

(ಸಂಗ್ರಹ : ಭೀಮಾಲಾಪ)

ಡಾ. ಜಿ.ಎಸ್. ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ



ಯುದ್ಧ

- ಚೆನ್ನವೀರ ಕಣವಿ

೧

ಪೂರ್ವ-ಪಶ್ಚಿಮಕೆರಡು ಹೋಳಾದ ಪಾಕ
 ಎಲಾ! ಏನಿದೀ ಅವಿವೇಕ?
 ಒಂದು ವ್ಯವಹಾರಕೂ ಇಲ್ಲ ಸಮತೂಕ.
 ಪಾಕವೆ ಹಸಿ-ಬಿಸಿಯು, ಹಂಡ-ಬಂಡ?
 ಹಾಕಿ ಮಾತಿನ ಲಾಗ ಕೊತಿ ಕುಣಿಸುತ್ತಿರುವೆ
 ಕೃತಿಯು ಕಂಡದ್ದೆ ಇದೆ; ತೆರು ನೀನೆ ದಂಡ.
 ಕೂಡಿ ಬಾಳಲಾರದ ನೀನೆ ಬೇರಾದೆ
 ಕಿತ್ತೆಸೆದೆ ಹೊಳೆವ ಕನ್ನಡಿ ಹರಳು;
 ಅತ್ತಿತ್ತ ಆರಿಸಿಕೊಂಡು ಚೂರು, ಚೂರಿ ಮಸೆದೆ.
 ಇಡಿಯ ಮನೆತನ ಒಡೆದು
 ನಡುವೆ ಗೋಡೆಗಳೆದ್ದು
 ಕರಿನೆರಳು ಚಾಚುವುದ ಕಂಡ ತಂದೆ;
 ಕೈಮುಗಿದು ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯ ಮಾಡಿದರು
 ಕಂಬನಿಯ ಹಣತೆಗಳ ಬೆಳಕ ನೀಡಿದರು;
 “ಈಶ್ವರ ಅಲ್ಲಾ ತೇರೆ ನಾಮ್
 ಸಬ್‌ಕೊ ಸನ್ನತಿ ದೇ ಭಗವಾನ್”
 ಊರುಗೋಲಿಗೆ ನೂರು ಹೆಜ್ಜೆ ಮುಂದಕೆ ನಡೆದು

ನಿನ್ನ ಮಕ್ಕಳ ಕಣ್ಣು ನೀರನೊರಸಿದರು;
 ಸೋಜಿಗಕೆ ಸೋಜಿಗವೆನಿಸಿ ತಾವೆ ಬಲಿಯಾದರು.
 ಆ ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯಣ್ಣ
 (ಹೆಸರಿಗೆ ತಕ್ಕ ರನ್ನ)
 ನಿನ್ನ ದ್ವೇಷವ ನಿನ್ನ ಪಾಲಿಗೆ ಬಿಟ್ಟು ಹರಸಿದರು
 ಕಿರುಕುಳವನೆಲ್ಲ ತಡಕೊಂಡು ಸಂಬಾಳಿಸಿದರು.
 ಕಾದ ಹೆಂಚಿನ ಮೇಲೆ ತಮ್ಮ ಮನವನು ಹೇಗೊ ತಾಳಿಸಿದರು
 ಕಥೆಯಲ್ಲವಿದು ತಮ್ಮ; ಒಡೆದ ಬಾಳಿನ ವ್ಯಥೆ
 ಹಿಂದಿನಿತಿಹಾಸವನು ನೀನು ಮರೆತೆ.

೨

ಮನಬಲ್ಲಂತೆ ಅಡ್ಡಾತಿಡ್ಡ ಗಡಿ ಕೊರೆದು
 ಅಡತೊಡಗಿದೆ ನೀನೆ ಹುಡುತುತು;
 ಆಡಾಡ್ಡ ಅಡವಿ ಬಿದ್ದೆ.
 ನುಗ್ಗಿ ಬೇಲಿಯ ಬರುವ ಪೋಲಿ ದನಗಳ ಕಾಟ,
 ತಿರುತಿರುಗಿ ತುಡುಗು ಮೇಯುವದೊಂದ ಪರಿಪಾಠ-
 ಕೊನೆಗೊಮ್ಮೆ ಹಿಡಿದು, ಮೈಹುಳೇ ಬಡಿದು, ಕಟ್ಟಿ
 ಕೊಂಡವಾಡೆಗಟ್ಟುವ ಸರದಿ ಬಂತು.
 ಹುಡುಗಾಟ ಹುಚ್ಚಾಟಗಳನೆಲ್ಲ ಸಹಿಸಿಕೊಂಡದ್ದಾಯ್ತು;
 'ಛೇ, ಹಚಾ' ಎಂಬ ಬರಿ ಬಾಯಿಮಾತಿಗೆ ನೀನು ಹಣಿಯದಾದೆ;
 ಕಚ್ಚ ತೊಡಗಿದೆ ಹುಚ್ಚುನಾಯಾಗಿ-
 ಅದಕ್ಕಾಗಿ
 ನಿನಗೆ ಗುಂಡಿಕ್ಕದೆಯೆ ಬೇರೆ ಮಾರ್ಗವಿಲ್ಲ.

೩

ಯುದ್ಧ ಯಾರಿಗೆ ಬೇಕು?
 ತಂತಮ್ಮ ಮನೆಯೊಳು ತಾವು ಚೆಂದಾಗಿ ಬಾಳಿದರೆ ಸಾಕು.
 ಮನಮನದ ಮಂದಾರವರಳಿ ಹಾಡಿನುಯ್ಯಾಲೆ ತೂಗಬೇಕು;

ಇದು ನಾವು ಕಂಡ ಕನಸು.
 ನಿನ್ನದೋ ಬೇರೆಡೆಗೆ ಮನಸು.
 ಹಿಟ್ಟರ್ ಮುಸೋಲಿನಿಯ ಬೂಟುಗಾಲಿನ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಿಡಿದು
 ಜನಮನದ ಬುಗ್ಗೆಯನ್ನೊತ್ತಿ, ಹೂವು, ಮೊಗ್ಗೆಯ ತುಳಿದು
 ಸರ್ವಾಧಿಕಾರದ ಪಟ್ಟವೇರಿ ಕುಳಿತೆ.
 ಅವರಿವರ ಮದ್ದು-ಗುಂಡುಗಳ ಕಡ ತಂದು
 ಅಬಡಾಜಬಡ ತಿಂದು ತೇಗಿದೆ.
 ನಿನ್ನ ಕಾಲಮೇಲೆಯೆ ಕಲ್ಲು ಚೆಲ್ಲಿಕೊಂಡು
 ನೀತಿ ನಿಯಮಗಳ ಗೆರೆ ದಾಟಿ ಹೂಂಕರಿಸಿದೆ.
 ಎದ್ದ ಮೇಲಾಳಲ್ಲ ಸನ್ನದ್ಧ ಭಾರತ;
 ಸೊಂಡಿಲದೊಳಗೆ ಸುತ್ತಿ ಎತ್ತತ್ತಿ ಒಗೆವ ಮದ್ದಾನೆ ತುಳಿತ.
 ಲಾಸ್ಯಕ್ಕು ತಾಂಡವಕು ಶಿವನೆ ಅಧಿದೈವತ.
 "ಸಾಧುಗೆ ಸಾಧು, ಮಾಧುರ್ಯಂಗೆ ಮಾಧುರ್ಯ
 ಬಾಧಿಪ್ಪ ಕಲಿಗೆ ಕಲಿಯುಗವಿಪರೀತ"-
 ಈ ರೀತಿ ನಾವು ಶಾಸನಬದ್ಧ.
 ಬುದ್ಧಿಗಲಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಕೋಟಿ ಕೋಟಿ ಜನ ಸಿದ್ಧ.
 ಹೇಳು; ಯಾರಿಗೆ ಬೇಕು ಯುದ್ಧ?
 ನಿನ್ನ ಪಿತ್ತಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ಯೋಧರೆ ತಕ್ಕ ಮದ್ದು.
 ಹದ್ದುಮೀರದಿರು, ಸಾಕು ಆ ಪೀತಾಂಬರದ ವಿಷಕನ್ನೆ - ಮುದ್ದು.

ಅಡು - ಅಡುತ ಆರು ಸಲ ಹಳಸಿರುವ ಪಾಕ
 ದೈವ ದುರ್ವಿಪಾಕ.
 ದ್ವೇಷ - ಮಾತ್ಸರ್ಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಸುಟ್ಟು ಈ ಸಮರಭೂಮಿಯಲಿ
 ಯಾವ ಚಿಗುರೊಡೆಯುವದೋ; ಅದು ಯಾರ ಕೈಲಿ?
 ನಮ್ಮ ಕೈಯೊಳಗುಂಟು ಪಾಂಚಜನ್ಯವು - ಮುರಲಿ.



ಮೂಲಕೆ ಬಳ್ಳಿಯ ಸುತ್ತ

- ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರ ತೇಜಸ್ವಿ

ಇದೊಂದು ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಔಷಧಿ ಬೀಳಿನ ಕಥೆ. ಇದರ ಬಗ್ಗೆಯ ಸುಳ್ಳು, ನಿಜ, ಕಲ್ಪನೆಯ ಕಥೆಗಳು ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಮೀರಿ ಈ ಬೀಳಿನ ಬಗ್ಗೆಯ ಸತ್ಯಾಂಶದ ಕೆಲವು ಪಾಲನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ನನಗೆ ಇಷ್ಟತ್ತು ವರ್ಷಗಳು ಹಿಡಿಯಿತೆಂದು ಹೇಳಿದರೆ ನಿಮಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗಬಹುದು. ಆದರೂ ನಿಜ.

ಒಮ್ಮೆ ಕಾಫಿ ಮೊಳಕೆಗಳನ್ನು ನೆಡುವ ಪಾತಿಗೆ ಚಪ್ಪರ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಕವೆಗಳ ಮೇಲೆ ಕೂರಿಸಿದ ಅಡ್ಡ ಗಳುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಲು ಕಾಡಿನ ಬೀಳುಗಳು ಬೇಕಾಯ್ತು. ಕಾಡಿಗೆ ಹೋಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಾ ಎಂದು ಸಣ್ಣನಿಗೆ ಹೇಳಿದೆವು. ಸಣ್ಣ ಕಾಡಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬಳ್ಳಿಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕಿತ್ತು ಬಳ್ಳಿಗಳ ದೊಡ್ಡ ಹೊರೆಯನ್ನೇ ಹೊತ್ತು ತಂದ. ಕಂತೆಯನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ, ಆ ಬಳ್ಳಿಗಳ ಎಲೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕಿತ್ತು, ಕಟ್ಟಲು ಅವನ್ನು ದಾರದಂತೆ ಸಿದ್ಧ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಮಾರ ಅದರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಬೀಳನ್ನು ನೋಡಿ, “ಅಯ್ಯೋ ನಿನ್ನ ಮನೆ ಹಾಳಾಗ! ಇದನ್ಯಾಕೋ ಕಿತ್ತೆ?” ಎಂದು ಸಣ್ಣನಿಗೆ ಬಯ್ಯು. ನಾನು ವಿಚಾರಿಸಿದಾಗ ಅದು ಔಷಧಿ ಬೀಳು ಎಂದು ಹೇಳಿದ. ಸಣ್ಣ ಅವು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಇದೆಯೆಂದುದಕ್ಕೆ ಕೂಡಲೆ ಮಾರ “ಎಲ್ಲಿ ತೋರಿಸು ನಡಿ” ಎಂದು ಸಣ್ಣನನ್ನು ಕಾಡಿಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೊರಟ. ಕೇವಲ ಕುತೂಹಲಕ್ಕೆ ನಾನೂ ಹೊರಟೆ. ಈ ಔಷಧಿ ಬೀಳಿನ ಮೊದಲ ಪರಿಚಯ ನನಗಾಗಿದ್ದು ಹೀಗೆ.

ಸಣ್ಣಪ್ಪ ಮಾರನಿಗೆ ಆ ಬಳ್ಳಿಯನ್ನು ತೋರಿಸಿದ ಕೂಡಲೆ ಮಾರ ಅದನ್ನು ತೆಗೆದು ಲಗುಬಗೆಯಿಂದ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿದ್ದ ಚಿಕ್ಕ ಮರ ಒಂದಕ್ಕೆ ಸುತ್ತಿ ಕಟ್ಟಿ ಬಿಟ್ಟ! ಮಾರನ ವ್ಯವಹಾರ ನೋಡಿ ನನಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯ ಆಯ್ತು.

“ಯಾಕೋ ಮಾರ, ಆ ಬೀಳನ್ನು ಗಿಡಕ್ಕೆ ಗಂಟು ಹಾಕ್ತಿದ್ದೀಯ” ಎಂದು ಕೇಳಿದೆ.

“ಕಳ್ಳುಂಡೇದು! ಅಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿಲ್ಲ ಅಂತ!” ಎಂದ.

“ಯಾಕೋ ಅದೆಲ್ಲಿಗೆ ಓಡೋಗ್ತದೆ”.

“ಅಯ್ಯೋ ಈ ಬೀಳಿನ ವಿಚಾರ ನಿಮಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಇದು ಬೇಕಾದಾಗ ಬೇಕಾದೊರಿಗೆ ಸಿಗಬಾರ್ದು ಅಂತ ಒಬ್ಬ ರುಸಿ ಶಾಪ ಇದೆ. ಬೇಕೂಂತ ಹುಡುಕಿದರೆ ತಲೆತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಬಿಡ್ತದೆ. ಪ್ರಾಣ ಹೋದರೂ ಸಿಕ್ಕೋದಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೇ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಂಡಾಗ ಇದನ್ನು ಹಿಡಿದು ಯಾವುದಾದರೂ ಗಿಡಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿಬಿಡಬೇಕು, ಬಿದ್ದಿರು ಅಲ್ಲಿ ಅಂತ” ಎಂದು ಮಾರ ವಿವರಣೆ ಕೊಟ್ಟ.

ವಿಳೆದಲೆ ಆಕಾರದ ಚಿಕ್ಕ ಎಲೆಗಳು, ದ್ರಾಕ್ಷಿ ಗೊಂಚಲಿನಂಥ ಗೊಂಚಲು ಕಾಯಿಗಳ ಬಳ್ಳಿ ಅದು. ಮಳೆ ಬಿದ್ದ ಕೂಡಲೆ ನೆಲದಿಂದೇಳುವ ಈ ಬೀಳು ಬೇಗ ಹೂವು ಕಾಯಿ ಬಿಟ್ಟು ಸತ್ತು ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಆಮೇಲೆ ಮತ್ತೆ ಮೇಲೇಳುವುದು ಮುಂದಿನ ಮಳೆಗಾಲಕ್ಕೇ. ಅದಕ್ಕೇ ಇದನ್ನು ಹೇಗಾದರೂ ಜ್ಞಾಪಕ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲು ಇದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಕಥೆಯನ್ನೇ ಕಟ್ಟಿ ಅದನ್ನು ಗಿಡಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿ ಬಿಡುತ್ತಾರೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಮಾರನ ಈ ಕಟ್ಟುಕಥೆಗಳ ದೆಸೆಯಿಂದ ಅವನು ಹೇಳುವುದರಲ್ಲಿ ಯಾವುದು ಸುಳ್ಳೋ ಯಾವುದು ನಿಜವೋ ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ. ಈ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಇವತ್ತು ಮಾರನ ಹೇಳಿಕೆಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಇಡೀ ಭಾರತೀಯ ನಾಟಿ ವೈದ್ಯ ಪದ್ಧತಿಗೇ ಹಿಡಿದಿರುವ ಪೀಡೆ.

ಮಾಸ್ತಿ, ಬೈರ, ಅಪ್ಪಣ್ಣ, ಮಾರ ಮುಂತಾದವರೊಡನೆಲ್ಲ ಕಾಡುತಿರುಗಿ ನಾನು ತಿಳಿದುಕೊಂಡ ಅನೇಕ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಗಿಡ ಮೂಲಿಕೆಗಳ ವಿಷಯಗಳೂ ಹಲವು. ಇವತ್ತು ಈ ಕಾಡುಗಳೂ ನಾಶವಾಗುತ್ತಿವೆ. ಇದರ ವಿಷಯ ತಿಳಿದವರೂ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಾಗಿ ನಿರ್ಗಮಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇವೆರಡರಲ್ಲಿ ಯಾರೊಬ್ಬರು

ಇಲ್ಲವಾದರೂ ಇನ್ನೊಂದು ನಿರುಪಯುಕ್ತವಾಗುತ್ತೆ. ಈ ವಿಷಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಯಾರಿಗಾದರೂ ತಿಳಿಸುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದೆಂದು ನನಗೆ ತವಕ. ಆದರೆ ಈ ಮೂಲಿಕೆಗಳ ಅಸಾಧಾರಣ ಗುಣಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನನ್ನ ವೈದ್ಯ ಮಿತ್ರರೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದಾಗೆಲ್ಲ ಅವರು ಕೋಪಿಸಿಕೊಂಡು ನನ್ನನ್ನು ಅಜ್ಞಾನಿ ಎಂದು ಜರೆದು ಜಗಳವನ್ನೇ ಆಡುತ್ತಾರೆ. ನಾಟಿ ವೈದ್ಯರೂ ಸಹ ಈ ವಿಜ್ಞಾನಿ ವೈದ್ಯರುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅಷ್ಟೇ ತಿರಸ್ಕಾರದ ಮಾತಾಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ನಾಟಿ ವೈದ್ಯ ಬಲ್ಲವರು ಮಾರನಂತೆ ತಮ್ಮ ವೈದ್ಯಕ್ಕೆ ಅನೇಕ ಕುರುಡು ನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನೂ, ಧಾರ್ಮಿಕತೆಯನ್ನೂ ತಳಕು ಹಾಕಿರುವುದರಿಂದ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ ಇವರನ್ನು ಹಿಂಯ್ಯಾಳಿಸುವುದೂ ಅಲ್ಲಗಳೆಯುವುದೂ ಸುಲಭವಾಗಿದೆ. ಇದರೊಡನೆ ನಾಟಿ ಮದ್ದು ತಿಳಿದ ಮಾರನಂಥವರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಮಾತನ್ನು ಇತರರು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಿ ಆಗ ಬೇಕಾದ್ದು ಏನೂ ಇಲ್ಲ, ತಮ್ಮ ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು ತಮ್ಮೊಂದಿಗೇ ಗೋರಿಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಅವರು ಎಂದೋ ತಯಾರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅನೇಕರು ಅದ್ಭುತ ಔಷಧಿಗಳು ಗೊತ್ತಿದ್ದೂ ಬೇಕೆಂದೇ ಯಾರಿಗೂ ಹೇಳದೆ ಸತ್ತೇ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಈವತ್ತಿಗೂ ಮನುಕುಲವನ್ನು ಕಾಡಿಸುತ್ತಿರುವ ಅನೇಕ ಮರಣಾಂತಿಕ ರೋಗಗಳಿಗೆ ಇದ್ದ ಔಷಧಿಗಳು ಹೀಗೆ ಕಣ್ಮರೆಯಾಗಿ ಅಪಾರ ನಷ್ಟವಾಗಿದೆಯೆಂದು ನಾನು ದೃಢವಾಗಿ ನಂಬಿದ್ದೇನೆ. ಮನುಷ್ಯ ಚಂದ್ರಮಂಡಲಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಬಂದರೂ, ಕ್ಷುದ್ರ ಬುದ್ಧಿ, ಅಂಧ ಶ್ರದ್ಧೆಗಳನ್ನು ಮೀರಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ.

ಮಾರ ಅವತ್ತು ಆ ಬೀಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಹಾಕಿ ಅದು ಕಾಲಿನಿಂದ ತಲೆಯವರೆಗೂ ಪ್ರತಿಯೊಂದೂ ಔಷಧಿ ಎಂದು ಹೊಗಳಿದನೇ ಹೊರತು ಅದು ಯಾವುದಕ್ಕೆ ಔಷಧಿ ಎಂದು ಕರಾರುವಾಕ್ಕಾಗಿ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ಬೇಕೆಂದೇ ನನಗೆ ಹೇಳಲಿಲ್ಲವೋ ಅಥವಾ ಅವನಿಗೆ ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವೋ ಹೇಳಲಾರೆ. ನಾನಂತೂ ಬಲಾತ್ಕಾರ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ದಿನ ಬೆಳಗಾದರೆ ಮೈನವಿರೇಳುವಂಥ ಕಟ್ಟುಕಥೆಗಳನ್ನು ಅವನು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಔಷಧಿಬಳ್ಳಿಯನ್ನು ಮರಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟುವುದಿರಲಿ ಕೊರಳಿಗೇ ಉರುಳು ಹಾಕಿಕೊಂಡರೂ ಅದನ್ನು ಯಾರೂ ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸುವ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ.

ಆದರೆ ಅವನ ಕಥೆಗಳು ಮಾತ್ರ ಸುಳ್ಳಾಗಿದ್ದರೂ ಸುಂದರವಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದುವು.

ಒಮ್ಮೆ ಮಾರ ಕಾಡಿಗೆ ಕಳಲೆ ಕಡಿಯಲು ಹೋಗಿದ್ದನಂತೆ. ಬಿದಿರಿನ ಸಂದಿಯೊಳಗೆ ಕೈಹಾಕಿ ಕಳಲೆ ಕಡಿಯುತ್ತಿರಬೇಕಾದರೆ ಕೈಗೆ ಕತ್ತಿ ತಾಗಿ ಬಲವಾದ ಗಾಯ ಆಯ್ತು. ರಕ್ತನಾಳವೇ ಕತ್ತರಿಸಿ ಹೋಗಿ ರಕ್ತ ಚಿಲುಮೆಯಂತೆ ನುಗ್ಗಿತು. ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿದ್ದವರೆಲ್ಲ ಗಾಬರಿಯಾಗಿ ರಕ್ತ ಹೊರ ಚಿಮ್ಮುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಲು ಯಾವುದೋ ಎಲೆ ತಂದು ಗಾಯದ ಮೇಲಿಟ್ಟು ಪಂಚೆ ಹರಿದು ಬ್ಯಾಂಡೇಜು ಮಾಡಿದರು. ಮಾರ ಗಾಯದ ಕೈ ಅಲುಗಾಡಿಸದೆ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಇಲಾಜು ಮಾಡಿಸಲು ಹುಲಿಹಂದಲು ದೊರೆ ಹತ್ತಿರ ಹೋದ. ದೊರೆ ಔಷಧಿ ಬಾಟ್ಟಿ, ಹತ್ತಿ, ಗಾಯಕ್ಕೆ ಹಾಕುವ ಪುಡಿ ಎಲ್ಲ ರೆಡಿ ಮಾಡಿ, ಮಾರನ ಗಾಯಕ್ಕೆ ಸುತ್ತಿದ್ದ ಬ್ಯಾಂಡೇಜು ಬಿಚ್ಚಿ ಗಾಯಕ್ಕೆ ಮುಚ್ಚಿದ್ದ ಎಲೆ ತೆಗೆದನಂತೆ. ಆಶ್ಚರ್ಯ! ಒಳಗೆ ಗಾಯವು ಇಲ್ಲ, ಗಾಯದ ಕುರುಹೂ ಇಲ್ಲ! ದೊರೆಗೆ ಮಾರನ ಮೇಲೆ ಸಿಟ್ಟು ಬಂತು. “ಎಲಾ ನಿನ್ನ! ತಮಾಷೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೀಯಾ?” ಎಂದು ರೇಗಿದನಂತೆ. ಮಾರ ತನ್ನ ಮೈ ಕೈ ಎಲ್ಲಾ ಆಗಿದ್ದ ರಕ್ತ, ಕತ್ತಿಗೆ ಹಿಡಿದಿದ್ದ ರಕ್ತ ಎಲ್ಲ ತೋರಿಸಿ ತಾನು ಖಂಡಿತ ನಾಟಕ ಆಡುತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂದು ಗೋಗರದ. ದೊರೆಗೆ ಅವನ್ನೆಲ್ಲಾ ನೋಡಿದ ಮೇಲೆ ನಂಬಿಕೆ ಬಂತು. ಮಾರನ ಗಾಯದ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟಿದ್ದ ಎಲೆಯನ್ನು ತಗೊಂಡು, “ಈ ಎಲೆಯ ಗಿಡ ಎಲ್ಲಿದೆ ತೋರಿಸು. ನನ್ನ ಇಡೀ ತೋಟ ನಿನಗೆ ಬರೆದು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ” ಎಂದು ಹೇಳಿದ. ಮಾರ ದೊರೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಕಾಡಿಗೆ ಹೊರಟ. ಬೆಳಗಿಂದ ಸಾಯಂಕಾಲದವರೆಗೆ ಇಡೀ ಕಾಡೆಲ್ಲ ಸುತ್ತುವರಿದರೂ ಆ ಎಲೆಯನ್ನು ಹೋಲುವ ಎಲೆಯು ಗಿಡ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಸಿಗಲಿಲ್ಲ.

ದೊರೆಗೆ ಮಾರ ಬೇಕೆಂದೇ ಆ ಗಿಡ ತೋರಿಸದೆ ಈ ರೀತಿ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಅಲೆಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಇಡೀ ತೋಟ ಬರೆದು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದರೂ ಇವನಿಗೆ ತೃಪ್ತಿ ಇಲ್ಲವಲ್ಲ ಎಂದು ಸಿಟ್ಟೇ ಬಂದಿತಂತೆ. ಕೋವಿ ತಂದು “ತೋರಿಸುತ್ತಿಯೋ ಇಲ್ಲವೇ ಇದರಲ್ಲಿ ನಿನ್ನನ್ನು ಸುಟ್ಟುಬಿಡಲೋ” ಎಂದು ಕೇಳಿದನಂತೆ. ಮಾರನಿಗೆ ಝಂಕಾಬಲವೇ ಉಡುಗಿ ಗೋಳೋ ಎಂದು

ಅಳುತ್ತಾ ದೊರೆ ಕಾಲಿಗೆ ಬಿದ್ದು ತನಗೆ ಖಂಡಿತ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಕ್ಕೆ ದೊರೆ ಕುಪಿತನಾಗಿ “ಗೆಟ್‌ಓಟ್” ಎಂದು ಬಯ್ಯು ಓಡಿಸಿದನಂತೆ.

“ನಿನ್ನದು ಶುದ್ಧ ಕಟ್ಟುಕಥೆ. ನೀನು ಕೈಗಾಯ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಬಿದಿರಿನ ಹತ್ತಿರ ಇದ್ದ ಎಲ್ಲಾ ಗಿಡಗಳನ್ನೂ ಹುಡುಕಿದ್ದರೆ ಅದ್ಯಾವ ಗಿಡ ಸಿಗಿರಲಿಲ್ಲವ?” ಎಂದು ಕಥೆ ಕೇಳಿದ ನಾನು ಬಯ್ಯೆ. ಆ ಗಿಡ ಯಾವುದೆಂದು ಮುಂಗುಸಿಗು ಕೆಂಬೂತಕ್ಕು ಗೊತ್ತೆಂದೂ, ಹಾವುಗಳನ್ನು ಅವು ಹಿಡಿಯಲು ಹೋದಾಗ ಹಾವು ಕಚ್ಚಿದರೆ ಅವು ಕೂಡಲೆ ಆ ಗಿಡದ ಎಲೆ ತೆಗೊಂಡು ಔಷಧ ಮಾಡುತ್ತವೆಂದೂ ಇನ್ನೊಂದು ಕಥೆ ಹೇಳಿದ.

ಮಾರನಿಗೆ ಬಲಗಡೆ ಹಲ್ಲುಗಳೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅನ್ನಾಹಾರಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಎಡಗಡೆಯೇ ಅಗಿದು ನುಂಗಬೇಕಿತ್ತು. ವಯಸ್ಸಾದ ಅವನಿಗೆ ಹಲ್ಲುಗಳು ಬಿದ್ದು ಹೋಗುವುದು ಸಹಜವಾದರೂ ಯಾಕೆ ಒಂದೇ ಕಡೆ ಬಿದ್ದು ಹೋಗಿದೆಯೆಂದು ನನಗೆ ಕುತೂಹಲವಾಯ್ತು. ಒಂದು ದಿನ ಮಾರನನ್ನು, “ಯಾಕೆ ನಿನಗೆ ಒಂದು ಕಡೆಯ ಹಲ್ಲುಗಳೇ ಬಿದ್ದು ಹೋಗಿವೆ” ಎಂದು ಕೇಳಿದೆ. ಕೇಳಿದ ಕೂಡಲೆ ಒಂದು ಸ್ವಾರಸ್ಯವಾದ ಕಥೆ ಹೇಳಿದ.

ಆ ಹಲ್ಲುಗಳು ಬಿದ್ದಿದ್ದು ವಯಸ್ಸಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಅಲ್ಲವಂತೆ, ಬಹಳ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆಯೇ ಅವು ಬಿದ್ದು ಹೋದವಂತೆ.

ಮಾರ ಮೊಲಕ್ಕೆ ಒಮ್ಮೆ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬಲೆ ಹಾಕಿದ್ದನಂತೆ. ಅದಕ್ಕೆ ರಾತ್ರಿ ಮೊಲಗಳು ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡರೆ ಇವನಿಗಿಂತ ಮೊದಲೆ ಯಾರಾದರೂ ಅದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಕದ್ದುಬಿಡುತ್ತಾರೆಂದು ಮಾರ ಬೆಳಗಿನ ರ್ಭಾವವೇ ಎದ್ದು ಕಾಡಿಗೆ ಹೋದ. ಬಲೆಗೆ ಯಾವುದೂ ಮೊಲ ಸಿಕ್ಕಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲೇ ಹಳ್ಳ ಹರಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಮಾರ ಇಲ್ಲೇ ಮುಖ ತೊಳೆದುಕೊಂಡು ಮನೆಗೆ ಹೋದರಾಯ್ತೆಂದು ಹಳ್ಳದ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿದ್ದ ಗಿಡ ಒಂದರಿಂದ ಕಡ್ಡಿ ಮುರಿದು ಅದನ್ನು ಜಗಿದು ಬ್ರಷ್‌ನಂತೆ ಮಾಡಿ ಬಲಗಡೆಯಿಂದ ಹಲ್ಲು ತಿಕ್ಕಲು ಶುರು ಮಾಡಿದನಂತೆ. ಎರಡು ಸಾರಿ ತಿಕ್ಕುವುದರೊಳಗೆ ಬಾಯೆಲ್ಲ ಒಂದು ಥರಾ ಹುಳ್ಳುಗಾಯ್ತು. ಈ ಕಡ್ಡಿ ಯಾಕೋ ಸಿರ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಅದನ್ನು ಎಸೆದು ಇನ್ನೊಂದನ್ನು ತಗೊಳ್ಳುವ ಮೊದಲು ಬಾಯಿ ತೊಳೆದುಕೊಳ್ಳೋಣ

ಎಂದು ಹಳ್ಳದ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಬಾಯಿ ಮುಕ್ಕಳಿಸಿ ಉಗಿದ. ಆ ಕಡ್ಡಿಯಲ್ಲಿ ಉಜ್ಜಿದ ಹಲ್ಲುಗಳಷ್ಟೂ ಒಂದೊಂದಾಗಿ ಕಳಚಿ ಉದುರಿ ಹೋದವಂತೆ!

“ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲಾ ಹಲ್ಲುಗಳನ್ನೂ ಉಜ್ಜಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ಬಚಾವಾದೆ! ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅನ್ನ ತಿನ್ನೋದಕ್ಕೂ ನನ್ನ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹಲ್ಲು ಇರಲಿಲ್ಲ” ಎಂದ ಮಾರ.

“ಲೋ ಮಾರ, ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಿದರೂ ನಂಬೋ ಅಂತ ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಬೇಕು ಕಣೋ” ಎಂದ ಅವನ ಕಥೆ ಕೇಳಿದ ಮೇಲೆ ಗದರಿದೆ.

“ಸುಳ್ಳು ಯಾಕೆ ಹೇಳಲಿ? ಅಷ್ಟು ಹಲ್ಲೂ ಬಿದ್ದೋಗಿರೋದು ಕಾಣೊಲ್ಲವ?”

“ಹಾಗಾದರೆ ಅದ್ಯಾವ ಗಿಡ ತೋರಿಸ್ತೀಯ?”

“ಕಾಡಿನಾಗೆ ಇಷ್ಟೊಂದು ಗಿಡ ಇದಾವೆ. ಅದ್ರಾಗೆ ಯಾವುದು ಅಂತ ತೋರಿಸಲಿ, ಅಯ್ಯ? ಒಂದು ಕೆಲಸ ಮಾಡಿ. ಈ ಕಾಡಿನಾಗ ಇರೋ ಗಿಡದ ಕಡ್ಡಿನೆಲ್ಲಾ ಮುರಿದು ತಿಕ್ಕಿ ನೋಡ್ತಾ ಬನ್ನಿ. ಯಾವುದೂ ಅಂತ ಪತ್ತೇ ಮಾಡಬಹುದು” ಎಂದ.

“ನಾನ್ಯಾಕೆ ನೋಡಲಿ. ಈಗ ಸುಳ್ಳೇಳ್ತೀರೋನು ನೀನು ತಾನೆ? ನೀನೇ ತಿಕ್ಕಿ ನೋಡಿ ಪತ್ತೆ ಮಾಡು”.

“ಅಯ್ಯೋ, ಈ ಕಾಡಿನೊಳಗೆ ಎಷ್ಟೊಂದು ಗಿಡ ಇದ್ದಾವೆ! ಅದ್ದೆಲ್ಲಾ ತಿಕ್ಕಿ ನೋಡುವಷ್ಟು ಆಯುಸ್ಸು ಇದಿಯ ನನಗೆ?”

“ಅಲ್ಲೋ, ತಿಕ್ಕಿ ನೋಡ್ತ ಬಂದರೆ ಆಕಸ್ಮಾತ್ ಹಲ್ಲು ಮತ್ತೆ ಹುಟ್ಟೋ ಹಂಗೆ ಮಾಡೋ ಮೂಲಿಕೆ ಸಿಗಬಹುದು”.

“ಯಾವುದು ಕೈಗೆ ಸಿಗ್ತದೆ ಅಂತ ಹ್ಯಾಗೆ ಹೇಳೋದ್ರಯ್ಯ? ಅಕಸ್ಮಾತ್ ಗ್ರಾಚಾರ ಕೆಟ್ಟು ಜೀವ ತೆಗೆಯೋ ಗಿಡ ಕೈಗೆ ಬಂದರೆ!”

“ಹಂಗಾದರೆ ನಂಗೆ ಯಾಕೆ ಹೇಳ್ತೀಯ?”

“ನೀವು ತಾನೆ ಸುಳ್ಳು ಅಂತ ಹೇಳ್ತೀರೋದು? ನಿಮಗೆ ನಂಬಿಕೆ ಇಲ್ಲಲ್ಲ”.

“ಅಕಸ್ಮಾತ್ ನಿನ್ನ ಹುಡುಗನ್ನು ಮಾಡೋ ಅಂತ ಮೂಲಿಕೆ ಸಿಕ್ಕರೆ ಏನಾಡ್ತೀಯೋ?”

“ಅದು ಸಿಕ್ಕಿದರೂ ನನಗೆ ಬ್ಯಾಡ. ಹುಡುಗ ಅದರ ಮತ್ತೊಂದು ಸಾರಿ ಮದುವೆ ಆಗಬೇಕಲ್ಲ! ಅದಿಲ್ಲ. ಅಂತ ಮೂಲಿಕೆ ನಮ್ಮ ಕಾಡೊಳಗೆ ಇಲ್ಲಾಂತ ತಿಳಿಬೇಡಿ” ಎಂದು ಬತ್ತಳಿಕೆಯಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಕಥೆ ತೆಗೆದು ಬಿಟ್ಟ.

ಬಹಳ ಹಿಂದೆ ಮಾರ ಮತ್ತು ಅವನ ಜೊತೆಗಾರ ಇಬ್ಬರೂ ಕಾಡು ಕುರಿಗೆ ಉಳ್ಳ ಹಾಕಿ ಹಿಡಿದರಂತೆ. ಅದನ್ನು ಇಬ್ಬರೂ ಸಮಪಾಲು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಲ್ಲ! ಹಳ್ಳದ ತಡಿಗೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಚರ್ಮ ಸುಲಿದು ಮಾಂಸ ತುಂಡು ಮಾಡಿ ಹಸುಗೆ ಮಾಡಿದರಂತೆ. ಇಬ್ಬರೂ ಅವರವರ ಪಾಲನ್ನು ತೆಗೆದು ಎಲೆಯಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಿಕೊಂಡು ಮನೆಗೆ ಬಂದರಂತೆ.

ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಸಾಲೆ ಅರೆದು ಪಾತ್ರೆ ರೆಡಿ ಮಾಡಿ ನೀರು ಕುದಿಯಲು ಇಟ್ಟು ಮಾಂಸ ಪಾತ್ರೆಗೆ ಹಾಕಲು ಎಲೆ ಬಿಚ್ಚುತ್ತಾನೆ! ಆಶ್ಚರ್ಯ! ಎಲೆಯ ಕೊಟ್ಟೆಯೊಳಗೆ ಒಂದು ನಿಜವಾದ ಜೀವಂತ ಕಾಡುಕುರಿ ಮಲಗಿದೆ! ಮಾರನನ್ನು ನೋಡಿದ್ದೂ ಎದ್ದು ಬಾಗಿಲಿಂದ ಓಡೇ ಹೋಯ್ತು. ಮಾರ ಕುರಿ ಹಿಡಿಯುವ ಗಲಾಟೆಯಲ್ಲಿರಬೇಕಾದರೆ ಮಾರನ ಹೆಂಡತಿ ಎಲೆ ತೆಗೆದು ಒಲೆಯೊಳಗೆ ಹಾಕಿಬಿಟ್ಟಳು.

ಈ ಕಥೆಗೆ ನಾನು ಮಾತ್ರ ವಿವರಣೆಯನ್ನಾಗಲೀ, ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನಾಗಲೀ ಕೇಳ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಇದು ಮಾರನ ಕಲ್ಪನೆಯ ಅತಿರೇಕದ ಪರಮಾವಧಿಯಾಗಿತ್ತು. ಇಂಥ ಪ್ರಚಂಡ ಮೂಲಿಕೆಗಳಿಗಾಗಿ ತನ್ನ ಆಸ್ತಿ ಬರೆದುಕೊಡುತ್ತೇನೆಂದು ಹುಲಿ ಹಂದಲು ದೊರೆ ಹೇಳಿದ್ದರೆ ಇದರಲ್ಲಿ ಆಶ್ಚರ್ಯವೇನಿಲ್ಲ!

ಈಗ ನಾನು ಆ ತೋಟ ಕೊಟ್ಟು, ಮಾರ ತೀರಿ ಹೋಗಿ ಎಷ್ಟೋ ವರ್ಷಗಳಾಗಿವೆ. ಮಾರನ ಮಾತುಗಳೆಲ್ಲ ಕಟ್ಟುಕಥೆಗಳೆಂದು ತಳ್ಳಿಹಾಕೋಣವೆಂದರೆ ಹಾಗೂ ಅಸಾಧ್ಯ. ಕೊನೆಗೂ ಏನೋ ಒಂದು ಚೂರು ನಮ್ಮ ಅಂತಃಕರಣವನ್ನು ಕಾಡಲು ಉಳಿಯುತ್ತದೆ. ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಲಾಗಲೀ, ನಿಜ ಹೇಳಲಾಗಲೀ,

ನಮ್ಮನ್ನು ನಂಬಿಸಲಾಗಲೀ, ನಮ್ಮ ತರ್ಕಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಲಾಗಲೀ ಮಾರನಿಗಿದ್ದ ನಿರಾಸಕ್ತಿಯೇ ನಮ್ಮನ್ನು ಕಾಡಿಸುತ್ತದೆ.

ಎಷ್ಟೋ ದಿನಗಳ ಅನಂತರ ಮಾರನ ಔಷಧಿ ಬೀಳಿನ ಸಂಗತಿ ಮತ್ತೆ ಮೇಲೆದ್ದು ಬಂತು. ಈ ಸಾರಿ ಅಪ್ಪಣ್ಣ ಆ ಬೀಳನ್ನು ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಗಿಡಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದ. ಇದು ಯಾವ ಔಷಧಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತೆ ಎಂದು ಕೇಳಿದ. ಅದು ಅವನಿಗೆ ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. “ಇದರ ಎಲೆಯನ್ನು ಹಾಲಿಗೆ ಹಿಂಡಿದರೆ ಗಟ್ಟಿಯಾಗುತ್ತಂತೆ” ಎಂದು ಹೇಳಿದ. ಬಹುಶಃ ಈ ಎಲೆ ಹುಳಿ ಇರಬಹುದು. ಇದನ್ನು ಹಿಂಡಿದಾಗ ಹಾಲು ಒಡೆಯುವುದನ್ನೇ ಇವರು ಗಟ್ಟಿಯಾಗುತ್ತೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿರಬಹುದು ಎಂದುಕೊಂಡು, “ನೀನು ನೋಡಿದ್ದೀಯಾ?” ಎಂದು ಕೇಳಿದ. “ಹಾಗಂತ ಅನ್ನುತ್ತಾರಪ್ಪ. ಅದಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಹಾಲು ನಾನೆಲ್ಲಿಂದ ತರಲಿ?” ಎಂದು ಹೇಳಿದ ಅಪ್ಪಣ್ಣ.

ಈ ಮೂಲಿಕೆಗಳ ಸುತ್ತ ಹಬ್ಬುವ ಕಥೆಗಳಿಗೆ ಹಾಗಾದರೆ ಏನಾದರೂ ಆಧಾರ ಇದೆಯೇ? ಹಾಗಾದರೆ ಈ ಬೀಳಿನ ಎಲೆಯನ್ನು ಹಾಲಿಗೆ ಹಿಂಡಿ ನೋಡೇ ಬಿಡಲೆ? ನಿಂತು ಯೋಚಿಸಿದೆ. ಅವರಿವರನ್ನು ಅವಜ್ಜಿಗಾಗಿ ಟೀಕಿಸುವ ಬದಲು ನಾನೇ ಏಕೆ ನೋಡಬಾರದು ಎನ್ನಿಸಿತು.

ಆ ಬಳ್ಳಿಯ ಒಂದಷ್ಟು ಎಲೆ ಕಿತ್ತು ಗೆಲೆಯ ಪೆಥಾಲಜಿಸ್ಟ್ ಚಂದ್ರ ಹತ್ತಿರ ಒಯ್ದು ಅದರ ಪುರಾಣ ಎಲ್ಲ ಹೇಳಿದ. ಇದನ್ನು ಈಗ ಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡಿ ನೋಡಿ ಬಿಡಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿ ಹಾಲು ಹಾಳಾದರೂ ಪರ್ವಾಗಿಲ್ಲ ಎಂದು ಒಂದು ಲೀಟರ್ ಹಾಲು ತಂದೆವು. ಮಿಕ್ಕ ವಿಜ್ಞಾನಿ ಮಿತ್ರರು ಕಟ್ಟು ಕಥೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಹಾಲು ಹಾಳು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೀರೆಂದು ನಕ್ಕರು. ನಾವು ಮೂರ್ಖರಾಗಲು ತಯಾರಾದ ಮೇಲೆ ಯಾರು ನಕ್ಕರು ನಮಗೇನು? ಎಲೆಯನ್ನೂ, ಹಾಲನ್ನೂ ಮಿಕ್ಕಿಗೆ ಹಾಕಿ ತಿರುಗಿಸಿ ನೀರು ಮಾಡಿದೆವು. ಅನಂತರ ಅದನ್ನೊಂದು ಪಾತ್ರೆಗೆ ಸುರಿದು, ಹಾಲು ಒಡೆಯುತ್ತದೋ ಗಟ್ಟಿ ಮೊಸರಾಗುತ್ತದೋ ನೋಡುತ್ತಾ ಕುಳಿತೆವು. ಒಂದೆರಡು ನಿಮಿಷ ಕಳೆಯಿತು. ಹಾಲು ಒಡೆಯಲು ಇಲ್ಲ, ಮೊಸರೂ ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಹುಯ್ಯಾಗ ಇದ್ದ ಹಾಗೇ ಇತ್ತು. ಸರಿ, ಒಂದು ಲೀಟರು ಹಾಲು ಹಾಳಾಯ್ತು ಎಂದು

ತೀರ್ಮಾನ ಮಾಡಿ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಮುಟ್ಟಿ ನೋಡಿದೆ, ಹಾಲು ರಬ್ಬರಿನಂತೆ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿತ್ತು! ಪಾತ್ರ ಮಗುಚಿದಾಗ ಪಾತ್ರೆಯಾಕಾರದ ಎರಕದಂತಿದ್ದ ಗಟ್ಟಿ ಗಡ್ಡೆ ಈಚೆ ಬಂತು.

ಓಹೋ! ಈ ಬೀಳಿಗೆ ಏನೋ ನಿಜಕ್ಕೂ ಮಹತ್ವದ ಗುಣ ಇರಬಹುದು ಎಂದು ನಮಗೆ ಗುಮಾನಿ ಶುರುವಾಯ್ತು.

ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಆದರೂ ಇದು ಯಾವುದಕ್ಕೆ ಔಷಧಿ ಎಂದು ಮಾತ್ರ ಗೊತ್ತಾಗಲಿಲ್ಲ. ಗೊತ್ತಿರಲಿ, ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದಿರಲಿ ಅದನ್ನು ಕಂಡವರೆಲ್ಲಾ ಮಾರನಂತೆ “ಬಿದ್ದಿರು ಅಲ್ಲಿ” ಎಂದು ಅದನ್ನು ಸಮೀಪದ ಗಿಡಗಳಿಗೆ ಹಿಡಿದು ಬಿಗಿಯುವವರೇ ಹೊರತು ಇಂಥದಕ್ಕೆ ಔಷಧಿ ಎಂದು ಅವರ ಗಂಟು ಬಿಚ್ಚಿ ಒಯ್ದಿದ್ದನ್ನು ನೋಡಲಿಲ್ಲ.

ಹೀಗೇ ಕಾಲ ಸರಿಯಿತು. ಮಾರನ ಔಷಧಿ ಬೀಳು ಮತ್ತೆ ನೆನಪಿನಿಂದ ಕಣ್ಮರೆಯಾಯ್ತು.

ಮೊನ್ನೆ ನನ್ನ ಬಳಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಕೃಷ್ಣ ಬಂದ. ಆರೋಗ್ಯವಾಗಿದ್ದವನು ಏದುಸಿರು ಬಿಡುತ್ತಾ ಬಿಳಿಚಿಕೊಂಡು ನಿಂತಿದ್ದ. ತೋಟದ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದವ ಅದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ರಿಕ್ವಾ ಬಿಡುವ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಆಗಿನಿಂದ ಶುರುವಾಯ್ತಂತೆ ಅವನಿಗೆ ಮಲವಿಸರ್ಜನೆಯೊಂದಿಗೆ ರಕ್ತ ಹೋಗುವುದು. ಈಚೆಗೆ ವಿಪರೀತ ಆಗಿ ಸುಸ್ತು, ದಮ್ಮು, ಉಬ್ಬಸ ಎಲ್ಲ ಶುರುವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ. ಅವನ ವಿವರಣೆಯಿಂದ ಅವನ ಖಾಯಿಲೆ ಮೂಲವ್ಯಾಧಿ ಇರಬೇಕೆನಿಸಿತು. ನನಗೆ ತಿಳಿದಂತೆ ಆಲೋಪತಿಯಲ್ಲಿ ಶಸ್ತ್ರಚಿಕಿತ್ಸೆಯೇ ಅದಕ್ಕೆ ಮದ್ದು. ದುಡಿದು ಬದುಕುತ್ತಿದ್ದ ಕೃಷ್ಣನ ಕಷ್ಟ ನೋಡಿ ದುಃಖವಾಯ್ತು. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಂಡತಿ, ಚಿಕ್ಕ ಚಿಕ್ಕ ಮಕ್ಕಳು. ಹಲವಾರು ದಿನ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಸೇರಿಕೊಂಡು ದುಬಾರಿ ಶಸ್ತ್ರಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಹೇಗೆ ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿದೆ.

ಕೃಷ್ಣ ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಕೊಂಚ ಹಣ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಹೋದ. ಅಲ್ಲಿ ಡಾಕ್ಟರು ಇದಕ್ಕೆ ಶಸ್ತ್ರಚಿಕಿತ್ಸೆ ಒಂದೇ ದಾರಿ ಎಂದರು. ಕೃಷ್ಣ ಗಾಬರಿ ಬಿದ್ದ.

ಕೃಷ್ಣನಿಗೊಬ್ಬ ಮಲೆಯಾಳಿ ಸನ್ಯಾಸಿ ಗೊತ್ತಿದ್ದ. ಹಿಂದೊಮ್ಮೆ ಅವನಿಗೆ ಮೈಯೈಲ್ಲ ಕುರು ಏಳಲು ಶುರುವಾದಾಗ ಯಾವುದೋ ಮರದ ಚಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟು ಇದನ್ನು ತೇದು ಬಾತಿನ ಮೊಟ್ಟೆಗೆ ಮಿಶ್ರ ಮಾಡಿ ಹತ್ತು ದಿನ ತಿನ್ನು ಎಂದು ಸನ್ಯಾಸಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ. ತಿಂದ ಮೇಲೆ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಒಂದೆ ಒಂದು ಕುರು ಏಳಲಿಲ್ಲ. ಕೃಷ್ಣ ಈ ಸಾರಿಯೂ ಆ ಸನ್ಯಾಸಿ ಹತ್ತಿರ ಹೋದ. ಸನ್ಯಾಸಿ ತುಂಬಾ ವಯಸ್ಸಾದವ. “ನಿನಗೆ ಔಷಧಿ ಹುಡುಕಿಕೊಡಲು ತ್ರಾಣವಿಲ್ಲ. ನಾನು ಅದರ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತೇನೆ. ಆ ಬಳ್ಳಿ ಹುಡುಕಿ ಅಗೆದು ಅದರ ಗಡ್ಡೆ ತಗೊಂಡು ಕಡೆದು ಹಾಲಿನಲ್ಲಿ ಕದರಿ ಐದು ದಿನ ಕುಡಿ” ಎಂದು ಹೇಳಿದನಂತೆ.

ನಾನು ನೋಡಿದಾಗ ಕೃಷ್ಣ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬೀಳು ಹುಡುಕುತ್ತಿದ್ದ. ಅದರ ವಿವರಣೆ ಕೇಳಿದಾಗ ಅದು ಮಾರ ಮತ್ತು ಅಪ್ಪಣ ಹಿಡಿದು ಓಡಿಹೋಗದಂತೆ ಗಿಡಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿದ್ದ ಮೂಲಿಕೆ ಬೀಳೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಯ್ತು. ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ತೋರಿಸಿ ಅದರ ಬುಡ ಅಗೆದವು. ತುಂಬ ಆಳದಲ್ಲಿ ಅದರ ಗಡ್ಡೆ ಇತ್ತು.

ಅದನ್ನು ಅರೆದು ಕುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಒಂದೇ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಮೂಲವ್ಯಾಧಿ ಶಮನವಾಯ್ತು. ಐದು ದಿನ ಕುಡಿಯುವುದರೊಳಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ವಾಸಿ! ಕೃಷ್ಣ ರಿಕ್ವ ಡ್ರೈವರ್ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ವಿದಾಯ ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟ.

ಇದೆಲ್ಲಕ್ಕಿಂತ ತಮಾಷೆ ಎಂದರೆ ಕೃಷ್ಣ ಗಡ್ಡೆ ಅಗೆದು ತೆಗೆದಾಗ ಗಡ್ಡೆಯ ಒಂದು ಚೂರು ಮುರಿದು ಏನು ರುಚಿ ಇರುತ್ತೆ ನೋಡೋಣೆಂದು ನಾನು ಬಾಯಿಗೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಅಗಿದು ತಿಂದೆ. ಕೊಂಚ ಕಹಿ ಇತ್ತು ಅಷ್ಟೆ.

ನನಗೆ ಬಲಗಾಲು ಹಿಮ್ಮಡಿ ಅನೇಕ ದಿನಗಳಿಂದ ನೋಯುತ್ತಿತ್ತು. ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ದೂರ ನಡೆದರೆ ಸಾಕು, ಕುಂಟಿಕೊಂಡೆ ನಡೆಯಬೇಕಿತ್ತು. ಇದರೊಡನೆ ಈಚೆಗೆ ಹಿಮ್ಮಡಿ ಎಲುಬಿನ ಪಕ್ಕ ಒಂದು ದಪ್ಪ ಗಡೆ ಎದ್ದಿತ್ತು. ಡಾಕ್ಟರು ಅದನ್ನು ಶಸ್ತ್ರಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮಾಡಿ ತೆಗೆಯಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದರು. ಕೃಷ್ಣನ ಹತ್ತಿರ ಆ ಗಡ್ಡೆ ಚೂರು ತಗೊಂಡು ತಿಂದ ಮೇಲೆ ಎರಡು ದಿನಕ್ಕೆ ನೋಡುತ್ತೇನೆ ಆ ಗಡ್ಡೆ ಎಲ್ಲಿತ್ತೆಂದೇ ಪತ್ತೆ ಮಾಡಲಾಗದಂತೆ ಮಂಗ ಮಾಯವಾಗಿತ್ತು.

ಇದು ಮೂಲಿಕೆ ಬಳ್ಳಿಯ ಪ್ರಭಾವ ಎಂದು ಹೇಗೆ ಖಚಿತವಾಗಿ ಹೇಳಲಿ? ಕೇವಲ ಅಕಸ್ಮಿಕ ಇದ್ದರೂ ಇರಬಹುದು. ಅಥವಾ ಮೂಲಿಕೆ ಬೀಳಿದನೇ ಪ್ರಭಾವ ಎಂದಾದರೂ ಮನುಷ್ಯ ದೇಹದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗುವ ಗಡ್ಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ತರದವು ಇವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಗಡ್ಡೆಗಳ ಮೇಲೆ ಮಾತ್ರ ಮೂಲಿಕೆ ಬಳ್ಳಿ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಬಹುದು. ಇವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಯಾರು ಸಂಶೋಧಿಸುವವರು? ಮಾರನಂಥವರಿಗೆ ಸಂಶೋಧಿಸಿ ಆಗಬೇಕಾದದು ಏನೂ ಇಲ್ಲ. ಮಲಯಾಳಿ ಸನ್ಯಾಸಿ ಸಹ ವೃದ್ಧಾಪ್ಯದ ನಿತ್ರಾಣದಿಂದ ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಬಳ್ಳಿ ವಿವರಿಸಿ ಹೇಳಿ ಅದರ ಗಡ್ಡೆ ಅಗೆದು ತೆಗೆದುಕೋ ಎಂದು ಹೇಳಿದನೇ ಹೊರತು, ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅವನೇ ಹೋಗಿ ಗೋಪ್ಯವಾಗಿ ಗಡ್ಡೆ ಅಗೆದು ತಂದುಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ. ಈ ನಾಟಿ ವೈದ್ಯರ ಬಲವಾದ ಒಂದು ನಂಬಿಕೆ ಎಂದರೆ ಔಷಧಿ ಯಾವುದೆಂದು ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟರೆ ಔಷಧದ ಗುಣ ನಷ್ಟವಾಗಿ ಬಿಡುತ್ತೆ ಎನ್ನುವುದು. ಈ ನಂಬುಗೆಯ ದೆಸೆಯಿಂದ ಇಂದು ಭಾರತದ ನಾಟಿ ವೈದ್ಯ ಪದ್ಧತಿಯೇ ನಷ್ಟವಾಗುವುದರಲ್ಲಿದೆ.



ಮೂಢನಂಬಿಕೆಗಳ ಜೀಡಿನಲ್ಲ

– ಡಾ. ಭುವನೇಶ್ವರಿ ಹೆಗಡೆ

ಒಬ್ಬ ರಾಜನ ಅರಮನೆಯಿತ್ತು. ಮಹಾದ್ವಾರದ ಹೊರಗಿನ ಅಂಗಳದ ಒಂದು ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ಪಹರೆಯವನಿಗೆ ವಿಚಿತ್ರ ಕೆಲಸವೊಂದು ಕೊಡಲ್ಪಟ್ಟಿತ್ತು. ಒಂದು ಹತ್ತು ಹೆಜ್ಜೆ ದೂರದ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಸುಮ್ಮನೆ ಹಿಂದೆ ಮುಂದೆ ಗಸ್ತು ತಿರುಗುತ್ತಿರಬೇಕೆಂಬುದು ಅವನ ಪಾಲಿನ ಕೆಲಸ. ಅದು ಎಷ್ಟು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಮುಂದುವರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತ್ತೇನೋ? ಅವನು ಓಡಾಡುವ ಜಾಗ ಒಂದು ಗೇಣು ತಗ್ಗು ಬಿದ್ದುಹೋಗಿತ್ತು. ಅವನು ಕಾಯುತ್ತಿರುವ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣುವಂತದ್ದೇನೂ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಆತ ಹಾಗೆ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿ ಶತಪಥ ತಿರುಗುತ್ತಿರುವುದು ಕೆಲ ಜನರಿಗೆ ಸೋಜಿಗವೆನಿಸಿತ್ತಾದರೂ ಅದು ರಾಜರ, ಸರ್ಕಾರದ ವಿಷಯವಾದ್ದರಿಂದ ಯಾರೂ ಏನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಶತಮಾನಗಳೇ ಸಂದ ಮೇಲೆ ರಾಜಮನೆತನದಲ್ಲೊಬ್ಬ ಸ್ವಂತ ಮಿದುಳುಳ್ಳ ರಾಜಕುಮಾರ ಹುಟ್ಟಿದ. ಈ ವಿಚಿತ್ರ ನೇಮಣೂಕಿಯ ಮೇಲೆ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲನೆ ಬಾರಿಗೆ ಅವನಿಗೆ ಔಚಿತ್ಯದ ಶಂಕೆ ಕಾಡಿತು. ಹಿರಿಯರನ್ನು ಕೇಳಲಾಗಿ “ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯರು ನೇಮಿಸಿದ್ದರು. ಅದಕ್ಕೇ ನಾವೂ ನೇಮಿಸಿದೆವು” ಎಂಬುತ್ತರ ಬಂತು. ಉಳಿತಾಯ ಯೋಜನೆಯ ಗುರಿ ಸಾಧಿಸಲು ಉತ್ತುಕನಾಗಿದ್ದ ರಾಜಕುಮಾರ ಆ ಕೆಲಸದ ಮೂಲ ಕಂಡುಹಿಡಿಯಲು ಪಣತೊಟ್ಟು ಹಳೆಯ ಫೈಲುಗಳ ಕೋಣೆ ಸೇರಿ ದಿನವಿಡಿ ಕಳೆಯತೊಡಗಿದ. ಕೊನೆಗೂ ನಾಲ್ಕೈದು ಶತಮಾನದ ಹಿಂದಿನ ಫೈಲೊಂದು ಸಿಕ್ಕಿತು. ಅದರಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ಪ್ರಕಾರ ‘ಅರಮನೆಯ ಅಂಗಳದ ಬಲಭಾಗದಲ್ಲಿ ವಿದೇಶಿ ಗುಲಾಬಿ ಗಿಡವೊಂದನ್ನು ನೆಡಲಾಗಿದೆ. ಅದು ಹಾಳಾಗದಂತೆ ಕಾಯಲು ಅಲ್ಲಿ ಗಸ್ತುತಿರುಗುವ ಕೆಲಸಕ್ಕಾಗಿ

ಒಂದೂವರಾಣೆ ಪಗಾರಿನ ಮೇಲೆ ಸದರೀ ನೇಮಣೂಕಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ' ಎಂಬುದಾಗಿ ರಾಜಾಜ್ಞೆಯ ಕೆಲವೊಂದು ನಮೂದಿತವಾಗಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಿಂದ ತರುವಾಯ ಬಂದವರೆಲ್ಲ ಬರಿದೇ ಅವನ ಪಗಾರವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಗುಲಾಬಿ ಗಿಡ ಯಾವಾಗ ನಾಶವಾಗಿತ್ತೋ.

ಇಂಥ ಸಾವಿರಕ್ಕೂ ಮಿಕ್ಕ ಕಡತಗಳು ನಮ್ಮೂರಿನ ನೆಲದಲ್ಲಿ ಹುಗಿದು ಹೋಗಿವೆಯೆಂದು ನಾನು ಅಂದಾಜು ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ಯಾಕೋ ಅವುಗಳನ್ನು ಹುಡುಕಿ ತೆಗೆಯುವ ಅರಸು ಮಕ್ಕಳು ಇನ್ನೂ ಹುಟ್ಟಿ ಬಂದಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಇನ್ನೂ ಅವುಗಳ ಮೂಲರೂಪ ಅಜ್ಞಾತವಾಗಿಯೇ ಉಳಿದಿದೆ.

ಒಮ್ಮೆ ನಮ್ಮಲ್ಲೊಬ್ಬರಿಗೆ ಏನೋ ಕಾಯಿಲೆಯಾಗಿ ಕುಂಬಳಕಾಯಿ ಲೇಹ ಕೊಡಲ್ಪಡಬೇಕೆಂಬ ಸಲಹೆ ವೈದ್ಯರಿಂದ ಬಂತು. ನಮ್ಮೂರಲ್ಲಿ ಕುಂಬಳಕಾಯಿ ಇರಲಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಅದನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತ ಊರೂರು ಅಲೆಯುವ ಕೆಲಸ ನಮ್ಮ ಬಂಧುಗಳಲ್ಲೊಬ್ಬರಿಗೆ ಬಂತು. ಅದನ್ನವರು ಹುಡುಕಲು ಹೊರಡುವಾಗ ನಮ್ಮ ಅಜ್ಜಿ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡದೇ "ಮತ್ತೆ ಕುಂಬಳ ಕಾಯೀನ ದುಡ್ಡು ಕೊಡದೇ ಪುಕ್ಕಟೆ ಮಾತ್ರ ತರಬೇಡ ಮಾರಾಯಾ. ಇಷ್ಟೂ ಸಾಲ್ದೆ ಕೊಟ್ಟವರ ಅರಿಷ್ಟಾನ ಕಟ್ಟೋಳ್ಳೋದು ಬೇಡ. ರೊಕ್ಕ ಕೊಟ್ಟೇ ತಗೊಂಬಾ" ಅಂತ ಹೇಳೇ ಹೇಳಿದರು. ಕುಂಬಳಕಾಯಿ ಹುಡುಕುತ್ತ ತಿರುಗಿ ತಿರುಗಿ ಸಾಕಾದ ನಮ್ಮ ಬಂಧುವಿಗೆ ಕೊನೆಗೆ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಊರಿನ ರೈತನೊಬ್ಬನ ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಕುಂಬಳಕಾಯಿ ಗೋಚರಿಸಿ, "ಎಷ್ಟು ಬೆಲೆ" ಎಂದು ಕೇಳಿದನಂತೆ. "ಅಯ್ ಸ್ವಾಮಿ, ಕುಂಬಳಕಾಯಿ ಯಾರಾದರೂ ರೊಕ್ಕಕ್ಕೆ ಕೊಡೋದುಂಟಾ? ಪುಕ್ಕಟೆ ಆದ್ರೆ ಕೊಡ್ತೀವಿ" ಎಂಬ ಉತ್ತರ ಬಂತಂತೆ. ಪುಕ್ಕಟೆ ತರಬೇಡವೆಂದು ಅಜ್ಜಿಯ ಆದೇಶ, ರೊಕ್ಕಕ್ಕೆ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ರೈತನ ಹಠ. ಕುಂಬಳ ಕಾಯಿಯಂತೂ ಬೇಕೇಬೇಕು. ಕೊನೆಗೆ ಅದನ್ನು ಹಾಗೇ ತಂದು "ನಾಲ್ಕು ರೂಪಾಯಿ ಕೊಟ್ಟೆ" ಎಂದು ಅಜ್ಜಿಗೆ ಹೇಳಿದರು ಎಂಬುದು ಬೇರೆ ಮಾತು.

ಹೀಗೆ ಒಂದೇ ವಿಷಯದ ಮೇಲಿನ ಶಾಸನಗಳು ಎರಡು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ತದ್ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ರಚಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಿದ್ದವೇ ಎಂಬುದು ವಿಚಾರಿಸಬೇಕಾದ ಸಂಗತಿ. ಹಾಗಿದ್ದಿದ್ದೇ ಹೌದಾದರೆ ಅಂದರೆ ತಮಗನುಕೂಲವಾದ ಹಾಗೆ ಪರಸ್ಪರ ವಿರುದ್ಧವಾಗುವ ಶಾಸನಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ಹುಗಿಸುವ ಕಲೆ ನಮ್ಮ

ಪೂರ್ವಜರಿಗೂ ಗೊತ್ತಿತ್ತೆಂದಮೇಲೆ; ಒಂದು ಸರಕಾರ ತಮಗನುಕೂಲವಾದ ತಾಮ್ರಶಾಸನವನ್ನು ಹುಗಿದ ವಾಸನೆ ಹತ್ತಿದ ಇನ್ನೊಂದು ಸರಕಾರ ತನ್ನ ಅಧಿಕಾರಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಕಿತ್ತು ತೆಗೆಸಿ ತಾನಿಷ್ಟುಪಟ್ಟುದನ್ನು ಬರೆಸಿ ಹೂಳಿಸಿದ್ದರಲ್ಲೇನೂ ಹೊಸದಿಲ್ಲ. ಹಿಂದೆ ಕುಂಬಳಕಾಯಿ ಬೆಳೆ ಬೆಳೆಯದ ಪ್ರದೇಶದ ರಾಜ ಅದನ್ನು ಪುಕ್ಕಟೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬಾರದು ಎಂದೂ, ಕುಂಬಳಕಾಯಿ ಬೆಳೆಯುವ ದೇಶದ ರಾಜ ಅದನ್ನು ದುಡ್ಡಿಗೆ ಮಾರಬಾರದು ಎಂದೂ ಶಾಸನಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಹುಗಿಸಿರಬಹುದೆ ಎಂದು ನನಗೆ ಅನುಮಾನವಿದೆ. ಗಡೆಗೆ ಮಡಕೆಗಳ ಚೂರುಗಳು ಅಗೆದು ತೆಗೆಯುವ ಸಂಶೋಧಕರು ಆಗೀಗ ನಮ್ಮಕಡೆ ಬಂದು ಅಗೆದಿದ್ದರೆ ಅವರಿಗೆ ಡಾಕ್ಟರೇಟು ಸಿಗುವ ಜೊತೆಗೆ ನಮ್ಮ ಇಂಥ ಆಚರಣೆಗಳ ಮೂಲವಸ್ತು ಹೇಗಿತ್ತು ಅಥವಾ ಇರಲೇ ಇಲ್ಲವೋ ಎಂಬುದಾದರೂ ತಿಳಿಯುತ್ತಿತ್ತೇನೋ.

ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಯಮದೂತರು ಹಕ್ಕಿಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಸಂಗತಿ ಬಹಳಷ್ಟು ಜನರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಯಮನ ಪಾಶಕ್ಕೆ ಸಿಕ್ಕು ಯಾರು ಸತ್ತರೂ ಆ ದಿನ ರಾತ್ರಿ 'ಸಿಕ್ಕ್ ಸಿಕ್ಕಿತ್ತೋ ಸಿಕ್ಕ್ ಸಿಕ್ಕಿತ್ತೋ' (ಯಮನಿಗೆ ಆಹಾರ) ಎಂದು ಕೂಗಿ ಭೂಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅನೌನ್ಸ್ ಮಾಡುವುದು ಈ ಹಕ್ಕಿ ರೂಪೀ ದೂತರ ಕೆಲಸವೆಂದೂ, ಆ ಹಕ್ಕಿ ಹಾಗೆ ಕೂಗಿದ ಎರಡು ಮೂರು ದಿನದಲ್ಲಿಯೇ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲೆಲ್ಲಾದರೂ ಸತ್ತ ಸುದ್ದಿ ಬಂದೇ ಬರುತ್ತದೆ ಎಂದೂ ನಮ್ಮೂರಿನ ಜನರು ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರರಷ್ಟೇ ಸತ್ಯವಾಗಿ ನಂಬುತ್ತಾರೆ. ಕಾಡಿನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿಯ ಅಡಿಕೆ ತೋಟಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಒಂಟಿ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಲಗಿದವರಿಗೆ ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಹಕ್ಕಿಯ ಕೂಗಿನಿಂದ ಎಚ್ಚರವಾಯಿತಾದರೆ ಹಾಸಿಗೆ ಒದ್ದೆಯಾಗುವುದು ಖಂಡಿತ. ಹಾಗೆ ಪದೇ ಪದೇ ಹಾಸಿಗೆ ಒದ್ದೆಯಾಗುವುದು ಒಳ್ಳೆಯದಲ್ಲವೆಂದು ಅರಿತ ಯಾರೋ ಹಿರಿಯರು ಆ ಕೂಗಿನಿಂದ ಉಂಟಾಗುವ ಭಯದ ನಿವಾರಣೆಗೆ ಒಂದು ಉಪಾಯವನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿದಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಹಕ್ಕಿ 'ಸಿಕ್ಕ್ ಸಿಕ್ಕಿತ್ತೋ' ಎಂದು ಎದೆ ನಡುಗುವ ಹಾಗೆ ಕೂಗಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ ಕೂಡಲೇ ಅದು ಕುಳಿತಿರುವ ಮರದ ಹೆಸರನ್ನು ನಾವು ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟರೆ ಅದರ ಗಂಟಲುಕಟ್ಟಿ ಹೋಗಿ ಕೂಗುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸುತ್ತದೆ. ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ನಮಗೆ ಬೋಧಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಈ

ನಿವಾರಣೋಪಾಯ ಇಂದಿಗೂ ನಮಗೆ ಸಂಜೀವಿನಿಯಾಗಿದೆ. ಆ ಹಕ್ಕಿಯ ಕೂಗು ಶುರುವಾಗುತ್ತಲೇ ಶುರು ನಮ್ಮ ಮರಗಳ ಜಪ; ಅಡಿಕೆ ಮರ, ಬಾಳೆ ಮರ, ಮತ್ತಿ ಮರ, ಹೊನ್ನೆ ಮರ..... ಹೀಗೆ ಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಸಾಗುವ ಮರಗಳ ಹೆಸರಿನ ಜಪ ಮುಗಿಯುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ತೂಕಡಿಕೆ ಹತ್ತಿಯೋ, ಹಕ್ಕಿಯ ಕೂಗು ನಿಂತುಹೋಗಿಯೋ ಅಂತೂ ಮುಂದಿನ ಭಾಗದ ರಾತ್ರಿ ಸುಖ ನಿದ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಕಳೆಯುವಂತಾಗುತ್ತದೆ.

ಇಂಥ ನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಮೂಢನಂಬಿಕೆಗಳೆಂದು ಅಪಹಾಸ್ಯ ಮಾಡಿ ಅವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ತೆಗೆದೊಗೆಯಬೇಕೆಂದು ವಾದಿಸುವ ಸುಧಾರಣಾವಾದಿಗಳನ್ನು ನಾನು ಬಲವಾಗಿ ವಿರೋಧಿಸುತ್ತೇನೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿಯೇ ವಾಸಿಸಬೇಕಾಗಿರುವ ನಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳು ರಾತ್ರಿ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಭಯರಹಿತವಾಗಿ ನಿದ್ರಿಸಬೇಕೆಂಬ ಬಯಕೆ ನನಗಿದೆ.

ಮೂರು ಸಂಜೆಯ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮಲಗಬಾರದು ಎಂಬ ನಿಯಮವನ್ನು ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯ ಹುಡುಗರಿಗೆ ಸಂಜೆ ಮಗ್ಗಿ ಬಾಯಿಪಾಠ ಮಾಡಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿ ನಮ್ಮ ಹುಡುಗ ವಿರೋಧಿ ಅಜ್ಜನೇ ಜಾರಿಗೆ ತಂದದ್ದೆಂದು ನಾನು ತೀರ ಇತ್ತೀಚಿನ ತನಕವೂ ತಿಳಿದಿದ್ದೆ. ಎಲ್ಲರ ಮನೆಯಲ್ಲೂ ಅದು ಜಾರಿಯಲ್ಲಿದೆ ಎಂಬುದು ಗೊತ್ತಾದ ದಿನ ಏನೋ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಸಮಾಧಾನವಾಗಿ ನನ್ನ ಅಜ್ಜನ ಬಗೆಗೆ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಗೌರವವೂ ಮೂಡಿತ್ತು.

ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಅಕ್ಕಿ ಆರಿಸುವಾಗ ಅಕ್ಕಿ ತಿಂದರೆ ಅವರ ಮದುವೆಯಲ್ಲಿ ಮಳೆ ಬರುತ್ತದೆಯೆಂಬ ಪ್ರತೀತಿ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ ದಿನವೂ ಅಕ್ಕಿ ಆರಿಸುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಬರುವಾಗ ಬಚ್ಚಲು ಹಂಡೆಗೆ ಒಂದೆರಡು ಕೊಡ ನೀರು ಹಾಕಿ ಬರಬೇಕೆಂಬ ನಿಯಮ ಇರದಿದ್ದರೆ, ಬಾವಿಯಿಂದ ನೀರೆತ್ತಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡುವ ಬಚ್ಚಲುಗಳುಳ್ಳ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರ ಸ್ನಾನದ ನಂತರ ಬಚ್ಚಲಿಗೆ ಬರುವ ಮತ್ತೊಬ್ಬರ ಸ್ಥಿತಿ ಶೋಚನೀಯವಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಎಲ್ಲಿಗಾದರೂ ಹೊರಟಕೂಡಲೇ 'ಎಲ್ಲಿಗೆ ಸ್ವಾಮಿ' ಎಂಬ ಸ್ವರ ಎದುರಾದರೆ ಅದು ಅಪಶಕುನವೆಂದು ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಯೂ ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಡುವುದಾದರೂ

ಅದು ನಮ್ಮೊರಿನ ವೇದಮೂರ್ತಿ ಶ್ರೀ ಗಣೇಶಭಟ್ಟರನ್ನು ರೊಚ್ಚಿಗೆಬ್ಬಿಸುವಷ್ಟು ಇನ್ನಾರ ಮೇಲೂ ಅಷ್ಟು ಪರಿಣಾಮ ಬೀರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ. ಈ ಭಟ್ಟರು ನಮ್ಮ ಮೂಗಿನ ನೇರಕ್ಕೆ ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ರಸ್ತೆಯ ಮೇಲೆ ಜರತಾರೀ ಶಾಲು ಹೊದ್ದ ಕೊಡೆ ಹಿಡಿದು ಹೊರಟ ರೀವಿಯನ್ನು ಕಂಡಾಕ್ಷಣ ಎಲ್ಲಿಗಿರಬಹುದು ಎಂಬ ಕುತೂಹಲ ಯಾರಲ್ಲಾದರೂ ಹುಟ್ಟಿದಿರಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಆ ಕುತೂಹಲ ಎಲ್ಲಾದರೂ ಅಷ್ಟಿ ತಷ್ಟಿ ಅವರೆದುರು ಯಾರಿಂದಾದರೂ ಪ್ರಕಟಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತೋ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಭಟ್ಟರ ಶಾಪ ಸಿಂಚನ ಆಗೇ ತೀರುತ್ತದೆ. "ಪಾಪದ ಪಿಂಡಗಳು, ಹೊರಡು ಹೊರಡುತ್ತಲೇ ಎಲ್ಲಿಗೇಂತ ಹಲ್ಲು ಕಿರಿದು ಆಯ್ತು. ಇನ್ನು ಹೋದ ಕೆಲಸ ಆದ ಹಾಗೇ" ಎನ್ನುತ್ತ ಪಟಪಟನೇ ಮನೆಗೆ ವಾಸಸ್ನಾಗಿ ಒಂದರ್ಧ ಘಂಟೆ ಕುಳಿತು ಮತ್ತೆ ಹೊರಡುವರು. ಇದು ನಮಗೆ ಬಹಳ ಪ್ರಿಯವಾದ ವಿಷಯವಾಗಿತ್ತು. ಅವರು ಎಲ್ಲಿಗಾದರೂ ಹೊರಟಿದ್ದು ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತಲೇ ನಾವು ಒಂದು ಹಿಂಡು ಹುಡುಗರು ಯಾರಾದರೂ ಮನೆಯ ಭತ್ತದ ಕಣಜದ ಹಿಂದೆ ಅಡಗಿಯೋ, ಅಡಿಕೆ ಅಟ್ಟ ಏರಿ ನಿಂತೋ 'ಎಲ್ಲಿಗೆ ಭಟ್ಟಿ' ಎಂದು ಕೂಗಿ ಅಡಗಿಬಿಡುತ್ತಿದ್ದೆವು. ಹುಡುಗ ಮುಂಡೇವು ಎಂದಿರಬೇಕು. ಬರೀ ಒಂದು ಶಾಪಸಹಿತ ನೋಟ ನಮ್ಮೆಡೆಗೆ ಬೀರಿ ಭಟ್ಟರು ಹಾಗೇ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು ವಿನಾ ಮನೆಗೆ ವಾಪಸಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಈಗೀಗ ಎಲ್ಲಿಗೆ ಬದಲು 'ಎಷ್ಟು ದೂರ' 'ಎತ್ತ ಮುಖ' ಗಳು ಆಮದಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿರುವುದರಿಂದ ಇಂಥ ಅವಕಾಶಗಳು ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಿವೆ. ಆದರೂ 'ಎಲ್ಲಿಗೆ' 'ಎತ್ತ ಮುಖಗಳ' ಪರಿಚಯವಿಲ್ಲದ ಧಾರವಾಡದ ಡಾಕ್ಟರೊಬ್ಬರು ನಮ್ಮೆಲ್ಲಿಗೆ ವರ್ಗವಾಗಿ ಬಂದರು. ಒಂದು ದಿನ ಹತ್ತಿರದ ಪೇಟೆಗೆ ಹೊರಟಿದ್ದರೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಅವರನ್ನು ಕಂಡ ವೃದ್ಧರೊಬ್ಬರು "ಎಷ್ಟು ದೂರ ಡಾಕ್ಟ್ರಿ" ಅಂತ ಕೇಳಿದಾಗ ಡಾಕ್ಟರರು ತಾವು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಷ್ಟೆ ಅವಸರವಾಗಿ, "ಇಲ್ಲಿಂದ ೧೫ ಕಿ.ಮೀ. ಇರಬೇಕಿರೀ" ಎನ್ನುತ್ತ ದಾಪುಗಾಲು ಹಾಕಿ ನಡೆದುಬಿಟ್ಟರು.

ಗ್ರಹಣಗಳೇನಾದರೂ ಬಂದರೆ ನಮ್ಮೊರಿನ ಅನೇಕರಿಗೆ ಅಸಾಮಾನ್ಯ ಸಿದ್ಧಿಗಳನ್ನು ಒಲಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಅಪರೂಪದ ಆಪರ್ಚುನಿಟಿ. ಸರ್ಪನನ್ನು ದೂರದಿಂದಲೇ ತಲೆತಗ್ಗಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವ, ಓಡಿಹೋದ ಹೆಂಡತಿ ಮನೆಗೆ ವಾಪಸ್ಸಾಗುವಂತೆ ಮಾಡುವ, ಕೋರ್ಟು ವ್ಯವಹಾರಗಳಲ್ಲಿ ಜಯ

ದೊರಕಿಸಿಕೊಡುವ ಮುಂತಾದ ಬೇಕಾದ ಬೇರುಗಳೆಲ್ಲಾ ನಮ್ಮೂರಿನ ಬೆಟ್ಟದ ತುಂಬಾ ಇವೆ. ಆದರೆ ಹೇಗೆ ಬೇಕೆಂದರೆ ಹಾಗೆ ಯಾರಿಗಲ್ಲಾ ಸಿಕ್ಕಿ ಬಿಡುವ ಬೇರಲ್ಲ ಅವು. ಗ್ರಹಣಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬತ್ತಲೆಯಾಗಿ ಹೋಗಿ ಆ ಬೇರನ್ನು ತಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡರೆ ಮಾತ್ರ ಆ ಬೇರು ಶಕ್ತಿ ಹೊಂದಿರುವುದು. ಬರೀ ಬತ್ತಲೆಯಾಗಿ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟರೆ ಮುಗಿಯಲಿಲ್ಲ. ಎಂಟೆದಯ ಬಂಟನಾಗಿರಬೇಕು ಆತ. ಏಕೆಂದರೆ ಗ್ರಹಣ ಸ್ಪರ್ಶವಾದಾಗಿನಿಂದ ಗ್ರಹಣ ಮೋಕ್ಷವಾಗುವ ತನಕವೂ ಆ ಇಡೀ ಗಿಡ ಹಾವಾಗಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆಯಂತೆ ಮತ್ತು ಬುಸು ಬುಸು ಎನ್ನುತ್ತ ಹೊಳೆಯುತ್ತಿರುತ್ತದೆಯಂತೆ. ಈ ಬತ್ತಲೆ ಬಂಟ ಅದನ್ನು ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ ಹೋಗಿ ಗಿಡವನ್ನು ಕೈಲಿ ಹಿಡಿದನೋ ಬೇರು ಇವನಿಗೆ ವಶ. ಹೆದರಿ ಬಂದನೋ 'ಮತ್ತೊಂದು ಗ್ರಹಣದೊಳಗೆ ಆತ ಖಲಾಸ್', ಇದು ಪ್ರತೀತಿ. ಆದರೆ ಹಾಗೆ ಖಲಾಸ್ ಅದವರನ್ನು ನಾನಿದುವರೆಗೂ ಕಂಡಿಲ್ಲ. ಹಗಲು ಗ್ರಹಣದಲ್ಲಿ (ಸೂರ್ಯ ಗ್ರಹಣದಲ್ಲಿ) ಯಾವ ಬತ್ತಲೆ ಸಿದ್ಧಾರ್ಥಿಯೂ ಬೆಟ್ಟವೇರಿದ್ದನ್ನು ಕಂಡವರಿಲ್ಲ. ಚಂದ್ರ ಗ್ರಹಣದಲ್ಲೋ; ರಾತ್ರಿ ಕಾಲ ಗ್ರಹಣದ ರಾತ್ರಿಯ ಮರು ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಬತ್ತಲೆ ಸಾಧನೆಯ ಬಗ್ಗೆ, ಹೊರಡುವ ಪರಾಕ್ರಮದ ವರ್ಣನೆಯನ್ನು ಕೇಳಬಹುದೇ ಹೊರತು ಕಾಣಲು ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ. ಗ್ರಹಣವಾಗಿ ಎಂಟು ಹತ್ತು ದಿನದವರೆಗೂ ಈ ನಿಗೂಢ ಸಾಧನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಊಹಾಪೋಹಗಳನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿರುತ್ತಾರೆ ಜನ.

ಪೂರ್ವ ಸೂಚನೆಯಿಲ್ಲದೇ ನೆಂಟರು ಬಂದರೆ ಎಂಥ ಫಜೀತಿ ಎಂಬುದು ನಮ್ಮಲ್ಲಿಯ ಕಾಗೆ, ಬೆಕ್ಕು ಮುಂತಾದ ಸಜೀವ ಪ್ರಾಣಿಗಳೇ ಅಲ್ಲದೆ ನಿರು, ಹಣಿಗೆ, ಅಕ್ಕಿ ಮೊದಲಾದ ನಿರ್ಜೀವ ವಸ್ತುಗಳಿಗೂ ಗೊತ್ತಿದೆ. ಅದಕ್ಕೇ ನೆಂಟರು ಬರುವ ಪೂರ್ವ ಸೂಚನೆಯನ್ನು ಮೊದಲೇ ಹೆಂಗಸರಿಗೆ ಕೊಡುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಇವು ವಹಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ. ಅನ್ನದ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ತೊಳೆಯುವಾಗ ಅದು ಗೊಡ ಗೊಡ ಎಂದರೆ. ನೀರೆತ್ತುವಾಗ ಅರ್ಧ ಕೊಡ ತುಂಬದೇ ಅರ್ಧ ಮಾತ್ರ ನೀರು ಬಂದರೆ, ಕೂದಲು ಬಾಚುವಾಗ ಹಣಿಗೆ ಕೈ ತಪ್ಪಿ ನೆಲಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದರೆ, ಅಡಿಗೆ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಕ್ಕು ಮುಖ ತಿಕ್ಕಿಕೊಂಡರೆ, ಕಾಗೆ ಕರ್ ಕರ್ ಎಂದು (ಕಾ, ಕಾ, ಬದಲು) ಕೂಗಿದರೆ ಆ ದಿನ ಊಟಕ್ಕೆ

ನೆಂಟರು ಬರಲೇಬೇಕು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಘಟಿಸಿದರೂ ಆ ದಿನದ ಊಟಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಅಕ್ಕಿ ಹಾಕಲು ಅಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇವು ಬರಿದೇ ನೆಂಟರು ಬರುತ್ತಾರೆ ಎಂದಷ್ಟೇ ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟು ಸುಮ್ಮನಾಗುತ್ತವೆಯೇ ಹೊರತು, ನೆಂಟರು ಎಷ್ಟು ಜನ ಬರುತ್ತಾರೆಂದು ತಿಳಿಸುವುದಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಫಜೀತಿ ತಪ್ಪಿದ್ದಲ್ಲ.

ಹಳೆಯ ಆಚಾರ ವಿಚಾರಗಳಿಗೆಲ್ಲ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ಹುಡುಕಿ (ಊಹಿಸಿ) ವಾದಿಸುವ ಹುಚ್ಚನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡ 'ಹಳತಾವಾದಿಗಳು' ನಮ್ಮೂರಲ್ಲೂ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಪೂರ್ವಜರ ಜ್ಞಾನವೇ ಇಂದಿನವರ ವಿಜ್ಞಾನವೆಂಬುದು ಅವರ ಅಭಿಮತ. ಬೇಕಾದ ಉದಾಹರಣೆಯನ್ನು ಕೊಡಲಿ - ಅದಕ್ಕೆಲ್ಲ ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ಕಾರಣ ಹಾಗಿರಬಹುದು, ಹೀಗಿರಬಹುದು ಎಂದು ವಾದಿಸುವ ಈ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಕಾರಣದ ಅನ್ವೇಷಕರು; ಊಹಿಸಲು ಸೋತ ನಂಬಿಗೆಯೊಂದನ್ನು ಒಂದು ದಿನ ಅವರೆದುರಿಗಿಟ್ಟೆ. ವರ್ಷಗಟ್ಟಲೆ ಕೆಡದ ಮಿಡಿ ಉಪ್ಪಿನಕಾಯಿಯನ್ನು ಮಾಡಿಡುವಾಗ ನಮ್ಮೂರ ಹೆಂಗಸರು ತಪ್ಪದೇ ಉಪ್ಪಿನಕಾಯಿ ಮಾಡುವ ದಿನದ ಮಿತಿಯನ್ನು ಲಕ್ಷಿಸಿ ಸಪ್ತಮಿ, ಅಷ್ಟಮಿ, ನವಮಿ ಮುಂತಾದ ಮಿಕಾರಾಂತ ಮಿತಿಗಳಂದು ಉಪ್ಪಿನಕಾಯಿ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದ್ದಾದರೆ ಅಂದಿನ ಮಿತಿಯ 'ಮಿ' ಗೆ 'ಜಿ' ಸೇರಿ ಉಪ್ಪಿನಕಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಮಿಜಿ ಮಿಜಿ ಆಗುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಅವರ ನಂಬಿಗೆಯೇ ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ. ಇದು ನಮ್ಮ ಆ ಹಳತಾವಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಕುತೂಹಲ ಹುಟ್ಟಿಸಿತಾದರೂ ಮಿಕಾರಾಂತಗಳ ದಿನದಂದು ವಾತಾವರಣದಲ್ಲೇನಾದರೂ ಜಿಕಾರಾಂತಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸುವ ಗುಣವಿರಬಹುದೇ ಅಥವಾ ಉಪ್ಪಿನಕಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಆಗಬಹುದಾದ ಮಿಜಿ ಮಿಜಿಗಳಿಂದ ತುಂಬಿಹೋದ ಸಪ್ತಮಿ, ಅಷ್ಟಮಿ, ದಶಮಿಗಳು ಏಕಾದಶಿಯೆಂದು ಹೇಗೆ ಶುದ್ಧವಾಗಿಬಿಡಬಹುದು ಎಂಬ ನನ್ನ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಅವರಲ್ಲಿ ಉತ್ತರ ದೊರೆಯಲಿಲ್ಲ. ಗಂಭೀರ ಸಮಸ್ಯೆಯೊಂದನ್ನು ತಲೆಗಂಟಿಸಿಕೊಂಡವರಂತೆ ಎದ್ದುಹೋದ ಈ ಹಳತಾವಾದಿಗಳು ಎಂದಾದರೊಂದು ದಿನ ಒಂದು ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಕಾರಣದೊಂದಿಗೆ ನನ್ನೆದುರು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಬಹುದು.

ಜಗತ್ ಪ್ರಳಯದ ಕುರಿತಾಗಿ ಆಗಾಗ ಒಂದು ಹೇಳಿಕೆ ನೀಡಿ ಆಮೇಲೆ ಸುಮ್ಮನಾಗಿ ಬಿಡುವ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳನೇಕರು ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಇಂಥ

ದಿನವೇ ಇಂಥ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಜಗತ್ಪ್ರಳಯ ಆಗುತ್ತದೆಯೆಂದು ನಿಖರವಾಗಿ ಹೇಳಲು ಯಾವ ವಿಜ್ಞಾನಿಗೂ ಇದು ತನಕ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈ ವಿಚಾರ ನಮ್ಮೂರ ಮಾತು ಬಲ್ಲ ಶಿಶುಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಗೊತ್ತು. ಈ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಹೊತ್ತು ಹೊತ್ತು ಆದ ಬೇಸರದಿಂದ ಆಗಾಗ ಹಡೆಯಲ್ಲಾಡಿಸಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಭೂಕಂಪಗಳನ್ನುಂಟು ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಆದಿಶೇಷ ಯಾವಾಗಾದರೊಮ್ಮೆ ತನ್ನ ಹಡೆಯನ್ನು ಪೂರ್ತಿ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿಸಿಬಿಡುವುದರಿಂದ ಭೂಮಿ ನೀರಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಪ್ರಳಯವುಂಟಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಕಾರಣವನ್ನು ನಮ್ಮೂರಿನ ಆಬಾಲವೃದ್ಧರಾದಿಯಾಗಿ ಎಲ್ಲರೂ ನಂಬುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೂ ಎಲ್ಲರ ಮನೆಯ ಮಜ್ಜಿಗೆಯಲ್ಲೂ ಅರ್ಧ ಮುಳುಗಿ ಅರ್ಧ ತೇಲುತ್ತಿರುವ ಬೆಣ್ಣೆ ಮುದ್ದೆ ಯಾವ ದಿನ ಪೂರ್ತಿ ಮಜ್ಜಿಗೆಯೊಳಗೆ ಮುಳುಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆಯೋ, ಅದೇ ದಿನ ಪ್ರಳಯವಾಗುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ ಎಂಬುದಾಗಿ ಪ್ರಳಯದ ದಿನವನ್ನೂ ಸಹ ನಿಗದಿಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ನಾನು ನಾಲ್ಕನೇ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಓದುತ್ತಿರುವಾಗ ಒಂದು ದಿನ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಸ್ತರರು ಪ್ರಳಯದ ಕಥೆಯನ್ನು ಹೇಳಿ ಪ್ರಳಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಈ ಭೂಮಿಯ ಮೇಲಿನ ಎಲ್ಲವೂ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಚ್ಚಿ ಕೊಚ್ಚಿ ಹೋಗುತ್ತದೆಯೆಂಬುದನ್ನು ಸಚಿತ್ರ ಕಲ್ಪನೆಯೊಂದಿಗೆ ವಿವರಿಸಿದರು. ಎಲ್ಲವೂ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಮುಳುಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆಯೆಂದ ಬಳಿಕ ಶಾಲೆ, ಮಾಸ್ತರರ ಬೆತ್ತ .. ಎಲ್ಲವೂ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಮುಳುಗಿ ಹೋಗುತ್ತಿರುವ ಚಿತ್ರ ನನ್ನ ಕಣ್ಣಿಂದ ಕಟ್ಟತೊಡಗಿತು. ಹುಚ್ಚು ಋಷಿಯಾಗತೊಡಗಿತು. ಶಾಲೆ ಬಿಟ್ಟು ಬರುವಾಗ ಆ ಪ್ರಳಯದ ಶುಭದಿನ ಇವತ್ತೇ ಏಕೆ ಬರಬಾರದು ಎಂಬ ವಿಚಾರವನ್ನು ನನಗಿಂತ ಎರಡುವರ್ಷ ಚಿಕ್ಕವನಾದ ನನ್ನ ತಮ್ಮನೊಂದಿಗೆ ಸುದೀರ್ಘವಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಿದೆ. ಅಕ್ಷರ ಬರೆದುಕೊಟ್ಟ ಹಾಗೆ ಸೊನ್ನೆ ಸುತ್ತಿಡುತ್ತಿದ್ದ ನನ್ನ ತಮ್ಮ ನನಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಪೆಟ್ಟು ತಿನ್ನುವವನಾಗಿದ್ದರಿಂದ, ಆತನಿಗೆ ಶಾಲೆ ಮುಳುಗಿಹೋಗುವುದು ನನಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಬೇಗ ಬೇಕದ ವಿಷಯವಾಗಿತ್ತು. “ಹೇಗೂ ಬೆಣ್ಣೆ ಮುದ್ದೆ ಮುಳುಗಿದ ದಿನ ತಾನೆ ಪ್ರಳಯ. ಇವತ್ತೇ ನಮ್ಮ ಮನೆಯ ಬೆಣ್ಣೆ ಮುದ್ದೆ ಮಜ್ಜಿಯೊಳಗೆ ಮುಳುಗಿ ಹೋಗುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಬೇಕು” ಎಂದು ತನ್ನ ಸಲಹೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟೇಬಿಟ್ಟ. ಮಾಸ್ತರರು ತಮ್ಮ ಚಿತ್ರದೊಂದಿಗೆ ನೀರಿನಲ್ಲಿ

ತೇಲಿಹೋಗುವ ದೃಶ್ಯವನ್ನು ಊಹಿಸಿದಷ್ಟೂ ನಮಗೆ ವೈಯಕ್ತಿಕ ರೋಮಾಂಚನವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. (ಆಗ ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಏನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸಿದ್ದೆವೆಂಬುದು ಈಗ ನೆನಪಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ).

ಸರಿ, ಮನೆಗೆ ಬಂದವರೇ ಅಮ್ಮ ಸ್ನಾನಕ್ಕೆ ಹೋದ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮಜ್ಜಿಗೆ ಕಪಾಟಿನ ಬಾಗಿಲು ತೆಗೆದು ಮಜ್ಜಿಗೆ ಗಡಿಗೆಯ ಮುಚ್ಚಳ ತೆಗೆದು ಈಕ್ಷಿಸಿದೆವು. ಪ್ರಳಯದ ಗುಟ್ಟನ್ನು ತನ್ನೊಳಗೆ ಅಡಗಿಸಿಕೊಂಡು ದೊಡ್ಡದಾದ ಬೆಣ್ಣೆ ಮುದ್ದೆ ಅರ್ಧ ಮುಳುಗಿ ಅರ್ಧ ತೇಲುತ್ತಿದೆ. ಮಜ್ಜಿಗೆಯ ಮೇಲ್ಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ಬೆಣ್ಣೆಯನ್ನು ತೆಗೆದು ತಿಂದು ಬಿಟ್ಟರೆ ಕೆಳಭಾಗದಲ್ಲಿದ್ದ ಬೆಣ್ಣೆ ಮುಳುಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೂ ಜಗತ್ಪ್ರಳಯ ಆಗೇ ತೀರುತ್ತದೆ. ಇದು ಆ ಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ನಮ್ಮಿಬ್ಬರಿಗೆ ಗೋಚರಿಸಿದ ಸತ್ಯ. ಸರಿ ಮೇಲ್ಭಾಗದ ಅರ್ಧ ಬೆಣ್ಣೆಯನ್ನು ಸರಸರನೇ ತೆಗೆದು ಇಬ್ಬರೂ ತಿಂದುಬಿಟ್ಟೆವು. ಇನ್ನೇನು ಬೆಣ್ಣೆ ಮುಳುಗಿದ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಹೊರಗೆಲ್ಲಾ ಕೂಗಿ ಹೇಳಬೇಕು ಎಂದು ನಾವು ಸಿದ್ಧರಾಗುತ್ತಿರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿಯೇ ಅರ್ಧ ಹೋಳು ಮಾಡಿದ ಪೃಥ್ವಿಯ ಆಕಾರದಲ್ಲಿದ್ದ ಉಳಿದರ್ಧ ಬೆಣ್ಣೆ ಮುದ್ದೆ ಟಣ್ಣೆಂದು ಮೇಲೆ ಜಿಗಿಯಬೇಕೆ? ಆಗ ನಮ್ಮಿಬ್ಬರಿಗೂ ಸ್ವಲ್ಪ ದಿಗಿಲಾಯಿತಾದರೂ ದಿನಾ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಬೆನ್ನು ಚುರುಗುಡಿಸಿ, ಕವಿ ಹಿಂಡಿ, ಉಠಾ ಬೈಸ್ ತೆಗೆಸಿ, ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ನೀರು ತರಿಸಿ, ಗೋಳುಹುಯುತ್ತಿದ್ದ ಮಾಸ್ತರರು ಮುಳುಗಿ ಹೋಗಬೇಕೆಂಬ ಆಸೆ ಅಷ್ಟು ದುರ್ಬಲವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗೇ ಆ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟು ಬೇಗ ನಿರಾಶೆಗೊಳ್ಳುವಂತೆಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. (ಹಾಗಿತ್ತು ಅವರ ಶಿಕ್ಷೆ) ಸರಿ ಉಳಿದರ್ಧ ಬೆಣ್ಣೆಯಲ್ಲೂ ಮೇಲ್ಭಾಗದ ಅರ್ಧವನ್ನು ತೆಗೆದು ತಿಂದದ್ದಾಯ್ತು. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ದುರದೃಷ್ಟವೋ ಮಾಸ್ತರರ ಅದೃಷ್ಟವೋ ಆಮೇಲೆ ಉಳಿದ ಚೂರು ಬೆಣ್ಣೆ ಸಹ ಮುಳುಗುವ ಕೃಪೆ ತೋರದೇ ನಾಚಿಕೆಯಿಲ್ಲದೇ ಮತ್ತೆ ಮೇಲೆ ಬಂತು. ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದಲೋ ಏನೋ ಆ ಚೂರನ್ನು ನನ್ನ ತಮ್ಮ ಗಬಕ್ಕೆನೆ ಬಾಯಿಗೆ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೂ ನಮ್ಮ ‘ಸಿ.ಐ.ಡಿ. ರಾಮಣ್ಣ’ ನೆಂದು ನಾವು ಹೆಸರಿಟ್ಟ ನಮ್ಮಣ್ಣ ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗುವುದಕ್ಕೂ ಸರಿಹೋಯ್ತು. ಬೆಕ್ಕೊಂದು ಬಂದು ಬೆಣ್ಣೆಯನ್ನು ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದದ್ದನ್ನು ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಂಡ ವಿಚಾರವನ್ನು ಎಷ್ಟೇ ವರ್ಣಿಸಿ ಹೇಳಿದರೂ ಯಾರ ಕಿವಿಯ ಮೇಲೂ ಅದು ಬೀಳದೇ ನಮಗೆ ಆಗ ಬೇಕಾದ ಶಾಸ್ತಿ ಆಗಿಯೇ ಆಯಿತು.

ಹಳೆಯ ನಂಬಿಕೆಗಳೆಲ್ಲ ಮೂಢನಂಬಿಕೆಗಳೇ? ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ವೈಜ್ಞಾನಿಕತೆ ಇದೆಯೇ? ಅವು ಪ್ರಗತಿಗೆ ಪೂರಕವೆ? ಮೊದಲಾದ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ರೆಡಿಮೇಡ್ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟಿನಲ್ಲಿ ಚರ್ಚೆಯಾದರೂ ಸಹ ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ನಾನು ಎಂದೂ ತಲೆಕೆಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಬದಲು ಹೆಜ್ಜೆ ಹೆಜ್ಜೆಗೂ ಆತ್ಮೀಯವಾಗಿ ನಮ್ಮೊಡನೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡು ಬೆರೆತುಹೋಗಿರುವ ಇಂಥ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ನಂಬಿಕೆಗಳು ಎಂದಾದರೊಂದು ದಿನ ಯಾವುದಾದರೊಂದು ಸುಧಾರಣಾ ಆಯೋಗಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟೋ ಸುಧಾರಣೆಯ ಗಾಳಿ ಬೀಸಿಯೋ ರದ್ದುಗೊಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟರೆ ಮಾತ್ರ ಆ ನಂತರದ ಬದುಕು ನೀರಸವಾಗಿ ನನಗೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಅರ್ಥವೇ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ.



ಓದು ಪಠ್ಯ :

ಜಲಸಂವರ್ಧನೆ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಣೆ

– ಶಿವಾನಂದ ಕಳವೆ

ನೀರಿನ ಮಾತುಕತೆಗೆ ಮುಂಚೆ ರಾಜ್ಯ ಪ್ರವಾಸಕ್ಕೆ ಹೊರಡೋಣ. ವಿಶ್ವವಿಖ್ಯಾತ ವಿಜಯನಗರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಹಂಪಿಯೋ, ಚಾಲುಕ್ಯರ ಬದಾಮಿಯೋ, ಆದಿಲ್‌ಶಾಹಿಗಳ ವಿಜಾಪುರವೋ, ಹೊಯ್ಸಳರ ಬೇಲೂರು – ಹಳೆಬೀಡಿಗೆ ಬೇಕಾದರೂ ಹೋಗಬಹುದು. ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಪ್ರಥಮ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಕದಂಬರ ರಾಜಧಾನಿ ಬನವಾಸಿಗೂ ಬರಬಹುದು. ಚಿತ್ರದುರ್ಗದ ಸುತ್ತಾಟಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ಚಂದ್ರವಳ್ಳಿಯ ಚೆಂದದ ಕಲ್ಲುಬೆಟ್ಟಗಳ ಕಣಿವೆಯ ಗುಡ್ಡತಟಾಕ ರಾಜ್ಯದ ಪ್ರಥಮ ಕೆರೆ. ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲು ಈ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ದೇಗುಲ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಶಿಕಾರಿಪುರದ ತಾಳಗುಂದದ ಪ್ರಣವೇಶ್ವರ ಗುಡಿಗೆ ಹೋದರೆ ಅದರ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿರುವುದು ರಾಜ್ಯದ ಎರಡನೆಯ ಕೆರೆಯೆಂದು ಕದಂಬರ ಗುಡ್ಡತಟಾಕಗಳ ದರ್ಶನವಾಗುತ್ತದೆ. ಬೀದರ್, ಮೈಸೂರು, ಕೆಂಪೇಗೌಡರ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಹೋದರೂ ಚರಿತ್ರೆಯ ವೈಭವಗಳ ಹಿಂದೆ ಕಾಣಿಸುವುದು ನೀರಿನ ಕೆಲಸಗಳು! ಮಲೆನಾಡಿನ ಕೆಳದಿಯ ದೊರೆ ಸದಾಶಿವನಾಯಕನು (೧೫೧೨ - ೪೬) ರಾಜಧಾನಿ ಕೆಳದಿಯ ಸುತ್ತ ೧೪ ಕೆರೆ ಸರಣಿ ನಿರ್ಮಿಸಿದವರು. ವಿಜಯನಗರದ ಹಂಪಿಯಲ್ಲಿ 'ಕನ್ನಡಿಕೆರೆ' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಒಂದು ಕೆರೆಯಿದೆ. ನೀರಿನ ಮೂಲಕ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ, ಊರು ನೋಡಲು ಇದೊಂದು ಸಾಂಕೇತಿಕ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಬಹುದು. ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಪುರಾಣ ಕಾವ್ಯ, ಶಾಸನ, ಶಿಲ್ಪ ಕಲೆಗಳ ಮೂಲದಲ್ಲಿ ನೀರಿನ ಕಾರಣವಿದೆ. ಊರಿಗಾಗಿ ನೀರು ಕಟ್ಟಿದ ವಿಕೇಂದ್ರಕೃತ ನೀರಾವರಿಯ ಮಹಾಪರಂಪರೆಯಿದೆ.

ಹಾಸನದ ಜಾವಗಲ್‌ನ ಮಲದೇವಿಹಳ್ಳಿಯ ಮರಾಠಿಗರು ಭರತನಾಟ್ಯಕ್ಕೆ ಗೆಜ್ಜೆ ತಯಾರಿಸಲು ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಹೆಸರಾದವರು. ಹೊಯ್ಸಳ ಅರಸು ವಿಷ್ಣುವರ್ಧನನ ರಾಣಿ ಶಾಂತಲೆ ಇಲ್ಲೇ ನಾಟ್ಯರಾಣಿಯಾಗಿ ಖ್ಯಾತಳಾದವಳು. ೧೦೩ ವರ್ಷಗಳ ಸತತ ಪರಿಶ್ರಮದಿಂದ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಬೇಲೂರು ಚನ್ನಕೇಶವ ದೇಗುಲ ಇವತ್ತು ವಿಶ್ವವನ್ನೇ ಸೆಳೆಯುತ್ತಿದೆ. ಹೊಯ್ಸಳ ಅರಸರ ನೀರ ನೆಮ್ಮದಿಯ ಕೆರೆ ಕಾಯಕದ ಮೂಲಕವೇ ಇಂಥ ಶ್ರೀಮಂತ ಕಲೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳು ಉದಯಿಸಿದ್ದು ಮರೆಯಲಾಗದು. ನೆಲದುರ್ಗ, ಜಲದುರ್ಗ, ವನದುರ್ಗ, ಗಿರಿದುರ್ಗಗಳಲ್ಲಿನ ಪುರಾತನ ಕೋಟೆಗಳು ಮಳೆ ನೀರು ಹಿಡಿಯುವ ತಂತ್ರಗಳ ಮೂಲಕವೇ ಸಹಸ್ರಾರು ಸೈನಿಕರನ್ನು ನೆಲೆಯೂರಿಸಿವೆಯಲ್ಲವೇ?

ರಾಜ್ಯದ ನದಿಗುಂಟ ನಡೆದು ನೋಡಿ, ನದಿ ಮೂಲದಿಂದ ಸಾಗರ ಸಂಗಮದವರೆಗೆ ದೇಗುಲಗಳು ಶಕ್ತಿಪೀಠಗಳು ಸಿಗುತ್ತವೆ. ದೇವರ ಕಾಡಿನ ನಂಬಿಕೆಯಲ್ಲಿ ನಿಸರ್ಗ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ಸಂಗತಿಗಳು ಕಾಣಿಸುತ್ತವೆ. ಇಡೀ ರಾಜ್ಯದ ಪಕ್ಷಿ ನೋಟಕ್ಕೆ ಎತ್ತರದ ಬೆಟ್ಟಗಳು ಒಳ್ಳೆಯದು. ಮಂಡ್ಯದ ಮೇಲುಕೋಟೆ, ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲದ ಮಲೆ ಮಹದೇಶ್ವರ, ಕುಮಟಾದ ಯಾಣ, ಬೀದರ್‌ದ ಗಾಯ್‌ಮಾತಾ, ಕಲಬುರಗಿ ಚಿಂಚೋಳಿಯ ಗೊಟ್ಟಂಗೊಟ್ಟಿಯ ಭಕ್ತಪ್ರಭುಗಳ ತಪಸ್ಸಿನ ತಾಣದ ಸನಿಹದ ಸಿದ್ಧಕುಂಡದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲಿನಿಂದ ಹನಿ ನೀರು ಸದಾ ಬೀಳುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ತೀವ್ರ ಜಲಕ್ಷಾಮದಿಂದ ಬಳಲಿದ ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೯೭೨ ರ ಭೀಕರ ಬರಸಾಢ್ ಬರದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ನೀರಿತ್ತೆಂಬುದನ್ನು ಮರೆಯಲಾಗದು. ಸಿದ್ಧೇಶ್ವರರ ಪವಾಡದಿಂದ ಸಿದ್ಧಗಂಗೆಯಿಂದ ತುಮಕೂರಿನ ಬೆಟ್ಟ, ಸಿಖ್ ಧರ್ಮಸ್ಥಾಪಕರಾದ ಶ್ರೀ ಗುರುನಾನಕರ ತಪಸ್ಸಿನ ಬೀದರ್‌ನ ನಾನಕ್ ಝರಾ, ಬದಾಮಿಯ ಮಹಾಕೂಟದ ಪುಷ್ಕರಣಿಯ ಒರತೆ, ರಾಮನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ರಾಮದೇವರ ಬೆಟ್ಟ, ರೇವಣಸಿದ್ಧೇಶ್ವರ ಬೆಟ್ಟ, ಮಲೆಬನ್ನೂರಿನ ಅರಸಾಳ, ಬೈಲಹೊಂಗಲದ ಸೊಗಲ, ಸುಮಾರು ೧೯೨೦ ಅಡಿ ಆಳದ ಕೊಳವೆ ಬಾವಿ ಕೊರೆಸಿದ್ದರೂ ನೀರು ಸಿಗದೇ ಪರದಾಡುವ ಕೋಲಾರದ ಅಂತರಂಗಿಯಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ೨೦ - ೨೫ ಅಡಿಗೇ ತೆರೆದ ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ನೀರಿದೆ. ಎತ್ತರದ ಬೆಟ್ಟ, ಮರ, ಪೊದೆಗಳನ್ನು ದೈವಿ ನಂಬಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಸಂರಕ್ಷಿಸಿದ ಪರಂಪರೆಯಿಂದ ರಾಜ್ಯದ ಅತ್ಯಂತ ಎತ್ತರದ ಹಲವು ಬೆಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಇಂದಿಗೂ

ನೀರು ಕಾಣಬಹುದು. ಬೆಟ್ಟದ ನೀರು ಇಂದಿನ ಕೃಷಿ ನಗರಗಳ ನೂರಾರು ಟಿ.ಎಂ.ಸಿ. ಬೇಡಿಕೆ ಈಡೇರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಇವತ್ತಿಗೂ ನೀರು ಹೇಗಿದೆಯೆಂಬುದು ಪರಿಸರ ಹೇಗಿದ್ದರೆ ನೀರಿರುತ್ತದೆಂಬುದರ ದರ್ಶನವಾಗಿದೆ.

ಕೆರೆ ಕೊಂದವರು ನಾವು :

ರಾಜ್ಯದ ಸಣ್ಣ ನೀರಾವರಿ ಇಲಾಖೆಯ ದಾಖಲೆಯಂತೆ ೩೮, ೬೦೮ ಕೆರೆಗಳಿವೆ. ಆಡಳಿತದ ಅನುಕೂಲಕ್ಕೆ ವಿಭಾಗಿಸಿದ ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್, ಅರಣ್ಯ ಇಲಾಖಾ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಕೆರೆಗಳನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ಹೋದರೆ ದರ್ಶನವಾಗುತ್ತದೆ. ವಿಕೇಂದ್ರೀಕೃತ ನೀರಾವರಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಮಾದರಿಯಾಗಿ ಕೆರೆಕಟ್ಟಿಗಳು ಮೈದಳೆದಿವೆ.

ಎಕರೆಯಲ್ಲಿ ಹತ್ತಾರು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಸುರಿದ ಮಳೆ ನೀರು ಹಿಡಿಯಲು ದೊಡ್ಡ ಪಾತ್ರಗಳು ಬೇಕು. ಒಂದು ಬೃಹತ್ ಅಣೆಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ನೂರಾರು ಟಿ.ಎಂ.ಸಿ. ಹಿಡಿಯಲು ಹೊರಟರೆ ಲಕ್ಷಾಂತರ ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಭೂಮಿ ಜಲಾಶಯಕ್ಕೆ ಮುಳುಗುತ್ತದೆ. ಬಿದ್ದ ಹನಿಯನ್ನು ಬಿದ್ದಲ್ಲಿ ಉಳಿಸುವ ತಂತ್ರ ಸರ್ವವ್ಯಾಪಿಯಾದರೆ ಸಾಗರ ಸೇರುವ ಒಂದಿಷ್ಟು ಜಲಸಂಪತ್ತು ನಮ್ಮದಾಗುತ್ತದೆ. ಮುಳುಗಡೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆಯಿಲ್ಲ. ಭೂಮಿ ಜವುಗಾಗುವ ಸಂದರ್ಭವಿಲ್ಲ. ಒಮ್ಮೆ ಗ್ರಾಮದ ವಿಶಾಲ ಕೆರೆ ನೋಡಬೇಕು, ಹಿರಿಯರು ಮಾಡಿಟ್ಟ ಜಲಪಾತ್ರ ಹಾಳಾಗಿ ಹೋಗಿದೆ. ಅವುಗಳ ಹೂಳು ತೆಗೆದು ಸುಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ನಮ್ಮ ನೀರು ನಮ್ಮೂರಲ್ಲಿ ನಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅಬ್ಬರದ ಮಳೆಯ ಸಂಪೂರ್ಣ ನೀರು ಹಿಡಿಯುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಯಾವತ್ತೂ ನಮಗಿಲ್ಲ. ಅದರ ಅಗತ್ಯವೂ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕ್ಷೀರ ಸಾಗರದವರು ಬೆಣ್ಣೆಗೆ ಹುಡುಕುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ನಮ್ಮದಾಗಬಾರದು. ದಿನಕ್ಕೆ ನೂರು ಮಿಲಿ ಮೀಟರ್ ಮಳೆ ಸುರಿಯಿತೆಂದರೆ ಒಂದು ಚದರ್ ಮೀಟರ್ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ನೂರು ಮೀಟರ್ ಮಳೆ ನೀರು ಬಂತೆಂದು ಅರ್ಥ. ನೂರಾರು ಎಕರೆಯಲ್ಲಿ ಸುರಿಯುವ ಲಕ್ಷಾಂತರ ಮೀಟರ್ ಮಳೆ ಹಳ್ಳವಾಗಿ ಇಳಿಜಾರಿಗೆ ಓಡುತ್ತದೆ. ಓಡುವ ಮುಂಚೆ ಮೂಗುದಾರ ಹಾಕಿ ಎತ್ತರದ ನೆಲೆಯ ಕೆರೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಿಷ್ಟು ಉಳಿಸಬಹುದು. ಹೆಚ್ಚುವರಿ ನೀರನ್ನು ಇನ್ನೊಂದು ಕೆರೆಗೆ ಜೋಡಿಸುತ್ತ ಪ್ರವಾಹ ರೂಪ ಪಡೆಯುವ ಮುಂಚೆ ಜಲಸಂಪತ್ತು ಸಮುದಾಯದ ಕೆರೆ

ಖಜಾನೆಯಲ್ಲಿ ಶೇಖರಿಸಬಹುದು. ನೀರಾವರಿ, ಅಂತರ್ಜಲ ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಇದು ಸಹಾಯಕವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಬ್ಬರದ ಮಳೆ ಪ್ರವಾಹ, ಭೂಸವಕಳಿ ಎದುರಿಸುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿದು.

ಇತಿಹಾಸದ ಪುಟ ತೆಗೆದರೆ ಕಾವೇರಿ ನದಿ ಪ್ರವಾಹದ ನೀರು ಬಳಸಿ ಕೃಷಿ ಗೆಲ್ಲಿಸಲು ಕಲ್ಲಣೆ, ಸರಣಿ ಕೆರೆಗಳು ನಿರ್ಮಾಣವಾದ ದಾಖಲೆ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೯೨೪ರ ಪ್ರವಾಹದ ತಲ್ಲಣದ ನಂತರದಲ್ಲಿ ಅಣೆಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ನೀರು ಹಿಡಿದು ಗೆಲ್ಲುವ ಸೂತ್ರಗಳು ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿವೆ. ಇದಕ್ಕಿಂತ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಇದೇ ಕಾವೇರಿ ಕಣಿವೆಯ ಮೈಸೂರು ಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ ಮೇಜರ್ ಸ್ಯಾಂಕಿಯ ವರದಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೮೬೬ ರಲ್ಲಿ ೧೪, ೮೦೩ ಕೆರೆ ಹೂಳಿತ್ತುವ ಯೋಜನೆ ರೂಪಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಸರಣಿ ಕೆರೆಗಳಿಗೆ ಮೈಸೂರು ಸೀಮೆಯ ನೀರಾವರಿ ವಿಶ್ವದ ಗಮನ ಸೆಳೆದಿದೆ. ಪ್ರವಾಹ ನಿಯಂತ್ರಣ ತಂತ್ರ ಅಳವಡಿಸಲು ಇದಕ್ಕಿಂತ ಸೂಕ್ತ ಮಾದರಿಗಳು ಬೇಕೆ? ಕೆರೆಗಳನ್ನು ಕಳೆದ ೬೦ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸಿದ ಫಲವನ್ನು ಈಗ ಜಲಕ್ಷಾಮ, ಪ್ರವಾಹದ ಮೂಲಕ ಅನುಭವಿಸುವಂತಾಗಿದೆ. ಬೃಹತ್ ನೀರಾವರಿಯಿಂದ ಬರುವ ಕಾಲುವೆ ನೀರು, ವಿದ್ಯುತ್ ಅನುಕೂಲತೆಯಿಂದ ಸಾವಿರಾರು ಅಡಿಯಿಂದ ನೀರೆತ್ತುವ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳು ಸಮುದಾಯ ನಿರ್ವಹಿಸಿದ ಕೆರೆಗಳನ್ನು ಮರೆಯುವಂತೆ ಮಾಡಿದವು. ಅಣೆಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ನೀರು ಭರ್ತಿಯಾದಾಗ, ಕೊಳವೆ ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ನೀರು ಸಿಕ್ಕಾಗ ಕೃಷಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗಿದ್ದು ಸುಳ್ಳಲ್ಲ. ಆದರೆ ಬಿದ್ದ ಹನಿಯನ್ನು ಬಿದ್ದಲ್ಲಿ ಸಂರಕ್ಷಿಸುವ ಕೆರೆಗಳ ಮಹತ್ವ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿ ಅಂತರ್ಜಲ ಮರುಪೂರಣ ಕಾರ್ಯಗಳು ಕಡಿಮೆಯಾಯಿತು.

ರಾಜರು, ರಾಣಿಯರು, ದಂಡನಾಯಕರು, ಶಾನಭೋಗರು ಸೇರಿದಂತೆ ಹಲವರು ಕೆರೆ ಕಟ್ಟಿಸಿದವರು. ಸಮುದಾಯದ ನಡುವೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಈ ಕೆರೆಗಳನ್ನು ನಾವು ಈಗ ಸರ್ಕಾರೀ ಕೆರೆಗಳೆಂದು ಗುರುತಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಪುರಾತನ ಜಲನಿಧಿಗಳನ್ನು ಮರೆತಿದ್ದೇವೆ. ಎರೆ ಮಣ್ಣಿನ ಬರದ ಸೀಮೆಯಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆಗೆ ಕೆರೆ ಭರ್ತಿಯಾದರೆ ಮೂರು ವರ್ಷ ಕೆರೆಯಲ್ಲಿ ನೀರಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಈಗ ಸುರಿಯುತ್ತಿರುವ ಮಳೆ ಹಿಡಿಯಲು ಎಷ್ಟು ಕೆರೆಗಳು ಸರಿಯಾಗಿವೆ? ಕೆರೆ ಅತಿಕ್ರಮಣ ಜೋರಾಗಿದೆ. ಕೆರೆಗಳಿಗೆ ನೀರು ಬರುವ ಕಾಲುವೆಗಳು

ಮುಚ್ಚಿಹೋಗಿವೆ. ಒಂದೆಡೆ ನೀರಿನ ಬಳಕೆಯ ಹೆಚ್ಚಳ, ಇನ್ನೊಂದೆಡೆ ಜಲಮೂಲಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯದಿಂದ ಜಲಕ್ಷಾಮಕ್ಕೆ ಆಹ್ವಾನ ನೀಡಿದ್ದೇವೆ.

ಜಲಕ್ಷಾಮಕ್ಕೆ ಏನು ಕಾರಣ?

ನೀರಿನ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಯ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುತ್ತ ಹೋದರೆ ೪೦ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಅಡಿಕೆ ತೋಟದ ಕಾಲುವೆಗಳಲ್ಲಿ ಈಜಾಡುತ್ತಿದ್ದ ತುಮಕೂರಿನ ಚಿಕ್ಕನಾಯಕಹಳ್ಳಿ ಇಂದು ೧೬೦೦ ಅಡಿ ಆಳದ ಕೊಳವೆ ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ನೀರು ಹುಡುಕುತ್ತಿದೆ. ತೆರೆದ ಬಾವಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಬದುಕು ಹುಡುಕಿದ ಬೀದರ್ ಕೊಳವೆ ಬಾವಿಗೆ ಮೊರೆ ಹೋಗುತ್ತಿದೆ. ಕೆರೆಗಳ ಕೋಲಾವಂತೂ ಕೊಳವೆ ಬಾವಿಗೂ ನೀರಿಲ್ಲವೆಂದು ಅಳುತ್ತಿದೆ. ಬೇಸಿಗೆಯ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಒರತೆ ಜಲ ರಸ್ತೆಗಳಲ್ಲಿ ಹರಿಯುತ್ತ ಓಡಾಟಕ್ಕೆ ತೊಂದರೆ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದ ರಾಣಿಬೆನ್ನೂರಿನ ಜೋಯಿಸರಹರಳಹಳ್ಳಿಗೆ ಈಗ ನೀರಿಲ್ಲ. ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ - ಧಾರವಾಡಗಳು ಹತ್ತು ಹದಿನೈದು ದಿನಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ನಳದಲ್ಲಿ ನೀರು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿವೆ. ಬೇಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಹಳ್ಳಿ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಈಜಾಟಕ್ಕೆ ಆಶ್ರಯ ನೀಡಿದ ಮಲೆನಾಡಿನ ಹೊಳೆ ಹಳ್ಳಗಳು ಸಂಪೂರ್ಣ ಒಣಗುತ್ತಿವೆ. ನದಿ ನಾಡಿನ ಕರಾವಳಿ ಜಲಕ್ಷಾಮಕ್ಕೆ ತುತ್ತಾಗಿದೆ. ನಾಲ್ಕು ದಶಕಗಳೇಚೆಗೆ ನೀರಿನ ಸಮಸ್ಯೆ ಬೆಳೆದಿದೆ. ಅಚ್ಚರಿಯೆಂದರೆ ಸಾಕ್ಷರತೆಯ ಪ್ರಮಾಣ, ಕೃಷಿ ಸುಧಾರಣೆಯ ಕ್ರಮಗಳು ಏರಿದ ಈ ದಶಕದಲ್ಲಿ ನೀರು ಮಾಯವಾಗಿದೆ. ಜಲದ ಕುರಿತ ಅಜ್ಞಾನ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದೆ.

ಏರಿದ ಕೃಷಿ, ಉದ್ಯಮ, ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಿಂದ ನೀರಿನ ಬಳಕೆ ಹೆಚ್ಚಿರುವುದು ಸಹಜವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಅಧಿಕ ನೀರು ಬಳಸುವ ಅಡಿಕೆ, ಕಬ್ಬು, ಭತ್ತ, ಬಾಳೆ, ದ್ರಾಕ್ಷಿ, ಪಪ್ಪಾಯ, ತೆಂಗು, ತಾಳೆ ಮುಂತಾದ ಬೆಳೆಗಳು ಈಗ ಎಲ್ಲೆಡೆ ಹಬ್ಬಿವೆ. ವರ್ಷಕ್ಕೆ ೫೦೦ ಮಿಲಿ ಮೀಟರ್ ಮಳೆ ಸುರಿಯದ ತುಮಕೂರು, ಚೆನ್ನಗಿರಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮರಕ್ಕೆ ದಿನಕ್ಕೆ ೧೬ ಲೀಟರ್ ನೀರು ಬಯಸುವ ಅಡಿಕೆ ಬೆಳೆದಿದ್ದೇವೆ. ಪ್ರತಿ ಎಕರೆ ತೋಟಕ್ಕೆ ವಾರಕ್ಕೆ ೧೨,೦೦೦ - ೧೫,೦೦೦ ಲೀಟರ್ ನೀರು ಬೇಕು. ಕೃಷಿಗೆ ನದಿ, ಕೆರೆಗಳಲ್ಲಿ

ನೀರಿಲ್ಲದಿದ್ದರಿಂದ ಆಳದ ಕೊಳವೆ ಬಾವಿ ಕೊರೆಸುತ್ತ ಅಂತರ್ಜಲ ಕುಸಿದಿದೆ. ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನೀರಿಗೆ ನೆರವಾದ ನಗರದ ಕೆರೆಗಳು ಕೊಳಚೆಗುಂಡಿಗಳಾಗಿವೆ. ನದಿ ಮೂಲದ ಮಲೆನಾಡಿನಲ್ಲಿಯೂ ಅರಣ್ಯ ನಾಶವಾಗಿ ಜಲಮೂಲಗಳು ಒಣಗಿವೆ. ವರ್ಷದಿಂದ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಮಳೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ಮಳೆಗಾಲ ಮುಗಿದ ತಕ್ಷಣ ಹಳ್ಳಗಳ ನೀರಿನ ಹರಿವು ನಿಂತು ಹೋಗುತ್ತಿದೆ.

ರಾಜ್ಯದ ಕೃಷಿಯ ವಿಶೇಷ ಗಮನಿಸಬೇಕು. ಇಲ್ಲಿ ೬,೦೦೦ ಮಿಲಿ ಮೀಟರ್ ಆಗುಂಬೆ ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿಯೂ ಕೃಷಿಯಿದೆ. ಕೇವಲ ೨೫೦ ಮಿಲಿ ಮೀಟರ್ ಸುರಿಯುವ ಮೊಳಕಾಲ್ಮೂರಿನಲ್ಲಿಯೂ ಬೇಸಾಯವಿದೆ. ಒಟ್ಟು ಕೃಷಿ ನೆಲೆಯ ಸುಮಾರು ೪೦ ರಷ್ಟು ಪ್ರದೇಶ ಎರೆ ಹೊಲಗಳು. ಎರೆ ಇದ್ದವ ದೊರೆಯೆಂದು ಜನಪದರು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ನಮ್ಮ ಮೈಮೇಲಿನ ಬಟ್ಟೆ ಒದ್ದೆಯಾಗುವಷ್ಟು ಚಿಕ್ಕ ಮಳೆ ಸುರಿದರೆ ಒಂದು ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಅಗತ್ಯವಿರುವಷ್ಟು ಬಿಳಿಜೋಳ ಬೆಳೆಯುವ ಜಾಣ್ಮೆ ರೈತರದು. ಚಳಿಗಾಲದ ಮಂಜಿನ ತೇವದಲ್ಲಿ ಕಡಲೆ ಬೆಳೆಯುವ ತಾಕತ್ತಿದೆ. ಎತ್ತುಗಳಿಂದ ಉಳುಮೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎಕರೆಗೆ ೧೦ - ೧೫ ಮರಗಳು ಬಯಲು ನಾಡಿನ ಹೊಲದಲ್ಲಿದ್ದವು. ಬೇವು, ಕರಿಜಾಲಿ, ಹೊಂಗೆ ಮುಂತಾದ ಸಸ್ಯಗಳು ಮಣ್ಣಿಗೆ ಸಾವಯವ ಶಕ್ತಿ ಒದಗಿಸಿ ನೀರು ಹಿಡಿಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಸದಾ ಬರದಿಂದ ತತ್ತರಿಸುವ ಗದಗದಲ್ಲಿ ಇಂದು ಎರಡು ಎಕರೆಗೆ ಒಂದು ಮರವೂ ಇಲ್ಲ! ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಮರ ಬೆಳೆಸುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ನಡೆದರೆ ಮಾತ್ರ ನಾಡಿನ ನೀರಿನ ಸ್ಥಿತಿ ಸ್ವಲ್ಪಬದಲಾಗಬಹುದು.

ರೈತರು ಕೃಷಿ ಉಳಿಸಲು ಹೋರಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ನೀರು ದೊರಕಿದರೆ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಸಾಲ ನೀಡುವುದಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ದೂರದ ಜಲಾಶಯ, ನದಿಗಳಿಂದ ನೀರು ನೀಡುವ ಕೇಂದ್ರೀಕೃತ ನೀರಾವರಿ ಮಾದರಿಗಳಿವೆ. ಮಳೆ ಬಂದು ಜಲಾಶಯ ಭರ್ತಿಯಾದರೆ ಬದುಕು ಗೆಲ್ಲಬಹುದು. ಜಲಾಶಯ ತುಂಬದಿದ್ದರೆ ರೈತರು ಕಂಗಾಲಾಗುತ್ತಾರೆ. ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಮಳೆ ಸುರಿದರೆ ನೀರು ಹಿಡಿಯಲು ನೀರಾವರಿ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕೆರೆಗಳಿಲ್ಲ. ಕಾವೇರಿ, ಕೃಷ್ಣಾ ಕಣಿವೆಯ ಭತ್ತದ ಬೆಳೆಗಾರರು ಕಳೆದ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಸಂಕಷ್ಟ ಅನುಭವಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಶೇಕಡಾ ೨೫ - ೪೦ ರಷ್ಟು ಕಬ್ಬಿನ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳು ಕಡಿಮೆಯಾಗಿವೆ.

ಬದುಕನ್ನು ಸುಸ್ಥಿರಗೊಳಿಸಲು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರು ಜಲಸಾಕ್ಷರರಾಗಬೇಕು. ನೀರಿನ ಸಂರಕ್ಷಣೆ, ಮಿತ ಬಳಕೆಯ ತಂತ್ರ ಅನುಸರಿಸಬೇಕು. ಹವಾಮಾನ ಬದಲಾವಣೆಯಾದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಮಳೆ ಸುರಿಯದಿದ್ದರೂ ನಂತರ ಮಳೆ ಬರುತ್ತಿದೆ. ಮಳೆ ನೀರು ಓಡಿ ಪ್ರವಾಹ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಉದ್ಭವವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಸುರಿದ ಮಳೆ ನೀರು ಶೇಖರಿಸಲು ಕೆರೆ, ಕೃಷಿಹೊಂಡ ನಿರ್ಮಾಣ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಹೊಲಗಳಿಗೆ ಬದು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಮರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗಬೇಕಿದೆ. ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಚಾವಣಿ ನೀರಿನ ಕೊಯ್ಲು, ಕೆರೆಗಳ ಸುಧಾರಣೆ, ನೀರು ಹರಿಯುವ ಕಾಲುವೆಗಳನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸುವ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಮಹತ್ವ ಬೇಕು. ಹಿಂಗಾರಿ, ಮುಂಗಾರಿಯೆಂದು ಮಳೆ ನಂಬಿ ಬೇಸಾಯ ಮಾಡುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಈಗಿಲ್ಲ. ಬದಲಾದ ಹವಾಮಾನದಿಂದ ಯಾವಾಗ ಬೇಕದರೂ ಮಳೆ ಸುರಿಯುತ್ತಿದೆ. ನೀರು ಹಿಡಿದು ಜನಜೀವನ ಗೆಲ್ಲಿಸಲು ಸಾಮುದಾಯಿಕ ಪ್ರಯತ್ನ ಅಗತ್ಯವಿದೆ.

ಜಲಕ್ಷಾಮಕ್ಕಿಂತ ಜ್ವಾಲಾಮಯ ದೊಡ್ಡದು :

ರಾಜ್ಯದ ೧೨೯ ತಾಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಬರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ೨೦೧೬ ರಲ್ಲಿ ಉದ್ಭವಿಸಿತ್ತು. ಸರಕಾರ ಬರ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಸಮಿತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿತ್ತು. ಸಚಿವರು, ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಸಮಿತಿ ಬರದ ನಿಜ ಸ್ಥಿತಿ ಅರಿಯಲು ಯಾವ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುತ್ತದೆಂಬುದು ನಮಗೆಲ್ಲ ತಿಳಿದ ಸಂಗತಿ. ಜಿಲ್ಲಾ / ತಾಲೂಕು ಮಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರಿ, ಜನಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳ ಸಭೆ ಕರೆಯುವುದು, ಮಳೆ ಕೊರತೆಯ ವಿವರ ಪಡೆದು ಕೇಂದ್ರದ ನೆರವಿಗೆ ಮನವಿ ಸಲ್ಲಿಸುವ ಮಾಮೂಲಿ ಕೆಲಸ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಆಡಳಿತ, ವಿರೋಧ ಪಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಜಗಳ, ಚರ್ಚೆಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಮಯ ಕಳೆಯುತ್ತದೆ. ಬರದ ನೆಲಮೂಲದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ, ಬರ ಗೆಲ್ಲುವ ರೈತ ತಂತ್ರ ಅರಿಯುವ, ಜನಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಮಾತ್ರ ಯಾವತ್ತೂ ನಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಭೂಮಿಗೆ ಮರಳು ಮುಚ್ಚಿದೆಯೆ ಮೂಲಕ ನೆಲದ ತೇವ ಸಂರಕ್ಷಿಸಿ ಕೃಷಿ ಗೆಲ್ಲಿಸುವ ಯಲಬುರ್ಗಾ ರೈತರ ತಂತ್ರಗಳು, ಅಕ್ಕಡಿ ಬೇಸಾಯದ ಮೂಲಕ ಜನ ಜಾನುವಾರಿಗಳಿಗೆ ಬರದ ಕಷ್ಟವಾಗದಂತೆ ಬದುಕಿನ ಬೀದರಿನ ಬೇಸಾಯ, ಬದು ನಿರ್ಮಿಸಿ, ಮರ ಬೆಳೆಸಿ ಗೆದ್ದ ರೈತರು, ವಾರ್ಷಿಕ ೨೦೦ - ೪೦೦ ಮಿಲಿ ಮೀಟರ್ ಮಳೆ ಸುರಿದರೂ ಎರೆ ಹೊಲದ ಖಾಸಗಿ ಕೆರೆಗಳಲ್ಲಿ ನೀರು ಹಿಡಿದಿಟ್ಟು

ಗೆದ್ದ ರಾಯಚೂರಿನ ಸಿಂಗಡದಿನಿಯ ಕೃಷಿಕರು, ಕೃಷಿ ಹೊಂಡದಲ್ಲಿ ನೀರು ಹಿಡಿದು ಗೆದ್ದವರನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ನೆಲದ ಪಾಠಗಳು ಸಿಗುತ್ತವೆ. ಬರ ಎದುರಿಸುವ ದಾರಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ಕೇಂದ್ರದ ಬರಪರಿಹಾರದ ಹಣದ ಮೂಲಕ ಮಾತಾಡುವ ಬದಲು ಇಂಥ ಸುಸ್ಥಿರ ಕ್ರಮಗಳತ್ತ ಗಮನಬೇಕು.

ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಸಭೆ, ಮಾಧ್ಯಮಗಳ ಹೇಳಿಕೆಯ ಹಂತಮೀರಿ ನಿಜವಾದ ವಸ್ತುಸ್ಥಿತಿ ಅರಿಯುವ ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಆಡಳಿತ ಬಳಸಬೇಕು. ರಾಜ್ಯದ ವಿವಿಧ ಪ್ರದೇಶದ ಒಳ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಂಚಾರ ಕೈಗೊಂಡರೆ ವಿಶೇಷ ವಿವರಗಳು ಕಣ್ಣಿಗೆ ರಾಚುತ್ತವೆ. ಚಳಿಗಾಲದಲ್ಲಿ ಬೀದರದಿಂದ ಅಥಣಿಯವರೆಗೆ ಕಾಣಿಸುವ ಜವೆಗೋಧಿ, ಜೋಳ, ಸಜ್ಜೆ, ಕಡಲೆ, ಕುಸುಬಿ ಬೆಳೆಗಳ ಸ್ಥಿತಿ ಏನಾಗಿದೆಯೆಂದು ನೋಡಬಹುದು. ನದಿ, ನಾಲೆ, ಕೆರೆ, ಬಾವಿಗಳಲ್ಲಿ ನೀರಿನ ಸ್ಥಿತಿ ಗಮನಿಸಬಹುದು. ದನಕರು ಮೇವಿಗಾಗಿ ರೈತರ ಹೊಲಗಳಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಸಂಗ್ರಹವಿದೆಯೆಂಬ ಅಂದಾಜು ದೊರೆಯಬಹುದು. ಹೊಲದಲ್ಲಿ, ಬೇವಿನ ಮರದಡಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತ ರೈತರ ಜೊತೆ ಮಾತಾಡುತ್ತ ಹೋದರೆ ಬೇಸಿಗೆಯ ಸಂಕಷ್ಟದ ಅಂದಾಜು ಊಹಿಸಬಹುದು. ಬರದ ಸಂಕಷ್ಟಕ್ಕೆ ಮಳೆ ಕೊರತೆ ಮಾತ್ರ ಕಾರಣವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಮುಂಗಾರಿ ಬೆಳೆ ಕೊಯ್ಲಿನ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಅಧಿಕ ಮಳೆ ಸುರಿದು ಮೇವಿನ ನಷ್ಟವಾದರೂ ರೈತರಿಗೆ ಬರ ಭೀಕರವಾಗುವುದನ್ನು ಕಳೆದ ವರ್ಷ ಕಲಬುರಗಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಡಿದ್ದೇವೆ. ಬಹುಬೆಳೆ ಪದ್ಧತಿ ಕೈಬಿಟ್ಟಿದ್ದು ಬರದ ತೀವ್ರತೆ ಹೆಚ್ಚಳಕ್ಕೆ ಒಂದು ಕಾರಣವಾಗಿದೆ.

ತೋಟ ಉಳಿಸಲು ವರ್ಷದಿಂದ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಆಳಕ್ಕೆ ಕೊಳವೆ ಬಾವಿ ಕೊರೆಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಅಂತರ್ಜಲ ಕುಸಿತದ ಬಳಿಕ ಜಾನುವಾರುಗಳ ಸಮಸ್ಯೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದೆ. ಕೆರೆ, ನಾಲಾಗಳಲ್ಲಿ ನೀರು ಕುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದ ದನಕರುಗಳಿಗೆ ಬರದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯ ನೀಡಿದರಷ್ಟೇ ನೀರು ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಕಲಬುರಗಿಯ ಆಳಂದದ ರೈತರು ೨೦೧೬ ರ ಬರದಲ್ಲಿ ದನಕರುಗಳಿಗೆ ನೀರು ಅಳಿದು ಕುಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಂದು ಜಾನುವಾರುವಿಗೆ ದಿನಕ್ಕೆ ೧೦೦ - ೧೨೦ ಲೀಟರ್ ನೀರು ಬೇಕು. ಆದರೆ ಆ ವರ್ಷ ಅತ್ಯಂತ ಸಂಕಷ್ಟ ಉದ್ಭವಿಸಿ ೧೫ - ೨೦ ಲೀಟರ್ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ದನಕರುಗಳ ಜೀವ ಉಳಿಸುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಬಂದಿತ್ತು. ಕಲಬುರಗಿಯ

ಆಳಂದದ ದುತ್ತರಗಾಂವ್ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಟ್ಯಾಂಕರ್ ನೀರು ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ದಿನಕ್ಕೆ ಐದು ಬಿಂದಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಕುಟುಂಬಗಳು ಬದುಕಿದವು. ಪ್ಲಾಸ್ಟಿಕ್ ಬುಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಆ ನೀರನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ದನಕರುಗಳನ್ನು ಬದುಕಿಸಿದ್ದರು. ದನಕರುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಕಟಕರಿಗೆ ಮಾರಾಟ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ನೋವಿನ ನೋಟಗಳು ಕಡಂಗಂಚಿ, ದುತ್ತರಗಾಂವ್ ಮುಂತಾದೆಡೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಉಳುಮೆ ಎತ್ತುಗಳನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡಿದ ಹೈದ್ರಾಬಾದ್ ಕರ್ನಾಟಕದ ರೈತರು ಪುನಾ, ಮುಂಬೈ, ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ವಲಸೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕ, ಹೈದ್ರಾಬಾದ್ ಕರ್ನಾಟಕದ ಸ್ಥಿತಿ ಹೇಗಿದೆಯೆಂಬುದು ಅರಿಯಲು ಇಷ್ಟು ದೂರ ಪಯಣಿಸುವ ಅಗತ್ಯವೂ ಇರಲಿಲ್ಲ! ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಯಶವಂತಪುರ ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ನಿಂತರೆ ಖಾಸಗಿ ವಾಹನಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಸಾರ ಸಮೇತ ಕೂಲಿಗೆ ವಲಸೆ ಬರುವ ಬಡ ಕುಟುಂಬಗಳನ್ನು ನಿತ್ಯವೂ ನೋಡಬಹುದಿತ್ತು. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಬರದ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ರೈತರಲ್ಲಿ ಕೇಳುವುದಕ್ಕಿಂತ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ವರದಿ ಪಡೆಯುವ ಮಾದರಿಗೆ ಅಂಟಿದೆ!

ಬರ ಮೈಸೂರು ಸೀಮೆಗೂ ಕಾಲಿರಿಸಿದೆ. ಮಳೆಗಾಲದ ಭತ್ತ ಬೆಳೆಯಲಾಗದೇ ಗದ್ದೆಗಳು ಪಾಳು ಬಿದ್ದಿವೆ. ಕೃಷಿಗಿಂತ ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಸಮಸ್ಯೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ. ರಾಜ್ಯದ ಎಲ್ಲ ಅಣೆಕಟ್ಟುಗಳ ನೀರನ್ನು ಇನ್ನು ಕುಡಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ನಿಗದಿಪಡಿಸುವ ಅನಿವಾರ್ಯತೆ ತಲೆದೋರಿದೆ. ಕೃಷ್ಣಾ ನದಿಯ ಪ್ರವಾಹದ ನೀರನ್ನು ವಿಜಾಪುರದ ಕೆರೆಗಳಿಗೆ ತುಂಬಿಸುವ ಉತ್ತಮ ಕೆಲಸಗಳು ನಡೆದಿವೆ. ಕೃಷಿ ಹೊಂಡ ಯೋಜನೆಗಳು ನೆರವಾಗಿವೆ. ಮಲೆನಾಡಿನ ಬೆಟ್ಟಗಳಿಂದ ಕರಾವಳಿಯತ್ತ ಹರಿಯುವ ನದಿ, ಹಳ್ಳಿಗಳು ಈಗಾಗಲೇ ಒಣಗಿವೆ. ಮಾರ್ಚ್‌ದಲ್ಲಿರುವಷ್ಟು ಕನಿಷ್ಠ ಪ್ರಮಾಣದ ನೀರು ಡಿಸೆಂಬರ್‌ದಲ್ಲಿ ಹರಿಯುತ್ತಿದೆ. ಇಂಥ ಸಂಕಷ್ಟದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಜಲ ಸಂರಕ್ಷಣೆ, ನೀರಿನ ಮಿತ ಬಳಕೆಗೆ ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಅಂತರ್ಜಲ ಕುಸಿತದ ಅಪಾಯದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕ ನೀರು ಬಳಸುವ ಕಬ್ಬು, ಅಡಿಕೆ, ಭತ್ತದ ಕ್ಷೇತ್ರ ವರ್ಷದಿಂದ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದೆ. ಒಂದು ಅಂದಾಜಿನ ಪ್ರಕಾರ ನಮ್ಮ ಅಣೆಕಟ್ಟೆ ನೀರಿನ ಹೆಚ್ಚಿನ ಭಾಗ ಈ ಬೆಳೆಗಳಿಗೆ ಖರ್ಚಾಗುತ್ತಿದೆ. ಹಣ ನೀಡುವ, ಸುಲಭದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುವ ಬೆಳೆಗಳತ್ತ ರೈತರು ಆಸಕ್ತರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ವಾಣಿಜ್ಯ ಬೆಳೆಯ ಅಬ್ಬರಕ್ಕೆ ನೀರಿನ ಬಳಕೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತ ಇಂದು ವಾಡಿಕೆಯ ೭೦೦ - ೮೦೦ ಮಿಲಿ ಮೀಟರ್ ಮಳೆ ಸುರಿದರೂ ಪ್ರದೇಶ ಜಲಕ್ಷಾಮದಿಂದ ತತ್ತರಿಸುವ ಸ್ಥಿತಿಯಿದೆ.

ನೀರಾವರಿ ಬೆಳೆ ಕ್ಷೇತ್ರ ನಿಯಂತ್ರಣಕ್ಕೆ ಯಾವ ಸರಕಾರವೂ ದಿಟ್ಟ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ವರ್ಷದಿಂದ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ನಿಯಂತ್ರಣವಿಲ್ಲದೇ ನೀರಿನ ಬಳಕೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವಾಗ ಬೃಹತ್ ನೀರಾವರಿ ಯೋಜನೆ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುತ್ತಿವೆ. ಹಣ ಖರ್ಚು ಮಾಡಿ ಕಾಂಕ್ರೀಟ್ ಕಾಲುವೆ ಮಾಡಿದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ನೀರಾವರಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಮಳೆ ಸುರಿದರೆ ಮಾತ್ರ ನೀರು ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಮಲೆನಾಡಿನಲ್ಲಿಯೇ ನೀರಿನ ಸಮಸ್ಯೆ ಜೋರಾಗಿರುವಾಗ ನೀರಾವರಿ ಯೋಜನೆಯ ಲಾಭ ಗುತ್ತಿಗೆದಾರರಿಗೆ, ರಾಜಕಾರಣಿಗಳಿಗಷ್ಟೇ 'ನೆಮ್ಮದಿ' ನೀಡಬಹುದು. ಬರ ರಾಜ್ಯದ ಕಾಯಂ ನಿವಾಸಿಯಾಗಲು ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಹೆಜ್ಜೆಗಳನ್ನು ಅಸಡಾಬಸಡಾ ಜಲ ಬಳಕೆ, ಕೃಷಿ ನೀತಿಯ ಮೂಲಕ ಇಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ತಪ್ಪು ಸರಕಾರದಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ. ನೀರಿನ ನಿಜಸ್ಥಿತಿ ಅರಿಯದ ಕೃಷಿಕರದೂ ಹೌದು. ಮರ ಬೆಳೆಸುವ, ಜಲ ಸಂರಕ್ಷಿಸುವ, ಬೆಳೆ ವೈವಿಧ್ಯ ಪೋಷಿಸುವ, ಮೌಲ್ಯವರ್ಧನೆಯ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ತಂತ್ರ ಅನುಸರಿಸುವ ಮೂಲಕ ಗೆಲ್ಲುವ ದಾರಿಗಳನ್ನು ರೈತರು ಅನುಸರಿಸುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ.

ಕೋಲಾರದ ಟೋಮೆಟೋ ಬೆಳೆಗೆ ಕಿಲೋಗೆ ೧೫ ರೂಪಾಯಿ ಸಿಕ್ಕರೆ ಮಾತ್ರ ರೈತರಿಗೆ ಲಾಭ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ೧೬೦೦ - ೧೮೦೦ ಅಡಿಗೆ ಕುಸಿದ ಅಂತರ್ಜಲ ನಂಬಿಕೊಂಡು ನೀರಿಗಾಗಿ ಅಪಾರ ಹಣ ಖರ್ಚು ಮಾಡುವ ರೈತರಿಗೆ ಲಾಭ ದೊರೆಯುವುದು ಕಷ್ಟವಿದೆ. ದೂರದ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ಮಳೆ ಸುರಿದು ಅಲ್ಲಿನ ಟೋಮೆಟೋ ಬೆಳೆ ಹಾಳಾದರೆ ನಮ್ಮ ರೈತರಿಗೆ ಲಾಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಒಂದೆಡೆ ಬೆಳೆ ನಷ್ಟವಾಗಿ ಇನ್ನೊಂದು ಪ್ರದೇಶದ ರೈತರಿಗೆ ಲಾಭ ದೊರೆಯುವ ದುಸ್ಥಿತಿ ಬಂದಿರುವುದು ದಿಕ್ಕುತಪ್ಪಿದ ಕೃಷಿಗೆ ಉತ್ತಮ ನಿದರ್ಶನವಾಗಿದೆ. ಇದೇ ಜಿಲ್ಲೆಯ ರಾಂಪುರ, ನೆನೆಮನಹಳ್ಳಿ ಕೃಷಿಕರು ಮಳೆ ನೀರು ಹಿಡಿದು ಮರ ಬೆಳೆಸಿ ಉತ್ತಮ ಕೃಷಿ ನಡೆಸಿದ ಉದಾಹರಣೆಯಿದೆ. ಇಷ್ಟೊಂದು ಸಮೂಹ ಸಂಪರ್ಕ ಸೌಲಭ್ಯ, ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಹೊಂದಿರುವ ಯುಗದ ನಾವು ಬೆಳೆ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ, ನೀರಿನ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ, ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಕಲಿಕೆಗೆ

ಇವನ್ನು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಬಳಸಲು ಕಲಿತಿಲ್ಲ. ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಈಗ ಒದಗಿರುವುದು ಜಲಬರವಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ 'ಜ್ಞಾನಬರ'ವೂ ಹೌದು.

ಪ್ರಕೃತಿಯೆದುರು ಗೆಲ್ಲುವುದು ಅಸಾಧ್ಯ, ಬದುಕುವ ಪ್ರಯತ್ನಬೇಕು :

ಕಳೆದ ೨೦೧೯ ರಲ್ಲಿ ಅರ್ಧ ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರವಾಹಕ್ಕೆ ತತ್ತರಿಸಿದೆ. ಕಾವೇರಿ ಉಕ್ಕೇರಿದ್ದು, ಕೃಷ್ಣಾ ಆರ್ಭಟಿಸಿದ್ದು ಗಮನಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಮಳೆ ಕೊರತೆಯಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿದ್ದ ರಾಜ್ಯ ಹತ್ತೇ ಹತ್ತು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಸಾವಿರಾರು ಮಿಲಿ ಮೀಟರ್ ಪಡೆದು ಸರಕಾರೀ ಲೆಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಮಳೆ ಕೊರತೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ. ತುಂಗಭದ್ರಾ, ಅಘನಾಶಿನಿ, ಶರಾವತಿ, ಗಂಗಾವಳಿ, ಸೀತಾ, ಸೌಪರ್ಣಿಕಾ ಮುಂತಾದ ನದಿ ನಾಡಿಗಲ್ಲ ಪ್ರವಾಹ ಭೀಕರ ಗಾಯ ಮಾಡಿ ಮಳೆ ಮಾಯವಾಗಿದೆ. ಮಳೆ ವಿವಿಧ ನಕ್ಷತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಸುರಿಯುತ್ತದೆಂಬ ನುಡಿಗಟ್ಟುಗಳಿವೆ. ಹುಬ್ಬೆ ಮಳೆ ಅಂದ್ರೆ ಅಬ್ಬೆ ಹಾಲು ಕುಡಿದಂತೆ. ಆರದಂತೆ ಸುರಿಯುವ ಆರದ್ರೆ ಎಂದೆಲ್ಲ ಗುರುತಿಸಿದ್ದೇವೆ. ಮಳೆನಾಡಿನ ಮಲೆನಾಡು ಕೂಡಾ ಈಗ ಹಾಗಿಲ್ಲ, ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಮಳೆಯ ಮುನ್ಸೂಚನೆ ಆಲಿಸುತ್ತಿದೆ. ನಾಲ್ಕಾರು ದಿನ ಜಾತ್ರೆ ನಡೆಸಿದಂತೆ ಅಬ್ಬರಿಸಿ ಊರುಕೇರಿಗಳನ್ನು ಸೂರೆ ಹೊಡೆದು ಹೋಗುತ್ತಿದೆ. ಗುಡ್ಡ ಕುಸಿತ, ಜೀವಹಾನಿ, ಕೃಷಿ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ನುಂಗುವುದು ಮಾಮೂಲಿಯಾಗಿ 'ಮಳೆ ಭಯ' ಆವರಿಸಿದೆ. ವಿಚಿತ್ರವೆಂದರೆ ಮುಂದಿನ ಬೇಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಇದೇ ಊರು ಟ್ಯಾಂಕರ್ ನೀರು ಬೇಡುತ್ತದೆ. ನೆರೆಹಾವಳಿ, ಜಲಕ್ಷಾಮ ಒಂದೇ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಪ್ರದೇಶದ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗುತ್ತಿರುವುದು ನೀರು ನಿರ್ವಹಣೆಯ ದೋಷವೂ ಹೌದು. ಪ್ರಕೃತಿಯ ಎದುರು ಗೆಲ್ಲುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಬದುಕುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಿದೆ. ನೆರೆಯ ಹಾನಿ ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ನಾಳಿನ ನೀರಿಗಾಗಿ ಯೋಚಿಸುವ ತುರ್ತು ಎದುರಿಗಿದೆ.

ಹಿಂದಿನ ಸರಕಾರ ೨೦೧೯ ನ್ನು ಜಲವರ್ಷವೆಂದು ಘೋಷಿಸಿತ್ತು. ಜಲಾಮೃತ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಜಲಜಾಗೃತಿಗೆ ಅಧಿಕಾರೀ ಕೇಂದ್ರೀಕೃತವಾಗಿ ರೂಪಿಸಿ ಕಾರ್ಯಾಗಾರ, ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಶೇಖರಿಸುವ ಕಾರ್ಯ ಶೈಲಿಗೆ ಅಂಟಿದೆ. ಕೇಂದ್ರ ಸರಕಾರ ಕೂಡಾ ಜಲಶಕ್ತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ನಡೆಸುತ್ತಿದೆ. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯತ್, ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು

ಕೇಂದ್ರ ಬಿಂದು. ಸರಕಾರಿ ಕಡತಗಳಲ್ಲಿ ಜಲಜಾಗೃತಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಸಂಘಟಿಸಿದ ವರದಿ ಬರೆಯುವುದರಿಂದ ರಾಜ್ಯ ಯಾವತ್ತೂ ಉದ್ಧಾರವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಒಮ್ಮೆ ಕಳೆದ ೨೦ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ನೀರಿನ ವಿಚಾರದ ಸರಿ ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿ ನಡೆದಿದ್ದರೆ ಉತ್ತಮವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಗೆದ್ದವರ ಪಾಠ ಆಲಿಸಬೇಕಿತ್ತು. ಜಲಕಾರ್ಯಕರ್ತರ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಿಂದ ಪಾಠ ಕಲಿಯಬೇಕಿತ್ತು. ಏನು ಮಾಡೋಣ? ಸರಕಾರೀ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಕೆರೆಗಿಂತ ಜಾಸ್ತಿ ಹೂಳು ಭರ್ತಿಯಾಗಿದೆ. ನೀರಿನ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ಹಳ್ಳಿಗರೂ ಸ್ವಾರ್ಥಿಗಳಾಗಿ ಕೆರೆಕಟ್ಟೆಗಳಲ್ಲಿ ಶೇಖರಿಸಲು ಮುಂದಾದರೆ ಬದಲಾವಣೆ ಸಾಧ್ಯವಿದೆ.

೨೦೧೭ ರಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯ ಸರಕಾರ ಏಳು ಸಾವಿರ ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಕೆರೆಗಳಿಗೆ ನೀರು ತುಂಬಿಸಲು ಖರ್ಚು ಮಾಡಿದೆಯಂತೆ! ಕೆರೆ ಸಂಪರ್ಕಿಸುವ ಕಾಲುವೆಗಳನ್ನು ಸರಿಪಡಿಸಿದರೆ ಆಕಾಲಿಕ ಮಳೆಯಲ್ಲಿ ಕೆರೆಗಳು ಭರ್ತಿಯಾಗುತ್ತಿದ್ದವು. ಕೆರೆಗಳನ್ನು ಪೈಪ್ ಮೂಲಕ ಜೋಡಿಸುವ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯ ಮುಳುಗಿದೆ. ಊರಲ್ಲಿ ಸುರಿಯುವ ಮಳೆ ನೀರು ಹಿಡಿಯಲು ಜಲಪಾತ್ರ ಸಜ್ಜುಗೊಳಿಸುವುದು ಮರೆತು ದೂರದ ನದಿ ನೋಡುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿದೆ. ಎರಡು ವರ್ಷದ ಹಿಂದಿನ ಬರದಲ್ಲಿ ೭೨೦ ಗ್ರಾಮಗಳಿಗೆ ಟ್ಯಾಂಕರ್ ನೀರು ನೀಡಿದ್ದೇವೆ. ಈಗ ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯ ಅಂತರ್ಜಲ ಕುಸಿತದಲ್ಲಿ ದೇಶದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕನೇ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದೆ. ನೀರಿಗಾಗಿ ಕೊಲೆಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿವೆ. ಜಲ ಹೋರಾಟಗಳು ಮಾಮೂಲಿಯಾಗಿ ರಾಜಕೀಯ ಮೇಲಾಟಗಳಿಂದ ನೀರಿನ ಸತ್ಯ ಮರೆಯುವಂತಾಗಿದೆ. ಬಿದ್ದ ಹನಿಯನ್ನು ಬಿದ್ದಲೇ ಹಿಡಿಯುವುದು, ನೀರಿನ ಮಿತ ಬಳಕೆ, ಅಧಿಕ ನೀರು ಬಳಸುವ ಬೆಳೆಗಳಿಗೆ ಕಡಿವಾಣ ಹಾಕುವುದು ಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ. ನದಿಗಳು ಸೊರಗಿದರೆ ಅಣೆಕಟ್ಟೆಗಳ ಕೇಂದ್ರೀಕೃತ ನೀರಾವರಿ ಯೋಜನೆಗಳು ಸೋಲುತ್ತವೆ. ಕಾಡಿನ ಮಹತ್ವ ಗಮನಿಸಿಕೊಂಡು ನದಿ ಉಳಿಸಲು ಜನ ಮನ ಜಾಗೃತಗೊಳಿಸುವುದು ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯವಾಗಿದೆ.

ವರ್ಷದಿಂದ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಬರ ಪೀಡಿತ ತಾಲೂಕುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದೆ. ದೇಶದ ಎರಡನೇ ದೊಡ್ಡ ಮರುಭೂಮಿಯಾಗಿ ರಾಜ್ಯ ಹೀನಾವಸ್ಥೆಗೆ ತಲುಪುತ್ತಿದೆ. ಮುಂದಿನ ೨೦೫೦ ನೇ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ನೀರಿನ ಬೇಡಿಕೆ ಈಗಿನ ಮಟ್ಟಕ್ಕಿಂತ ಶೇಕಡಾ ೫೫ ರಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಲಿದೆ. ಕೆರೆ, ಕಾಡುಗಳು ಕಣ್ಮರೆಯಾಗುತ್ತ,

ನದಿ ಕಲ್ಮಶವಾಗುತ್ತ ಹೋದರೆ ಜಲ ಭವಿಷ್ಯ ಏನಾದೀತು? ಯೋಚಿಸಬೇಕಿದೆ. ರಾಜ್ಯದ ಪ್ರಮುಖ ಏಳು ನದಿಗಳಿಂದ ೩೪೭೨೫ ಟಿ.ಎಂ.ಸಿ. ನೀರಿದೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಶೇಕಡಾ ೫೦ ರಷ್ಟು ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ಶೇಕಡಾ ೭೦ ರಷ್ಟು ಭೂ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ೭೫೦ ಮಿಲಿ ಮೀಟರ್‌ಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಮಳೆ ಸುರಿಯುತ್ತಿದೆ. ಕೃಷಿ ಭೂಮಿಯ ಶೇಕಡಾ ೬೦ ಭಾಗಕ್ಕೆ ನೀರಾವರಿ ಅಸಾಧ್ಯವೆಂದು ಖಚಿತವಾಗಿದೆ. ಬಿದ್ದ ಹನಿ ಬಿದ್ದಲ್ಲಿ ಉಳಿಸಿ ಜಲ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮೂಲಕ ನೀರ ನೆಮ್ಮದಿ ಸಾಧಿಸಿದ ಯಶೋಗಾಥೆಗಳಿವೆ, ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಮಾದರಿಗಳಿವೆ. ಪುಟ್ಟ ಪುಟ್ಟ ಮಾದರಿಗಳಿಂದ ದೊಡ್ಡ ಪಾಠ ಕಲಿಯಬೇಕಿದೆ.



4. ಸೌಹಾರ್ದ



ಆಶಯ :

ಎಲುಬಿನ ಹಂದರದೊಳಗೆ

ನಮ್ಮ ಎಲುಬಿನ ಹಂದರದೊಳಗೊಂದು
ಮಂದಿರವಿದೆ; ಉಚ್ವಾಸ ನಿಶ್ವಾಸಗಳ
ಓಂಕಾರವಿದೆ, ಅಲ್ಲಿ ರಾಮನಿದ್ದಾನೆ.

ನಮ್ಮ ಎಲುಬಿನ ಹಂದರದೊಳಗೊಂದು
ಮಸೀದಿಯಿದೆ, ಅಗೊ ಮೇಲೆ ನೋಟನಕ್ಷತ್ರ
ಕಣ್ಣಲಗೆ ಚಂದಿರ; ಅಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ ಅಲ್ಲಾ.

ನಮ್ಮ ಎಲುಬಿನ ಹಂದರದೊಳಗೊಂದು
ಇಗರ್ಜಿಯಿದೆ; ಅಲ್ಲಿದೆ ಕಶೇರು ಹೆಗಲ-
ಮೂಳೆಗಳಿಂದಾದ ಶಿಲುಬೆ, ಅಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ
ಮೊಳೆ ಜಡಿಸಿಕೊಂಡು ನಿತ್ಯ
ಮರುಗುವ ಏಸುಕ್ರಿಸ್ತ.

(ಸಂಗ್ರಹ : ಎಲುಬಿನ ಹಂದರದೊಳಗೆ)
ಮೂಡ್ನಾಕೂಡು ಚಿನ್ನಸ್ವಾಮಿ



ರಂಗೋಲಿ ಮತ್ತು ಮಗ

- ಡಾ. ಕೆ.ಎಸ್. ನಿಸಾರ್ ಅಹಮದ್

೧

ನಮ್ಮದೊಂದು ಮನೆ ವಿನಾ
ಮಿಕ್ಕಲ್ಲ ಮನೆಯೆದುರು ಪರಿಶುಭ್ರ ಹಲ್ಲಂತೆ
ಮುಂಜಾನೆ ರಂಗವಲ್ಲಿ;
ಕಿಲಕಿಲಿಸಿದಂತೆ ಇಡಿ ಗಲ್ಲಿ.
ಹಾಲಿಗೆ ಹೊರಟಾಗ ಹೊತ್ತಾರೆ
ಚಿತ್ತಾಪಹಾರಿ ಚಿತ್ತಾರ
ಖಾಲಿ ಮನಸಿನ ಖೋಲಿ ಖೋಲಿಗಳ ಬೀಗ
ತೆರೆದು, ತುಂಬುವುದೆಂಥ ಭಾವಾವೇಗ!

ಈ ಡಿಸೈನಿನ ಹಾಗೆ ಅದಿಲ್ಲ,
ಜ್ಯಾಮಿತಿಯ ಗಡಸು, ಜಟಿಲ ಸೂತ್ರಗಳಿಗಲ್ಲ
ದಕ್ಕಿರುವುದಿಲ್ಲಿ ಮಿಗಿಲರ್ಥ;
ಮೃದು ಬೆರಳ ಪರಿಹಾರ.
ಕಾಲೇಜು ಕಲಿಯದ ಸುಮಂಗಲೆ
ರಂಗೋಲಿ ನೆವದಿಂದ ನೀಡಿದ್ದಾಳೆ
ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಸೂತ್ರಗಳಿಗಾಕಾರ.

ಕೋನ ರೇಖೆಗಳೇನು! ಚೌಕ ವೃತ್ತಗಳೇನು!
ಸ್ಪಷ್ಟಿಕ, ಮಂಡಲ, ಚುಕ್ಕೆ;

ಯಾವುದೋ ಆರ್ಷ ಮಂತ್ರಕ್ಕೆ
ಒಡಮೂಡಿದೆ ಕಲೆಗಾರಿಕೆಯ ರೆಕ್ಕೆ.

೨

ರಂಗವಲ್ಲಿ
ನನ್ನೆದೆಯ ಕದ್ದದ್ದು ಚಿಕ್ಕಂದಿನಲ್ಲಿ.
ಇದರ ಶುರು ಮತ್ತೆ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಎಂದು
ಗೊತ್ತಾಗೆ ನೊಂದು
ತಲೆ ಕೆಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೇನೆ ಸಲಸಲಕ್ಕು;
ಈ ಬೆಳ್ಳನೆಯ ಕಗ್ಗಾಡ ಕಣ್ಣಿಂದ ಹೊಕ್ಕು.

ನೆರೆಯಾಕೆ ಬಾಗಿ
ಚಣದಲ್ಲಿ ಬಿಡಿಸಿದ ವಿಚಿತ್ರಕ್ಕೆ ಬೆರಗಾಗಿ
ಚಾಕ್‌ಪೀಸು ಪುಡಿಯಿಂದ ನಮ್ಮ ಪಡಸಾಲೆಯಲ್ಲಿ
ನಕಲಿಸಲು ಹೋಗಿ ಸಲಸಲವು ಸೋತಿದ್ದೆ;
ಕಾಫರನ ಬಿರುದು ಹೆತ್ತವಳಿಂದ ಹೊತ್ತಿದ್ದೆ.

ಪಕ್ಕದ ಮನೆಯ ಅಯ್ಯಂಗಾರರ ವೇದವಲ್ಲಿ
ಬಿಡಿಸಿದ್ದರೊಮ್ಮೆ ತೊಡಕಾದ ರಂಗವಲ್ಲಿ.
ನೆಟ್ಟಕಣ್ಣಿನ ನನ್ನ ಕೌತುಕಕ್ಕೆ
ಮೆರೆಸಿ ತಮ್ಮೆಲ್ಲ ಹಲ್ಲ-
“ಸಾಬರು ಯಾಕೊ ರಂಗೋಲಿ ಇಡೊಲ್ಲ?”
- ದೇವರೇ, ಜವಾಬು ಗೊತ್ತಿದ್ದರೆ!
ನಾಚಿ ನೀರಾಗಿದ್ದೆ.

ನಮ್ಮ ಔಟ್‌ಹೌಸಿನ ಜನ
ಹೊಸ್ತಿಲ ಬಳಿ ರಂಗೋಲಿ ಬಿಡಿಸಿದ ಹೊತ್ತು
ಅಜ್ಜಿ ತೋರಿರಲು ಬಿರುನುಡಿಯ ದೌಲತ್ತು

ಅಬ್ಬ! ನನಗೆಂಥ ನೋವಾಗಿತ್ತು.
ಒಮ್ಮೆ ಯಾವುದೋ ಚಿಂತೆಯಲ್ಲಿ ಬಗೆ ನೆಟ್ಟು
ಮನೆಯೊಂದರ ರಂಗೋಲಿ ಮೇಲೆ ಅಡಿಯಿಟ್ಟು
ಸರಕ್ಕನೆಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದೆ, ಕೆಂಡ ತುಳಿದವನಂತೆ;
ಜೊತೆಗೆ ಆ ಮನೆಯವರು ಕಂಡರೋ ಎಂಬ ಚಿಂತೆ.

೩

ಆರು ವರ್ಷದ ಹಿರಿಯ ಮಗ ಮೊನ್ನೆ
ಹಾಲು ತರಲು ಹೊರಟ ನನ್ನೊಡನೆ.
ರಂಗೋಲಿ ನೋಡುತ್ತ ನಡೆದಿದ್ದೆ;
ಗಮನಿಸಿದ ಅವನೆಂದ;
- ಯಾಕೆ ಬಿಡಿಸುತ್ತಾರೆ ಇವರು
ಹೀಗೆ ದಿನಾ ಚಕ್ರಬಂಧ?-
ವಿವರಣೆಯ ಗೆಣ್ಣು ಗಂಟುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ
ಹೆರೆದು ಸಾಫುಗೊಳಿಸಿದ್ದೆ ಉತ್ತರದ ಗೆಲ್ಲ;
“ನಮ್ಮ ಪದ್ಧತಿಗೆ ಅದು ಸಲ್ಲ”.
ಮನದ ಗೊಂದಲ ತಿಳಿ ಮೊಗಕ್ಕೂ ಮುಸುಕಿ
ಯಾಕೆಂಬ ಮರುಪ್ರಶ್ನೆ ಮಿಂಚಿಸಿರಲು-
ತೆಪ್ಪಗಿರಿಸಲು ಮಗನ, ಪಲುಕಿದೆ ಹಳೆಯ ರಾಗ;
“ಖುರಾನ್, ಧರ್ಮಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಲ್ಲ”.
ತೊರೆದು ಅರೆಗಳಿಗೆ ಮೌನದ ಹಕ್ಕೆ
ಹವ್ವನೆರಗಿತು ಮತ್ತೆ ಪ್ರಶ್ನೆ ಗರುಡನ ರೆಕ್ಕೆ;
- ಅಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಹಾಗೆ ಆಚರಿಸಬೇಕೆ?-
ಹೌದೆಂದೆ, ಪ್ರಶ್ನೆ ಸೋನೆಯ ಬೇಸರಕ್ಕೆ.
- ಮನೆಯ ಕಟ್ಟಿದ ಇಸ್ವಿ,
ನಿನ್ನ ಹೆಸರು, ಮನೆಯೆದುರಲ್ಲಿ
ಬರೆಸಿರುವೆಯಲ್ಲ, ಹೇಳಿದೆಯೆ ಖುರಾನಿನಲ್ಲಿ?-

ಆತ್ಮಸಾಕ್ಷಿಯ ಕತ್ತು ಹಿಚುಕಬಂದವನನ್ನು,
ಮಗುವೆನ್ನಬಹುದೆ ಇವನನ್ನು?
ಭೋಳೆ ಪ್ರಶ್ನೆ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಗೂ ಕೈಚಾಚಿ
ಪೇಚಿಗಿಡಿಸಿತು ನನ್ನ
ಆಚರಣೆ ನಂಬಿಕೆಗಳ ಮಡಿಕೆ ಮಡಿಕೆಯ ರಾಚಿ.

“ಕೂ್ಯ ಬೆಳೆಯುತ್ತೆ, ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕೋ ಬೇಗ”
ಎಂದೆ ಎಚ್ಚೆತ್ತು.
ರಂಗೋಲಿ ಹಾಯಾಗಿತ್ತು ಯಾವತ್ತಿನಂತೆ;
ಬೆರಗು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳವಳಿ ರೆಕ್ಕೆ
ಹರಡಿದ ಪುಟ್ಟ ಹಕ್ಕಿಯಂತೆ;
ಮನದ ತುಂಬಾ ನೆರೆಸಿ ಚಿಂತನೆಯ ಸಂತೆ.



ಅಲಿ ಅನಿಲ್

– ತ್ರಿವೇಣಿ

ಕಲ್ಕತ್ತೆಗೆ ಹೊರಟಿದ್ದ ಆಪ್ತ ಗೆಳೆಯ ಅಲಿಯನ್ನು ಬೀಳ್ಕೊಡಲು ಅನಿಲ ಸ್ವೇಷನ್ನಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದ, ರೈಲು ಕರಾಚಿ ಸ್ವೇಷನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಡಲು ಇನ್ನೂ ಹತ್ತು ನಿಮಿಷಗಳಿದ್ದವು. ಅನಿಲನ ಮುಖ ಪೆಚ್ಚಾಗಿತ್ತು. ಅಲಿ ಅವನನ್ನು ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸುತ್ತಾ ಹೇಳಿದ,

“ಭಾಯಿ, ರಜ ಸಿಕ್ಕಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಬೇಜಾರು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಡ. ಇನ್ನೊಂದು ಬಾರಿ ಇಬ್ಬರೂ ಕೂಡಿಯೇ ನಿಮ್ಮೂರಿಗೆ ಹೋಗೋಣ”.

ಮಂಕು ಕವಿದ ಮುಖದಲ್ಲಿ ನಗೆ ತುಂಬುತ್ತಾ ಅನಿಲ್ ಹೇಳಿದ “ಹಾಗೆ ಆಗಲಿ, ನನ್ನ ತಮ್ಮ ಸುನೀಲನನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಲ್ಲೆಯಷ್ಟೆ. ಆಲ್ಪನ್ನಲ್ಲಿ ಅವನ ಫೋಟೋ ತೋರಿಸಿದ್ದೇನೆ. “ಸುನೀಲನಿಗೆ ಕ್ರಿಕೆಟ್ ಬ್ಯಾಟ್ ಕೊಡಲು ಮರೆಯಬೇಡ. ಕ್ರಿಕೆಟ್ ಅಂದರೆ ಅವನಿಗೆ ಹುಚ್ಚು. ದಾದಾಗೆ ದಂತದ ಹಿಡಿಯ ಕೋಲು..... ಎಲ್ಲಿಟ್ಟಿದ್ದೀಯಾ..... ಓ ಸರಿ ಅಲ್ಲಿದೆ..... ರೈಲಿನಲ್ಲೇ ಮರೆತೀಯೆ”.

ಅಲಿ ಅನಿಲನ ಕಳವಳವನ್ನು ನೋಡಿ ನಗುತ್ತಾ,

“ನಾನು ಯಾವುದನ್ನೂ ಮರೆತಿಲ್ಲ ದೋಸ್ತ. ಬೇಕಾದರೆ ಹೇಳ್ತೀನಿ ಕೇಳು. ನಿನ್ನ ಶೀಲಾಗೆ ಕರಾಚಿ ಸಿಲ್ಕಿನ ಸೀರೆ, ಮುತ್ತಿನ ಉಂಗುರ, ಮಾಗೆ ನಿನ್ನ ಫೋಟೋ, ದಾದಾಗೆ ಕೋಲು..... ಇಷ್ಟೇ ತಾನೇ.....”

ಅನಿಲನಿಗೆ ಸಮಾಧಾನವಾಯಿತು.

ಗಾರ್ಡಿನ ಸಿಳ್ಳೆ ಕೇಳಿಸಿತು. ಅನಿಲ್ ಗೆಳೆಯನ ಕೈಯನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಒತ್ತಿ “ಹೋಗಿ ಬರ್ತೀಯಾ? ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಸಂಕೋಚಪಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಡ. ಸುನಿಲ್ ಸ್ಟೇಷನ್ನಿಗೆ ಬಂದಿರುತ್ತಾನೆ” ಎನ್ನುತ್ತ ಹಿಂದೆ ಸರಿದು ನಿಂತ. ಗಾಡಿ ಹೊರಟಿತು.

ಅಲಿ, ಅನಿಲ್ ಹಿಂದೂ, ಮುಸ್ಲಿಮರಾದರೂ ಅವರ ಗೆಳೆತನ ಪವಿತ್ರವಾಗಿತ್ತು. ಅವರ ಪರಿಚಯವಾದುದು ಒಂದು ವಿಚಿತ್ರ, ರುದ್ರ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ, ಆಫೀಸಿನ ಕೆಲಸ ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು ಅನಿಲ ಮನೆಗೆ ಹೊರಟಿದ್ದ, ಅವನು ಆಫೀಸು ಬಿಡುವುದಕ್ಕೆ ಅರ್ಧ ಗಂಟೆ ಮುಂಚೆಯೇ ಅವನು ಹೋಗಬೇಕಾಗಿದ್ದ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಕೋಮು ಗಲಭೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ ಹೊರಟಿದ್ದ ಅನಿಲನನ್ನು ನೋಡಿ ಪುಂಡರ ಗುಂಪೊಂದು ಗಲಭೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ಅಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂತು. ಪ್ರಾಣಭಯದಿಂದ ಅನಿಲ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದ ಮನೆಯೊಂದಕ್ಕೆ ನುಗ್ಗಿ ತಾನೇ ಬಾಗಿಲು ಹಾಕಿಕೊಂಡ. ಅವನ ದುರಾದೃಷ್ಟಕ್ಕೆ ಅದು ಮುಸ್ಲಿಮರ ಮನೆಯಾಗಿತ್ತು. ಪುಂಡರು ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಬಂದು ನಿಂತು ಗಲಾಟೆ ಮಾಡತೊಡಗಿದರು.

ಮುಂಬಾಗಿಲಿನಲ್ಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಗಲಭೆ ಕೇಳಿ ಒಳಗಿನಿಂದ ತರುಣನೊಬ್ಬ ಈಚೆಗೆ ಬಂದು, ಬೆದರಿದ ಹಕ್ಕಿಯಂತೆ ಗೋಡೆಯ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಅನಿಲನನ್ನು ದೃಷ್ಟಿಸಿ ನೋಡಿದ.

“ಯಾರು ನೀವು?”

ಅನಿಲ ಮಾತನಾಡಲಿಲ್ಲ, ಮನೆಯಾತ ಮುಸ್ಲಿಮನಾಗಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ತನ್ನ ಬದುಕು ಕೊನೆಗಾಣುತ್ತಿದೆಯೆಂದು ಅವನಿಗೆ ಭಾಸವಾಯಿತು. ಹೆದರಿಕೆಯಿಂದ ಬಾಗಿಲನ್ನು ನೋಡಿ, ದೈನ್ಯದಿಂದ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದವನ ಕಡೆ ಕಣ್ಣು ತಿರುಗಿಸಿದ. ಮನೆಯಾತ ಮಾತನಾಡದೆ ಮುಂಬಾಗಿಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬಾಗಿಲನ್ನು ತೆಗೆದ. ಒಳಗೆ ನುಗ್ಗಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಪುಂಡರು ಸ್ವಜಾತೀಯನನ್ನು ನೋಡಿ ತಟಸ್ಥರಾದರು.

“ಯಾರು ಬೇಕಾಗಿತ್ತು?” ಮನೆಯವನು ಕೋಪದಿಂದಲೇ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದ.

“ಕಾಫಾರನೊಬ್ಬ ಇಲ್ಲಿ ಬಂದು ಸೇರಿದ್ದಾನೆ. ಅವನನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡಬೇಕು”.

“ಅವನು ಕಾಫರನಲ್ಲ. ನನ್ನ ಸಹೋದರ”.

ಪುಂಡರು ಕ್ಷಮೆ ಬೇಡಿ ತೆರಳಿದರು. ಅಲಿ ಬಾಗಿಲು ಮುಚ್ಚಿ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಬಂದಾಗ ಅನಿಲನ ಕಣ್ಣುಗಳು ತೇವಗೊಂಡಿದ್ದವು.

“ಭಾಯಿ, ಇನ್ನು ಹೆದರಿಕೆಯಿಲ್ಲ. ಕೆಲಸವಿಲ್ಲದ ಜನ ಜಾತಿಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ದೊಂಬಿ ಎಬ್ಬಿಸಿ ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ ರಕ್ತಪಾತ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ”.

ಅನಿಲ ಅಲಿಯ ಕೈಗಳನ್ನು ಬಿಗಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದು ಹೇಳಿದ.

“ನೀವು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ನನ್ನ ಸೋದರ, ನಿಮ್ಮ ಹೆಸರೇನು?”

“ಷೇಕ್ ಅಲಿ, ತಮ್ಮ ಹೆಸರು?”

“ಅನಿಲ್ ಚಟರ್ಜಿ”.

“ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಸ್ನೇಹಿತರಾಗಿರೋಣ” ಎನ್ನುತ್ತಾ ಅಲಿ ಕೈ ಮುಂದೆ ಮಾಡಿದ. ಅನಿಲ ಅವನ ಕೈಯನ್ನು ಬಿಗಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದ.

ಅಲಿಯ ಹೃದಯವೈಶಾಲ್ಯತೆಯನ್ನೂ, ಅವನು ಮಾಡಿದ ಉಪಕಾರವನ್ನೂ ವರ್ಣಿಸಿ ಅನಿಲ ತನ್ನ ಮನೆಯವರಿಗೆ ಕಾಗದ ಬರೆದಿದ್ದ. ಅನಿಲನ ಮನೆಯವರು ತನ್ನ ಮಗನ ಪ್ರಾಣ ಉಳಿಸಿದವನನ್ನು ಕೃತಜ್ಞತೆಯಿಂದ ಸ್ಮರಿಸಿ, ಅವನನ್ನು ಕಲ್ಕತ್ತೆಗೆ ಬರಲು ಆಹ್ವಾನಿಸಿದ್ದರು.

ಎರಡು ದಿವಸದ ನಂತರ ಅಲಿ ಕಲ್ಕತ್ತೆಯನ್ನು ತಲುಪಿದ. ಸುತ್ತಲೂ ಕಣ್ಣು ಹೊರಳಿಸಿ ದೂರದಲ್ಲಿ ತನ್ನನ್ನು ಹುಡುಕುವ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿದ್ದ ಸುನೀಲನನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದ. ಅನಿಲನದೇ ಮುಖ, ಅದೇ ಎತ್ತರ. ಅನಿಲನೇ ತನ್ನನ್ನು ಎದುರುಗೊಳ್ಳಲು ಕಲ್ಕತ್ತೆಗೆ ಬಂದಿರುವಂತೆ ಭಾಸವಾಯಿತು. ತಾನೇ ಅವನೆಡೆಗೆ ಹೋಗಿ ಸುನೀಲನ ಭುಜದ ಮೇಲೆ ಕೈಯಿರಿಸಿ ‘ಸುನೀಲ್ ಭಾಯಿ’

ಎಂದ. ಸುನೀಲ ಹಿಂತಿರುಗಿ ನೋಡಿದ. ಪ್ರಯತ್ನಪೂರ್ವಕವಾದ ನಗೆಯೊಂದು ಅವನ ಮುಖದ ಮೇಲೆ ಹಾದುಹೋಯಿತು.

“ಅನಿಲ ಬರಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಬೇಸರವೇ?” ಅಲಿ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದ.

ಸುನೀಲ ಪದಗಳನ್ನು ಹೃದಯದಿಂದ ಹುಡುಕಿ ತೆಗೆಯುವವನಂತೆ ಹೇಳಿದ,

“ಹಾಗೇನಿಲ್ಲ..... ಮನೆಗೆ ಹೋಗೋಣವೇ?”

ಮನೆ ಸೇರಿದಾಗ ಅನಿಲನ ತಾಯಿ ಬೀನಾಚಟರ್ಜಿ ಮುಂಬಾಗಿಲಿನಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದರು. ಆಕೆ ವಯಸ್ಸಾದ ಹೆಂಗಸು; ಮುಖದಲ್ಲಾಗಲೇ ಒಂದೆರಡು ಸುಕ್ಕುಗಳು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದವು.

“ನೀವು ಬಂದದ್ದು ಬಹಳ ಸಂತೋಷ. ಒಳಗೆ ಬನ್ನಿ”.

ಆಕೆ ಬಲವಂತದಿಂದ ಆ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೊರಗೆಡವಿದರೆಂಬುದು ಅಲಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಯಿತು. ಸ್ವೇಷನ್ನಿನಲ್ಲಿ ಸುನೀಲನ ಮುಖಭಾವ ನೋಡಿದಾಗಲೇ ಅಲಿಯ ಉತ್ಸಾಹಕ್ಕೆ ತಣ್ಣೀರೆರಚಿದಂತಾಗಿತ್ತು. ಬೀನಾ ಚಟರ್ಜಿಯ ಸ್ವಾಗತ ತೋರಿಕೆಯ ಸ್ವಾಗತದಂತಿತ್ತು. ಹಾಗಾದರೆ ತನ್ನ ಆಗಮನ ಅವರಿಗೆ ಇಷ್ಟವಿರಲಿಲ್ಲವೇ? ಅಲಿಗೆ ವಿಚಿತ್ರ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಕಾಲಿಟ್ಟಂತೆ ಭಾಸವಾಯಿತು. ಕುರುಡ ಹೊಸ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ಬಂದಂತಾಗಿತ್ತು ಅವನ ಸ್ಥಿತಿ, ತಾನಿಲ್ಲಿಗೆ ಬರಬಾರದಿತ್ತು ಎನ್ನಿಸಿತು ಅಲಿಗೆ. ತಾನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದೊಡನೆ ಮನೆಯವರೆಲ್ಲ ಮುಖವಾಡಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ಒಂದು ನಾಟಕವಾಡಲು ಸಿದ್ಧರಾಗಿರುವಂತೆ ತೋರಿತು. ‘ಹಿಂದೂಗಳು ಒಳ್ಳೆಯ ನಟರಲ್ಲ’ ಎಂದು ಅಲಿ ವಿಮರ್ಶಿಸಿದ.

ಬೀನಾಚಟರ್ಜಿ ಕುರ್ಚಿಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಗಂಡನ ಕಡೆ ತಿರುಗಿದ ಕೂಡಲೇ ಶೂನ್ಯದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಎತ್ತಲೋ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ದಾದಾ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಮರೆತು ಹಿಂದಿನಿಂದ ಹೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವನಂತೆ,

“ಬನ್ನಿ, ಬಹಳ ಸಂತೋಷ” ಎಂದರು. ಅವ್ಯಕ್ತ ಶಕ್ತಿಯೊಂದು ದಾದನ ಕೈಗಳನ್ನು ಮುಂದಕ್ಕೆ ತಳ್ಳಿತು. ಮುದುಕನ ಕೈಗಳನ್ನು ಅಲಿ ಹಿಡಿದು

ಕುಲುಕಿದ. ತನ್ನ ಪಾತ್ರ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮುಗಿದ ಕೂಡಲೇ ಪಾತ್ರಧಾರಿ ವೇಷ ಕಳಚುವಂತೆ, ದಾದ ಅಷ್ಟು ಮಾತನಾಡಿದವರೇ ಪುನಃ ಶೂನ್ಯರಾಗಿ ನೋಡತೊಡಗಿದರು.

‘ದಾದಾಗೆ ನನ್ನ ಕಂಡರೆ ಅಷ್ಟೇನೂ ವಿಶ್ವಾಸವಿಲ್ಲ’ ಅಲಿ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲೇ ಹೇಳಿಕೊಂಡ, ತಾನು ಮುಸ್ಲೀಮನಾದುದರಿಂದ ಅವರಿಗೆಲ್ಲ ತನ್ನ ಬರುವಿಕೆ ಹಿಡಿಸಲಿಲ್ಲವೇನೋ ಎಂದೆನಿಸಿತು ಅಲಿಗೆ.

“ಸುನೀಲ್ ಭಾಯಿ, ಅನಿಲ ನಿಮಗೆಲ್ಲ ಸಾಮಾನುಗಳನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿದ್ದಾನೆ” ಎನ್ನುತ್ತಾ ಅಲಿ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ಬಿಚ್ಚಿದ. ಕ್ರಿಕೆಟ್ ಬ್ಯಾಟನ್ನು ಹೊರಗೆ ತೆಗೆದ ಸುನೀಲನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು,

“ನಿಮಗೆ ಕ್ರಿಕೆಟ್ ಹುಚ್ಚು ಎಂದು ಅನಿಲ ಹೇಳಿದ. ನೀವು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಆಟವನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಬೇಕಂತೆ” ಎಂದ.

ಸುನೀಲನ ಹಣೆಯ ಮೇಲೆ ಬೆವರಿನ ಹನಿಗಳು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡವು. ಕೆಳತುಟಿಯನ್ನು ಕಚ್ಚಿ ಹೇಳಿದ,

“ನೀವು ಬ್ಯಾಟು ತರುವ ಶ್ರಮ ವಹಿಸಿದ್ದಕ್ಕೆ ನನ್ನ ವಂದನೆಗಳು”.

“ದಾದಾ ನಿಮ್ಮ ಸಂಜೆಯ ಸಂಚಾರಕ್ಕೆ ದಂತದ ಹಿಡಿಯ ಬೆತ್ತ”.

ನಿದ್ದೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವವನನ್ನು ಹೊಡೆದೆಬ್ಬಿಸಿದರೆ ಬೆಚ್ಚಿ ಏಳುವಂತೆ ದಾದ ಬೆಚ್ಚಿದರು. ನಡುಗುತ್ತಿದ್ದ ತಮ್ಮ ಕೈಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ಬೆತ್ತವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡರು ಹೃದಯಕ್ಕೆ ಒತ್ತಿಕೊಂಡರು.

“ಮಾ, ಅನಿಲ ಅವನ ಈಚಿನ ಭಾವಚಿತ್ರ ನಿಮಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದಾನೆ”.

ಬೀನಾಚಟರ್ಜಿಯ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಬದಲಾವಣೆಯೂ ಕಂಡು ಬರಲಿಲ್ಲ. “ಬಹಳ ಸಂತೋಷ” ಎಂದು ಚಿತ್ರದ ಕಡೆಗೆ ಕೈಚಾಚಿದರು. ಧ್ವನಿ ಏರು ತಗ್ಗಿಲ್ಲದೆ ನೀರಸವಾಗಿತ್ತು. ಸುಖ ದುಃಖದ ಸೋಂಕು ಸಹಿತ ಇರಲಿಲ್ಲ.

“ಭಾಭಿ ಎಲ್ಲಿ?”

“ಬಹೂ” ಅಧಿಕಾರವಾಣಿಯಿಂದ ಬೀನಾ ಸೊಸೆಯನ್ನು ಕೂಗಿದರು. ಶೀಲಾ ತಲೆಯ ಮೆಲೆ ಸೆರಗು ಹೊದ್ದು ಬಂದಳು. ಅಲಿಯ ಕೈಗಳಿಂದ ಸಿಕ್ಕಿನ ಸೀರೆಯನ್ನೂ ಮುತ್ತಿನ ಉಂಗುರವನ್ನೂ ಮಾತಿಲ್ಲದೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಸರಸರನೆ ಒಳಗೆ ಹೋದಳು. ಅಲಿಗೆ ಅವಳ ವರ್ತನೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿತು.

ಅನಿಲನನ್ನು ತಾನೂ ಮನೆಯವರಂತೆ ‘ಅನಿಲ’ ಎಂದು ಸಂಬೋಧಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಅಸಮಾಧಾನವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಿರಬೇಕೆಂದು ಅಲಿ ಊಹಿಸಿ,

“ಅನಿಲ್ ಚಟರ್ಜಿಗೆ ರಜ ಸಿಕ್ಕಲಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಒಟ್ಟಿಗೇ ಬರಬೇಕಾಗಿತ್ತು” ಎಂದ.

ಬೀನಾ ಅಲಿಯ ಕಣ್ಣು ತಪ್ಪಿಸಿ ಸುತ್ತಮುತ್ತ ನೋಡುತ್ತಾ,

“ಹೌದು..... ಇನ್ನು ಊಟಕ್ಕೆ ಏಳುವಿರಾ?” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಒಳಕ್ಕೆ ಹೋದರು. ತಾಯಿ, ತಂದೆ ಒಳಕ್ಕೆ ಹೋದೊಡನೆ ಸುನೀಲ ಅಲಿಯ ತೋಳಿನೊಳಕ್ಕೆ ಕೈಹಾಕಿ ಹೇಳಿದ.

“ನೀವು ಬಂದದ್ದು ನಮಗೆ ಬಹಳ ಸಂತೋಷ”.

ಅಲಿ ನಸುನಕ್ಕ.

“ಸುನೀಲ್ ಅನಿಲನೂ ಬಂದಿದ್ದರೆ ಚೆನ್ನಾಗಿತ್ತು. ಎಂತಹ ಗೆಳೆಯ! ಅವನ ಗೆಳೆತನಕ್ಕಾಗಿ ನಾನು ಏನು ಮಾಡಲೂ ಸಿದ್ಧ. ಅನಿಲನಂತಹ ಜನ ಬಹಳ ಅಪರೂಪ”.

ಸುನೀಲನ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಎಂತಹದೋ ಭಾವ ಮಂಜುಗಡ್ಡೆಯಂತೆ ಹೆಪ್ಪುಗಟ್ಟಿತು. ಕ್ಷಣಹೊತ್ತು ಬಿಟ್ಟು ಅವನು ಹೇಳಿದ,

“ಒಳ್ಳೆಯವರಿಗೆ ಎಲ್ಲರೂ ಒಳ್ಳೆಯವರಂತೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಾರೆ”.

ಅಲಿ ಪೆಚ್ಚಾದ. ತಾನು ಅನಿಲನನ್ನು ಅಷ್ಟು ಹೊಗಳಬಾರದಿತ್ತು ಎನಿಸಿತು. ಸುನೀಲನಿಗೆ ಮತ್ತರವುಂಟಾಗಿರಬಹುದೆಂದು ಬಗೆದು ಓರೆಗಣ್ಣಿನಿಂದ ಅವನ ಮುಖ ನೋಡಿದ. ಸುನೀಲನ ಮುಖದಲ್ಲಿ ತೀವ್ರ ನೋವಿತ್ತು.

ಮಾತಿಲ್ಲದೆ ಸಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಊಟ ಅಲಿಗೆ ಬೇಸರವನ್ನುಂಟುಮಾಡಿತು. ಆಗಾಗ್ಗೆ ಮುರಿದು ನೆಲಕ್ಕೆ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದ ಸಂಭಾಷಣೆಯನ್ನು ಮೇಲಕ್ಕೆತ್ತಲು ಅಲಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಮತ್ತಾರೂ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಲಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಹರಡಿದ್ದ ಮೌನ, ಗಂಭೀರ ವಾತಾವರಣ ಅಲಿಯ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಕಿರುಕುಳ ಕೊಟ್ಟಿತು. ಕೊನೆಗೆ ಏನು ಮಾಡಲೂ ತೋಚದೆ ಅಲಿ ತನ್ನ ಮನೆಯವರ ವಿಚಾರ ಮಾತನಾಡತೊಡಗಿದ. ಎಲ್ಲರೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಉತ್ಸಾಹ ತೋರಿದಂತೆ ಕಂಡುಬಂತು.

“ನೀವು ನಮ್ಮ ಮನೆಯವರ ಆತಿಥ್ಯ ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕು” ಎಂದು ಹೇಳಿ ಅಲಿ ಮುಗಿಸಿದಾಗ ಬೀನಾ ನಸುನಕ್ಕರು.

ರೂಮಿಗೆ ಹಿಂತಿರುಗಿದಾಗ ಅಲಿಯ ಮನಸ್ಸು ಭಾರವಾಗಿತ್ತು. ಅನಿಲನ ಮನೆಯವರ ನಡವಳಿಕೆ ಅವನಿಗೆ ಬಿಡಿಸಲಾರದ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿತ್ತು.

“ಎಷ್ಟಾಗಲಿ ನಾನು ಮುಸ್ಲಿಂ, ನನ್ನ ಸಾಮೀಪ್ಯವನ್ನು ಇವರು ಸಹಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಜಾತಿಬೇಧ ತೋರುವುದರಲ್ಲಿ ಹಿಂದೂಗಳದು ಎತ್ತಿದ ಕೈ” ಎಂದುಕೊಂಡ. ಮನೆಯವರೆಲ್ಲರೂ ತನ್ನನ್ನು ಮೋಸಗೊಳಿಸಲು ಆಡ ಹೂಡಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬ ಸಂಗತಿ ಅಲಿಗೆ ಖಚಿತವಾಯಿತು. ಅವರಿಗೆ ಅಷ್ಟು ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲದಿದ್ದ ಮೇಲೆ ಹೊರಟುಹೋಗಲೇ ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿದ. ಆದರೆ ಅನಿಲ ತಪ್ಪು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬಹುದೆಂಬ ಸಂಶಯ ತಲೆದೋರಿ ಅನಿಲನಿಗಾಗಿ ಅವನ ಮನೆಯಲ್ಲಿರಬೇಕೆಂದುಕೊಂಡ.

ಅನಿಲ ತನ್ನೊಡನೆ ಗೆಳೆತನ ಬೆಳೆಸಿದುದೇ ಅವರಿಗೆ ಅಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿದ್ದ ಹಾಗಿತ್ತು. ಅನಿಲ ವಿಚಾರ ಬಂದೊಡನೆ ಎಲ್ಲರ ಮುಖದಲ್ಲೂ ಕರಿ ನೆರಳಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಅವರ ಮುಖ ಮೋಡ ಮುಸುಕಿದಂತಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅವರ ವರ್ತನೆ ಅಲಿಯ ಅಭಿಮಾನವನ್ನು ನೋಯಿಸಿದರೂ ಒಂದು ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಯಾವ ಅನುಮಾನವೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅವನ

ಬಗ್ಗೆ ಅನಿಲನ ಮನೆಯವರಿಗೆ ಯಾವ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಿದ್ದರೂ, ಅವನು ತಮ್ಮೊಡನೆ ಇರುವಷ್ಟು ದಿನ ಸುಖವಾಗಿ; ಸಂತೋಷವಾಗಿ ಕಾಲ ಕಳೆಯಬೇಕೆಂಬುದೇ ಅವರ ಹೆಚ್ಚುವರಿಕೆಯಾಗಿತ್ತು.

ಒಂದು ದಿನ ಅಲಿ ಸುನೀಲನೊಡನೆ ಪಾರ್ಕಿಂಗ್ ಹುಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಮಾತನಾಡುತ್ತಾ,

“ಸುನೀಲ್, ಅನಿಲನ ಕಾಗದ ಬಂದಿರಬಹುದು. ಅವನ ಗೆಳೆತನ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದು ನನ್ನ ಪುಣ್ಯ. ಅವನೂ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದರೆ ನಾವೆಲ್ಲ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ಸಂತೋಷವಾಗಿ ಕಾಲ ಕಳೆಯಬಹುದಾಗಿತ್ತು” ಎಂದು.

ಅಲಿಯ ಮಾತು ಕೇಳುತ್ತಾ ಹುಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಮುಖ ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಮಲಗಿದ್ದ. ಸುನೀಲ ತಲೆಯೆತ್ತದೆ,

“ಹೌದು. ನೀವು ಹೇಳುವುದು ನಿಜ” ಎಂದ.

“ನಿಮ್ಮಣ್ಣು ಸಾವಿರದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ”.

“ನನಗದು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲವೇ? ನಾನೂ, ನನ್ನ ಇಬ್ಬರು ಅಣ್ಣಂದಿರೂ ಬಹಳ ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಇದ್ದೆವು. ದೊಡ್ಡಣ್ಣ ಕಮಲ್, ಅನಿಲ್, ನಾನು. ಈಗ ನಾವು..... ನಮ್ಮ ಪೈಕಿ.....” ಸುನೀಲನ ಗಂಟಲನ್ನು ಒತ್ತಿ ಹಿಡಿದಂತಾಯಿತು. ಮಾತು ಪೂರ್ತಿಯಾಯಿಲ್ಲ. ಅಲಿ ಮುಂದೆ ಮಾತನಾಡಬಹುದಾದ್ದನ್ನು ತಾನೇ ಊಹಿಸಿದ. ಕಮಲ್ ಕಾಶ್ಮೀರದ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಮಡಿದಿದ್ದ. ಅನಿಲ ಕರಾಚಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸಂಸಾರದಿಂದ ದೂರ ಇದ್ದಾನೆ”.

“ಅನಿಲನಿಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ನಿಮ್ಮ ಯೋಚನೆ, ನಿಮ್ಮ ಘೋಟೋಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಆಲಂನಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ”.

ಸುನೀಲ ಬಿಕ್ಕಿ ಹೇಳಿದ,

“ನನಗೂ ಅದು ಗೊತ್ತು. ನಾವಿಬ್ಬರೂ ಯಾವಾಗಲೂ ಬಹಳ ಅನ್ಯೋನ್ಯವಾಗಿಯೇ ಇದ್ದೆವು”.

ಸುನೀಲನ ದೇಹ ಕಂಪಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಮುಖ ಮತ್ತೂ ಹುಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿದಂತೆ ತೋರಿತು.

ಶುಕ್ರವಾರ ಸಂಜೆ ಎಲ್ಲರೂ ಕಾಳಿಯ ದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಹೋದರು. ಅತಿಥಿಯ ಸತ್ಕಾರ ಶೀಲನ ಪಾಲಿಗೆ ಬಿತ್ತು. ಅಲಿ ಶೀಲನೊಡನೆ ವಿನೋದ ಮಾಡುತ್ತಾ ಹೇಳಿದ.

“ಭಾಬಿ, ಅನಿಲನನ್ನು ಬಹಳ ದಿನ ಬಿಟ್ಟಿರಬೇಡಿ, ಬೇಗ ಕರಾಚಿಗೆ ಬಂದು ಬಿಡಿ. ಅವನಿಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ನಿಮ್ಮದೇ ಧ್ಯಾನ. ಅವನು ಕಳುಹಿಸಿರುವ ಸೀರೆ, ಉಂಗುರ ಒಪ್ಪಿತೇ?”

ಶೀಲ ತಲೆಯ ಮೇಲಿದ್ದ ಸೆರಗನ್ನು ಹಣೆಯವರೆಗೆ ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಹೇಳಿದಳು “ಹೂಂ, ಬಹಳ ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ”.

“ಭಾಬಿ, ನನ್ನದೊಂದು ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ನಿಮ್ಮ ಮುಂದಿಡುತ್ತೇನೆ, ನಿಮ್ಮ ಉತ್ತರ ನನಗೆ ಬೇಕು”.

ಶೀಲ ತನ್ನ ದೊಡ್ಡ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಅರ್ಧ ತೆಗೆದು “ಏನದು?” ಎಂದಳು. “ಸತ್ಯವಾಗಿ ಹೇಳಿ ಭಾಬಿ, ನಾನು ಮುಸ್ಲಿಮನಾದುದರಿಂದ ನನ್ನ ಬರುವಿಕೆ ನಿಮಗೆ ಇಷ್ಟವಾಯಿತೋ? ಇಲ್ಲವೋ? ಎಂದು ಅನುಮಾನ ಬರುತ್ತಿದೆ. ಅಥವಾ ನಾನೇನಾದರೂ ತಪ್ಪು ಮಾಡಿರುವೆನೆ? ನಿಮ್ಮ ವರ್ತನೆ, ಮಾತುಕತೆ ಸಹಜವಾಗಿಲ್ಲ. ನಾಟಕದಂತೆ.....”

ಶೀಲ ಆತುರದಿಂದ ಹೇಳಿದಳು.

“ನೀವು ಖಂಡಿತ ಹಾಗೆ ಭಾವಿಸಬಾರದು. ಇದು ಮಾ, ದಾದಾಗೆ ತಿಳಿದರೆ ವ್ಯಥೆಪಡುತ್ತಾರೆ”.

“ಹಾಗಾದರೆ ಕಾರಣ ಏನು? ನಮ್ಮ ಜಾತಿಯನ್ನು ಕಂಡರೆ ಅವರಿಗೆ ತಿರಸ್ಕಾರವೇ?”

“ಛೇ, ಅವರಿಗೆ ಜಾತಿ ಭೇದವಿಲ್ಲ”.

“ಆದರೂ ಅವರಿಗೆ ನನ್ನನ್ನು ಕಂಡರೆ ಇಷ್ಟವಿರುವ ಹಾಗೆ ತೋರಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾದರೆ ನಾನು ಅವರ ವರ್ತನೆಯನ್ನು ಏನೆಂದು ತಿಳಿಯಲಿ?”

“ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಏನೂ ತಿಳಿಯಬೇಡಿ. ಸ್ವಲ್ಪ ದಿನ ತಡೆದರೆ ನಿಮಗೇ ಎಲ್ಲವೂ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ”.

ಶೀಲಳ ಮುಖದ ವೇದನೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಅಲಿ ಮುಂದೆ ಅವಳನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಲು ಇಷ್ಟಪಡಲಿಲ್ಲ.

“ಹಾಗಾದರೂ ಇರಲಿ. ಅವರೆಲ್ಲ ನನ್ನನ್ನು ಸಂತೋಷಪಡಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅದನ್ನು ಮಾತ್ರ ನಾನು ಮರೆಯುವುದಿಲ್ಲ”.

ಶೀಲ ಸಂತೋಷದಿಂದ,

“ನೀವು ಹೇಳುವುದು ನಿಜವೇ? ಮಾ, ದಾದ ನಿಮ್ಮ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದರೆ ಎಷ್ಟೋ ಸಮಾಧಾನಪಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ” ಎಂದಳು.

ಎದುರಿಗೆ ಕುಳಿತ ಬಂಗಾಲಿ ಹುಡುಗಿಯ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದ ಅಲಿ ಶೀಲಳನ್ನು ತನ್ನ ಹುಡುಗಿ ರೋಷನ್ ಜೊತೆ ಹೋಲಿಸಿ ನೋಡಿದ. ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಬಹಳ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿತ್ತು. ನಸು ಕಪ್ಪು ಬಣ್ಣದ ದೊಡ್ಡ ಕಣ್ಣುಗಳು ಸ್ವಲ್ಪ ನೀಳವಾದ ಮುಖದ ಶೀಲಳಲ್ಲಿ ಲಾವಣ್ಯ ಅಡಗಿತ್ತು. ಶೀಲ ಯಾವಾಗಲೂ ಮೌನವಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದಳು. ರೋಷನ್ ಮಾತಿನ ಮಲ್ಲಿ. ಆದರೂ ಶೀಲ, ರೋಷನ್ ಒಳ್ಳೆಯ ಗೆಳತಿಯರಾಗಬಹುದು. ತಾನು ಅನಿಲ್ ಇರುವಂತೆ - ಎನಿಸಿತು ಅಲಿಗೆ, ಪಾಪ ರೋಷನ್ ತನಗಾಗಿ ಕಾಯುತ್ತಿರುವಂತೆ ಶೀಲ ಅನಿಲನ ಆಗಮನಕ್ಕಾಗಿ ಹಾತೊರೆಯುತ್ತಿರಬಹುದು.

“ಈಗ ನಿಮಗೆ ನನ್ನ ಬದಲು ಅನಿಲ್ ಇಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಚೆನ್ನಾಗಿತ್ತು ಎನಿಸಬಹುದಲ್ಲವೆ?”

ಬಾಯಿಯಿಂದ ಮಾತು ಹೊರಬಿದ್ದ ತಕ್ಷಣ ಅಲಿಗೆ ತಾನು ಹಾಗೆ ಮಾತನಾಡಬಾರದಿತ್ತು ಎನಿಸಿತು. ಶೀಲ ನಸು ಬೆಚ್ಚಿದಳು. ಅವಳ ಕೃಷ್ಣವರ್ಣದ ಉಜ್ವಲವಾದ ಕಣ್ಣುಗಳು ಅಲಿಯನ್ನು ದಿಟ್ಟಿಸಿದವು. ಅಲಿಗೆ ದಿಗ್ಭ್ರಮೆಯಾಯಿತು.

ಗಂಭೀರ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ಮರೆಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಜೇಬಿನಿಂದ ರೋಷನ್‌ಳ ಭಾವಚಿತ್ರ ತೆಗೆದು ಶೀಲಳಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಹೇಳಿದ,

“ಇವಳು ನನ್ನ ಬೇಗಂ ರೋಷನ್, ನೀವಿಬ್ಬರೂ ಗೆಳತಿಯರಾಗಬೇಕೆಂದು ನನ್ನ ಅಭಿಲಾಷೆ”.

ಅಲಿ ಶೀಲಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ತಿಳಿಯಲು ತವಕಿಸಿದ. ಶೀಲ ಮೌನವಾಗಿ ರೋಷನ್‌ಳ ಚಿತ್ರ ನೋಡಿದಳು. ಮುಸ್ಲೀಮರ ಉಡಿಗೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಲಕ್ಷಣವಾದ ಹುಡುಗಿಯೊಬ್ಬಳು ಶೀಲಳ ಕಡೆ ಮುಗುಳ್ಳಗೆ ಬೀರುತ್ತಿದ್ದಳು. ಶೀಲ ಒಂದು ಗಳಿಗೆ ಚಿತ್ರದ ಕಡೆ ನೋಡಿ, ಅದನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವಂತೆ ತನ್ನ ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಬಿಗಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದು, ಸ್ವಲ್ಪ ಬಾಗಿ ಹಗುರವಾಗಿ ಮುತ್ತಿಟ್ಟು.

“ತಂಗಿ ದೇವರು ನಿನ್ನನ್ನಾದರೂ ಸುಖವಾಗಿಟ್ಟಿರಲಿ” ಎಂದಳು.

ಅಲಿಗೆ ಅವಳ ವರ್ತನೆ ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾಗಿಯೂ, ಅತಿ ಸುಂದರವಾಗಿಯೂ ತೋರಿತು.

“ರೋಷನ್‌ಗೆ ನಿಮ್ಮ ಹಾರೈಕೆ ತಿಳಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅವಳೂ ನಿಮಗೆ ಇದೇ ಶುಭಾಶಯವನ್ನು ಕೋರುತ್ತಾಳೆಂದು ನನ್ನ ನಂಬಿಕೆ” ಎಂದ.

ಅಲಿ ಕರಾಚಿಗೆ ಹೊರಡುವ ದಿನ ಬಂತು. ಸ್ವೇಷನ್ನಿಗೆ ಹೊರಡಲು ಎಲ್ಲಾ ಸಿದ್ಧತೆಗಳೂ ನಡೆದಿದ್ದವು. ಮಾ, ದಾದ, ಸುನೀಲ, ಅಲಿಯೊಡನೆ ಕುಳಿತಿದ್ದರು. ಅಲಿ ವಿನೋದವಾಗಿ ಹೇಳಿದ.

“ಮಾ, ಅನಿಲನಿಗೆ ಸಂದೇಶ, ರಸಗುಲ್ಲ ಕಳುಹಿಸುವುದಲ್ಲವೇ”.

ಸುನೀಲ ತಾಯಿಯ ಕಡೆ ನೋಡಿದ. ಬೀನಾ ಮಾತನಾಡಲಿಲ್ಲ.

ಅಲಿ ಎದ್ದು ನಿಂತು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಕೈ ಮುಗಿಯುತ್ತಾ,

“ಇನ್ನೆರಡು ದಿನಕ್ಕೆ ನಾನು ಅನಿಲನ ಜೊತೆ ಇರುತ್ತೇನೆ. ಇಲ್ಲಿ ನಾನು ಕಳೆದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ನಿಮಿಷವನ್ನೂ ಅವನಿಗೆ ವಿವರಿಸಿ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ” ಎಂದ.

ಅಲಿಯ ಮಾತು ಮುಗಿಯುವುದೇ ತಡ ದಾದ ತಟ್ಟನೆ ಎದ್ದು ನಿಂತು ಕುರ್ಚಿಯೊಂದನ್ನು ಎಡವಿ, ತೂರಾಡುತ್ತಾ ಆಚೆಗೆ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟರು. ಸುನೀಲ 'ಅಮ್ಮಾ' ಎಂದು ದೈನ್ಯದಿಂದ ಕೂಗಿದ. ಬೀನಾಚಟರ್ಜಿ ತಾವು ಕುಳಿತಿದ್ದ ಕುರ್ಚಿಯನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ತಳ್ಳಿ ಮುಂದೆ ಬಂದು ಅಲಿಯ ತೋಳಿನ ಮೇಲೆ ಕೈಯಿಟ್ಟು ಮೃದುವಾಗಿ ಹೇಳಿದರು.

“ಇಲ್ಲ ಮಗು, ನೀನು ಇನ್ನು ಅನಿಲನನ್ನು ನೋಡಲಾರೆ. ಅವನು ಸತ್ತು ಒಂದು ವಾರವಾಯಿತು”.

“ಸತ್ತು ಹೋದ! ಅನಿಲ್! ಇಲ್ಲ ಸುಳ್ಳು” ಅಲಿ ಉದ್ವೇಗದಿಂದ ಕೂಗಿಕೊಂಡ.

“ಹೌದು ಮಗು” ಬೀನಾಳ ದನಿ ಕುಗ್ಗಿತ್ತು. ಇಷ್ಟು ದಿನ ತಡೆದಿದ್ದ ಕಂಬನಿ ಕೆನ್ನೆಯ ಮೇಲೆ ಹನಿಹನಿಯಾಗಿ ಉರುಳುತ್ತಿತ್ತು.

“ಸುನೀಲ್, ಮಾ ಹೇಳುವುದು ನಿಜವೇ? ಅಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳು ಸುನೀಲ್”.

“ಹೌದು ಭಾಯಿ, ನೀವು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಹೊರಟು ಬಂದ ದಿನವೇ ಕರಾಚಿಯಲ್ಲಿ ಕೋಮುವಾದ ಗಲಭೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗಿ ಅನಿಲ ಚಾಕುವಿನಿಂದ ಇರಿಯಲ್ಪಟ್ಟ”.

‘ಅನಿರೀಕ್ಷಿತವಾದ ನಂಬಲಸಾಧ್ಯವಾದ ತನ್ನ ಪ್ರಿಯ ಗೆಳೆಯನ ಸಾವನ್ನು ಕೇಳಿ ಅಲಿ ಕುರ್ಚಿಯಲ್ಲಿ ಕುಸಿದು ಬಿದ್ದು ಮುಖವನ್ನು ಕೈಗಳಿಂದ ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡ. ಸುನೀಲ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಬಂದು ಅವನ ಕೊರಳಿನ ಸುತ್ತ ಕೈ ಹಾಕಿ ಹೇಳಿದ.

“ಸ್ವಲ್ಪ ಸೈರಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ ಭಾಯಿ, ಸಹನೆ ತಂದುಕೊಳ್ಳಿ”.

“ಈ ಸುದ್ದಿ ನಿಮಗೆ ಯಾವಾಗ ಬಂತು?”

“ನೀವು ಬರುವ ಹಿಂದಿನ ದಿನವೇ ತಂತಿ ಬಂತು. ಅನಿಲನ ಆಫೀಸಿನವರು ವಿವರಗಳನ್ನು ಆಮೇಲೆ ಕಳುಹಿಸಿದರು”.

ಅಲಿಗೆ ದುಃಖ ಉಮ್ಮಳಿಸಿ ಬಂತು.

“ಇಷ್ಟಾದರೂ ನೀವು ನನ್ನನ್ನು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡಿರಿ. ಅನಿಲನ ಬಗ್ಗೆ ನಾನಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಾಕ್ಯವೂ ಸೂಜಿಯ ಮೊನೆಯಂತೆ

ನಿಮ್ಮ ಹೃದಯವನ್ನು ಚುಚ್ಚುತ್ತಿದ್ದರೂ ನೀವು ಮೌನವಾಗಿಯೇ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಸಹಿಸಿದಿರಿ. ಅಯ್ಯೋ ದೇವರೆ! ನಿಮ್ಮ ಕ್ಷಮೆ ಬೇಡಲೂ ನನಗೆ ಬಾಯಿಲ್ಲ”.

ಅನಿಲನ ಮಾತು ಬಂದಾಗ ಇತರರು ತಾಳುತ್ತಿದ್ದ ಮೌನ ಅಲಿಗೆ ಈಗ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ತಾನು ಅವರ ವರ್ತನೆಗೆ ಎಂತಹ ಅರ್ಥವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿದ್ದ!

ಬೀನಾ ಮೆಲ್ಲಗೆ ನುಡಿದಳು.

“ಮಗು ಕ್ಷಮಿಸುವುದಕ್ಕೇನಿದೆ? ನನ್ನ ಮಗುವನ್ನು ನೀನು ಹೊಗಳುವುದನ್ನು ಕೇಳಲು ಹೆತ್ತ ಕರುಳು ಹಂಬಲಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ನಾವು ಎಲ್ಲಿ ನಿನ್ನೆದುರಿಗೆ ಸಹನೆ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ದುಃಖ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿಬಿಡುತ್ತೇವೆಯೋ ಎಂದು ಭಯವಾಗುತ್ತಿತ್ತು”.

“ಮಾ, ನಾನು ಅನಿಲನ ಸುದ್ದಿ ಎತ್ತಿದಾಗ ನೀವು ನನ್ನನ್ನು ತಡೆಯಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಮೌನವಾಗಿ ಯಾತನೆಯನ್ನುನುಭವಿಸುವ ಅಗತ್ಯವೇನಿತ್ತು. ನನ್ನಲ್ಲಿ ನಿಮಗೆ ನಂಬಿಕೆ ಸಾಲದಾಯಿತೆ? ನಾನೂ ಅನಿಲನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಿದ್ದೆ. ಈ ವಿಚಾರ ನನಗೆ ತಿಳಿದಿದ್ದರೆ ನಾನಿಲ್ಲಿ ಒಂದು ಗಳಿಗೆಯೂ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ”.

“ಗೊತ್ತು ಮಗು ಅದರಿಂದಲೇ ಅನಿಲನ ಮರಣದ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ನಿನ್ನಿಂದ ಮರೆಸಲು ಯತ್ನಿಸಿದ್ದು, ನಮ್ಮ ಮಗನ ಕೊನೆಯ ಆಸೆಯನ್ನು ಪೂರೈಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದೆವು. ಆದರೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ವರ್ತನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಅಸಹಜತೆಯನ್ನು ನೀನು ಬಂದ ದಿನವೇ ಕಂಡುಕೊಂಡೆ”.

“ನನ್ನನ್ನು ಸಂತೋಷವಾಗಿರಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಗಳಿಗೆಯಲ್ಲೇ ನೀವು.....”

ಅಲಿ ಮಾತು ಪೂರ್ಣಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಹಿಂದಿನ ದೃಶ್ಯಗಳೆಲ್ಲ ಅವನ ಕಣ್ಣು ಮುಂದೆ ಹಾಯ್ದು ಹೋದವು. ದಾದನ ವಿಚಿತ್ರ ನಡವಳಿಕೆ, ಸುನೀಲ ಹುಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಮುಖ ಮರೆಸಿದ್ದು, ಶೀಲ ರೋಷನಳಿಗೆ ಹಾರೈಸಿದ್ದು ಎಲ್ಲವೂ ಈಗ ಅವನಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಯಿತು.

“ನಿಮ್ಮ ಮಗ ನಮ್ಮ ಜಾತಿಯವರಿಂದ ಕೊಲ್ಲಲ್ಪಟ್ಟಾಗಲೂ ನೀವು ನನ್ನನ್ನು ಅತಿಥಿಯನ್ನಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದಿರಿ. ನನ್ನ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಇದು

ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ನೀವು ಹಾಗೇಕೆ ಮಾಡಿದಿರಿ? ನಾನು ಅನಿಲನ ಸ್ನೇಹಿತನೆಂದು ನನಗೆ ಸ್ವಾಗತವಿತ್ತಿರಾ?” ಅಲಿಯ ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಕಂಬನಿಯಿತ್ತು.

ಬೀನಾ ಉತ್ತರ ಹೇಳಿದರು.

“ನಿಮ್ಮ ಗೆಳೆತನಕ್ಕಾಗಿ ಮಾತ್ರ ನಾವು ನಿನ್ನನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸಲಿಲ್ಲ. ಇದು ಎರಡು ಜನಾಂಗದ, ಎರಡು ದೇಶದ ಪ್ರಶ್ನೆ. ಹಿಂದೂ ಜನಾಂಗ ಮುಸ್ಲಿಮರನ್ನು ಹೇಗೆ ಆದರಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತೋರಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ಸ್ವಾಗತಿಸಿದೆವು. ಒಂದೇ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಸೋದರರು ಬೇರೆಯಾದರೂ ತಮ್ಮ ಅಣ್ಣನ ಮನೆಗೆ ಬಂದಾಗ ಆದರಿಸಬೇಕಷ್ಟೆ. ಅಷ್ಟು ದೂರದಿಂದ ನೀನು ನಿನ್ನ ಅಣ್ಣನ ಮನೆಗೆ ಬಂದಿರುವಾಗ ನಾವು ನಿನ್ನನ್ನು ಎದುರುಗೊಳ್ಳಬೇಡವೆ?”



ಸಂಗೀತಕಾರ, ಕವಿ, ಸಂತ ಅಮೀರ್ ಖುಸ್ರೋ

– ಫಕೀರ್ ಮುಹಮ್ಮದ್ ಕಟ್ಟಾಡಿ
(ಕೃತಿ : ಸೂಫಿ ಸಂತರು)

ಭಾರತದ ನೆಲದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಗೌರವದಿಂದ ಕಂಡು, ಇಲ್ಲಿನ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಬದುಕಿಗೆ ಅಮೂಲ್ಯವಾದ ಕೊಡುಗೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ ಸೂಫಿ ಸಂತರಲ್ಲಿ ಬಹು ಮುಖ್ಯರಾದವರು ಅಮೀರ್ ಖುಸ್ರೋ. ಇವರ ಪೂರ್ಣ ಹೆಸರು ಅಬುಲ್ ಹಸನ್ ಯಮೀನ್ ಅಲ್ ದೀನ್ ಖುಸ್ರೋ. ಆ ಕಾಲದ ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ಹಿಂದು ಮತ್ತು ಮುಸ್ಲಿಮ್ ರಾಜರಾಜರುಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಇದ್ದ ರಾಜಕೀಯ ದಾಹ, ದ್ವೇಷ, ವೈಷಮ್ಯ, ಯುದ್ಧಗಳ ನಡುವೆ ಭಾರತದ ಪರಿಸರದ ಬಗ್ಗೆ, ಜನರ ಬಗ್ಗೆ ಅತೀವ ಆಸಕ್ತಿ, ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡವರು ಅಮೀರ್ ಖುಸ್ರೋ ಫಾರ್ಸಿ ಮತ್ತು ಹಿಂದವಿಯಲ್ಲಿ (ಹಿಂದಿ, ಉರ್ದು ಮತ್ತು ಪಂಜಾಬಿಯ ಮೂಲ ಭಾಷೆ) ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬರೆದು ಪ್ರಖ್ಯಾತರಾದಂತಹ ಕವಿಯಾಗಿ, ಭಾರತದ ಹಿಂದುಸ್ಥಾನಿ ಸಂಗೀತಕ್ಕೆ ಮುಸ್ಲಿಮ್ ಸಂಗೀತವನ್ನು ಬೆರೆಸಿ ಹೊಸ ರಾಗಗಳ ಹುಟ್ಟಿಗೆ ಕಾರಣರಾದ ಸಂಗೀತ ವಿಧ್ವಾಂಸರಾಗಿ, ಸೂಫಿ ಸಂತ ಹಜ್ರತ್ ನಿಜಾಮುದ್ದೀನ್ ಔಲಿಯಾರವರ ಅನುಯಾಯಿಯಾದ ಸಂತರಾಗಿ ಅಮೀರ್ ಖುಸ್ರೋ ಭಾರತದ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಬಹುಮುಖೀ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಮತ್ತು ಅಪ್ರತಿಮ ಪ್ರತಿಭಾಶಾಲಿ ಸೂಫಿ ಎನಿಸಿದರು. ಸಂಸ್ಕೃತದ ಯಾಜಮಾನ್ಯವನ್ನು ಧಿಕ್ಕರಿಸಿ ತುಳಸೀದಾಸರು ತುಳಸೀ ರಾಮಾಯಣವನ್ನು ಹಿಂದಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದರು. ಅಮೀರ್ ಖುಸ್ರೋ ಹಿಂದವಿ ಮತ್ತು ಫಾರಸೀ ಭಾಷೆಯ ಸಮನ್ವಯದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡ ಉರ್ದುಭಾಷೆಯ ಹುಟ್ಟಿಗೆ ಮೂಲವಾಗುವಂತೆ ಹಿಂದವಿಯಲ್ಲಿ ಕವನಗಳನ್ನು, ಘಜಲ್, ನಾತಾ, ಕವ್ವಾಲಿಗಳನ್ನು ಬರೆದರು.

ಭುವಿಯ ಸ್ವರ್ಗ ಭಾರತವೆಂದ ಕವಿ :

ತಾನು ಭಾರತೀಯ ಮೂಲದವನೆಂದು ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ ಬಹಿರಂಗವಾಗಿ ಹೇಳಿದ ಮೊದಲ ಮುಸ್ಲಿಮ್ ಕವಿಯೆಂದು ಅಮೀರ್ ಖುಸ್ರೋನನ್ನು ಸಾಹಿತ್ಯ ವಲಯದಲ್ಲಿ ಇಂದಿಗೂ ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಂದಿನ ಭಾರತದ ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ಹಿಂದೂ ರಾಜರುಗಳು ಮತ್ತು ಮುಸ್ಲಿಮ್ ಆಳ್ವಿಕೆಯ ಮಧ್ಯೆ ಸಂಘರ್ಷದ ವಾತಾವರಣವಿರುವಾಗ, ಅಮೀರ್ ಖುಸ್ರೋ ಸಮನ್ವಯತೆಯನ್ನು ಸಾರುವ ಅನುಭಾವಿಯಾಗಿ, ಇಸ್ಲಾಮ್ ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ರಾಜಕೀಯ ಇಸ್ಲಾಮಿನ ಮಧ್ಯೆ ಆತಂಕವನ್ನು ಎದುರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರ ಈ ತುಮುಲ, ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಅವರ ಕಾವ್ಯ ಕೃತಿ 'ಅಶಿಕಾ' ದಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ೧೩೧೫ರಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಈ ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ 'ದುವಲ್ ರಾನಿ - ಬಿರುರ್ ಖಾನ್' ಎಂಬ ಹೆಸರೂ ಇದೆ. ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಖುಸ್ರೋ ರಾಜಕುಮಾರ ಬಿರುರ್ ಖಾನ್ ಮತ್ತು ಹಿಂದೂ ರಾಜಕುಮಾರಿ ದೇವಲ್ ರಾಣಿಯರ ಪ್ರೇಮ ಕಥೆಯನ್ನು ಕಾವ್ಯವಾಗಿಸಿದ್ದಾರೆ. 'ಈ ಕಾವ್ಯವು ಒಂದೆಡೆ ಭಾರತೀಯ ಹೊಗಳಾದ ಖೇವಡಾ, ಕರ್ಣ, ಚಂಪಕ್ ಮುಂತಾದ ಹಲವಾರು ಹೊಗಳ ಕಂಪು ಮುಡಿಸುತ್ತದೆ, ಇನ್ನೊಂದೆಡೆ ದೇದೀಪ್ಯಮಾನವಾಗಿರುವ ಭಾರತವ ಬೆಳಗುವ ಸೂರ್ಯನ ಸೌಂದರ್ಯ ಮತ್ತು ತಂಪಾದ ಬೆಳದಿಂಗಳ ಪ್ರಶಾಂತತೆ ಇದರಲ್ಲಿ ಇದೆ' ಎಂದು ವಿಮರ್ಶಕರು ಹೊಗಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಭಾರತವು ಸ್ವರ್ಗ ಸದೃಶ ದೇಶವೆಂದು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಫಾರಸಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಕವಿ ಖುಸ್ರೋ ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಅಗರ್ ಫಿರ್‌ದೌಸ್ ಖರ್ ರೂಹೆ ಜಮೀನ್
ಹಮೀನ್ ಅಸ್ತ, ಹಮೀನ್ ಅಸ್ತ, ಹಮೀನ್ ಅಸ್ತ.

ಭುವಿಯ ಮೇಲೆ ಸ್ವರ್ಗ ಇದೆಯೆಂದಾದರೆ
ಅದು ಇಲ್ಲೇ ಇದೆ, ಇಲ್ಲೇ ಇದೆ, ಇಲ್ಲೇ ಇದೆ.

ಭಾರತದಲ್ಲೇ ಸ್ವರ್ಗವಿದೆಯೆನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಅವರು ಐದು ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಒಂದು ಮಾನವನ ಮೂಲ ಪುರುಷ ಆದಂ ಮತ್ತು ಸ್ತ್ರೀ ಹವ್ಯಾ ಸ್ವರ್ಗದಿಂದ ಹೊರ ಹಾಕಲ್ಪಟ್ಟಾಗ ಬಂದು ಇಳಿದ ಭೂಮಿ ಇದು.

ಎರಡನೆಯದಾಗಿ, ಸ್ವರ್ಗದ ಪಕ್ಷಿ ನವಿಲು ಇಲ್ಲಿ ಇದೆ. ಮೂರನೆಯದಾಗಿ, ಸ್ವರ್ಗದ ಸರ್ಪ ಭೂಮಿಗಳೆಂದು ಇಲ್ಲೇ ಮನೆ ಮಾಡಿದೆ. ನಾಲ್ಕನೆಯದಾಗಿ ಮಾನವನ ಮೂಲ ಪುರುಷ ಆದಂ ಬೇರೆಲ್ಲೂ ಸುಖ ಕಾಣದೇ ಇಲ್ಲೇ ಸುಖ ಕಂಡಿದ್ದ. ಐದನೆಯದಾಗಿ ಪರ್ಷಿಯಾದಲ್ಲಾಗಲೀ ಬೇರೆ ಎಲ್ಲೇ ಆಗಲೀ ಹೂವುಗಳಿಗೆ ಇಲ್ಲದ ಸುಗಂಧ ಭಾರತದ ಹೂಗಳೆಂದೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಹೂಗಳು ಬಾಡಿಯಾದರೂ ಸುಗಂಧ ಸೂಸುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತವೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಖುಸ್ರೋ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬಾಳೆಹಣ್ಣು ಎಂಬ ವಿಶೇಷವಾದ ಗುಣದ ಹಣ್ಣು ಇದೆ, ವೀಳ್ಯದೆಲೆ ಎಂಬ ವಿಶೇಷ ಗುಣವುಳ್ಳ ಎಲೆ ಇದೆ, ಎನ್ನುತ್ತಾ ನನ್ನ ಭಾರತ ವಿಶೇಷ ಸೌಂದರ್ಯದ, ಪಶು, ಪಕ್ಷಿಗಳು, ಮರಗಿಡಗಳು, ಹೂವು, ಹಣ್ಣುಗಳು, ಸರ್ಪ ಜೀವ ಜಂತುಗಳ ಸಂಕುಲವಿರುವ. ಪ್ರಕೃತಿ ಸಂಪತ್ತಿನ ದೇಶವೆಂದು ೧೩ನೇ ಶತಮಾನದ ಈ ಕವಿ ಸಂತ ಹಾಡಿ ಹೊಗಳುತ್ತಾರೆ. ಹಿಂದಿ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಮೀರ್ ಖುಸ್ರೋಗೆ ಗೌರವದ ಸ್ಥಾನ ನೀಡಿರುವುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ. ಈ ಕವಿಯ ಅತ್ಯಂತ ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಕೃತಿಗಳು ಪರ್ಷಿಯನ್ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ, ಅದು ಬ್ರಿಜ್ ಭಾಷಾ ಅಥವಾ ಹಿಂದವಿಯಲ್ಲಿದೆ ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುತ್ತಾರೆ.

ಖುಸ್ರೋನ ಮೂಲ :

ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೨೫೩ರಲ್ಲಿ ಅಬುಲ್ ಹಸನ್ ಅಮೀರ್ ಖುಸ್ರೋ ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶದ ಬದಾವುನ್ ಪ್ರಾಂತ್ಯದ ಈಟಾದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದರು. ಇವರ ತಂದೆ ಅಮೀರ್ ಸೈಫುದ್ದೀನ್ ಮಹಮೂದ್, ಟರ್ಕಿ ಮೂಲದವರು. ಟರ್ಕಿಯಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಿದ್ದವರು ನಂತರದಲ್ಲಿ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಶಂಸುದ್ದೀನ್ ಅಲ್ತಿಮಷ್‌ನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭಾರತಕ್ಕೆ ವಲಸೆ ಬಂದರು. ಇವರ ತಾಯಿ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಬಾಲ್ಬನ್‌ನ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಸೇನಾ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಿದ್ದ ರವೂಫ್ ಅರ್ಜ್ ಎಂಬವರ ಮಗಳು. ಇವರು ರಜಪೂತ ಮೂಲದ ಮುಸ್ಲಿಮ್ ಕುಟುಂಬದಿಂದ ಬಂದವರು. ಅಮೀರ್ ಖುಸ್ರೋ ಹುಟ್ಟಿದಾಗ ದೆಹಲಿಯಲ್ಲಿ ಗುಲಾಮ ಸಂತತಿಗೆ ಸೇರಿದ ಚಕ್ರವರ್ತಿಗಳ ಆಳ್ವಿಕೆ ಇತ್ತು. ಇವರ ಹೆತ್ತವರಿಗೆ ಮೂರು ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳು, ಅಜೀಜುದ್ದೀನ್ ಅಲಿ ಷಾ, ಅಸಮುದ್ದೀನ್ ಮತ್ತು

ಕೊನೆಯವರು ಅಮೀರ್ ಖುಸ್ರೋ. ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಆ ಕಾಲದ ಅತ್ಯಂತ ಉನ್ನತ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಪಡೆದರು.

ಹೆಚ್ಚಿನ ಸೂಫಿ ಸಂತರು ವಿರಾಗಿಗಳಾದುದರಿಂದ ರಾಜಾಶ್ರಯವನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದ್ದರಾದರೂ, ಅಮೀರ್ ಖುಸ್ರೋ ಬಹುಶಃ ಹುಟ್ಟಿದಂದಿನಿಂದಲೂ ರಾಜರ ಆಸ್ಥಾನದ ಸಂಪರ್ಕದಲ್ಲಿ ಇದ್ದುದರಿಂದಲೋ ಏನೋ, ರಾಜರ ಆಸ್ಥಾನದ ಕವಿಯಾಗಿಯೋ ಅಥವಾ ಕೆಲವೊಂದು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ರಾಜಕುಮಾರರ ಗೆಳೆತನದಿಂದಲೋ, ಇವರು ಆಸ್ಥಾನದ ಸಂಪರ್ಕವನ್ನು ಕಡಿದುಕೊಂಡಿರಲಿಲ್ಲ. ೧೨೬೦ರಲ್ಲಿ ತನ್ನ ತಂದೆಯವರು ತೀರಿಕೊಂಡ ನಂತರ ತಾಯಿಯೊಂದಿಗೆ ದೆಹಲಿಗೆ ಬಂದರು. ತನ್ನ ವ್ಯಾಸಂಗ ಮುಗಿದ ಕೂಡಲೇ ಅಮೀರ್ ಖುಸ್ರೋ ದೆಹಲಿಯ ಸಂತ ಷೇಖ್ ನಿಜಾಮುದ್ದೀನ್ ಔಲಿಯಾರವರ ಆಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅವರ ಶಿಷ್ಯನಾಗುವ ಇಚ್ಛೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದರು. “ನಿನ್ನ ಹೊಳೆಯುವ ಹುಬ್ಬುಗಳು ಹೇಳುತ್ತಿವೆ. ಒಂದು ದಿನ ನೀನು ಸೂರ್ಯನಂತೆ ಬೆಳಗುವೆ ಮತ್ತು ಜಗತ್ತಿಗೆ ಬೆಳಕನ್ನು ನೀಡುವೆ” ಎಂದಿದ್ದರು ಸಂತ ಹಜ್ರತ್ ನಿಜಾಮುದ್ದೀನ್ ಔಲಿಯಾ.

ಬಹುಮುಖ ಪ್ರತಿಭೆಯ ಕವಿ :

ಅಮೀರ್ ಖುಸ್ರೋ ೧೨೭೧ರಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಕಾವ್ಯ ಗುಚ್ಛ ‘ತುಹ್‌ಫತುಸ್ಸಿಗ್‌’ನ್ನು ಹೊರತಂದರು. ೧೨೭೮ರಲ್ಲಿ ‘ವಸ್ತುಲ್ ಹಯಾತ್’ ಎಂಬ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಜಗತ್ತಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿದರು. ೧೨೭೯ರಲ್ಲಿ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಬಾಲ್ಬನನ ಸೋದರಳಿಯ ಮಾಲಿಕ್ ಚಜ್ಜನ ಆಸ್ಥಾನದ ಕವಿಯಾಗಿ ಅಮೀರ್ ಖುಸ್ರೋ ನೌಕರಿ ಗಳಿಸಿದರು. ೧೨೭೬ರಲ್ಲಿ ಬಾಲ್ಬನನ ಮಗ ಮೊಘಾರ್ ಖಾನನ ಆಸ್ಥಾನ ಕವಿಯಾಗಿ, ನಂತರದಲ್ಲಿ ಓರ್ವ ಸೈನಿಕನಾಗಿ, ಯುದ್ಧದಲ್ಲೂ ಈ ಕವಿ ಸಂತ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದರು.

ಒಮ್ಮೆ ಕವಿ ಖುಸ್ರೋ ತನ್ನ ಗುರು ಷೇಖ್ ನಿಜಾಮುದ್ದೀನ್‌ರ ಮೇಲಿನ ಗೌರವದೊಂದಿಗೆ ಕವನವೊಂದನ್ನು ಬರೆದು ಪ್ರಸ್ತುತಪಡಿಸಿದರು. ಗುರು ಸಂತೋಷದಿಂದ “ನಿನಗೇನು ಬೇಕು ಕೇಳು” ಎಂದರು.

“ನನಗೆ ಸಿಹಿ ಮತ್ತು ನೋವಿನ ಅನುಭವ ಎರಡೂ ಬೇಕು” ಎಂದರು ಅಮೀರ್ ಖುಸ್ರೋ.

“ನನ್ನ ಹಾಸಿಗೆಯ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಸಕ್ಕರೆಯ ಪೊಟ್ಟಣವಿದೆ. ಅದರಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪ ತೆಗೆದು ತಿನ್ನು” ಎಂದರು ಸಂತ ಷೇಖ್ ನಿಜಾಮುದ್ದೀನ್.

ಗುರುಗಳು ಹೇಳಿದಂತೆ ಅಮೀರ್ ಖುಸ್ರೋ ಪೊಟ್ಟಣದಿಂದ ಸಕ್ಕರೆಯನ್ನು ತೆಗೆದು ತಿಂದರು. ಅಂದಿನಿಂದ ಅವರು ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಮಾರಂಭಗಳಲ್ಲಿ, ರಾಜರ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯವಾಚನ ಮಾಡಿದಾಗಲೆಲ್ಲ ಕಿವಿಗೆ ಆಪ್ಯಾಯಮಾನಕರವಾಗಿ, ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ತೇಲಾಡಿದಂತಹ ಅನುಭವದೊಂದಿಗೆ ಸಭಿಕರು ಸವಿಯನ್ನು ಉಣ್ಣತೊಡಗಿದರು ಎಂಬ ಮಾತು ಪ್ರಚಲಿತವಿದೆ.

ಧರ್ಮ ಸಮನ್ವಯದ ಕವಿ :

ಪಾಣಿಪತ್‌ನ ಸೂಫಿ ಹಜ್ರತ್ ಬೂಅಲಿ ಖಲಂದರ್‌ರವರು ಅದೆಷ್ಟೋ ಸಾರಿ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನ ನೀಡಿದ ಉಡುಗೊರೆಯನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಬಹಳ ನೊಂದುಕೊಂಡಿದ್ದ. ಎಲ್ಲ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡಿ ಸೋತ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಅಮೀರ್ ಖುಸ್ರೋರವರನ್ನು ಕರೆದು ತನ್ನ ಪರವಾಗಿ ನೀವು ಹೋಗಿ ಉಡುಗೊರೆಯನ್ನು ನೀಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡನು. ಅರಸನ ಆಸ್ಥಾನದ ಪರವಾಗಿ ಅಮೀರ್ ಖುಸ್ರೋ ಹೋಗಿ ಖಲಂದರ್‌ರವರಿಗೆ ಉಡುಗೊರೆಯನ್ನು ನೀಡುವುದರಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾದರು. ಹೀಗೆ ರಾಜರ ಆಸ್ಥಾನ ಮತ್ತು ಸೂಫಿಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಇದ್ದ ವೈಚಾರಿಕ ಘರ್ಷಣೆಯನ್ನು ಖುಸ್ರೋರವರು ತಣ್ಣಗಾಗಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರೆಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಕವಿ ಖುಸ್ರೋ ಅವರ ಫಾರಸಿ ಕವನ ಹೀಗಿದೆ :

ನಾನು ಪ್ರೇಮದ ಬಹುದೇವಾರಾಧಕ,
ನನಗೆ (ಮುಸ್ಲಿಮ್) ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳು ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ.
ನನ್ನ ನರಗಳು ತಂತಿಗಳಂತೆ ಬಲಿಷ್ಠವಾಗಿವೆ,
(ಹಿಂದುಗಳ) ಜನಿವಾರ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ.

ನನ್ನ ಹಾಸಿಗೆಯ ಬದಿಯಿಂದ ದೂರ ಸರಿ, ಓ ವೈದ್ಯನೇ
ಪ್ರೇಮ ರೋಗಿಗೆ ಮದ್ದು ಒಂದೇ, ಪ್ರಿಯತಮೆಯ ದರುಶನ.
ಇದಲ್ಲದೆ ಬೇರಾವ ಔಷಧವೂ ಅವನಿಗೆ ನಾಟದು.

ಹಡಗಿಗೆ ಕಲಾಸಿ ಇಲ್ಲವಾದರೆ, ಬೇಡ, ಬಿಡಿ,
ನಮ್ಮ ಮಧ್ಯೆ ದೇವರಿದ್ದಾನೆ, ನಮಗೆ ಕಲಾಸಿ ಬೇಕಿಲ್ಲ.
ಜನ ಹೇಳುವರು, ಮಿಸ್ಟ್ರಿ ಪ್ರತಿಮಾರಾಧಕನೆಂದು,
ನಾನು ಆರಾಧಿಸುತ್ತೇನೆ. ನನಗೆ ಜನರು ಬೇಕಿಲ್ಲ,
ನನಗೆ ಬೇಕಿಲ್ಲ, ಈ ಲೋಕ ಕೂಡ.

ಹಿಂದವಿಯಲ್ಲಿ ಮಿಸ್ಟ್ರಿ ಗೀತೆಯೊಂದು ಹೀಗಿದೆ :

ಮಿಸ್ಟ್ರಿ ದರಿಯಾ ಪ್ರೇಮ್‌ಕಾ ಉಲ್ಹಿ ವಾಕಿ ಧಾರ್
ಜೋ ಉತ್‌ರಾ, ಸೊ ಡೂಬ್‌ಗಯಾ, ಜೋ ಡೂಬ್‌ಗಯಾ ಸೋ ಪಾರ್.

ಮಿಸ್ಟ್ರಿ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಹರಿಯುವ ಪ್ರೇಮ ನದಿ,
ಹಾರಿದವ ಮುಳುಗುವ, ಮುಳುಗಿದವ ದಡ ದಾಟುವ.

ಸಂಗೀತಕಾರನಾಗಿ :

ಅಮೀರ್ ಮಿಸ್ಟ್ರಿ ಬಹುಮುಖ ಪ್ರತಿಭಾವಂತ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಅನುಭಾವಿ ಕೂಡ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ಬರೀ ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಾಧನೆಗೆ ಸೀಮಿತವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಕಾವ್ಯ, ಸಾಹಿತ್ಯ, ಜನಸೇವೆ, ಸಂಗೀತ ಇವೆಲ್ಲವೂ ಆಧ್ಯಾತ್ಮದ ಸಾಧನೆಯ ಭಾಗವಾಗಿತ್ತು. ಹಿಂದೂಸ್ಥಾನಿ ಸಂಗೀತಕ್ಕೆ ಅವರ ಕೊಡುಗೆ ಅಪಾರವಾದದ್ದು. 'ಖಯಾಲ್' ಮತ್ತು 'ತರಾನಾ' ದ ಜನಕ. ಗಜಲ್ ಪ್ರಕಾರದ ಗೀತೆಗಳಿಗೆ ಮಿಸ್ಟ್ರಿರ ಕೊಡುಗೆ ಅಪಾರವಾದದ್ದು. ತಬಲಾ ಮತ್ತು ಸಿತಾರ್ ಅನ್ನು ಭಾರತೀಯ ಸಂಗೀತಕ್ಕೆ ಒದಗಿಸಿದವರು ಅಮೀರ್ ಮಿಸ್ಟ್ರಿ. ಖವ್ವಾಲಿ ಗಾಯನದ ಜನಕನೆಂದು ಖ್ಯಾತರಾದ ಮಿಸ್ಟ್ರಿ ಗೀತೆಗಳನ್ನು ಹಾಡುವುದೆಂದರೆ ಭಾರತ, ಪಾಕಿಸ್ತಾನದ ಖವ್ವಾಲಿ ಗಾಯಕರಿಗೆ ಇಂದಿಗೂ ಹೆಮ್ಮೆಯ ಸಂಗತಿ. ಗಜಲ್‌ಗಳು, ಮಸ್ನವಿ, ನಾತಾಗೀತೆಗಳು, ರುಬಾಯಿಗಳು, ದೋಬೇಟಿ, ತರ್‌ಕೀ ಭಂದ್, ಖವ್ವಾಲಿಗಳು ಮುಂತಾದ ಹತ್ತು ಹಲವು ಕವನ ಪ್ರಕಾರಗಳು ಮಿಸ್ಟ್ರಿಗೇ ಒಲಿದಿದ್ದವು.

ಮಗುವಿನ ಮೇಲಿನ ಮಮತೆ :

ಅಮೀರ್ ಮಿಸ್ಟ್ರಿಗೇ ರೊಟ್ಟಿಯ ಪಖ್ವಾನನ ಮಗುವಿನ ಮೇಲೆ ಎಲ್ಲಿಲ್ಲದ ಮಮತೆ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿತು. ಅಮೀರ್ ಮಿಸ್ಟ್ರಿ ಇಷ್ಟೊಂದು ಹೆಸರಾಂತ ಕವಿ ಈ ಕೆಳವರ್ಗದ ಹುಡುಗನನ್ನು ಮುದ್ದಾಡುವುದು ರಾಜಕುಮಾರ ಮುಹಮ್ಮದ್ ಸುಲ್ತಾನನಿಗೆ ಇಷ್ಟವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಎಂದಿನ ಸಲುಗೆಯಿಂದ ರಾಜನ ಅರಮನೆಯ ಬಳಿ ಬಂದ ಈ ಹುಡುಗನಿಗೆ ದೂತರ ಮೂಲಕ ಹೊಡೆಸಿ ಅಟ್ಟಿದ. ನಂತರ ಅಮೀರ್ ಮಿಸ್ಟ್ರಿನನ್ನು ಕರೆಸಿ, "ಆ ಹುಡುಗನ ಜೊತೆಗೆ ನಿನ್ನದು ಎಂತಹ ಸಂಬಂಧ? ನಗರದಲ್ಲಿ ಜನಗಳು ಏನೇನೋ ಮಾತಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ" ಎಂದ.

"ನಾನು ಮತ್ತು ಈ ಹುಡುಗನ ಮಧ್ಯೆ ಯಾವ ವ್ಯತ್ಯಾಸವೂ ಇಲ್ಲ" ಎಂದು ಅಮೀರ್ ಮಿಸ್ಟ್ರಿ ತನ್ನ ಕೈ ಮತ್ತು ಬೆನ್ನನ್ನು ತೋರಿಸಿದ. ಹುಡುಗನಿಗೆ ದೂತರು ಹೊಡೆದ ಏಟಿನಿಂದ ಮೂಡಿದ ಬಾಸುಂಡೆಗಳು ಅಮೀರ್ ಮಿಸ್ಟ್ರಿನ ದೇಹದಲ್ಲೂ ಮೂಡಿದ್ದವು!

ಅಮೀರ್ ಮಿಸ್ಟ್ರಿ ಆಧ್ಯಾತ್ಮದ ಅನುಭಾವಿಯಾಗಿ ದೆಹಲಿಯ ತನ್ನ ಗುರು ಹಜ್ರತ್ ಷೇಖ್ ನಿಜಾಮುದ್ದೀನರ ಮುಖ್ಯ ಶಿಷ್ಯನಾಗಿ, ಪ್ರಮುಖ ಅನುಯಾಯಿಯಾಗಿ ಗುರುವಿನ ಅಪಾರವಾದ ಪ್ರೀತಿಗೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿದ್ದರು. ಚಿನ್ನದ ಗಣಿಯಂತೆ ಮಿಸ್ಟ್ರಿರ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಆಧ್ಯಾತ್ಮದ ಶ್ರೀಮಂತ ಜ್ಞಾನ ಅಡಕವಾಗಿತ್ತು. ಪ್ರತೀ ರಾತ್ರಿಯೂ ಮಿಸ್ಟ್ರಿ ತನ್ನ ಗುರು ನಿಜಾಮುದ್ದೀನರಿಗೆ ಸುದೀರ್ಘವಾಗಿ ಕುರಾನಿನ ಅಧ್ಯಾಯಗಳನ್ನು ಓದಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ನಿಜಾಮುದ್ದೀನರು ಅವರನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ 'ಟರ್ಕ್' ಎಂದು ಅಡ್ಡ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಮ್ಮೆ ಗುರುಗಳು ಶಿಷ್ಯನನ್ನು ಕೇಳಿದರು.

"ಟರ್ಕ್, ನಿನ್ನ ವ್ಯಾಪಾರ ವಹಿವಾಟುಗಳೆಲ್ಲ ಹೇಗೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ?"

"ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ, ರಾತ್ರಿ ಇಡೀ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ" ಎಂದರು ಮಿಸ್ಟ್ರಿ.

ನಿಜವಾದ ವ್ಯಾಪಾರವೆಂದರೆ ಆಧ್ಯಾತ್ಮದ್ದು, ಹಣದ ವಹಿವಾಟಲ್ಲ.

ಜನರಿಂದ ಬರುವ ಅಹವಾಲುಗಳು, ಸಂದೇಶಗಳನ್ನು ಅಮೀರ್ ಮಿಸ್ಟ್ರಿ ಓದಿ ಗುರುಗಳಿಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಮ್ಮೆ ಗುರುಗಳು ಹೇಳಿದರು.

“ಮೊದಲು ನಿನ್ನ ದೇಹದ ಆರೋಗ್ಯದ ಕಡೆಗೆ ಧ್ಯಾನವಿಡು. ನಂತರ ನಿನ್ನ ಆಧ್ಯಾತ್ಮದ ಆರೋಗ್ಯವನ್ನು, ನಿನ್ನ ಸಾಧನೆಯ ಗುರಿಯನ್ನು ಮುಟ್ಟುವುದಕ್ಕಾಗಿ ನಿನ್ನ ದೇಹ ಮತ್ತು ಆತ್ಮವನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಅತಿ ಅಗತ್ಯ. ಹುಚ್ಚುತನದ ಕೆಲಸಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಯ ವ್ಯರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಡ. ಒಳ್ಳೆಯ ವಿಚಾರ ಹೊಳೆದರೆ ಅದನ್ನು ಬೆಂಬತ್ತಿ ಹೋಗಿ ಸಾಧಿಸು. ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಅದು ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತಲೂ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದದ್ದು”.

ಗುರುವಿನ ಪ್ರಿಯ ಶಿಷ್ಯ :

ಹಜ್ರತ್ ನಿಜಾಮುದ್ದೀನ್ ಒಮ್ಮೆ ಖುಸ್ರೂರನ್ನು ಕರೆದು ಹೇಳಿದರು, “ನನಗೆ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರ ಒಡನಾಟವೂ ಸಾಕಾಗಿ ಹೋಗಿದೆ, ನಿನ್ನನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿ. ನಿನ್ನ ಜೊತೆಗೆ ಇರುವುದೆಂದರೆ ಬೇಸರವೆನ್ನುವುದೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ”. ಇನ್ನೊಂದು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಖುಸ್ರೂರನ್ನು ಕುರಿತು, “ನನ್ನ ಬಗ್ಗೆಯೇ ನನಗೆ ಜಿಗುಪ್ಸೆಯಾಗುತ್ತದೆ, ಆದರೆ ನಿನ್ನ ಬಗ್ಗೆ ನನಗೆ ಯಾವತ್ತೂ ಹಾಗಾಗದು” ಎಂದಿದ್ದರು ಹಜ್ರತ್ ನಿಜಾಮುದ್ದೀನ್.

ಹಜ್ರತ್ ನಿಜಾಮುದ್ದೀನರಿಗೆ ತನ್ನ ಶಿಷ್ಯ ಅಮೀರ್ ಖುಸ್ರೂರವರ ಮೇಲೆ ಎಷ್ಟು ಗಾಢವಾದ ಪ್ರೀತಿಯೆಂದರೆ ಆಗಾಗ ಅವರು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. “ಸತ್ತಾಗ ಗೋರಿಯಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರನ್ನು ಇಡಲು ಅನುಮತಿ ಇದ್ದಿದ್ದರೆ, ನನ್ನ ಟರ್ಕನ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ಸಮಾಧಿ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ನನ್ನಾಸೆ ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದೆ”.

“ನಾನು ತೀರಿಕೊಂಡಾಗ ನೀನು ಜೀವಂತವಾಗಿರುವೆಯೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಡ” ಎಂದು ಒಮ್ಮೆ ಗುರುಗಳು ಶಿಷ್ಯ ಖುಸ್ರೂಗೆ ಹೇಳಿದ್ದರು. ಮುಂದೆ ಹಾಗೆಯೇ ಆಯಿತು!

ಬೆಳಕಿನಿಂದ ಕತ್ತಲೆಗೆ :

ಕ್ರಿ.ಶ. ೧೩೨೫ರಲ್ಲಿ ಸುಲ್ತಾನ್ ಮುಹಮ್ಮದ್ ಬಿನ್ ತುಘಲಕ್ ದೆಹಲಿಯ ಸಿಂಹಾಸನವನ್ನೇರಿದ. ಅದೇ ದಿನ ಹಜ್ರತ್ ನಿಜಾಮುದ್ದೀನರು ತೀರಿಕೊಂಡರು. ಚಕ್ರವರ್ತಿಯ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದ ಅಮೀರ್ ಖುಸ್ರೂ ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿದು ಕುಸಿದು

ಬಿದ್ದರು. ಅಂದಿನಿಂದ ದಿನವೂ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. “ಇದೆಂತಹ ಕತ್ತಲೆ! ಸೂರ್ಯ ಉದಯಿಸಲೇ ಇಲ್ಲವೇ?”

ತನ್ನ ಆಸ್ತಿ, ಸಂಪತ್ತು ಮನೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಖುಸ್ರೂ ಬಡವರಿಗೆ ದಾನ ಮಾಡಿದರು. ಕರಿ ಬಣ್ಣದ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿ ತನ್ನ ಗುರುವಿನ ಸಮಾಧಿಯ ಬಳಿಯಲ್ಲೇ ಹಗಲು ರಾತ್ರಿಯೆನ್ನದೆ ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿ ಕೂತುಬಿಟ್ಟರು. ಅದೇ ವರ್ಷ ಸರಿಯಾಗಿ ಆರು ತಿಂಗಳ ಬಳಿಕ ಶವ್ವಾಲ್ ತಿಂಗಳ ೧೮ನೇ ದಿನಾಂಕ ಹಿಜರಿ ವರ್ಷ ೭೨೫ರಲ್ಲಿ ಅಮೀರ್ ಖುಸ್ರೂ ಕೂಡ ಕೊನೆಯುಸಿರೆಳೆದರು. “ಅಮೀರ್ ಖುಸ್ರೂ ನನ್ನ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ರಹಸ್ಯಗಳ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಕ. ಅವನು ತೀರಿಕೊಂಡಾಗ ಅವನನ್ನು ನನ್ನ ಗೋರಿಯ ಬಳಿಯಲ್ಲೇ ದಫನ ಮಾಡಬೇಕು” ಎಂಬುದು ಹಜ್ರತ್ ನಿಜಾಮುದ್ದೀನರ ಕೊನೆಯಾಸೆಯಾಗಿತ್ತು. ಅಮೀರ್ ಖುಸ್ರೂರನ್ನು ಅವರ ಆಸೆಯಂತೆ ಗುರು ಹಜ್ರತ್ ನಿಜಾಮುದ್ದೀನರ ಗೋರಿಯ ಬಳಿಯಲ್ಲೇ ದಫನ ಮಾಡಲಾಯಿತು.



ಓದು ಪಠ್ಯ

ಕಣೀರ ದರ್ಶನಕ್ಕೊಂದು ದಿಡ್ಡಿ ಬಾಣಿಲು

– ಡಾ. ಬಂಜಗರೆ ಜಯಪ್ರಕಾಶ್

ಸಂತ ಕಬೀರನ ಜೀವನ ಮತ್ತು ವಿಚಾರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ಜನರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿವರಗಳು ಪ್ರಚಲಿತದಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಕರ್ನಾಟಕದವರೇ ಆದ ಬಸವಣ್ಣ, ಅಲ್ಲಮ, ಕನಕದಾಸ, ಪುರಂದರದಾಸ, ಸರ್ವಜ್ಞ, ಶಿಶುನಾಳ ಶರೀಫ ಮುಂತಾದವರ ಸಾಲಿನಲ್ಲೇ ಹೇಳಬಹುದಾದ ಹೆಸರು ಕಬೀರನದು. ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶದ ಕಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಬಹುಕಾಲ ಬದುಕಿ ಬಾಳಿದ ಸಂತನಾದ ಕಬೀರ ಹಿಂದೂವಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ಮುಸ್ಲಿಮನಂತೆ ಬೆಳೆದು ಹಿಂದುವೂ ಅಲ್ಲದ ಮುಸ್ಲಿಮನೂ ಅಲ್ಲದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸರ್ವಾಂತರ್ಯಾಮಿ ಭಗವಂತನ ಅನುಯಾಯಿಯಾಗಿದ್ದ.

ಈತ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ವಿಧವೆಯೊಬ್ಬಳ ಮಗನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ, ಲೋಕಾಪವಾದದ ಭಯಕ್ಕೆ ತಾಯಿಯಿಂದ ಪರಿತ್ಯಕ್ತನಾದ ಶಿಶುವಾಗಿ ನೀರೂ ಎಂಬ ಮುಸ್ಲಿಂ ನೇಕಾರನ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕು ಪೋಷಣೆ ಹೊಂದಿದ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಜನಜನಿತವಾಗಿದೆ. ಅದೇ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಂ ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆಯುವಾಗ ರಾಮ ಭಕ್ತಿಯ ಮೋಡಿಗೆ ಒಳಗಾಗಿ ಹಿಂದೂ ಮುಸ್ಲಿಂ ಬೇಧವಿಲ್ಲವೆಂದು ಜಗತ್ತಿಗೆ ಸಾರಿದ ಸಂತನಾಗಿ ಬಾಳಿದ ಎಂಬ ಪ್ರತೀತಿಯೂ ಇದೆ.

ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿನ ನೇಕಾರ್ ಪಂಗಡಗಳು ನಿರ್ಗುಣವಾದಿ ನಾಥಪಂಥದ ಗಾಢ ಪ್ರಭಾವದಲ್ಲಿ ಬಾಳುತ್ತಿದ್ದವು. ಇಸ್ಲಾಂ ಧರ್ಮ ಅವರಿಗೆ ಪರಿಚಯಗೊಂಡ ಮೇಲೆ ಅದರಲ್ಲಿದ್ದ ನಿರ್ಗುಣವಾದಿ ದೇವರ ಕಲ್ಪನೆ ಹಾಗೂ ಸಂಘಟಿತ

ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಹಬಾಳ್ವೆಯ ಅಂಶಗಳಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತಗೊಂಡು ಇಸ್ಲಾಂ ಧರ್ಮ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಅಧ್ಯಯನಕಾರರು ದಾಖಲಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನಿರ್ಗುಣವಾದಿ ನಾಥ ಪಂಥದ ಅನುಯಾಯಿಗಳಾಗಿದ್ದುಕೊಂಡೇ ಇಸ್ಲಾಂ ಅನ್ನೂ ಆದರಿಸತೊಡಗಿದ ನೇಕಾರ ಪಂಗಡಗಳು ಉಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದ ಹಾಗೆಯೇ ಮುಸ್ಲಿಂ ಆಗಿ ಪರಿವರ್ತನೆಗೊಂಡ ಮೇಲೂ ನಾಥ ಪಂಥದ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಪಂಗಡಗಳೂ ಇದ್ದವು.

ಇಂತಹ ನೇಕಾರ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಅಥವಾ ಅವುಗಳ ಪೋಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ಕಬೀರನಿಗೆ ರಾಮ ಮತ್ತು ರಹೀಮ, ಕೃಷ್ಣ ಮತ್ತು ಕರೀಮ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಅಲ್ಲವೆಂಬ ತಾತ್ವಿಕ ಚಿಂತನೆ ಗಟ್ಟಿಗೊಂಡಿತು. ಸ್ವಾಮಿ ರಮಾನಂದರಿಂದ ಗುರುದೀಕ್ಷೆಯನ್ನು ಪಡೆದ ಕಬೀರ ರಾಮನ ಪರಮ ಭಕ್ತನಾಗಿದ್ದ.

ಕಬೀರನ ರಾಮ ದಯಾಮಯಿ. ಭಕ್ತವತ್ಸಲ ಹಾಗೂ ಸರ್ವವ್ಯಾಪಿ. ಕಬೀರನ ಚಿಂತನೆಯಲ್ಲಿ 'ಅಲ್ಲ ಹೋ ಅಕ್ಬರ್' ಎಂದರೂ. 'ಈಶನಾವಾಸವೀ ಜಗವೆಲ್ಲವೂ, ಆತನಿಗೆ ಮೀಸಲಾಗಿಹುದೆಲ್ಲವು. ಆಶಿಸದೆ ಏನನೂ ಆತನಿತ್ತುದನುಂಡು ವಾಸಿಸೈ ನೀನು ಸಂತಸದಿಂದಲಿ' ಎಂದರೂ ಒಂದೇ ಎಂಬಂತೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ಸಬರಮತಿ ಆಶ್ರಮದಲ್ಲಿ ಮುಂಜಾನೆಯ ಸಾಮೂಹಿಕ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದ "ರಘುಪತಿ ರಾಜಾರಾಂ, ಪತಿತ ಪಾವನ ಸೀತಾರಾಂ. ಈಶ್ವರ ಅಲ್ಲಾ ತೇರೇ ನಾಮ್. ಸಬ್‌ಕೋ ಸನ್ಮತಿ ದೇ ಭಗವಾನ್" ಎಂಬ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಹಾಡು ಕಬೀರನ ರಚನೆಯಿರಬೇಕು ಅಥವಾ ಕಬೀರನ ಭಕ್ತಿ ಪಂಥದ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ರೂಪುತಳೆದ ಹಾಡಾಗಿರಬೇಕು.

ಗಾಂಧಿ ಆಶ್ರಮದ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯ ಈ ಹಾಡು ಹೆಚ್ಚು ಕಮ್ಮಿ ಕಬೀರನ ಆಶಯಗಳ ಸಾರಾಂಶದಂತಿದೆ. ಭಕ್ತಿ ಪಂಥದ ಸಂತರಾಗಿದ್ದ ಮೀರಾ, ದಾದೂ, ಫರೀದ್ ಚೈತನ್ಯ ಮುಂತಾದವರಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಚಿಂತನೆಗೂ ಕಬೀರನಲ್ಲಿದ್ದ ಚಿಂತನೆಗೂ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಸಾಮ್ಯತೆಗಳಿವೆ.

ಅದ್ವೈತ ಚಿಂತನೆಯ ಒಂದು ಬಗೆ ಎನ್ನಬಹುದಾದ ಈ ಭಾರತೀಯ ಭಕ್ತಿ ಪಂಥದ ಮೂಲಗಳನ್ನು ನಾಥ ಪಂಥದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ

ಪರಿಗಣಿಸುವವರಿದ್ದಾರೆ. ಭಿನ್ನತೆ ಏನೆಂದರೆ ಗೋರಕನಾಥನ ನಿಲುವುಗಳು ಜ್ಞಾನಯೋಗವನ್ನು ಬಿಂಬಿಸಿದರೆ ಸಂತರ ನಿಲುವುಗಳು ಭಕ್ತಿಯೋಗವನ್ನು ಬಿಂಬಿಸುತ್ತವೆ.

ಗೋರಕನಾಥ ಹೇಳುವುದು ಏನೆಂದರೆ “ನಾನು ಎಚ್ಚರಗೊಂಡ ಬಳಿಕ ಬಂದ ಸಾವಿನ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಸಾವಿನ ಬಗ್ಗೆ ಕಲಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅದು ನಿದ್ರೆಯ ಸಾವೇ ಹೊರತು ನನ್ನದಲ್ಲ. ಉಭಯತ್ನ ಸತ್ತಿತು. ಏಕತ್ವ ಹುಟ್ಟಿತು. ಕಾಲ ಸತ್ತಿತು. ನಾನು ಅನಂತವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದೆ. ಸಣ್ಣ ಸಂಕುಚಿತ ಜೀವನ ಪಡೆದು ಹೋಯಿತು ಹಾಗೂ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ಹನಿ ಸಾರವಾಯಿತು”.

ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡದೊಡನೆ ಏಕತ್ವ ಹೊಂದುವುದು. ಬ್ರಹ್ಮದಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗುವುದು ಎಂಬ ತತ್ವ ಚಿಂತನೆಯ ಒಂದು ಮುಖವಾಗಿಯೇ ಭಕ್ತಿ ಪಂಥದ ನಿಲುವುಗಳು ಹುಟ್ಟಿವೆ.

ಯೋಗಿಯಾದವನು ತನ್ನ ಜ್ಞಾನ ಜಿಜ್ಞಾಸೆಯ ತಾರ್ಕಿಕ ಅಂತ್ಯವಾಗಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ ಮತ್ತು ಪಿಂಡಾಂಡಗಳ ನಡುವಿನ ಏಕತ್ವವನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಾನೆ. ಭಕ್ತಿ ಪಂಥದ ಸಂತನಾದವನು ದೇವರೇ ಎಲ್ಲರ ಉಸಿರಿನ ಉಸಿರು. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಅಸ್ತಿತ್ವದ ಜೀವಾಳವೇ ಪರಮಾತ್ಮನಾದ್ದರಿಂದ ಈಗಿರುವ ಅಸ್ತಿತ್ವ ನಂತರ ಇಲ್ಲವಾಗುವ ಅಸ್ತಿತ್ವ ಎರಡೂ ಕೂಡ ಆ ಭಗವಂತನ ಲೀಲೆಯ ರೂಪಗಳು ಮಾತ್ರ ಎಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಅಹಂ ಬ್ರಹ್ಮಾಸ್ಮಿ ಅಥವಾ ಅನಲ್ ಹಖ್ ಎಂಬ ನಿಲುವು ಯೋಗಿಗಳದ್ದಾದರೆ ನನ್ನೊಳಗೇ ದೇವರಿದ್ದಾನೆ. ನಾನು ದೇವರ ಆಲಯವಾಗಿದ್ದೇನೆ ಎಂಬ ನಿಲುವು ಸಂತರದ್ದು. ದೇವರನ್ನು ಸಖ, ಗಂಡ, ತಂದೆ, ಗುರು, ರಕ್ಷಕ, ಸರ್ವೇಶ್ವರ ಎಂದು ಭಾವಿಸುವ ಭಕ್ತಿಪಂಥಿಗಳು ದೇವರ ಲೀಲಾರೂಪವೆಂದು ಜಗತ್ತನ್ನು ಪರಿಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ. ದೇವರು ತನ್ನ ಇಚ್ಛೆಯನುಸಾರ ರೂಪಾವಳಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ. ಪೋಷಿಸಿ ಕೊನೆಗೆ ತನ್ನೊಳಕ್ಕೆ ಲೀನಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆಂಬುದು ಭಕ್ತಿ ಪಂಥದ ನಂಬುಗೆ.

ಜ್ಞಾನೋಗದ ಯೋಗಿಗಳು ಕಣ್ಣೆದುರಿನ ಜಗತ್ತನ್ನು ರೂಪ ವಿಶೇಷಗಳೆಂದು ತಿಳಿಯದೆ ಎಲ್ಲ ರೂಪಗಳೂ ದೇವರೇ ಎಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ವಿವಿಧ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ

ದೇವರು ತನ್ನನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನಾದರೂ ಇರುವವನು ಒಬ್ಬನೇ ಎಂಬ ಭಕ್ತಿ ಪಂಥ ನಿಲುವಿಗೂ. ದೇವರಿಗೆ ರೂಪ ಆಕಾರಗಳಿಲ್ಲ. ಆದಿ ಅನಾದಿಯಿಲ್ಲ. ಇರುವುದರ ಹೊರತು ದೇವರಿಲ್ಲ ಅಥವಾ ದೇವರಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಏನೂ ಇಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಜ್ಞಾನಯೋಗಿಗಳ ನಿಲುವು. ಇವೆರಡರ ನಡುವೆ ಸಾಮ್ಯತೆಗಳಿವೆ. ಹಾಗೆಯೇ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳೂ ಇವೆ.

ದೇವರು ನಾನೇ ಆಗಿದ್ದೇನೆ ಎಂಬ ಮಾತಿಗೂ ದೇವರೇ ನನ್ನೊಳಗೆ ನೆಲೆಸಿದ್ದಾನೆ ಎಂಬುದಕ್ಕೂ ಇರುವ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಬಿಡಿಸುತ್ತಾ ಹೋದರೆ ಅದೊಂದು ದರ್ಶನ ಜಿಜ್ಞಾಸೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ದೇವರು ಮತ್ತು ಸೃಷ್ಟಿ ಭಿನ್ನವಿಲ್ಲ ಎಂದಾಗ ಹೊರಡುವ ಧ್ವನಿಗೂ ದೇವರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಈ ಅಸ್ತಿತ್ವವಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವಾಗ ಹುಟ್ಟುವ ಧ್ವನಿಗೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದೆ.

ದೇವರು ಬಂದು ನೆಲೆಸಬೇಕೆಂದರೆ ನೆಲೆಯೊದಗಿಸುವ ನೆಲೆಯೊಂದು ಇರಬೇಕಾಯಿತು. ಆ ನೆಲೆಯೇ ಜೀವನ ನಾಟಕ ಎಂಬುದು ಭಕ್ತರ ನಿಲುವು. ಅಂದರೆ ಅನ್ನವೊಂದಿದ್ದು. ಅದನ್ನು ದೇವರಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಸಾದವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ಭಕ್ತರ ಗ್ರಹಿಕೆಯಾದರೆ, ಅನ್ನವೆಲ್ಲವೂ ಪ್ರಸಾದವಾದ್ದರಿಂದ. ಅರ್ಪಿಸುವವನು ಅರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವನು ಎಂಬ ಭಿನ್ನ ಅಸ್ತಿತ್ವವಿಲ್ಲ ಎಂಬ ನಿಲುವು ಯೋಗಿಗಳದ್ದು.

ಯದ್ಯತ್ಕರ್ಮ ಕರೋಮಿ ತದ್ಬಲಿಂ ಶಂಭೋತವಾರಾಧನಮ್ (ನಾನು ಮಾಡುವ ಕೆಲಸವೆಲ್ಲ ದೇವರ ಪೂಜೆಯೇ ಆಗಿದೆ) ಎಂಬುದು ಅಥವಾ ಕಾಯಕವೇ ಪೂಜೆ ಎಂಬುದು ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಅಸ್ತಿತ್ವ - ಕ್ರಿಯೆ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಡಕು - ಒಳಿತು ಎಂಬ ಭೇದವನ್ನೇ ಅಮಾನ್ಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಕಳ್ಳನೂ ದೇವರೇ, ಕಾವಲುಗಾರನೂ ದೇವರೇ, ಕಲ್ಲೂ ದೇವರೇ, ದೇಹವೂ ದೇವರೇ, ಉಭಯತ್ನ ಎನ್ನುವುದು ಇರುವಾಗಲೂ ಇಲ್ಲ, ಇಲ್ಲದಿರುವಾಗಲೂ ಇಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಪೂಜೆ, ಗುಡಿ ಗುಂಡಾರ, ಮೇಲು - ಕೀಳು ಭೇದ ಎಲ್ಲವೂ ಅಜ್ಞಾನ ಮಂತ್ರ.

ಭಕ್ತನಿಗೆ ಪ್ರಪಂಚವೊಂದರ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿ ಅನುಮಾನಗಳಿಲ್ಲ. ಒಳಿತನ್ನು ದೇವರು ಪ್ರೀತಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಒಳ್ಳೆಯದನ್ನು ಮಾಡು. ಎಲ್ಲರಿಗೂ

ಅನ್ನವನ್ನು ದೇವರೇ ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಯಾರಾದರೂ ಹಸಿದುಕೊಂಡಿರುವಂತಾದರೆ ಅದು ದೇವರ ಇಚ್ಛೆಗೆ ವಿರೋಧ. ಹೀಗೆ ದೇವರ ಒಳ್ಳೆಯತನದ ಮೇಲಿನ ನಂಬುಗೆಯಿಂದ ಹಾಗೂ ಅವನನ್ನು ಸೇರುವ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಎಲ್ಲ ಕೆಡಕುಗಳನ್ನು ಮೀರಿ ನಿಲ್ಲುವುದು ಭಕ್ತನ ಬಯಕೆ.

ಜ್ಞಾನ ಮೂಲಕ 'ಯೋಗಿ' ತ್ವ ಸಂಸಾರವನ್ನೇ ನಿರಾಕರಿಸಿದರೆ, ಭಾವ ಮೂಲಕ 'ಭಕ್ತಿ' ತ್ವ ಸಂಸಾರ ಸಾಗರವನ್ನು ಈಸುವುದು ದೇವರ ದಯೆಯಿಂದ ಸಾಧ್ಯ ಎಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಭಕ್ತಿ ಪಂಥಕ್ಕೆ ಸಂಸಾರ ಹೊರಗಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಅಂಟಿಕೊಳ್ಳುವ ವ್ಯಾಮೋಹ ಮಾತ್ರ ಹೊರಗು.

ಭಗವಂತನ ದಯಾಮಯಿತ್ವದ ಬಗ್ಗೆ ಭಕ್ತಿ ಪಂಥಕ್ಕಿರುವ ನಂಬುಗೆಯಿಂದಾಗಿಯೇ ಅದು ಎಲ್ಲ ಕಂದಾಚಾರಗಳನ್ನು, ವ್ರತ, ಹರಕೆ, ಪೂಜೆಗಳನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತದೆ. ಯೋಗಿಗಳಿಗೆ ಅರಿವಿನಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವ ನಿರಾಕರಣೆ, ಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ದೇವರ ಸ್ವಭಾವದ ಮೇಲಿನ ನಂಬುಗೆಯಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಲೋಕದ ಮಾಯೆಗಳಿಗೆ ಅತೀತವಾಗಿ ದೈವತ್ವದ ಆಶಯಗಳಿಗೆ ಬದ್ಧರಾಗಿರಬೇಕೆಂಬ ಹಂಬಲವೇ ಭಕ್ತಿ ಪಂಥದ ಅನುಯಾಯಿಗಳನ್ನು ಮಾನವೀಯಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಯಾವ ವಿಧದಿಂದ, ಯಾವ ರೂಪದಿಂದ ಆರಾಧಿಸಿದರೂ ಸರಿ 'ನಿಜ ಭಕ್ತಿ' ಯಿದ್ದರೆ ದೈವ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ಸಾಧ್ಯ ಎಂಬ ತಾತ್ವಿಕ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯೇ ದೇವರಿಗೂ, ಭಕ್ತರಿಗೂ ನಡುವೆ ಇರುವ ಪುರೋಹಿತರ ಮಧ್ಯವರ್ತಿತನವನ್ನೂ, ಅವರ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯ ಪ್ರತಿಪಾದನೆಗಳನ್ನೂ ಧಿಕ್ಕರಿಸಲು ಪ್ರೇರಣೆ ನೀಡುತ್ತದೆ.

ಎಷ್ಟೋ ಸಲ ದೇವರಿಗಿಂತ, ಭಕ್ತನಾದವನು ಆ ದೇವರ ಮೇಲಿಟ್ಟಿರುವ ಭಕ್ತಿಯೇ ದೊಡ್ಡದು ಎಂಬಂತಹ ಕಥನಗಳ ಹುಟ್ಟಿಗೂ ಭಕ್ತಿ ಪಂಥದಲ್ಲಿ ಅವಕಾಶವಾಗಿದೆ. ಶಿವಲಿಂಗಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಕಾಲು ಒತ್ತಿ ಹಿಡಿದು ತನ್ನ ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಕಿತ್ತು ಇಟ್ಟ ಕಣ್ಣುಪ್ಪ ಭಕ್ತ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾಗುವುದು. ದರ್ಶನವೀಯಲು ಬಂದ ವಿಠಲನನ್ನು ಕಾಯಲು ಹೇಳಿ ತಾಯಿ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತನಾದ ಘೋರ

ಕುಂಬಾರ ವಿಠಲನ ಪ್ರಿಯ ಭಕ್ತನಾಗುವುದು. ಚಿಪ್ಪು ಕೊಯ್ಯುವ ಕಾಯಕನಿರತ ನಕ್ಕೀರ ಶಿವನೇ ಬಂದಾಗಲೂ ಗಮನಿಸದೆ. ಅವನ ಉರಿಗಣ್ಣಿನ ಜ್ವಾಲೆಯನ್ನೂ ಸಹ ಎದುರಿಸಬಲ್ಲ ಶಕ್ತಿ ಪಡೆಯುವುದು. ಶಿವನಿಗೇ ಚಾಕರಿ ಮಾಡಲು ಹೇಳುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಶರಣ ಧೂಳಯ್ಯ ಪಡೆಯುವುದು. ಭಕ್ತಿಯ ಪಾರಮ್ಯವನ್ನು ವಿಜೃಂಭಿಸಲು ಭಕ್ತ ಹೃದಯಗಳು ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಕಥನಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಅಪಾರವಾಗಿವೆ.

ದೇವರ ಮೇಲಿನ ಭಕ್ತಿಯೇ ಆ ದೇವರನ್ನು ಮಣಿಸಲು ದೊಡ್ಡ ಸಾಧನ ಎಂಬುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ. ದೇವರು ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆ ಇರುವುದರಿಂದ. ಅವನನ್ನು ಗುಡಿ ಗುಂಡಾರಗಳಲ್ಲಿ ಹುಡುಕುವುದೇ ಹಾಸ್ಯಾಸ್ಪದ ಎಂಬ ನಿಲುವನ್ನೂ ಭಕ್ತಿ ಪಂಥಗಳು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿವೆ. ಗುಡಿ ಗುಂಡಾರಗಳಲ್ಲಿ ದೇವರಿರುತ್ತಾನೆ ಎಂದು ನಂಬುವುದೇ ದೇವರ ಸರ್ವವ್ಯಾಪಕತೆಗೆ ಮಾಡುವ ಅಪಚಾರ ಎಂದೂ ಅದು ಭಾವಿಸುತ್ತದೆ.

ಇಸ್ಲಾಂ ಅಲ್ಲಾನನ್ನು ನಿರಾಕಾರ, ನಿರ್ಗುಣನನ್ನಾಗಿ ಪರಿಭಾವಿಸಿದೆ. ಹೀಗಿದ್ದಾಗಲೂ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸ್ಥಳ, ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಪವಿತ್ರವೆಂದು ಭಾವಿಸುವ ಕೆಲವು ಸಂಸ್ಕಾರಗಳು ಅದರಲ್ಲಿ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿವೆ. ಇಸ್ಲಾಂ ಅನುಯಾಯಿಗಳು ತಾವಿರುವ ಯಾವುದೇ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಾದರೂ ನಮಾಜು ಸಲ್ಲಿಸಬಹುದು. ನಮಾಜಿಗೆ ಸ್ಥಳ ನಿರ್ದಿಷ್ಟಗೊಳಿಸದಿದ್ದರೂ, ನಮಾಜು ಮಾಡುವಾಗ ಇಂತಹ ದಿಕ್ಕಿಗೇ ಮುಖ ಮಾಡಿ ಕುಳಿತಿರಬೇಕೆಂಬ ನಿಯಮ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿದೆ.

ದೇವರು ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಯಿದ್ದಾನೆ. ಸರ್ವವೂ ಅವನ ಗಮನದಡಿಯಲ್ಲೇ ನಡೆಯುತ್ತದೆ ಎಂಬ ತಾತ್ವಿಕತೆ ಇದ್ದಾಗಲೂ, ಮುಲ್ಲಾ ನಮಾಜು ಕೂಗುವ ಪದ್ಧತಿ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿದೆ.

'ಇರುವೆ ಹೆಜ್ಜೆಯ
ಕಾಲ ಗೆಜ್ಜೆಯ
ಸಪ್ಪಳ ಕೇಳತಾನ,
ಸರ್ವೇಶ್ವರ ತಾನಾ'

ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ ಕಬೀರ. ಅಷ್ಟು ಸೂಕ್ಷ್ಮಗ್ರಾಹಿಯಾದ ಅಲ್ಲಾನಿಗೆ ನಿನ್ನ ಪ್ರಣಾಮ ಸಲ್ಲಿಸಲು ಮುಲ್ಲಾ ಕೂಗುವುದು ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುವುದು ಅವನ ಉದ್ದೇಶ. ಪಂಡಿತರು ಗ್ರಂಥ ಪಠಣ ಮಾಡುವುದು, ಗಂಟೆ ಬಾರಿಸುವುದು, ವ್ರತ ಹಿಡಿಯುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಕೂಡ ಕಬೀರ ವ್ಯಂಗ್ಯವಾಡುತ್ತಾನೆ.

ಕಬೀರನಂತಹ ಭಕ್ತನಿಗೆ ಇವೆಲ್ಲ ನಗೆಪಾಟಲಿನ ವಿಷಯ. ಅಲ್ಲಮ ಹೇಳುವ ಮಾತಿನ ತಾತ್ಪರ್ಯವೇ ಕಬೀರನ ಮಾತಲ್ಲೂ ಕೇಳಿ ಬರುತ್ತದೆ - 'ಭಕ್ತಿಯೆಂಬುದು ತೋರುಂಬ ಲಾಭ'.

ಕಬೀರನಂತಹ ತತ್ವಜ್ಞಾನಿಗೆ ಜ್ಞಾನೋದಯದ ಸಂತಸ ತನ್ನೊಬ್ಬನಿಗೆ ಆದರೆ ಸಾಲದು. ಜಗತ್ತೇ ಈ ಮಾಯಾಪಾಶದಿಂದ ಹೊರಬರಬೇಕು. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ನೂರಾರು ವಚನಗಳನ್ನು, ಸಾಖಿಗಳನ್ನು, ಪದಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಾ ಆಡುತ್ತಾ ಬದುಕುತ್ತಾನೆ. ಕಬೀರನಂತಹ ಸಂತರು ಕೇವಲ ಭಕ್ತಿ ಪರವಶರು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ. ಭಗವಂತನ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರದ ಹಸಿವು ಎಲ್ಲರಲ್ಲೂ ಮೂಡಬೇಕು. ಆ ಬಗೆಯ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಅವರೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರಂತೆಯೇ, ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರನ್ನು ಹೀಗೆಳೆಯುವ ಕಂದಾಚಾರಿಗಳನ್ನು ಕಂಡರೆ ಸಂತರು ಕಿರಳುತ್ತಾರೆ. ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಪವಾಡ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ತಾವು ಮಾತ್ರ ಶ್ರೇಷ್ಠರೆಂದು ನಂಬಿದ ಪುರೋಹಿತರಿಗೆ ಗರ್ವ ಭಂಗ ಮಾಡಲು ಕಾಯುತ್ತಾರೆ.

ದೈವತ್ವದ ನಿಜಾಶಯಗಳನ್ನು ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಜೀವಂತವಿರಿಸಲಿಕ್ಕಾಗಿ ಇಂತಹ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ತಾವು ತೊಡಗಬೇಕು ಎಂದು ಅವರು ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದು ತನ್ನ ಫಲಿತಾಂಶದಲ್ಲಿ ನೊಂದವರ, ಹೀನವಾಗಿ ಕಾಣಲ್ಪಟ್ಟವರ, ನಿರುಪಯುಕ್ತರೆಂದು ಹೀಯಾಳಿಸಲ್ಪಟ್ಟವರ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸಾಂತನವನ್ನೂ, ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸವನ್ನೂ ರೂಢಿಸುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಭಕ್ತಿ ಪಂಥಗಳು ತಮ್ಮ ಅನುಯಾಯಿಗಳನ್ನು ಹೊಸತೊಂದು ಪರಿಭಾವನೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಯೋಜಿಸಿ ಅವರನ್ನೊಂದು ಸಾಮಾಜಿಕ ಶ್ರೇಣಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವ ದಿಸೆಯಲ್ಲಿ ಮುನ್ನಡೆದವು.

ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಮೂಡಿದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪಂಥಗಳು ತಮ್ಮ ಈ ಬಗೆಯ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಕೊಂಡ ಯಶಸ್ಸು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪ್ರಮಾಣದ್ದಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಅವುಗಳ ಆಂತರ್ಯದಲ್ಲಿ ಬೀಜ ಸ್ವರೂಪಿಯಾಗಿದ್ದ ತಾತ್ವಿಕ ಚಿಂತನೆಗಳೆಲ್ಲವುಗಳಿಗೂ ಈ ಸತ್ವ ಇತ್ತು.

ವಚನಕಾರರ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಶರಣ ಪಂಥವಾಗಿ ಒಡಮೂಡಿದ ಬಗೆಯನ್ನು, ಗುರುನಾನಕ್ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹೊಸತೊಂದು ಸಿಖ್ ಪಂಥವಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡ ಬಗೆಯನ್ನು, ಸೂಫಿಗಳ ಚಿಂತನೆಯಲ್ಲಿ ಇಸ್ಲಾಂನೊಳಗೇ ರೂಪುಗೊಂಡ ಸೂಫಿ ಪಂಗಡದ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಇದಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿ ನಾವು ನೋಡಬಹುದು. ಹಾಗೊಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪಂಗಡವಾಗದಿದ್ದಾಗಲೂ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಜನರ ನಡುವೆ, ಪ್ರೀತಿ, ಸೌಹಾರ್ದ, ಸಮಾನತೆಯ ಆಶಯಗಳ ಸಂದೇಶದ ಬೆಳಕು ಬೀರುವ ದೀಪಗಳಂತೆ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿರುವ ಕಬೀರನ ವಚನಗಳು ನೀಡುವ ಪ್ರೇರಣೆಗಳ ಹಾದಿ ಇದೇ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಹೃದಯ ಸಂಸ್ಕರಣೆಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತಂತಮ್ಮ ಅನುಯಾಯಿಗಳ ನಡುವೆ ಅವು ಉಂಟು ಮಾಡುವ ಪರಿಣಾಮಕ್ಕೆ ದೀರ್ಘಕಾಲೀನ ಆಯುಷ್ಯವಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಪಂಥಗಳ ಚಳವಳಿಗಳು ಕಾಲಕ್ರಮೇಣ ತಮ್ಮ ಚಿಂತನಾ ಚೈತನ್ಯದಲ್ಲಿ ಶಿಥಿಲಗೊಂಡಿರುವ ನಿದರ್ಶನಗಳು ನಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಬೇಕಾದಷ್ಟಿವೆ. ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಅವುಗಳ ಜಲಮೂಲದಲ್ಲಿರುವ ಸೆಲೆಯನ್ನು ಕಾಣುವುದು ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಬೋಗಸೆ ತುಂಬಿ ಕುಡಿಯುವುದು ಮನಸ್ಸಿನ ಆರೋಗ್ಯಕ್ಕೆ ಮರುಜೀವನಿಯಾಗಬಲ್ಲದು.

ಕಬೀರನ ವಾಣಿಗಳು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವುದು ಕಡಿಮೆ. ಉತ್ತರ ಭಾರತದ ಹಲವಾರು ಕಡೆ ಕಬೀರನ ಪದಗಳನ್ನು ಹಾಡುವ ಗಾಯಕರಿದ್ದಾರೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಹಾಗೆ ಹಾಡಿರುವುದನ್ನು ನಾನು ಕೇಳಿಲ್ಲ. ಅನುವಾದಗಳಿದ್ದರೆ ತಾನೆ ಓದುವುದು, ಹಾಡುವುದು ಎಲ್ಲಾ. ಈಗ ಮಹೇಶ್ ಹರವೆ ಒಂದು ಸಂಕಲನ ಹೊರತರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅವರೇ ಹೇಳಿದಂತೆ ಕಳೆದ ೫೦ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಕಬೀರನ ಸಂಕಲನ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವುದು ಒಂದೆರಡು ಮಾತ್ರ. ಇಂತಹ ಅಪರೂಪದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಹೇಶ್ ಹರವೆ ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಈ ಸಂಕಲನದೊಳಗಿನ ಅನುವಾದಿತ ವಾಣಿಗಳು ನಿದರ್ಶನವಾಗಿವೆ.

“ಅರಿವು ಪಡೆಯುವುದೇ ಕಾಯಕದ ಗುರಿಯಲ್ಲದೆ
ಅನ್ಯ ಮಾರ್ಗ ಇದ್ದಿದ್ದರೆನೆಗೆ ಕಾಯಕದಿಂದ ನಾ ಹೊರಗು
ಫಲದ ಸವಿ ಪುಷ್ಪದ ಪಕಳೆಗಳ ಅವಸಾನದಲ್ಲಿ
ನಳನಳಿಸುವ ಹುಲ್ಲಿನ ಚೈತನ್ಯದಿಂದಲೇ ಜಿಂಕೆಯ ಸ್ನಿಗ್ಧ ಸೌಂದರ್ಯ
ಆಲಿಸು ಓ ಸಾಧು ಜಿಂಕೆಯ ಒಡಲಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಅದರ ನೆಲೆ”
(ಸಂಖ್ಯೆ ೪)

ಎಂದು ಕಬೀರ ಹೇಳಬಯಸುತ್ತಿರುವ ಜ್ಞಾನ ಮಾರ್ಗ ಮೂಲಕ
ತಿಳಿವಳಿಕೆ,

“ನನ್ನ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ಮರೆವುಗಳೆರಡೂ ಅವನ ಪದಗತಿ
ಅವನು ಗೋಚರನು ಎಂತೋ ಅಂತೆಯೇ ಅಗೋಚರ.
ಅವನು ನನ್ನವನು ಅಂತೆಯೇ ಅನ್ಯನು
ಅವನು ಯಾರೆಂದು ಹೇಗೆ ಹೇಳಲಿ
ಅವನು ಶಬ್ದಾತೀತನು”
(ಸಂಖ್ಯೆ ೬)

ಎಂಬ ಜ್ಞಾನ ಮಾರ್ಗ ಭಕ್ತಿ ಮಾರ್ಗ ಸಮ್ಮಿಳಿತ ದರ್ಶನ ಕಬೀರನ
ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ನೆಲೆಗಟ್ಟನ್ನು ನಮ್ಮೆದುರು ಇಡುತ್ತಿವೆ.

“ಕಬೀರ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ : ಗಮನಿಸು ಓ ಸೋದರ

ದೇಹವೆಂಬ ಈ ದೋಣಿಯೊಳಗೇ ಇರುವ ದೇವರ” (ಸಂಖ್ಯೆ ೧೩)

ದೇಹವೇ ದೇವಾಲಯವೆಂಬ ಬಸವಣ್ಣನ ಅದ್ವಯವಾದಿ ನಿಲುವು
ಕಬೀರನೊಳಗೆ ಮಾತಾಗಿರುವ ರೀತಿ ಇದು. ಹೀಗಿದ್ದೂ ಅದು ಒಬ್ಬರ
ಓದಿನಿಂದ ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಗೆ ದಾಟಿರುವ ನಿಲುವೆಯಲ್ಲ. ಅವರವರ
ಜಿಜ್ಞಾಸೆಯೊಳಗಿನಿಂದಲೇ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಮೂಡಿ ಬಂದಿರುವ ತತ್ವವಿದು.

“ಓ ಖಾಜಿ ಓ ಪುರೋಹಿತ ಇದನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ನಿರ್ಣಯಿಸು
ಶುಷ್ಕ ಧಾರ್ಮಿಕತೆಯಲ್ಲಿ ದೇವನ ಚೈತನ್ಯವಿಲ್ಲ
ನೀರ ತುಂಬಿದ ಗಡಿಗೆಯ ನೀರೊಳಗಿಟ್ಟು
ಗಡಿಗೆ ನೀರಿನಲ್ಲಿದೆಯೋ ಹೊರಗಿದೆಯೋ ಎಂದರೆ

ಅದನ್ನು ಒಂದಲ್ಲ ಎರಡೂ ಎಂದು ಕರೆದರೆ
ವಾಕ್ಯಿನಲ್ಲಿ ಲೋಪವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಹೆಸರಿಲ್ಲ” (ಸಂಖ್ಯೆ ೨೧)

‘ನೀರ ತುಂಬಿದ ಗಡಿಗೆಯ ನೀರೊಳಗಿಟ್ಟು’ ಎಂದು ಹೇಳುವಾಗ
ನಾಥ ಪಂಥೀಯ ಸಂಕೀರ್ತಗಳನ್ನು ಕಬೀರ ತನ್ನ ಆಲೋಚನೆಗಳ ಮಂಡನೆಗೆ
ರೂಪಕಗಳಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ದೇವರನ್ನು ತಲುಪುವ ಬಗೆಗೆ ಕಬೀರನಿಗೆ ಇರುವ ನಿಲುವನ್ನು ಹೇಳುವ
ಈ ಸಾಲುಗಳು,

“ನಿನ್ನ ಚಾಲೂಕುತನವ ಪಕ್ಕಕ್ಕಿಡು, ನೀರ ಮೇಲಿನ ಬರಹ ಅವನನ್ನು
ತಲುಪವು.

ಧರ್ಮಗ್ರಂಥಗಳ ಸಾಕ್ಷಿಯಲಿ ನೀನವನ ವಂಚಿಸಲಾರೆ
ಇದರ ಹೊರತು ಏನನ್ನಾದರೂ ನೀನು ಪ್ರೀತಿಸು
ಆಗ ನೀನವನ ನಿಜವಾಗಿ ಪಡೆಯಬಲ್ಲೆ”
(ಸಂಖ್ಯೆ ೩೧)

ಚಿಂತನೆಯೊಳಗಿರುವ ಸಾಮ್ಯತೆಗಳಂತೆಯೇ ಉಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಇರುವ ಸಾಮ್ಯತೆಯೂ
ಈ ಭಕ್ತಿ ಪಂಥಗಳೆಲ್ಲ ಒಂದು ಕಾಂಡದಿಂದಲೇ ಹೊರಟ ಕಾಲಾನುಕಾಲಕ್ಕೆ
ಬಿಳಿಲುಗಳೇ ಬೇರುಗಳಂತಾಗಿ ಬೆಳೆದ ಮರಗಳಿರಬಹುದೇ ಎಂಬಂತಹ
ಅಚ್ಚರಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತವೆ. ಇದಕ್ಕೊಂದು ಉದಾಹರಣೆ ಬೇಕೆಂದರೆ ಕೆಳಗಿನ
ವಾಣಿಯನ್ನು ನೋಡಬಹುದು -

ಮಾನಸ ಸರೋವರದಲ್ಲಿ ವಿಹರಿಸುವ ಹಂಸ
ಅರಸುವುದುಂಟೇ ಕೊಳ - ಕಾಲುವೆಗಳನ್ನು. (ಸಂಖ್ಯೆ ೧೬)

ಈ ಮಾತು ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿಯ “ಕೊಳನಲ್ಲದೆ ಕಿರಿವಳ್ಳಕ್ಕೆಳೆಸುವುದೇ
ಹಂಸ” ಎಂಬ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಎಷ್ಟರಮಟ್ಟಿಗೆ ಹೋಲುತ್ತಿದೆ ಎಂದರೆ ಅನುವಾದದ
ಹಂಗಿಲ್ಲದೆ ಕಬೀರನ ಈ ಆಶಯವನ್ನು ಹೇಳಬೇಕೆಂದುಕೊಂಡರೆ ಅಕ್ಕನ
ಮಾತನ್ನೇ ಬಳಸಿ ಹೇಳಿದರೂ ಏನೂ ಲೋಪವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

“ಆಗಸವೆಂಬ ದೇಗುಲದ ನೆಲೆಯಲಿ ಗುಪ್ತ ಪತಾಕೆಯ ಹಾರಿಸು
ನೀಲಿಯ ಮೇಲ್ಕಟ್ಟಿಗೆ ಚಂದ್ರನ ತಂದು ಅಲಂಕರಿಸು
ಅನಂತ ತಾರೆಗಳ ತಂದು ಜೋಡಿಸು ಬೆಳಕು ಬೆಳಗಲಿ
ಚಂದ್ರ ಸೂರ್ಯರ ಬೆಳಕಿಗೆ ಪ್ರಕಾಶದ ಭವ್ಯತೆಗೆ
ನಿನ್ನ ಮನ - ಬುದ್ಧಿ ಮೌನವಾಗಲಿ

ಕಬೀರ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ : ಅವನ ಲೀಲೆಯ ಅಮೃತವ ಕುಡಿದವ
ಮರುಳನಂತಾಗುತ್ತಾನೆ. (ಸಂಖ್ಯೆ ೫೦)

ಯೋಗಿ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಧ್ಯಾನದ ಉನ್ನತ ಹಂತವಾದ
‘ಅಮನ’ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಕಬೀರ ಕಾವ್ಯಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಹೇಳುತ್ತಿರುವುದನ್ನು
ಮೇಲಿನ ಸಾಲುಗಳು ಸೂಚಿಸುತ್ತಿವೆ.

ಹಿಂದಿಯಲ್ಲಿ ಕಬೀರನಷ್ಟು ಶಕ್ತವಾಗಿ ವ್ಯಂಗ್ಯೋಕ್ತಿಯನ್ನು ಬಳಸಿದವರೇ
ಕಮ್ಮಿ ಎನ್ನುವ ಮಾತು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ ಹಜಾರಿ ಪ್ರಸಾದ್ ದ್ವಿವೇದಿ. ನನಗೆ
ಈ ಬಗ್ಗೆ ಏನನ್ನೂ ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಹಿಂದಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ
ನನಗಿರುವ ಪ್ರವೇಶಕ್ಕೂ ಔರಂಗಜೇಬನಿಗೆ ಸಂಗೀತ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದ
ಪರಿಶ್ರಮಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಅನುವಾದಗೊಂಡಿರುವ ಐವತ್ತು
ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ಮೂಲ ಹಿಂದಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಡಲು ಬಳಸುವ ವಚನಗಳು ಯಾವುವು?
ನಾಣ್ಣುಡಿಗಳಂತೆ ಉಕ್ತಿ ಚಮತ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಜನರ ನಡುವೆ ಬಳಕೆಗೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವ
ವಾಣಿಗಳು ಯಾವುವು. ಕಬೀರನ ವಾಣಿ ಮತ್ತು ಹಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು
ಪ್ರಚಲಿತ ಇರುವವುಗಳು ಯಾವುವು ಎಂಬ ಬಗ್ಗೆಯೂ ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ.

ಅನುವಾದಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ಕಬೀರದಾಸ ಭಕ್ತಿ ಪಂಥದ
ಸಂತರ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಎಣಿಸಲ್ಪಡುತ್ತಾನಾದರೂ ಆತನಲ್ಲಿ ತತ್ವ ಜಿಜ್ಞಾಸೆಯ
ಪ್ರಖರತೆಯೇ ಹೆಚ್ಚಿರುವಂತಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಇಸ್ಲಾಂ ತತ್ವ ಚಿಂತನೆಗಿಂತ
ನಿರ್ಗುಣವಾದಿ ನಾಥ ಪಂಥೀಯ ತಾತ್ವಿಕ ಚಿಂತನೆಯ ಮಾತೃಕೆಯೇ
ಕಬೀರನಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಬಲವಾಗಿರುವಂತಿದೆ. ಇದೇನಿದ್ದರೂ ಅನಿಸಿಕೆಯ ಮಾತು
ಮಾತ್ರ. ಅಧ್ಯಯನದ ಮಾತಲ್ಲ.

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿನ ಹೆಚ್ಚಿನವರಂತೆ ನನಗೂ ಕಬೀರನ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚು
ವಿವರಗಳು ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲೋ ಓದಿ ಮತ್ತು ಡಾ. ರಾಜ್‌ಕುಮಾರ್
ಅಭಿನಯದ ಸಿನಿಮಾ ನೋಡಿ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಕಾಲದಿಂದಲೂ
ಉಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದ ಕಥೆ ಮಾತ್ರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಟ್ಟಿದಂತಿತ್ತು.

ಅದರಲ್ಲಿ ಕಬೀರನ ದೇಹಾವಸಾನವಾದ ಮೇಲೆ ಹಿಂದೂ ಮುಸ್ಲಿಮರು
ಶವ ಸಂಸ್ಕಾರದ ಹಕ್ಕಿಗಾಗಿ ಜಗಳ ಹಿಡಿಯುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗಾಗಬಹುದೆಂದು
ಊಹಿಸಿದ್ದ ಕಬೀರ ಅಂತಹ ಸನ್ನಿವೇಶ ಬಂದರೆ ಏನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು
ಆಪ್ತ ಶಿಷ್ಯರಿಗೆ ಸೂಚಿಸಿರುತ್ತಾನೆ. ಶಿಷ್ಯರು ಕಬೀರ ಹೇಳಿದಂತೆ ಕಿತ್ತಾಡುವ
ಜನರನ್ನು ದೂರ ಸರಿಸಿ ಕಬೀರನ ಪಾರ್ಥಿವ ಶರೀರದ ಮೇಲೆ ಹೊದಿಕೆ
ಮುಚ್ಚುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವು ಸಮಯದ ನಂತರ ಹೊದಿಕೆ ತೆಗೆದು ನೋಡಿದಾಗ
ಅಲ್ಲಿ ಕಬೀರನ ಶವದ ಬದಲು ಹೂಗಳ ರಾಶಿಯಿರುತ್ತದೆ. ಆಶ್ಚರ್ಯಪಟ್ಟ
ಜನರು ತಮ್ಮ ಜಗಳ ಮರೆತು ಅವುಗಳನ್ನು ಸಮಾನವಾಗಿ ಹಂಚಿಕೊಂಡು
ಹಿಂತಿರುಗುತ್ತಾರೆ. ಸತ್ತ ಮೇಲೂ ಕಬೀರ ಹಿಂದುವೂ ಆಗದೆ ಮುಸ್ಲಿಮನೂ
ಆಗದೆ ಉಳಿದುಕೊಂಡ ರೀತಿಯನ್ನು ಈ ಪವಾಡದ ಕಥೆ ಸಂಕೇತಿಸುತ್ತಿದೆ.
ಇದೇ ಬಗೆಯ ದಂತಕಥೆ ಶಿರಡಿ ಸಾಯಿಬಾಬನ ಸಾವಿನ ಸಂದರ್ಭದ
ಬಗ್ಗೆಯೂ ಇದೆ. ಬಹುಶಃ ಸತ್ತಾಗಲಾದರೂ ಅಂತಹವರನ್ನು ಯಾವುದಾದರೊಂದು
ಧರ್ಮದ ಚೌಕಟ್ಟಿನೊಳಕ್ಕೆ ತರಲು ನಡೆಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಅವರ
ನಿಜಾನುಯಾಯಿಗಳು ವಿಫಲಗೊಳಿಸಿದ್ದನ್ನು ಇವು ಬಹಳ ರಮ್ಯವಾಗಿ
ಮಂಡಿಸುತ್ತಿರಬೇಕು. ಕಬೀರನ ಮರಣಾನಂತರ ಜಗಳವಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಭಿನ್ನ
ಧಾರ್ಮಿಕ ಪಂಗಡಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದ ಅನುಯಾಯಿಗಳಿಗೆ ಅಂತಿಮವಾಗಿ
ಸಿಕ್ಕಿದ್ದು ಕಬೀರನ ವಾಣಿಯೊಳಗಿದ್ದ ಚಿಂತನೆಯ ಹೂಗಳು. ಅಂತಹ
ಹೂಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಷ್ಟು ಈಗ ನಮ್ಮ ಬೊಗಸೆಯಲ್ಲಿವೆ.

ಈ ಕಥೆಯಷ್ಟೇ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾದ ಮತ್ತೊಂದು ಘಟನೆಯನ್ನು
ಕಬೀರನ ಬಗ್ಗೆ ನಾನು ಈ ಮೂರ್ಮಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಓದಿದೆ.

ಕಬೀರ ನೇಕಾರಿಕೆ ಕಸುಬು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಆತನೊಬ್ಬ ಸಂತನೆಂದು,
ಜ್ಞಾನೋದಯ ಪಡೆದ ಗುರುವೆಂದು ಹೆಸರಾಂತನಾದ ಮೇಲೂ ನೇಯ್ಗೆ
ಮಾಡುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿರಲಿಲ್ಲ. ಆತನ ಶಿಷ್ಯರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮಂತರು. ರಾಜರು,

ವರ್ತಕರು ಕೂಡ ಇದ್ದರು. ಅವರು ಕಬೀರನ ಬಳಿ ಬಂದು ನೀವಿಷ್ಟು ಜ್ಞಾನಿಗಳಾಗಿ, ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಗುರುವಾದ ಮೇಲೂ ನೇಕಾರಿಕೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ನಿಮ್ಮ ಅವಶ್ಯಕತೆಗಳೇನಿವೆಯೋ ಅವನ್ನು ನಾವು ಪೂರೈಸುತ್ತೇವೆ. ಈ ನೇಕಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಧನಿಯುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಧ್ಯಾನ - ತಪಸ್ಸುಗಳಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿ ಎಂದು ಒತ್ತಾಯ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ. ಅವರಿಗೆ ಕಬೀರ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದನಂತೆ - “ನೇಕಾರನಿಗೂ ಕೂಡ ಜ್ಞಾನೋದಯ ಆಗಬಹುದು ಹಾಗೂ ಜ್ಞಾನೋದಯ ಆದ ಬಳಿಕವೂ ನೇಯುವುದನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಬಹುದು ಎಂಬುದನ್ನು ಮುಂದಿನ ಜನಾಂಗ ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿ ಎಂದು ನೇಯುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ನೇಯ್ಗೆಯ ವೃತ್ತಿ ಜ್ಞಾನೋದಯದಿಂದ ದಾರಿ ತಪ್ಪಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಬದಲಾಗಿ ನೇಯ್ಗೆಯೇ ಅವನ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ”.

ಈ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಕಬೀರನ ಚಿಂತನೆಯ ನೆಲೆ ಬೆಲೆಗಳು ನಮ್ಮ ಅರಿವಿಗೆ ಗೋಚರವಾಗುತ್ತವೆ. ಇಂತಹ ಚೇತನಗಳ ಎದುರು ನಾವು ಕೈ ಮುಗಿದು ನಿಲ್ಲದಿರಲು ಸಾಧ್ಯವೇ.

ಕಬೀರನ ವಾಣಿಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ತಂದು ಸಂತ ಕಬೀರನ ಚಿಂತನೆಗಳು ದೊರೆಯುವಂತೆ ಮಾಡಿದ ಗೆಳೆಯ ಮಹೇಶ್ ಹರವೆ ಇಂತಹ ಇನ್ನೂ ಹಲವಾರು ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಇರಲಿ ಎಂದು ನಾನು ಆಶಿಸುತ್ತೇನೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಈ ಕೆಲಸಗಳೇ ನಮ್ಮಂತಹವರು ಮಾಡುವ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಗಳಾಗಿರುತ್ತದೆ.



ಮಾದಲಿ ಪ್ರಶ್ನೆ ಪತ್ರಿಕೆ

ಬಿ.ಎಸ್ಸಿ. ಮೂರನೇ ಸೆಮಿಸ್ಟರ್

ಸಮಯ : 3 ಗಂಟೆಗಳು

ಅಂಕಗಳು : 70

I ಯಾವುದಾದರೂ ಐದು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ :

5×2=10

1. ದೇವರು ಯಾವ ಯಾವ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಟಿನ್‌ಗೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡ?
2. ಲಲಿತಾಳ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಹೇಗೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು?
3. ಬುದ್ಧ ಮತ್ತು ಶಿಷ್ಯರ ನಡುವಿನ ಮಾತುಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿ.
4. ರಾಜನ ಅರಮನೆಯ ಎದುರು ಪಹರೆಯವರನ್ನು ನೇಮಿಸಲು ಕಾರಣವೇನು?
5. ಕಲ್ಕತ್ತೆಗೆ ಬಂದ ಅಲಿಗೆ ಯಾವ ರೀತಿಯ ಸ್ವಾಗತ ಸಿಕ್ಕಿತು?
6. ರಂಗೋಲಿಯನ್ನು ಹಾಕದಿರಲು ಕವಿ ನೀಡಿದ ಕಾರಣವೇನು?
7. ಅಹಿಂಸೆಯ ಅರ್ಥವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ.
8. ಕವಿ ಋಷೋವಿನ ಪಾರಸಿಕವನವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.

II ನಾಲ್ಕು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಹತ್ತು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ :

4×5=20

1. ಹಾಲು ಶಾಂತಿಯ ಪ್ರತೀಕವೆ? ವಿವರಿಸಿ.
2. ಅಲಿ ಅನಿಲ್ ಮೊದಲ ಭೇಟಿಯ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ.
3. ಬುದ್ಧ ಮತ್ತು ಆನಂದನ ನಡುವಿನ ಸಂಭಾಷಣೆ.
4. ಮೂಢನಂಬಿಕೆಗಳು ನಮ್ಮ ಬದುಕನ್ನು ಆವರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಬಗೆ.
5. 'ಯುದ್ಧ' ಕವನದ ಆಶಯ ವಿವರಿಸಿ.
6. ಮಾರನ ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿ.

III ಮೂರು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಇಪ್ಪತ್ತು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ :

3×10=30

1. ಪುಟ್ಟಂಜಿ ರೂಪವನ್ನು ಕವಿ ವರ್ಣಿಸಿರುವ ರೀತಿಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.
2. ಲಲಿತಾಳ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಕುರಿತು ಬರೆಯಿರಿ.

3. ಅಂಗೂಲಿಮಾಲ ಪರಿವರ್ತನೆಯಾದ ಸ್ವಾರಸ್ಯವನ್ನು ವಿವರಿಸಿ.
4. ಅಹಿಂಸೆಯ ಜಯಭೇರಿ ಲೇಖನದ ಆಶಯವನ್ನು ತಿಳಿಸಿ.
5. ಅಮೀರ್ ಖುಸ್ರೋನ ಪ್ರತಿಭೆಯ ವಿವಿಧ ಮುಖಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿ.

IV ಎರಡು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಹತ್ತು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ : 2×5=10

1. ಮಾಲಿನಿ ಯಾರು? ಅವಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯೇನು?
2. ಕಾಶಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಧರಚಾರ್ಯರಿಗಾದ ಸತ್ಯದರ್ಶನವೇನು?
3. “ಜಲಕ್ಷಾಮಕ್ಕಿಂತ ಜ್ಞಾನಕ್ಷಾಮವೇ ದೊಡ್ಡದು” – ವಿವರಿಸಿ.
4. ಕಬೀರರ ಚಿಂತನೆಯ ನೆಲೆ ಬೆಲೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿ.

